GHEORGHE VĂDUVA

trepte

roman

EDITURA MILITARĂ

trapte

GHEORGHE VĂDUVA

trapte

EDITURA MILITARĂ, BUCUREŞTI, 1985

Coperta : FL. CREANGĂ

Situațiile ca și personajele cuprinse în această carte sînt fictive. Asemănările cu cele reale nu se datoresc, poate, decît intenției de a le conferi drept suport realitatea, viața.

1

Predau permisul de intrare, sigiliul, cheia de la fişet. Îmi iau rămas bun de la tovarăşii de birou. Ies. Coridorul nu mi se mai pare atît de lung şi atît de întunecos. Cobor scările, dar parcă nu eu le cobor, ci ele urcă în mine. Nu e o zi formidabilă. Şi nici n-aş vrea să fie. M-am deprins de la o vreme să mă cam iau în răspăr, să-mi caut chichiţe. Şi mie şi altora. Mai ales altora. Nu cred că e vina eşalonului în care lucrez. În care am lucrat. Aşa cum nu e vina soarelui că uneori iau foc pădurile. Eşalonul ? Dreptul de a-i controla pe alţii, de a constata realizări şi nerealizări, de a... „Lasă, nu-ţi mai pune atîtea probleme, îmi zic. Nu te-ai zgîrcit totdeauna la calificativ. Din cînd în cînd ai mai dat ceva şi de la tine." „Aşa e, am mai dat." Ar trebui să mă întreb însă şi cît am luat pentru asta — cît suflet, cîtă emoţie, cîtă nelinişte —, cîţi peri albi am lăsat pe unde am trecut, cît gust sălciu. N-o fac. Tot mi-aş găsi un răspuns acceptabil. Poate că aşa mi-e firea, poate că asta înţeleg eu prin exigenţă. Adică ce ? Adică să-i scot omului sufletul în schimbul unui calificativ care, dacă e s-o luăm pe-a dreaptă, oricum, tot îl merită. „Cînd eşti în control — îmi spunea odată mentorul meu în ale controalelor, pe vremea cînd eram nou venit la acest eşalon —, să ştii bine să discerni. Pentru asta trebuie să fii ceva mai sus, hai să zicem pe un fel de platformă de unde poţi vedea totul şi, evident, unde poţi fi văzut. Şi ţinut minte. Şi, hai să-ţi mai spun una. O să-ţi

prindă bine. Ţi-o spun aşa, la figurat, dar tu s-o iei de bună. Cînd te urci pe platformă, să nu uiţi să tragi scara. Apoi poţi să pui întrebări. Cîte vrei. N-o să urce nimeni cu răspunsurile pînă la tine." Ce mult timp a trecut de-atunci ! Oare cît mi-am însuşit din tot ce mi-a spus el ?!

Şi scările astea nu se mai termină ! Cobor parcă de-un veac şi n-am ajuns încă la parter !

În fond, de-ce să n-o recunosc, e mare lucru să fii numit comandant de unitate. Şi chiar să aspiri la mai sus. E drept, deocamdată cobor în eşalon, dar urc în funcţie. Şi în şansă. Am văzut pînă acum unităţile de sus în jos. De pe platforma aceea, cum spunea sfătuitorul meu. Acum voi vedea eşalonul. De jos în sus. Cum voi reacţiona ? Cum mă voi adapta la schimbarea de planuri ? „Asta-i secundar, bătrîne, reiau. Principalul e că vei fi comandant. Comandant de unitate, cu ştampilă şi drept la semnat acte, cu semnal de trompetist dimineaţa, cînd intri pe poartă, şi gardă care-ţi prezintă onorul." „Hai, mă, lasă, că n-o să fie chiar aşa. Astea-s mărunţişuri, importantă e munca." Sigur că importantă e munca. Asta o ştiu de mult. Mi-o spunea şi tata. Cînd eram copil. Ca de la tată la fiu. Apoi, ca de la bărbat la bărbat. Întrucît, între timp, crescusem. Într-atît, încît să înţeleg. Să sufăr. Să respect. Să preiau şi să duc mai departe. Tata-şi pierduse trei degete de la o mînă atunci, în august '44, apărînd oraşul. Oraşul meu. Oraşul din care n-am plecat nici o clipă, chiar şi atunci cînd am fost departe. Oraşul în care mă întorc acum. Deşi n-am plecat. Deşi nu mi-am rupt rădăcinile. Iubirile. Visurile.

...Gîndurile mi se dezvăluie puţin cîte puţin, ca în clipele cînd ne cuprinde îndoiala. Dar, îndoindu-ne, ne redescoperim. Şi ne clarificăm. Şi ne adunăm. Cel de dinafară şi cel de pe dinăuntru, cel din speranţe şi cel din convingeri.

Cobor în continuare scările, sau ele urcă în mine, totuna. Ajung la parter. Ies din clădire. Fac cîţiva paşi prin curte. M-aş opri, aş arunca o privire înapoi, aş spune şoptit „La revedere, pe curînd !", dar mi-e teamă că mă vede cineva, pe geam. Merg pînă la poartă fără să privesc înapoi. Şi totuşi am ţinut mult la munca mea, la treaba pe care o făceam. Am muncit din răsputeri.

Îmi stăruie în memorie cuvintele şefului meu. Mi le-a spus azi-dimineaţă, în timp ce îmi semna fişa : „Vasăzică ne părăseşti. Ai venit, ai crescut şi, acum, gata, pleci. Dar nu oricum, ci mai sus. Bravo ! În cîţiva ani te văd comandant de divizie !“ Cred că am roşit puţin — mi-o fi dibuit oare gîndul care mă încerca uneori ? —, iar cînd am răspuns „Nu m-am gîndit la asta, tovarăşe general“, am simţit că nu spuneam întocmai adevărul. Dar, oare, care este acest adevăr ?! „Ba de ce să nu te gîndeşti ?! — mi-a replicat generalul. E timpul vostru acum. Trebuie să aveţi curaj !“

Încep să mă tem. Nu ştiu precis de ce anume, e doar o stare, o tensiune. Clădirea de care mă îndepărtez mi se pare deja inaccesibilă, străină. Locul unde voi merge îmi apare la fel de îndepărtat şi de necunoscut. Şi totuşi, acolo am trăit, acolo am efectuat zilele mele de practică, de ucenicie la comandă, încă de cînd eram elev. Mi-am format pe-atunci mulţi prieteni ; în unitate se află cîţiva dintre foştii colegi din liceul militar sau din şcoala de ofiţeri. Să fie oare de vină anii care au trecut ?! Gîndurile nu mi se mai bat cap în cap, se risipesc care încotro, pe locurile pe unde am umblat, lasă în mine spaţii goale, zone nevăzute. Pe care simt nevoia să le umplu. Cu un prieten. Cît mai am încă unul. Pentru că, mi-au spus unii, atunci cînd eşti comandant, trebuie să renunţi la prieteni. Nu sînt de acord cu acest sfat primit, dar ce altceva ştiu eu despre funcţia de comandant în afară de ce-mi închipui că ştiu şi de ce am văzut sau am auzit de la alţii ? Cert e că în acest moment simt nevoia unui prieten. Şi nu mă întreb de ce unii dintre noi ne căutăm prietenii numai la nevoie. Poate că aşa e firesc.

Urc. Liftul e blocat şi el stă tocmai la etajul 10. Cine l-o fi pus să se cţere tocmai acolo ? Eu aveam un apartament, jos pălăria, la etajul unu, împrejmuit de o grădină de arbori şi de flori, la doi paşi de centru.

Urc. Cu scările de dinainte, necoborîte, pe dedesubt, în mine, chitite acolo treaptă cu treaptă, de la ultima pînă la prima, în ordine descrescătoare. Pentru mai tîrziu, poate. E greu urcuşul cînd nu te poţi debarasa de scările pe care le-ai coborît. Treptele acelea îţi atrag mereu paşii spre

interior, ca niște magneți. E greu și anevoios drumul către un prieten pe care-l cauți pentru a-ți umple un gol. Un gol care, te temi, ar putea să-ți facă ferfeniță liniștea. Ca o cutie de rezonanță care captează și amplifică toate zgomotele vieții. „Toți facem asta — mă consolez — pentru a exista mai clar, mai echilibrat, mai fără probleme în noi."

Sun.

Deschide.

Mă uit la el cu nedumerire. Îl văd aproape în fiecare zi, dar parcă abia acum îl descopăr. Îl privesc preț de un minut, aș vrea să-i spun că anii l-au schimbat, că i-au apărut cute adînci pe frunte, șuvițe cărunte pe la tîmple, încrețituri la colțul ochilor. Sînt ridicol ! Cum să-i spun așa ceva ? Doar ieri l-am văzut ultima oară ! Sau... poate că ieri nu l-am văzut, ci doar l-am întîlnit. Totuși, de ieri pînă azi n-a trecut decît o zi. „Așa e, doar o zi." „Atunci ?" „Ți-e gîndul tot acolo, unde vei merge, chiar dacă mulți ani ați fost colegi de porthartă, de la gradul de locotenent la cel de căpitan." Sigur că da, asta trebuie să fie. Iau numai extremele. Adică nu. Începutul, locurile noastre de început. Ale lui și ale mele. Orășelul acela, al lui și al meu, al meu și al lui, pe care îl străbăteam în douăzeci de minute de la nord la sud și în optsprezece de la est la vest, plutoanele pe care le comandam, întrecerile dintre noi, tinerii locotenenți — eram șaptesprezece ! —, fata pentru care ne-am certat și apoi ne-am împăcat, după ce a devenit soția celui de-al treilea, cum se întîmplă de obicei, concursurile de patrule, serile de dans de la casa armatei, concursurile sportive de vară și de iarnă, echipa de gimnastică din care am făcut parte amîndoi... Îl văd, atunci și acum, atît, fără timpul intermediar...

Unitatea e un eșalon greu, cu probleme. Cînd am aflat că sînt numit comandant, oare de ce m-am bucurat mai mult ? De funcție sau de putința de a lupta, după puterile mele, cu greul ?! Nu tindem toți să ne întoarcem acolo unde am început, să ne întoarcem deveniți, puternici, să spargem pietre, să urnim ceva din loc, să aducem și mai multă lumină acolo unde noi înșine ne-am luminat la început de drum ?

Peste cîteva ore voi lua trenul. Mîine în zori voi ajunge. Am planuri mari. Vreau să se vorbească mult de această

unitate, s-o duc cît mai repede spre titlul de frunte. „Hai, hai, deja ai început să vorbești, pardon, să gîndești, ca unul care se crede factotum.“ „Și nu e bine ? Nu vrem oare toți să fim cît mai utili, cît mai bine văzuți, cît mai satisfăcuți, cît mai încrezători în ceea ce facem, în ceea ce plănuim ?“ Ba da, dar nimeni nu e singur și nici unic înfăptuitor.“ „De ce vrei tu să ne tot ascundem după deget? Ce e rău în faptul că gîndesc ceea ce gîndesc ? Da, asta e, *vreau* să fiu cineva, să realizez o performanță, să se spună despre mine că sînt un comandant foarte bun !“

Bem în liniște cafeaua și parcă-mi pare rău că voi fi lipsit de prezența acestui prieten de începuturi — el va rămîne aici, să tot bată drumurile, din unitate în unitate, să scrie reportaje la gazeta asta a lui —, de întîlnirile noastre de duminică, de zilele petrecute împreună cu familiile (soțiile și copiii) la Snagov sau la Sinaia.

— Va trebui să te înhami serios la treabă, îmi spune.

— Va trebui.

— N-or să fie probleme, ești învățat cu greul.

— N-or să fie. Sper.

Gîndurile-mi fug iarăși într-acolo. Plănuiesc și replănuiesc prima întîlnire cu unitatea, adunarea de pe platou, cuvintele pe care le voi spune, comenzile pe care le voi da.

— Tu ai umblat prin multe unități de toate armele, reiau. Ce m-ai sfătui să nu pierd din vedere ?

— Omul !

Iar vorbe ! Cum adică ? Ăsta e un lucru de la sine înțeles ! Doar unitatea se compune din oameni. Fără ei, ar exista doar transportoare, tancuri, arme și încăperi goale. Vid. Oamenii, ostașii sînt cei care dau greutate spațiului.

— Ce vrei să spui ? îl întreb.

— Distanța pînă la omul de dincolo de aparențe se parcurge adesea foarte greu. Oricît de mare sau de mică ar fi. Întrucît trebuie s-o parcurgi dintr-o dată cu inima și cu luciditatea. Două „vehicule“ care nu trebuie s-o ia razna.

Cred că nu voi fi din aceia. În general știu să-i pun pe oameni la punct, nu sînt un sentimental. Cel puțin așa cred. Respect obiectivele, munca, sînt corect. Ce altceva ar mai trebui să știu ?!

De la etajul 10, oraşul pare acum, noaptea, o depresiune de lumini. Rămîn aşa, cîteva minute, cu privirile mîngîiate de vîntul uşor. Simt o lunecare, undeva, în adînc. Golul de adineauri e tot gol — insuliţele acelea s-au adunat într-una singură, mare, plutitoare —, dar parcă nu-l mai iau în seamă. Ceva mă trage înapoi, în sus, mai sus decît susul acestui etaj 10. Este o plutire lină spre nicăieri, un vis de om-pasăre.

Nu pot pune punct, trebuie să las gîndurile să se lupte din nou, cînd şi de cîte ori vor avea motiv şi chef, să-mi facă limpede drumul. Încerc să fiu sincer cu mine însumi — s-o încep aşa, cu muntele în piept —, să mă clarific, să ştiu exact, dacă se poate, ce caut eu acolo, în flancul drept al unei unităţi în care am mai fost cîndva, cu ani în urmă, elev şi, apoi, locotenent. Munca sau un nou început ? Unitatea sau pe mine însumi ? De unde m-am lăsat. De unde am vrut să mă regăsesc. Probabil că gîndul ăsta m-a însoţit mereu în toţi aceşti ani. Fără să-l ştiu. Fără să-l simt. Fără să-l vreau. Fără să-l înţeleg. Şi ? E bine ? E rău ? E normal ? Cum mă văd ceilalţi ? Cum mă vede prietenul meu ? Dar eu ? Cum mă va privi şi, mai ales, cum mă va primi tata ?

Poate că, într-o zi, voi veni din nou aici, la etajul al zecelea, să privesc oraşul. Luminile. Dacă prietenul ăsta al meu nu se va hotărî, între timp, să coboare şi el scările şi să le chitească, treaptă cu treaptă, în magazia cu amintiri.

Trenul. Mîine, în zori, voi fi acolo. Dar pînă atunci, mai am încă o jumătate de noapte. Şi aproape cinci sute de kilometri de drum.

2

Călătoresc cu vagonul de clasă, cum spun ceferiştii. Asta pentru că nu-mi place să-mi dorm noaptea de drum. Dimpotrivă, aş vrea s-o luminez cu ceva, să profit de întuneric pentru a vedea cît mai departe. În timp şi, mai ales, în spaţiu. Gata, s-a terminat cu lipsa de griji. Va trebui să-mi drămuiesc cuvintele, bucuriile, plăcerile. Dar o ca-

fea tot am să beau. Chiar acum. Mă ridic de la locul meu de lîngă geam — locul 55, mai exact, compartimentul 5 locul 5, locurile 5 și 6 sînt totdeauna în toate compartimentele și în toate trenurile lîngă geam — și o iau încet, pe coridor, spre unul din vagoanele de dormit. De obicei, însoțitorul acestor vagoane prepară, la cerere, cîte un ness și, dacă îl rogi frumos, te servește și cu un pepsi. Coridorul e aproape gol, iar însoțitorul vagonului de dormit își bea cu tact cafeaua. E o imagine nouă, interesantă. De obicei, acești slujbași ai C.F.R.-ului, cu uniforma lor îngrijită, par amabili și, în același timp, absenți, exteriori. Paradoxal. Deși sînt acolo, parcă nici n-ar fi. Sau parcă ar fi simple prezențe, fără conținut material, lucruri în sine din care n-a rămas decît sinele. Ceferistul acesta este însă altfel. Își bea liniștit cafeaua, ascultînd cu nostalgie rostogolirea roților. Cine știe pe unde i s-or fi plimbînd gîndurile. O avea copii, i-o fi nevasta bolnavă sau prea sănătoasă, o fi luat-o și el ca unii pe căi lăturalnice, dar, cu meseria lui, asta e cam greu, cam nepotrivit.

Bat ușor în ușă. Chiar dacă ușa e deschisă și mica încăpere de la capătul vagonului luminată puternic. Și el, ceferistul, însoțitorul vagonului de dormit, dus cu gîndul. Sau poate că tocmai de aceea. Îl privesc atent. Nu tresare. Nici măcar nu mă aude. Mai bat o dată. Bătăile mele se amestecă cu țăcănitul roților de tren, la macaz. Mai bat și a treia oară. De data aceasta ceferistul mă aude. Se întoarce ușor spre mine, nedezmeticit, mă privește fără să mă vadă — tot acolo, în lumea aceea de dincolo de realitate se află cu gîndul —, apoi mă vede cu adevărat și fața i se luminează încet, încet. Mă uit înapoi. Poate acolo, la geamul de pe coridor, o fi apărut o fata-morgana. Nu, n-a apărut nici una. Pe postul ăsta, acum și aici, pentru ceferistul transpus și revenit, se pare că sînt eu. Ei, fir-ar să fie ! Parcă l-am mai văzut undeva pe omul ăsta !

— Toa'lent ! De unde ați apărut ? A, iertați-mă, nu mi-am dat seama, au trecut de-atunci niște ani, ați fost avansat de mai multe ori. Da' nu v-ați schimbat deloc, tovarășe maior ! Ieri m-am întîlnit cu Buruiană, ăla, pușcașul mitralior — începe el firesc, de parcă ar continua o discuție abia începută —, trebuie să vi-l amintiți că v-a dat multă bătaie de cap pînă a învățat să tragă ca lumea.

Am vorbit cu el de dumneavoastră „L-ai mai văzut, mă, zice, pe toa'lent ? Mult bine mi-a făcut mie omul ăsta !" ; „Aha, în sfîrşit, ai ajuns şi tu la o vorbă ca lumea. Că atunci..." S-a pus bine pe direcţie Buruiană ăsta. De altfel avea ceva în capul ăla al lui pătrat şi încolţurat. A terminat între timp facultatea, e inginer pe nu ştiu care şantier.

Se opreşte mirat, mă priveşte încă o dată cu ochii lui mari şi verzi şi, aducîndu-şi parcă aminte de ceva, se loveşte cu palma peste frunte se ridică, se mişcă grăbit prin odaia aia a lui strîmtă şi plină de tot felul de lucruri, scoate o sticlă de whisky, şi o deschide cu îndemînare :

— Staţi aşa, toa' lent, m-am luat cu vorba, trebuie să sărbătorim evenimentul, ce naiba ! Au trecut cincisprezece ani de cînd nu ne-am văzut. Pariez că nici nu mai ştiţi cum mă cheamă ! Da, vedeţi, eu n-am cum să vă uit, dumneavoastră eraţi dascălul, comandantul, personajul principal, iar noi, soldaţii...

Din pîcla vremii care s-a scurs vine încet, încet în prim-plan un băieţandru cu uniforma prea largă, căciula lăsată pe ochi, zgribulit, temător. Era penultimul în grupa a treia şi sergentul îl încărca toată ziua cu materiale de instrucţie. Ceilalţi îi ziceau *portsamar,* dar el se făcea că nu pricepe, zîmbea aproape tîmp, apoi lua în spate şi panoul-ecran, şi ţinta, şi căluşul P.S. şi îşi ocupa tăcut locul în formaţie. Atunci, în acele clipe, trebuia să-l fi privit. Ai fi zărit, preţ de cîteva secunde, o umbră întunecîndu-i fruntea. Ca un nor venit din senin peste strălucirea soarelui de cuptor. Şi, apoi, pierdut tot aşa, în seninul diluat în albastrul de iulie.

Atît. În rest nu mai era aproape nimic de văzut, de remarcat, la acest *mezin* al plutonului. Cînta la fel cu ceilalţi, rîdea la fel cu ceilalţi şi se bucura ca un copil, din te miri ce. Dar mie mi se părea că, în adîncurile lui, lucrurile nu erau prea limpezi. Într-o zi, la o aplicaţie, l-am chemat deoparte, la cortul nostru, al comandanţilor de plutoane. „Hai, mă, Iordăchescule, ia şi tu o gură de ceai de-ăsta de-al nostru, de-al comandanţilor, că tot ca al vostru e, numai ceaşca e parcă ceva mai arătoasă, şi mai spune-mi ce te frămîntă. De la o vreme parcă ţi-au cam

încolţit sîmburii proastei dispoziţii sau, cine ştie, o fi de vină frigul ăsta sucit şi răsucit de viscol şi de toate cîte sînt ale muntelui." „N-am noroc, toa' lent, ce să am ! Cît despre sîmburii ăia... De unde atîţia la un pom fără rod ?!"

Eram doar noi doi în cortul spaţios, bine încălzit. Ceilalţi comandanţi de plutoane plecaseră care încotro, să mai schimbe o vorbă cu colegii de la celelalte arme, să mai facă o partidă de şah. Era un moment de pauză şi, în repaus, fiecare-şi mai rezervă din cînd în cînd şi pentru el un moment-două. Iordăchescu mai zvîrlise un lemn în micul godin, apoi se risipise şi mai mult înlăuntrul lui şi nu putusem scoate mai nimic de la el. „Bine, mă, Iordăchescule, cum vrei tu. Dacă ţi s-or mai limpezi cumva vreun pic apele sau vei simţi nevoia unui cuvînt, să-mi dai un semn. Mai ştii, poate afli şi de la mine vreo vorbă-două." „Vă mulţumesc, toa' lent, dar ştiţi cum e, ce face omul cu mîna lui tot el trebuie să desfacă, altfel rămîne ca un făcut-nedesfăcut şi poartă mereu lucrurile neduse pînă la capăt."

— Măi, Iordăchescule, bată-te să te bată — revin eu în prezent —, era gata-gata să nu te mai recunosc. Te-ai maturizat, uite, vai, eşti aproape cărunt, dar asta-i, cum spuneai, timpul, viaţa. Trăsăturile îţi sînt însă aceleaşi. Şi tot n-ai scăpat de clipele acelea de cufundare în apele tale, de nod făcut şi nedesfăcut ! Te-am văzut adineauri. Erai exact ca atunci, de parcă n-ar fi trecut atîţia ani.

— N-aţi uitat nimic, toa'lent, pardon, tovarăşe maior, aveţi memoria amănuntelor. Eu n-o prea am decît pentru nimicuri. Să trăiţi şi să ne-ntîlnim mereu cu bine ! E dată naibii băutura asta, cea mai cea, mi-a pus-o unul în buzunar, o dată — un american sau un neamţ, habar n-am ce era, nu prea-i deosebesc — şi mi-a spus s-o păstrez pentru ocazii, or, ce ocazie mai deosebită poate fi pentru mine dacă nu aceea de a-mi întîlni, chiar în trenul în care-mi duc viaţa, pe fostul meu comandant. Dar staţi aşa să vă fac şi o cafea. Una de-aia de păcăne ca să fiţi mîine bun de lucru pe unde vă veţi duce.

Începe să cotrobăie iar între obiectele acelea ale lui. E îndemînatic. Probabil că face de multă vreme treaba asta.

— Familia, copiii ?

Mă priveşte o clipă, apoi îşi întoarce ochii în altă parte.

— N-a mers. N-a ieşit nimic. Asta e, n-am reuşit. N-a mers...

Cade iarăşi pe gînduri.

Bănuiam. Nu, nu bănuiam, eram aproape sigur. Femeia aceea, viitoarea lui soţie, nu era făcută pentru el. În ziua în care mi-o prezentase — „toa'lent, vă fac cunoştinţă cu soţia mea" — mă furnicase gîndul ăsta, dar... „Marga — se recomandase ea şi mă privise iscoditor în ochi. Marga Iordăchescu. În curînd. Nu sîntem încă legitimi." Şi o simţisem uşoară şi lunecoasă ca pe o adiere. „Unii spun că ne-am cam grăbit — reluase Iordăchescu —, dar noi sperăm că o să fie bine, că vom fi o familie pe cinste." Ea mă sfredelise din nou cu ochii ăia ai ei de oţel inox. Mă simţisem dezgolit pe dinăuntru şi ea ştiuse asta, dar n-o impresionase golul meu, şi nici fuga mea pentru a mă ascunde după tulpini de cucută uscată. Mă pironise din nou cu lucirea fixă a privirilor ei de oţel inox şi, poate abia atunci, îmi dădusem seama că femeia asta nu e făcută pentru cineva, că ea-şi aparţine şi că şi alţii-i aparţin, aşa cum broaştele aparţin şerpilor şi oile lupilor.

Nu-i plăcusem. O aflasem imediat, cu un oarecare regret, cu o oarecare strîngere de inimă. Uitasem chiar, o clipă, de prezenţa subordonatului meu şi îmi păruse rău că ochii aceia cu irisuri aprinse privesc prin mine, dincolo de mine, cine ştie unde.

Atît. Vrusesem să-i spun lui Iordăchescu că fata asta, soţia lui, nu e pentru el, că mi se păruse prea fulgurantă, prea greu de atins şi de înţeles, dar, la ce bun. În fond era vorba de o familie pe cale de a se întemeia, familia lui, iar părerile şi năzăririle mele de tînăr necăsătorit, fără experienţa vieţii, n-aveau, practic, nici o importanţă. Şi-apoi, cum să-i spui aşa, nitam-nisam, subordonatului tău „Vezi, ai grijă, soţia asta a ta nu prea e făcută pentru tine, are ochi cam lucioşi care..." Cum o să-i spui aşa ceva ?! Tinerii se căsătoresc, de obicei, din iubire, iar un cuvînt ca ăsta, aruncat aşa, ca nuca în perete, ar părea cel puţin ridicol. Cine l-ar lua în seamă ?! Şi în ce postură te-ai fi pus tu ?! Sau, dimpotrivă, ar putea tulbura o fericire abia înjghebată, sau...

Noaptea, o visasem privindu-mă așa, de la distanță, și rîzîndu-mi sfidător, în hohote, în nas. Încercasem să întind mîna spre ea, dar se spulberaseră și imaginea, și visul. Mă trezisem lac de sudoare și nu mai reușisem să lipesc pleoapă de pleoapă toată noaptea.

A doua zi, soldatul Iordăchescu, împreună cu toți cei din contingentul lui, trecuseră în rezervă. Mă evitase cu grijă și nici eu nu-l căutasem. Îmi luasem totuși rămas bun de la el în jumătăți de cuvinte. Mă simțisem într-un fel vinovat față de băiatul ăsta harnic, față de acest ostaș cu o structură interioară atît de complexă și atît de delicată. Vinovat pentru gîndul meu, pentru visul meu, pentru ceea ce aș fi vrut să-i spun și nu-i spusesem, pentru imaginea ei care-mi stăruia obsesiv înaintea ochilor...

— Ei, acum a trecut, am și uitat. La dumneavoastră a durat mult, toa'lent, pardon — asta-i, obișnuința ! —, tovarășe maior ?

— Ce să dureze ?

— Păi... legătura cu Marga...

— Cu Marga ?! Care Margă ?!

— Cum ?! N-a rămas cu dumneavoastră ?!

— Ai putut gîndi așa ceva ?!

— Deci nu e adevărat, toa'lent ?

— Mă uimești !

Cincisprezece ani l-o fi chinuit gîndul ăsta și n-a dat nici un semn ! Cum o fi putut ?!

Din ochii lui negri, umbroși, se desprind două luminițe. Încătușate vreme de un deceniu și jumătate, licăririle acestea trec repede prin peretele de tăcere și risipesc urmele de îndoială, de neîncredere.

— Țineam prea mult la dumneavoastră și, sincer să fiu, nu v-am crezut în stare de așa ceva. Pe urmă m-am gîndit că, și de este așa, n-aveți nici o vină, femeia e femeie, nu știi niciodată de la început cum or să meargă lucrurile. Încet-încet, m-am obișnuit cu gîndul că nu dumneavoastră mi-ați luat-o, că ea a plecat. Or — mi-am zis eu ceva mai tîrziu —, treaba ei, avea tot dreptul să aleagă pe cine vrea, doar n-o s-o țin eu legată de piciorul patului. Pînă am ajuns însă la vorba asta, au trecut vreo zece ani...

Trenul străbate cu peste o sută de kilometri pe oră spațiul unei gări puternic luminate. Îmi persistă cîteva clipe în memorie fuga dezordonată a ramurilor aplecate peste acoperișul peronului. Cîți ani le-or fi trebuit ca să poată ajunge pînă acolo !?

— Dacă ați ști cu ce ochi o priveați atunci, toa'lent, iertați-mă, iar am greșit, tovarășe maior... Erați ca fascinat, nu puteați să mai pronunțați un cuvînt ca lumea. „Uite — mi-am zis — ce poate face Marga mea pînă și dintr-un om ca toa'lent al nostru pe care-l credeam un sfînt. Am revăzut mereu, în gîndurile mele de mai tîrziu, imaginea aceea. Mai întîi, cu ciudă, cu durere — nu e ușor să pierzi ce am pierdut eu —, apoi din ce în ce mai mult cu resemnare, cu detașare chiar. Am încercat, într-o vreme să vă găsesc vinovat, să vă urăsc chiar, ca și cum asta s-ar fi putut realiza așa, la comandă ; argumentele pe care le găseam împotriva dumneavoastră se izbeau de un blindaj extraordinar, de conștiința mea, ca să spun așa. Nu poți urî un om care ți-a fost aproape la greu, care te-a ajutat să-ți învingi timiditatea, care te-a deprins să suporți greutățile și privațiunile, care și-a riscat viața pentru ca să ți-o salveze pe a ta...

Și iarăși ceața timpului se risipește. Muntele se năpustește asupra mea năprasnic, făcîndu-mă să schițez un gest reflex de apărare. Inima îmi zvîcnește cu putere transpunîndu-mă în timpul acela.

...Viscolul ne izolase de companie. Înaintam cu prudență maximă, legați în singura frînghie de alpinism pe care o aveam, prin nămeții care ne ajungeau cîteodată pînă la brîu. Vîntul vuia, înțepîndu-ne cu fiori de gheață fețele amorțite. Nu știam exact cît mai aveam de parcurs pînă în pisc și, de acolo, pînă în punctul de adunare, și nici n-aveam cum să aflăm în vacarmul acela de alb și cenușiu în care nu se zărea om cu om. Din cînd în cînd mă uitam la busolă. Firește, pentru a menține unghiul de marș. Creasta prezenta multe denivelări, dar, din cîte-mi aduceam aminte din studiul terenului pe hartă, pe itinerare nu existau pericole prea mari. Deodată... Viscolul nu-i putuse acoperi strigătul. Acel „toa'lent" strident și prelung mă înfiorase și mai tare. „Toa'lent — mi se transmise imediat prin șirul de ostași —, Iordăchescu s-a des-

prins din frînghie şi a căzut în prăpastie !" Oprisem coloana şi alergasem într-acolo. Undeva, spre flancul stîng. Cum s-o fi dezlegat din frînghie !? Doar eu am verificat personal nod cu nod ! Uite-aşa. Se întîmplă ! „A căzut cu staţia de radio, cu tot — mi-a spus cineva —, praf s-a făcut pînă jos." „Ce prăpastie, pe aici nu există aşa ceva ?!", îmi exprimasem eu nedumerirea, apoi scosesem iarăşi busola şi verificasem direcţia. Constatasem că ne abătuserăm cu 25 de grade. Deviaţie magnetică, specifică acestei zone. Cum de nu-mi dădusem seama ? O luaserăm pe o altă creastă mult mai periculoasă. „Pe aici a căzut, toa'lent. A călcat pe cornişă şi..." După ce am dat ordin sergentului să ia comanda plutonului şi să continue deplasarea pînă la punctul ordonat — acolo aştepta şeful de stat-major al batalionului —, am coborît imediat în rapel împreună cu un caporal. Pe Iordăchescu l-am găsit fără cunoştinţă. Îi oprise căderea un colţ de stîncă, ieşit mult din zăpadă. Am bătătorit cu mii de precauţii zăpada şi l-am dus pînă la o stînă. Şi-a revenit cu greu, dar nu putea merge, întrucît, în cădere, se rănise la şold. Cît de grav, nu ştiam. Pînă seara abia am reuşit să-l transport la casa pădurarului. Noroc că soţia pădurarului — asistentă medicală — i-a acordat în mare grabă îngrijirile necesare. Pierduse mult sînge şi, dacă mai întîrziam puţin...

— Nici acum nu înţeleg cum aţi reuşit să mă duceţi pînă la casa pădurarului, îmi continuă el, cu voce tare, firul gîndurilor.

— Nici eu, îi răspund şoptit.

— După ce am trecut în rezervă şi am văzut că Marga nu mai vine — de-atunci, din ziua aceea n-am mai văzut-o —, m-am apucat de alpinism. N-am ajuns eu mare campion, dar am străbătut de la un capăt la altul munţii. Şi am fost de zeci de ori acolo, în locul acela în care m-am născut a doua oară. Pînă într-o zi cînd... Atunci, în ziua aceea, n-aţi mai fost dumneavoastră şi nici plutonul. Au cedat pitoanele şi ne-am prăbuşit amîndoi — eu şi coechipierul — în abis. Fractură de femur, tijă metalică, luni de imobilizare...

Aş vrea să-l întreb de ce s-a oprit la iluzia aceea, de ce nu şi-a căutat altă fată, să-i spun că aia, Marga sau cum o mai fi chemînd-o, nu era pentru el şi nici pentru

mine, că ar fi trebuit să curgă multă apă pe toate rîurile din țară și din străinătate pînă cînd ea s-ar fi atașat de un om, de un bărbat... Nu găsesc însă cuvintele, sau...

— Știam, Iordăchescule — încep, după o lungă, pauză —, știam încă de atunci că n-o să meargă. E drept, n-aveam experiență, eram și eu tot foarte tînăr, ca voi, dar ceva îmi spunea că lucrurile nu sînt în ordine, că femeia aceea nu era făcută pentru tine. Femeile de acest tip sînt ca florile răpitoare. Te atrag, îți promit fericirea și apoi... Aș fi vrut să-ți spun atunci, de mult, toate astea, dar sînt sigur că nu m-ai fi crezut. De fapt nici eu nu m-aș fi crezut. Trebuia totuși să depășești momentul — aici e greșeala ta —, iluziile nu durează o viață. În fond nici acum nu e tîrziu. Ai tot timpul să intri în rînd, să-ți faci și tu un cuib unde să te întorci, unde să rămîi, unde să te limpezești după zdruncînăturile trenurilor ăstora...

Scările chitite treaptă cu treaptă în mine, la coborîrea în eșalon, și cele derulate la urcarea în funcție, în importanță ca să zic așa, au umplut prea mult spațiul interior. M-am frămîntat prea mult în ultimele zile pentru ca să mai am răbdarea și luciditatea necesară analizei la rece a celor petrecute cu fostul meu subordonat în acești cincisprezece ani. Am senzația că-mi lipsește libertatea de mișcare, că sînt închis sub un soi de cupolă transparentă care-ți oferă, într-adevăr, o largă perspectivă, dar... Cînd vrei să te apropii, să pipăi sau să admiri mai de aproape ceea ce vezi dincolo, te opresc ferestrele transparente. Atît. Pînă aici poți atinge, poți modifica, poți transforma ; de aici în colo ai dreptul doar să vezi. Așa a fost și atunci. Așa va fi mereu. Fiecare trăim, sub cupola propriei noastre condiții, propriile noastre limite, obligații. Dacă n-ar fi așa, poate că lumea și-ar pierde ordinea firească, s-ar amesteca prea mult și ar fi nevoie de cine știe cît timp și eforturi pentru restabilirea echilibrului. Cel puțin așa cred, sau așa mă oblig să cred, de vreme ce mereu a fost așa, de vreme ce și eu știu că așa trebuie să fie.

Trenul. În liniștea dintre două gînduri, sau dintre două întrebări, sau dintre două răspunsuri, i se aud clar, distinct, curgerea, fuga. Am senzația că sînt în interiorul picăturii care, în cădere, își păstrează o clipă forma, starea de echi-

libru. Apoi... Cînd voi lua în primire comanda unității, cine știe dacă voi mai avea răgazul să-mi aduc aminte de acest subordonat al meu, de povestea lui, care, într-un fel, este și a mea...

— O, ce bine că aveți încă deschis ! Vasăzică aici erați, tovarășe maior ! Și n-ați spus un cuvînt cînd ați plecat din compartiment !

Întorc capul. Nici n-am simțit-o cînd s-a apropiat. Îi zîmbesc încurcat, nu știu ce să-i răspund. De obicei, noaptea, în compartimente, nu se prea leagă conversații. Cei mai mulți dorm, iar unii ies pe coridor și privesc pe geam. N-aș spune însă că n-o remarcasem pe femeia care-mi reproșa lipsa de solidaritate. Dimpotrivă, mă tem c-o privisem prea insistent. În timp ce ea, absentă, dormea fără să-și ascundă fața înapoia canadienei de culoare galbenă pentru a-și face mai comod somnul. Se pare că lumina de pe culoar n-o deranja defel, ba chiar îi producea o plăcere pe care nu ezita să și-o etaleze discret, printr-un zîmbet abia schițat și încremenit în colțul buzelor, ca în urma unui vis plăcut. Putea fi o simulare, dar tot așa de bine putea să fie și o trăire adevărată, degajată, indiferentă, a momentului, un răspuns reflex la mîngîierea razei de lumină. Femeile frumoase nu fug niciodată de lumină.

Iordăchescu traduce repede, cum crede el de cuviință, scena. Nu știe dacă e bine sau nu, dar îi toarnă repede un pahar de whisky, îi pune de cafea și desface încă trei sticle de pepsi.

— Vai, ăsta-i curat răsfăț. Mă costă o avere !

— Nu vă costă nimic, o liniștește el curtenitor. Ați picat la fix. E o ocazie.

— O ocazie ? Atunci tovarășului maior să-i zicem la mulți ani ?

— La amîndoi !

— Atunci, la mulți ani ! La amîndoi ! La aniversări sau, mă rog, la ocazii, prindem bine, din cînd în cînd, și noi, femeile. Dar știți că e original ? ! Într-un tren, la miezul nopții... Probabil o întîlnire după mulți ani, nu ?

— Întîmplătoare, dar așteptată, adăugă Iordăchescu.

— Nu este oare trenul locul tuturor posibilităților ? !

— Așa-mi spun și eu cîteodată.

— În meseria dumneavoastră e firesc și necesar. Altfel n-ați rezista. Unora le vine greu să suporte chiar și o singură călătorie. Dumneavoastră v-ați ales o viață de călătorii. Trebuie să fi cules multe întîmplări interesante. Dacă le-ați fi notat undeva... Dar e tare bună cafeaua asta. Mărturisesc că rareori am băut așa ceva...

— Sînt de aceeași părere. Prietenul meu are, cred, o rețetă specială.

— Una foarte simplă, se scuză el. Cafea multă și apă puțină. De fapt nici nu e o rețetă.

— E o risipă, conchide ea, țuguindu-și buzele. Dar zău că merită, cînd o faci pentru niște oameni obosiți care mîine vor lua din nou săptămîna de coadă.

— Din păcate, n-am nici o cușetă. V-aș fi oferit-o cu plăcere.

— După cafeaua asta, cine credeți că mai are chef de somn ? De altfel, voi coborî în curînd. La următoarea cred.

Femeia din fața noastră nu mai e la prima tinerețe. Să tot aibă vreo 35 de ani. Își păstrează însă nu numai silueta, ci și acea dezinvoltură feciorelnică a fetelor abia ieșite din adolescență. Umerii îi tresaltă aproape la fiecare cuvînt pe care-l pronunță, parcă tulburați, ca luciul apei de o adiere de vînt. În rochia vaporoasă, strînsă cu un cordon în talie, ea însăși pare o spumă de val, un văl ușor de ceață, peste limpezimile munților. Un văl care nu ascunde, ci, reliefează, albăstrește un pic contururile, le dă acea nuanță de înălțime, de instabilitate, care fascinează și înspăimîntă, care cheamă și oprește.

— Sînteți de-acolo de unde veți coborî — formulez eu o întrebare fără să pronunț numele gării în care mă voi opri și eu — sau veniți cu treburi ?

— Și una și alta. Sînt de-aici pentru că aici locuiesc și mă întorc cu treburi pentru că am plecat, acum trei luni, cu treburi.

— E un oraș frumos, reiau curtenitor.

— Numai atît ? E interesant, plin de capcane, și de cîte altele. Eu l-am îndrăgit și am rămas în el, deși, mărturisesc, nu mi-a fost prea ușor. Fiecare om își are modul lui de viață, visurile lui, speranțele lui. Ale mele nu aveau cum să se împlinească în acest oraș, dar ce să-i facem, ne

adaptăm. Viața reprezintă un soi de încercări și nu întotdeauna și de reușite. Nu ?

— Interesant. Nu s-ar spune că v-ați răsfățat prea tare dacă apelați la această definiție.

— Așa e, nu m-am prea răsfățat, mă recompensează cu o privire care, mărturisesc, nu-mi displace.

— Deși, după aparențe...

— Mersi. Nu e meritul meu, ci al genei. Probabil că în neamul nostru, vreo bunică sau vreo mătușă mi-a transmis aceste însușiri. Ce să fac, este singura mea zestre mai substanțială. De care profit și eu cum pot, cum mă pricep. Oricum, vă asigur, nu spre folosul meu. Uneori m-am jucat prea mult, alteori prea puțin. Totdeauna, din plăcerea jocului, sau, știu eu, din jocul de-a plăcea, am mai făcut un dribling în plus sau unul în minus, cum zic criticii fotbaliștilor, și... Asta-i. În ultimele trei luni am fost la mare. Șefă de local. Bani ? Am cîștigat o avere. De altfel încă din primele două luni am și depus un CEC pentru mașină. Plus tot ce trebuie pentru ca s-o primesc chiar în toamna asta.

— Carnet aveți ?

— Cum să n-am ! L-am luat tot la mare. În orele libere, firește. Sezonul ăsta a fost foarte bogat pentru mine.

Mă gîndesc că eu, comandantul unei unități care are sute și sute de mașini de luptă nu sînt încă în posesia unui carnet de conducere. Pe cînd femeia asta frumoasă și guralivă...

Trenul aleargă parcă și mai repede. Becurile agățate pe stîlpii de pe peroanele gărilor mici în care nu opresc acceleratele fug ca niște linii luminoase. Iordăchescu umple din nou paharele. Bem fără să ciocnim. Musafira noastră nepoftită, dar binevenită, ne spune o poveste c-un cuib de rîndunică făcut chiar în interiorul localului.

— Le-am spus fetelor să-l dea jos, dar lor le-a fost milă — avea pui —, iar eu am uitat de el. Cu treburile, cu aprovizionarea, cu clienții, știți cum e. Cine mai avea timp să se ocupe de un cuib de rîndunică ? Fetele curățau bine locul, pentru că, firește, păsările astea sînt ele drăguțe, dar fac și multă mizerie. Clienții se amuzau copios. Cei cinci puișori stăteau cu capetele scoase din cuib și, cînd sosea rîndunica, deschideau ciocurile și țipau cît îi

ţineau gura. Şi ea intra în zbor pe o uşă care rămînea mereu deschisă şi ziua şi noaptea şi le aducea mîncare. Cîte o gîză sau ştiu eu ce avea ea acolo, în cioc. Şi tot făcea aşa, toată ziua, naveta asta cu cîte ceva în cioc pentru fiecare dintre cei cinci pui. Şi ei stăteau aşa, cuminţi, pînă ce o zăreau zburînd pe uşă, apoi, dintr-o dată, ca la comandă, deschideau ciocurile şi începeau să ţipe. Asta doar o secundă, cel mult două. Apoi pasărea iar zbura şi iar se întorcea, fără să se oprească o clipă să-şi mai tragă şi ea sufletul. Am urmărit de cîteva ori să văd dacă deschidea ciocul şi cerea mîncare şi puiul care-şi primise porţia mai înainte. Îl deschidea, ba, mai mult, încerca să le-o ia înainte celorlalţi, să primească tot el viermişorul sau gîza. De unde se vede că nici în lumea lor nu există cinste deplină, că şi puiul vroia o bucată în plus faţă de puiul celălalt, fratele său, fără să fi învăţat acest lucru de la cineva. Numai că mama lor, rîndunica, îl cunoştea pe fiecare în parte şi avea grijă să le împartă exact prînzul sau cina sau micul dejun, sau ce o fi fost, că nu-mi dau seama cum se numesc mesele în lumea păsărilor. De fapt, la ele, la păsările astea, n-am prea văzut o diferenţiere. Ele o ţin într-o veşnică goană după hrană. Şi cînd te gîndeşti cîte gîze trebuie să culeagă rîndunica asta pentru a umple guşa fiecăruia dintre puii săi ! Şi, bineînţeles, şi pe a sa, că nici ea nu trăieşte cu aer ! Cînd eram mică îmi plăceau grozav rîndunicile, zborul lor spontan, neliniar, îmi dădea senzaţia unei imense libertăţi, unei vieţi desprinse de mersul pe pămînt, de grija paşilor care nu se termină niciodată, a drumurilor şi caselor. Zborul..., zborul, credeam eu atunci, e altceva. Şi-mi alesesem rîndunica drept model. O vedeam aşa mică, nedolofană — dolofane sînt vrăbiile — şi plină parcă de veselie, cu căpşorul ei negru şi cu guleraş alb-gălbui, cu codiţa subţire, despicată... Noaptea mă visam rîndunică, iar zborul meu se făcea şi mai frumos, întrucît era al meu, al meu de-adevăratelea, — ce importă că era vis, uneori şi în vis se trăieşte la fel de bine. Cel mai mult şi mai mult îmi plăcea cînd mă ridicam deasupra copacilor, cînd vedeam pădurea şi dealurile de sus, de deasupra lor, ceea ce nu mi se întîmpla niciodată cînd eram trează şi mergeam cu picioarele pe pămînt. Curios, dar în visele acelea nu-mi apăreau niciodată oamenii, casele, satul. Oare de ce ?

— Ştiu eu — încerc să-i răspund, pentru a-i întrerupe o clipă monologul —, poate pentru că nu-i iubeaţi îndeajuns. Sau... visurile, în general, abstractizează, recompun altfel lumea noastră de fiecare zi...

— Poate, nu-mi dau seama. Cert este că, în vremea aceea, ajunsesem la un fel de identitate între gînd şi vis. Adică visul îmi continua gîndul sau, mai degrabă, un vis îl continua pe celălalt. Şi, astfel, în anii aceia frumoşi ai copilăriei, cele două planuri — al visului şi al gîndului — se apropiau atît de mult, încît, la un moment dat, chiar am crezut că pot într-adevăr să zbor.

— Interesant, intervin din nou. Tocmai am terminat lectura unei cărţi care tratează cumva, dar pe alte planuri şi din alte unghiuri, ideea asta. „Les fleurs bleues" se cheamă. E scrisă de un francez, Raymond Queneau. Un căpitan de şlep, Cidrolin, în timp ce îşi face siesta, visează că este duce. În schimb, ducele, ducele Auge, nu se ştie dacă visează că este căpitan de şlep şi autorul citează aici un foarte frumos proverb chinez : „Ciuang-Tzu visează că este fluture, dar oare şi fluturele visează că este Ciuang-Tzu ?"... În cele din urmă, ducele şi căpitanul se întîlnesc pe puntea şlepului, vin apele mari şi iau cu ele vasul. Apoi apele se retrag şi şlepul rămîne ancorat undeva, de un vîrf de deal sau de munte, ca o adevărată arcă a lui Noe. Deja, prin mîlul gros lăsat de retragerea apelor, încep să se ivească primele flori albastre...

— Poate că tot aşa s-ar fi petrecut lucrurile şi în cazul meu. Dacă într-o zi nu i-aş fi povestit mamei totul. Mama nu ştia prea multe, ea n-avea niciodată răgaz să viseze, îi murise bărbatul într-un spital de campanie, pe undeva, prin Cehoslovacia, şi asta o terminase. Muncea toată ziua la cîmp cu soră-mea, iar eu, care am venit pe lume cam în vremea aceea, am avut, cum se spune, altă viaţă. Cred că bătrîna era geloasă pe mine, sau, cine ştie, poate că nu mă dorise, poate se gîndise că o să fiu băiat, ca să nu ni se piardă neamul şi numele. Dar n-a fost aşa... Cînd i-am povestit ce visez eu, s-a făcut foc şi mi-a ars vreo două palme : „Ai început să ai păsărici la cap, fato, ca Veta năroada, de mîine iei sapa de coadă şi vii în Seci, la prăşit, că de-acolo mîncăm mămăligă !" Nu mi-a plăcut munca

la cîmp. De aceea, cum am absolvit școala din sat și am mai crescut puțin am și întins-o la oraș. Aici, ce să vă spun, altă viață ! Visurile acelea din copilărie s-au risipit, le-am uitat cu totul. Pînă în vara asta cînd cu rîndunica și puii ei... Cine a spus că trecutul e bun trecut n-a avut dreptate. Vine cîteodată un moment cînd... Cum a fost ăsta cu mine și cu cuibul rîndunicii... Și cînd te gîndești cît de pornită eram împotriva lui, cum vroiam să-l dărîm !

— Sînteți sensibilă !

— Mulțumesc ! Așa cred. Dar nu mi-ați spus totuși ce semnificație aveau florile albastre din cartea pe care ați citit-o...

— Știu eu, poate aceeași pe care a avut-o cuibul de rîndunică pentru dumneavoastră. Perpetua renaștere a omului din sine însuși...

— Atunci, pentru florile albastre !

Ridică paharul și-l golește dintr-o singură înghițitură.

— Cît ziceți că vă datorez ? se adresează ea din nou lui Iordăchescu.

— Nimic, v-am spus, a fost o ocazie.

— Atunci, mulțumesc și vă doresc drum bun. Eu vă las. Trebuie să cobor. La prima...

Și dispare tot așa cum a apărut. Abia de am timp s-o urmăresc cu privirea.

— Mă tem că și eu trebuie să mă pregătesc să cobor. Iordăchescule, nici nu-ți închipui ce mare bucurie mi-a făcut întîlnirea asta cu tine ! Mai ales acum, cînd eu însumi sînt, ca să spun așa, la început de drum. De fapt, în fiecare moment, fiecare dintre noi se află, într-un fel sau altul, la începutul unui drum...

— Toa'lent, pardon, tovarășe maior, bucuria a fost și de partea mea. Poate că întîlnirea asta va avea un rol important în viața mea. Nu poți trăi mereu în extreme. Și iluzia, ca și resemnarea, trebuie să aibă un sfîrșit.

Îi dau adresa și numărul de telefon. Sigur, îl voi mai întîlni pe acest fost subordonat. Abia acum îmi dau seama că, în vremea cînd a fost ostaș, nu l-am cunoscut în suficientă măsură. Imaginea ostașului calm, zîmbitor, echilibrat, ascundea un temperament vulcanic și, în același timp, o mare forță de stăpînire. Eu îl crezusem, într-o

vreme, chiar un pic bleguț și îl tratasem cîteodată cu blîndețe, cu îngăduință.

Îi spun la revedere, îi strîng puternic mîna. Am din nou senzația că mă despart nu de un om oarecare, ci de o etapă a vieții care mi-a revenit pentru o clipă în imagine, ca într-un vis.

— Dacă te oprești vreodată în orașul ăsta în care și tu ai fost cîndva, să treci neapărat pe la unitate să-mi faci o vizită. Eu sînt comandantul.

Îl privesc cu insistență. Îmi place să-i citesc în ochi bucuria și mirarea, să-i aud cuvintele, primele cuvinte care-i vin în minte. Pentru că, și pentru el, întîlnirea este mai degrabă o întoarcere înapoi, la anii cînd eu eram locotenent, comandant de pluton, și el soldat. Lui, mai ales lui, îi vine probabil greu să vadă în mine, locotenentul de altădată, în „toa'lent-ul de la trei", pe actualul comandant de unitate. Dar timpul a trecut și, odată cu el, am crescut și noi. Am crescut și am urcat pe treptele devenirii, ale răspunderilor.

— Cum ? ! se miră el. Chiar comandant, în locul tovarășului colonel Alexandrescu ?

— Nu în locul lui, ci după el. De fapt, după cel care l-a înlocuit din momentul cînd tovarășul colonel Alexandrescu a ieșit la pensie. Ce să-i facem, Iordăchescule, timpul ! Acum ne-a venit și nouă rîndul la timonă ! Așa e în viață.

— Neapărat, toa'lent, pardon, tovarășe maior, neapărat am să trec să vă văd în biroul acela în care eu n-am avut prilejul să intru niciodată.

...Colonelul Alexandrescu...

Gîndurile mi se întorc iarăși cu ani înapoi. Parcă-l văd. Înalt, elegant, detașat, imperturbabil. Pe front comandase un batalion. Apoi regimentul. I se spunea și atunci, ca și acum, omul cu nervii de oțel, întrucît nimeni, niciodată, nu l-a văzut ieșindu-și din sărite, nici ridicînd vocea la un subaltern. Cînd era cîte unul rănit, el ținea neapărat să-l vadă. Se ducea pînă în linia întîi, îi punea mîna pe frunte și îl privea îndelung în ochi. Ostașii spuneau că avea puteri tămăduitoare, că îl salva pe om de la moarte cu ochii lui ficși, adînci, în care cel rănit citea o mare iubire. Îmi povestise toate acestea un subofițer, plutonierul adjutant

Pescaru, Pescaru Ilie — nea Ilie, îi ziceam noi, familiar —, într-o zi cînd am făcut împreună de serviciu. „A venit la mine acolo, în văgăuna aceea şi m-a privit îndelung. Parcă era mama, răposata. Ce-mi făcuşi, tu, mă, băiete, cum de te-au nimerit ? Ia să vedem, unde te doare." Aşa mi-a zis. Şi avea o mînă uşoară, toa'lent, parcă mă mîngîia mama cînd eram mic în locul unde mi-a dat un mărăcine..."

Într-o zi a fost şi el rănit. Se spune că i-au extras glonţul acolo, chiar la punctul medical batalionar. Aproape pe viu, dar el n-a scos nici un ţipăt. A strîns ochii şi buzele şi a înăbuşit durerea în el. Medicului unităţii nici nu i-a venit să creadă. Aşa ceva nu mai văzuse. „Ce e cu dumneata, căpitane, cum de poţi suporta cu atîta stoicism o durere de nesuportat ?" „Sînt comandant de batalion, domnule doctor. Ostaşilor le vine şi mai greu, în timpul atacului." După război a făcut Academia Militară şi a rămas în continuare comandant de unitate. A ţinut să rămînă, refuzînd orice promovare.

Într-o zi, la popotă, ne-a invitat la masa lui. Eram vreo trei locotenenţi, comandanţi de plutoane. Comandantul lua masa în aceeaşi încăpere cu ceilalţi ofiţeri. „Vă rog, poftiţi aici, ne-a spus, să vedem care dintre voi va ajunge primul comandant de regiment. Eram, deci, trei : Nicu Gherase, Ion Mihăescu şi eu. Cei doi colegi ai mei s-au poticnit pe parcurs. Am rămas eu. Eu am ajuns deci primul din cei trei comandant de unitate.

E, într-adevăr, o chestie, nu ştiu de ce tot încerc să fac pe modestul ! „Te-ai ajuns, bătrîne. Eşti primul din familie care atinge o astfel de treaptă ! De-acum..." „Hai, hai, nu exagera — mă corectez —, împrejurările au avut şi ele rolul lor..." „Nu cred. În fond şi ele fac parte din decor." „Păi vezi...". „Ce să văd, asta-i ! Sînt comandant de unitate. Am visat asta, am dorit-o, m-am pregătit îndelung şi, la ora actuală, mă simt capabil să comand o unitate." „Crezi că eşti singurul ?" — mă interpelează acelaşi gînd. „Adică ?" „Adică... nu trebuie să uiţi că, pe aceeaşi listă cu tine, se mai aflau doi candidaţi. Şi nu de umplutură. Unul dintre ei era chiar şef de promoţie..." „Aşa e. Dar uite că..." „Ai fost preferat tu." „Eu".

Ajung în compartiment. Mai sînt doar cîteva minute pînă cînd trenul va opri în gara unde voi coborî. Îmi iau repede geamantanul și mantaua de ploaie și mă îndrept spre capătul coridorului.

— Și dumneavoastră, tovarășe maior ?

— Voi coborî și eu.

— Iar n-ați spus nici o vorbă. Locuiți aici ?

— Da. Aici voi locui.

— Îmi pare bine. Înseamnă că drumurile noastre se vor mai întîlni. Orașul nu e prea mare.

— Și eu sper. Cu cine am avut onoarea ?

— Margareta Ianculescu.

Îmi pronunț și eu numele și încerc să-i ajut la geamantane.

— A, vă rog, nu !

— Cum doriți.

— Vă mulțumesc ! Nu fiți supărat.

În ochii ei mari, cu irisuri parcă din oțel inoxidabil, încolțesc complice două licăriri. Tresar, caut o altă imagine asemănătoare, o găsesc, încerc să le alătur pe cele două, să le compar, dar, chiar în acest moment, trenul trece în mare viteză pe podul de cale ferată de la marginea orașului. Cealaltă iluzie se risipește, iar lucirile din ochii Margaretei Ianculescu n-au fost decît niște licăriri de o clipă, poate nici atît, poate mi s-o fi părut, n-am cum să-mi dau seama, cum să verific. Poate că iluziile ne produc într-adevăr plăcere numai prin faptul că sînt incomplete, cum încerca Stendhal să argumenteze prin 1823 în al său „*Racine et Shakespeare*", prin aceea că nu durează (ca în teatru, spre exemplu) decît fracțiuni de secunde. În rest, lumea se întoarce la realitatea ei nemijlocită, la *hic-et-nunc*-ul existenței de fiecare zi, de fiecare ceas. Cîteodată se întîmplă însă să luăm iluzia drept adevăr, așa cum s-au petrecut lucrurile, într-un august 1822, cu soldatul care era de pază în interiorul teatrului din Baltimore. Văzînd că Othelo, în actul al V-lea al tragediei, o va ucide pe Dezdemona, soldatul a strigat că nu se va spune niciodată că, în prezența lui, un prăpădit de negru va fi ucis o femeie albă. În același moment a tras un foc de armă și a zdrobit brațul artistului care-l interpreta pe Othelo. Soldatul acela luase scena drept viață, iar visurile și gîndurile actorului

drept adevăruri nu înțelesese jocul. De fapt nici Iordăchescu, în cu totul alte împrejurări, nu-l înțelesese. Și el luase iluzia drept adevăr. Poate și eu, dacă aș da crezare acestor luciri de o clipă, dacă n-aș reuși să separ clipa de scurgerea ei, de durată, aș păți la fel. Uneori trebuie să lași această monadă — clipa — să treacă, să nu te agăți de ea ca un disperat, să n-o imortalizezi. Orice ai face, ea tot va trece, și se va duce în nevăzut, numai tu vei crede că ți-a rămas, că este a ta, că nu ți-o poate lua nimeni. Eu nu sînt, sper să nu fiu, dintre aceia. Prefer să spun, ca Baudelaire: „Un éclair... puis la nuit! — Fugitive beauté! / Dont le regard m'a fait soudainement renaître, / Ne te verrai-je plus que dans l'éternité ! / . . . . . / O toi que j'éusse aimé, O toi qui le savais !"

Gara.

Am ajuns.

Un peron cu dale gălbui, tăiate în mărimi pătrate. Cîte un geamantan pe rotile crestează strident liniștea gării. Pașii călătorilor se grăbesc spre taxiuri. De pe scara vagonului, am impresia că o nouă picătură de lume se strecoară prin porțile gării spre inima acestui oraș. Ca un strop de apă vie. Apă vie într-un oraș cufundat în deșertul cenușiu al nopții. „Nu-mi plac călătoriile — spunea cineva. Sînt ca regretele." Mie îmi plac. Mai ales momentele cînd se încheie, cînd se sfîrșesc. Parcă văd rîndunica aceea venind cu musculița în cioc în strigătele de bucurie naturală ale puilor. De pe scara vagonului, caut cu ochii fii care își întîmpină mamele sau mame care-și primesc cu sărutări fiii. Cînd se întîlnesc, după o mai lungă perioadă de timp, sau după o călătorie, rudele, prietenii, toți cei ce-și sînt dragi se sărută. Pe obraji, pe buze sau pe frunte. Bărbații sărută mîinile femeilor care-i așteaptă sau care vin. Cu dezinvoltură, circumstanțial sau aproape cu pioșenie. Apa tinde către apă, oamenii tind către oameni, legea atracției universale nu poate exista în afara acestor particularități care-i dau substanță și identitate.

O caut din ochi pe Margareta, femeia aceea frumoasă și plină de temperament care a sorbit un pahar de whisky dintr-o singură înghițitură. Și care, cred eu, ar fi în stare să soarbă la fel de lesne și orașul, dacă ar vrea.

Iat-o. Agăţată de gîtul unui foarte tînăr locotenent, pierdută parcă în îmbrăţişarea mută, prelungă. Ca într-o regăsire.

O adiere de vînt trece pe deasupra gării, făcînd să foşnească frunzele de plop. E toamnă, constat, zîmbind imaginii pe care mi-o sugerează acest cuvînt. Numai toamna frunzele de plop foşnesc aşa, prelung. A dor. Şi a netimp.

Am rămas aproape ultimii. Ei doi şi eu. Încă n-am coborît scările vagonului. Mă uit la ei şi nu-i văd. Pentru că imaginea lor trece în alta, a mea, numai a mea. Dintr-o altă zi, cînd, pe acelaşi tren, îmi întîmpinam şi eu, în aceeaşi tandră uitare de mine, logodnica. Eram ca la începutul începuturilor şi toate mi se păreau făcute din flori albastre şi din caişi înfloriţi, deşi era tot toamnă şi frunzele de plop foşneau tot ca acum, prelung, a dor şi a întoarcere în timp.

Cobor. Trec pe lîngă ei fără să-i privesc. Deşi îi văd foarte bine, atît de bine, încît încep să mă doară ochii. Le simt, aşa cum simt nevăzătorii, fiecare gest, fiecare mişcare, fiecare trăire. Şi, deodată, în adîncuri, mă revolt. Întîlnirea lor mi se pare un simulacru. Peste caişii înfloriţi se aşterne un nor de lăcuste, fluturii se prefac repede în omizi, vîntul spulberă iluzia, frunzele plopului crescut între timp la fel de înalt ca vechiul turn al gării dor ca înţepăturile de albine. Dor şi picăturile de ploaie care încep să cadă, tomnatic, fără de ţintă şi, parcă, fără de sfîrşit, peste cojocul întors al ciobanilor alungaţi de pe munte.

3

Taxiurile s-au evaporat cît ai pocni din degete. Nu cred că se va mai întoarce vreunul pînă în zori. De fapt, nu mă interesează. Prefer mersul pe jos, prin ploaie. Singur. Mă bucur că mi-au respectat dorinţa şi nu m-a aşteptat nimeni. Înapoia gării, becurile cu neon se reflectă în strada umedă, zdrenţuită de cercurile de o clipă ale picăturilor de ploaie. Sus, pe platou, oraşul se odihneşte. Îi simt respiraţia uniformă, familiară. Seamănă cu a tatei

cînd doarme sub nucul din curte, în amiaza unei liniştite zile de vară. Îi simt străzile şi casele pulsînd odată cu inima mea, rostogolindu-se fără greutate, imaterial, peste timpul care s-a scurs, strîngîndu-l din nou în caierul care va fi fost la începutul începuturilor. Şi căldura desprinsă din caldarîmurile tăcute, stropite de ploaie, mă cuprinde încet, încet. Ca o mîngîiere. Ca un parfum de fată. Ca o linişte de septembrie.

Încep să urc scările. Sau ele coboară tăcute şi umede înapoia paşilor mei. Totuna. De cîte ori v-am urcat, scărilor ! De cîte ori v-am simţit sub tălpi piatra ! De cîte ori nu v-am străbătut, picătură cu picătură şi gînd cu gînd, treptele ! Cu pas mărunt de copil, în anii mei de început şi de joacă. Cu pas de tînăr care se întorcea acasă, de la liceul militar, în vacanţe. Cu pas de om care revine, care a revenit şi va reveni mereu să ia o gură de aer de la începuturi, din izvoarele limpezi ale gîndului curat, din lanurile pe care nu le apleacă niciodată vînturile.

Urc. Paşii îmi sînt la fel de uşori şi de siguri ca de atîtea alte ori. Pe măsură ce urc, îmi apar acoperişurile atît de cunoscute. Dincolo de scări, la capătul lor, forme geometrice pe care le port mereu cu mine, aşa cum purtăm noţiunile euclidiene de punct, linie, dreaptă, triunghi. Închid ochii. Le revăd, însorite, în după-amiaza zilei ultimei mele plecări : acoperişul de ţiglă al spitalului, cel de tablă al turnurilor bisericii albe, apoi cele ale şirurilor de case păzite de coroane de tei şi de castani.

Paşii îmi sună discret. Aş merge pe vîrfuri să nu-l tulbur pe tata cînd doarme, să nu tulbur odihna oraşului meu, să nu punctez, cu păcănitul lor monoton, curgerea limpede a gîndurilor în sus, spre piscul de unde vin.

Măturătorii, prin ploaie, adună frunzele şi castanele căzute. Mîine, în zori, oraşul trebuie să fie primenit, gătit ca o fată care-şi aşteaptă peţitorii. Tare mă bat gîndurile să mă aşez aici, pe banca asta şi să aştept pînă în zori, să-i dau bună dimineaţa de pe stradă, din această agoră a civilizaţiei moderne. Dar nu mi-ar sta bine, ce naiba, sînt în uniformă, ce e cu sentimentalismele astea de licean mămos ?

Un alt stol de gînduri mă face zob pe dinăuntru, mă duce spre luceferi şi stele necăzătoare, imateriale. Urcuş

fără scări şi fără dimensiuni, ca într-un vis care încă nu e pe deplin vis, ci doar o mahmureală, o stare între somn şi nesomn, hipnagogică, cum ar zice cei care se ocupă de onirism. Scara de mătase se rupe, picăturile de ploaie cad şi ele în sus, odată cu gîndurile. Să fie oare efectul acestei bruşte întîlniri cu locurile scumpe ale gîndului şi înimii mele ? ! Sau un efect al zorilor care se zbat dincolo de norii de ploaie cu ceaţă care se scurge pe văile munţilor ?

Paşii-mi sună parcă din ce în ce mai tare pe caldarîmul umed, amplificaţi de liniştea oraşului. Mă opresc iarăşi cîteva clipe şi ascult. Mi-e teamă ca nu cumva zgomotul paşilor mei să declanşeze alţi paşi, aşa cum ţi-e teamă, iarna, în munte, să nu stîrneşti avalanşa. Cînd mă depărtez de luminile plantate pe stîlpi, umbra mi se prelungeşte ştearsă, pierdută în unghiul diedru dintre pereţii caselor şi trotuar. Îmi vine în minte un episod de demult, din vremea copilăriei. Eram la ţară şi, noaptea, mergeam cu unchiul să păzim via. Unchiul avea totdeauna un felinar pe care-l ţinea în mîna stîngă. În dreapta lui i se prelungea umbra pînă se făcea iarăşi noapte-noapte. Pe mine mă impresiona însă umbra paşilor lui. Mi se păreau nişte paşi de uriaş, stîngaci şi uniformi ca ai unui elefant.

Gîndul mi se întoarce din nou la femeia din tren. Numele nu-mi spune nimic. Dar, cine ştie... Oi mai fi văzut-o, poate, undeva, în vreun colţ de ţară. Şi iar îmi stric buna dispoziţie. „Fii atent, bătrîne — îmi spun —, de-acum eşti comandant de unitate, nu-ţi mai ţine cu de-al'de-astea. Trebuie să fii modest, să aibă oamenii de învăţat de la tine.“ „Aşa e. Dar, gîndul e gînd, n-ai ce-i face, tot o mai ia cîteodată de-a dreptul, nu-l poţi opri.“ „Ei, na, cuvinte găseşti cu zecile de mii, dacă vrei. Principalul e să-ţi vezi de treabă.“ „Îmi văd, cum să nu-mi văd.“

Doi tineri merg ţinîndu-se de după gît, dar nu le ajunge trotuarul. Îi feresc. Ei nici măcar nu mă văd. Cine ştie de unde or veni ! Restaurantele s-au închis de trei-patru ore !

Şi, iată, am ajuns.

Strada mea. O uliţă de margine de oraş. O uliţă de altădată, din alt veac parcă. Căsuţe vopsite în culori vii, pomi fructiferi, bolte de viţă de vie. Şi lătratul cîinilor, şi cîn-

tecul cocoşilor, şi toate cele cîte pot fi într-o margine de oraş provincial. Un oraş în care s-a construit mult, păstrîndu-se în acelaşi timp cîte ceva şi din ce a fost, cît s-o mai păstra.

Deschid uşor poarta. Cîinele mă recunoaşte, se gudură pe lîngă mine. Îi dau cîteva bomboane. Străbat curtea îngustă, pietruită. Trec pe sub coroana nucului, mă aplec să nu mă lovesc de crengi. „Trebuie să fie încărcat de nuci" — îmi spun, gîndindu-mă că mîine...

Nucul. Cum de nu l-o fi tăiat tata ! Astă-iarnă nu prea a avut lemne. Casa nu mai e ca altădată. Mi se pare şi ea bătrînă, stingheră, cum ţi se pare o mamă de la ţară cînd vii din cînd în cînd de la oraş, s-o vezi. Cînd vii de departe, tot ce altădată, în copilărie, era un univers, ţi se pare acum mic, fără însemnătate. Dar, încet, încet, începi să te obişnuieşti iarăşi cu aceste obiecte familiare, aşa cum ochiul se deprinde cu întunericul. Sau cu lumina. Dimineaţa care vine după o noapte în care ai lucrat cu fervoare e mai dimineaţă decît cea care te scoală mahmur din aşternut.

Urc cele cîteva trepte ale scării din pridvor. Sau ele coboară în mine, prin mine, spre ieri. Inima îmi zvîcneşte cu putere. Îl voi revedea pe tata.

Bat uşor în uşă.

Aştept.

Trece un minut.

Încep să mă tem.

Nu cumva ? !...

Nu.

Îl aud cum se mişcă în aşternut.

Inima îmi bate şi mai tare.

Cum o mai fi arătînd ? ! Nu l-am văzut de mult ! Cred că a albit !

Se aprinde lumina.

Aud zăvorul.

Îmi deschide.

— Ei, măi băiete, te-ai gîndit şi tu să mai vii pe la mine ! O, ce bine arăţi ! Numai că... nici pe tine nu te-au ocolit ghioceii ! Da' lasă că-ţi stă bine !

— Tată...

— Știu, știu ce vrei să-mi spui. Am cam îmbătrînit. Dar nu e o rușine să fii bătrîn. Vino, ia colea un pahar și să-ți fac niște ouă. Sau un pește.

— Lasă, tată, mîine. Acum mă culc. Sînt frînt.

— Mîine..., adică azi.

— Nu mi-e foame. Vreau doar să trag un pui de somn.

— Stai mult ?

— Mult.

— Camelia unde e ?

— O să vină și ea. Și ea, și ăl mic. Toți.

— Atunci e bine. Îmi era dor de voi. Și eu, cu bătrînețele mele, cam preget să iau trenul și să viu pînă acolo. Cît o fi ceasul ?

— Cam cinci.

— Aoleu !

Începe să se îmbrace repede, precipitat.

— Dar ce s-a întîmplat, tată, unde fugi așa, cu noaptea în cap ? !

— Ei, am și eu niște treburi. Vezi, cînd te scoli, cauți și tu pe-aci ceva de-ale gurii. Pește, ouă, găsești tu. Cafea n-am. Cu bine !

— Nu-mi spui și mie unde te duci ?

— Ți-oi spune eu într-o zi.

Iese. Pasul nu-i mai este ca altădată. Calcă parcă sfios, fragil. S-a cam gîrbovit bătrînul. L-or fi ajuns și pe el anii și eforturile. Iată, se împlinesc aproape cincisprezece ani de cînd e singur. Iar singurătatea îl schimbă pe om. Viața e un sistem de răscruci. Cînd ești singur, poți apuca pe oricare dintre drumuri, nimeni nu te trage de mînecă. Mai ales cînd începi să-ți cam pierzi moralul. *Il est plus tard que tu ne penses* își intitula un scriitor o carte, gîndindu-se probabil la maladia care te roade, picătură cu picătură, pe dinăuntru, tăcută, mieroasă, cu ochii ei cenușii, de felină.

Aud poarta scîrțîind. Întocmai ca odinioară, cînd tata pleca la lucru și noi, toți cei patru băieți ai săi, rămîneam să-l așteptăm pînă se întorcea. A venit însă și vremea cînd am plecat noi și a rămas el în prag să ne aștepte. Numai că noi nu ne-am mai întors decît așa, ca să luăm o gură de aer de sub nuc sau să bem o cofă de apă.

Îi aud paşii îndepărtîndu-se. Cine ştie pe unde nu l-or fi purtat în cei peste 60 aproape 70 de ani ai lui !

Cobor şi eu cele cîteva trepte. Fîntîna e tot acolo, nu departe de nuc. Împrejmuită c-un gard scund de ulucă. Trec pîrleazul şi mă aplec peste marginea rece a tubului de beton. Ochiul de cer din adînc îmi clipeşte limpede, răcoros. Cobor găleata şi sparg liniştea apei. Mînerul rece, înrourat, mă încălzeşte pe dinăuntru. L-am atins tot aşa şi atunci, de mult, cînd mîna mea era o mînuţă. Şi atunci cînd, pentru întîia oară, reuşeam să scot singur apă, şi acum...

„Trăim într-o vreme afurisită cînd familiile se risipesc, taică. Fiecare îşi ia zborul încotro poate, după cum îi e capul şi norocul." Avusese dreptate tata. Şi noi plecaserăm care încotro. Ce a mai rămas din copilăria noastră de vis ? Doar visul ! „Ei, şi ? — îmi răspunde un gînd. Din toate copilăriile rămîne doar visul. Nimeni nu poate fi toată viaţa copil !" „Da, dar de ce s-o iei mereu de la început, de ce să nu rămîi în spaţiul în care ai copilărit ? Dacă ai rămîne acolo de unde eşti, parcă nici n-ai sesiza trecerea. Lucrurile ar îmbătrîni odată cu tine, ar face parte din viaţa ta." „Şi aşa nu fac ?" „Fac şi nu fac. Prea multe vrei să cuprinzi, să ştii, să înţelegi, să faci şi să prefaci într-o singură viaţă ! Şi atunci nu-ţi mai rămîne aproape nimic al tău. Ca fîntîna asta, sau ca nucul ăsta." „Şi astea sînt tot în afara ta, tot de împrumut. Ele, lucrurile, trăiesc mai mult decît tine, îţi sînt exterioare." „De acord. Dar dacă ai fi lîngă ele de la început şi pînă la sfîrşit, nu le-ai mai privi cu ochii trecătorului care a mai fost cîndva pe aici, nu le-ai mai sesiza metamorfoza." „Aşa e."

Sorb cu sete apa rece scoasă din adîncul pămîntului. Fiorul ei se suprapune peste cel al acestei dimineţi de septembrie. Ploaia a mai încetat. Dinspre cîmp vine o aromă de iarbă umedă. Cît de mare şi de adînc este cîmpul de la marginea oraşului cînd casele dorm şi adierile de vînt ating uşor foile de porumb !

Intru în casă ţinînd strîns cana cu apă. Mi-e teamă să n-o risipesc. Mi se pare mai scumpă decît aurul, mai preţioasă decît vinul.

În sfîrşit, iată-mă acasă. Cît de mult mi-am dorit clipa asta ! Cîte n-am făcut ca s-o pot trăi ! Chiar şi atunci cînd,

la absolvirea Academiei Militare, am fost întrebat ce garnizoană aş prefera, şi cînd am răspuns fără ezitare *„mă duc acolo unde e nevoie“*, îmi dau seama că, de fapt, tot către clipa aceasta tindeam.

Dar unde s-o fi dus tata ? ! Unde o fi plecat aşa, cu noaptea în cap ? ! Cum îi mai luceau ochii ! Aş fi crezut că se duce la o întîlnire cu o femeie sau la un joc de noroc. Oh ! O fi dat oare bătrînul în mintea copiilor ? !

Adorm în camera noastră, a copiilor. Nu visez nimic, nici nu mă întorc de pe o parte pe cealaltă. Am un somn adînc, reconfortant. Ca al tatei. Mîine, adică astăzi la 07.30 mă voi întîlni cu comandantul marii unităţi. Voi prelua comanda unităţii. Drapelul de luptă, ştampila, documentele de conducere...

Deşteptătorul sună strident. Sar din pat, fac cîteva mişcări, ies în curte, sub nuc. Ziua s-a separat de-a binelea de negurile nopţii. Sub nuc s-a aşternut un covor de frunze uscate. Tata n-a avut, cred, timp să le adune. Sau o fi obosit şi el, s-o fi săturat de atîta muncă. Vine o vreme cînd nu-ţi mai permiţi să-ţi risipeşti forţele, cînd calculezi cu precizie totul, sau dimpotrivă, cînd nu mai calculezi nimic, cînd amîni lucrul de azi pe mîine sau îl laşi baltă.

Nu-i nimic, o să le adun eu cînd mă întorc de la unitate. O să fac o grămadă mare, ca pe vremuri, iar duminică, pe seară, îi voi da foc.

Sînt multe de făcut : de îngropat cele cîteva viţe de vie, de vopsit tîmplăria, de zugrăvit, de reparat gardul...

Prind o creangă, fac o urcare prin răsturnare, apoi încă una şi încă una, total zece. Totuşi somnul n-a dispărut cu totul. Pleoapele îmi mai sînt încă grele, îmi vine să casc şi să mă întind. „Leneo ? — îmi spunea mama cînd eram mic —, ce-o să faci tu cînd o să fii mare, o să dormi toată ziua ?“ Într-adevăr, uneori, cînd sînt liber, dorm toată ziua.

La 07.20 punct sînt în unitate. La 07.29 soseşte şi comandantul marii unităţi.

Ceremonialul predării şi primirii drapelului de luptă al unităţii este emoţionant. Mă aplec într-un genunchi,

sărut mătasea drapelului. Apoi, cînd îl iau în primire, simt cum îmi tremură mîna pe lance. Gîndul mă întoarce cu mulți ani în urmă, într-un 30 Decembrie atît de fierbinte în inima noastră, cînd, elevi fiind în școala de ofițeri, depuneam jurămîntul militar.

— Te-ai cam emoționat ! constată comandantul marii unități după ce se încheie defilarea.

Nu știu ce să-i răspund. Așa e. M-am emoționat.

Timpul se scurge repede, uimitor de repede. Adunarea ofițerilor, apoi trecerea din birou în birou. Fostul comandant, promovat acum în funcție, își ia rămas bun, eu, deocamdată asist. Pesemne a fost foarte apropiat de oameni. Se îmbrățișează, își strîng cu putere mîna, își spun cuvinte atît de frumoase ! Oare voi reuși să fiu și eu așa?

O unitate are atîtea și atîtea de văzut, de înțeles, de făcut ! Oare în cît timp voi reuși să-mi intru în mînă, cum se spune, să cunosc și să stăpînesc mecanismul funcționării acestui agregat atît de complex ?

— Te vei deprinde repede, îmi spune fostul comandant. De altfel nici eu n-o să fiu la capătul lumii. Dacă vezi că nu merge ceva, dă-mi un telefon. Apoi, în garnizoană se află și fostul comandant al unității, în locul căruia am venit eu. După ce a ieșit la pensie. E un ofițer cu multă experiență, îl știi. A comandat unitatea și pe frontul antihitlerist. Multe am învățat eu de la el. Dacă vrei, îi facem chiar acum o vizită. Ba nu, mai bine îl invităm aici. Va fi mișcat. E bine să discuți cu dumnealui. E un om care studiază, care stăpînește bine literatura de specialitate. Și, înainte de toate, are experiența războiului. O să te convingi chiar azi de acest lucru. Un om care-și iubește meseria n-o părăsește niciodată. Și încă ceva. Să fii atent cu cei care urmează să iasă la pensie. Momentul ăsta e foarte delicat, să nu-l reduci la un simplu ceremonial. Oamenii țin la unitate și, cînd se despart de ea, le vine greu ; unii se simt îndepărtați, trecuți pe linia moartă, apropiați de sfîrșit. Încearcă, de fiecare dată, să te pui în locul lor. Într-un fel sau altul, toți ajungem acolo... Iartă-mă că-ți spun toate acestea. Chiar dacă le știi foarte bine — și sînt sigur că le știi, ești un ofițer inteligent, cu experiență —, eu tot trebuie să ți le spun. E de datoria mea. Cum au mai trecut anii ! Îmi amintesc cum i-am primit într-o

toamnă pe cei din promoție. Abia luasem în primire comanda. Încercam să fiu degajat, să iau o mină obișnuită. În realitate eram emoționat, căutam cuvinte care să-i impresioneze, să mi-i apropie. Îți amintești ? Erați și voi, ceilalți, acolo.

— Ați fost grozav, tovarășe colonel. Știți ce mi-a plăcut cel mai mult atunci la dumneavoastră ? Vorbele astea : „Băieți, gata, de-acum ați ieșit din formație, sînteți ofițeri. Să vă comportați ca niște ofițeri. Coniacul să fie coniac, masa masă, femeile femei și treaba treabă."

— Și voi toți ați rîs, iar eu am crezut că am găsit pontul și că nu e nevoie s-o mai lungesc. Nu e prea mult de atunci, nu ? Parcă a fost ieri...

După două ore sosește și colonelul în rezervă Alexandrescu Miltiade, fostul comandant de regiment. Un bărbat înalt, bine legat, cu părul alb, tuns scurt, militărește. Îmi întinde mîna și mă felicită. Rămîn surprins. Mă cunoaște după nume încă din primul meu an de activitate. Era, pe atunci, comandantul unității.

— O, vă stă bine, tovarășe maior. Pe atunci păreați, ca și ceilalți, bineînțeles, aproape un copil. V-am invitat odată pe cîțiva la masa mea... E mult de-atunci... Și iată-vă comandant.

Accentuează într-un fel anume cuvîntul *comandant*. Nu detașîndu-l de celelalte, ci reliefîndu-i, cu încărcătura experienței ofițerului care a comandat o unitate pe front, greutatea și răspunderea care apasă de acum înainte pe umerii mei.

— Am luat comanda — povestește oaspetele nostru — pe la jumătatea lunii decembrie 1944. Era o zi ploioasă, urîtă. „Nu prea ai noroc, domnule maior. Cu timpul ăsta mohorît și cu luptele astea..." „Nu-i nimic, domnule general — îi răspunsesem eu comandantului diviziei —, pe la noi se spune că ploaia aduce noroc și rod bogat." „Așa se spune și pe la noi, dar n-am verificat încă dacă vorba asta e valabilă și pe front." „Verific eu și vă raportez rezultatul." „Să fie într-un ceas bun, dragă Miltiade —, cîteodată, în momente deosebite, spunea subalternilor săi pe numele mic —, și să ne vedem cu bine la sfîrșitul războiului. Ai grijă de regiment, Miltiade, de copiii ăștia ai noștri. Așa cum ai avut și de batalion..."

Îmi pare rău că nu m-am gîndit să ascund undeva un casetofon și să înregistrez tot ce povestește. O valoroasă experiență de front, atîtea acte de bravură, de eroism!

— Ei, și acum vă las, aveți treburi, eu mi le-am făcut pe ale mele. Am luat o gură de aer proaspăt din regiment, îmi ajunge.

— Tovarășe colonel — încep eu fără să știu exact cum trebuie să potrivesc cuvintele —, de ce nu scrieți o carte care să conțină această bogată experiență?

— M-am gîndit și eu la asta, dragă. M-am gîndit mult. Dar o carte își are rosturile ei, trebuie să-i cunoști meșteșugul, să ai suficient talent pentru a scrie și destul curaj pentru a te apuca de treabă. Una e să povestești, să-ți aduci aminte, și cu totul altceva să scrii. Dar o să mai mă gîndesc. Poate nu e chiar așa de mare prăpastia între a avea ceva de spus și a spune.

Îl conducem pînă la poartă. Refuză mașina de serviciu, își ia rămas bun și pornește agale spre centrul orașului. Mers demn, de om convins că și-a făcut pe deplin datoria. Cîțiva trecători mai în vîrstă își scot pălăria și îl salută cu o ușoară înclinare a capului. Le răspunde în același fel. Cunoaște și este cunoscut de aproape tot orașul! Încerc să-mi imaginez drumul lui spre această condiție, spre acest pisc. Cum o fi arătat, cum o fi gîndit, cum s-o fi comportat acest octagenar la anii lui de locotenent?

Îl urmăresc în continuare cu privirea. Nu se pierde în mulțime, nu se face una cu strada. Își păstrează alura lui de om distins, demn, care a văzut multe și a trecut prin multe în viață. Prezența lui, aici și acum, în acest oraș al meu și al unității, îmi dă parcă și mai multă încredere, și mai multă siguranță.

4

— Sigur că da. M-am instalat bine, colega, mulțumesc. Credeam că știu multe despre această unitate a tinereții noastre, dar... cum să-ți spun..., da, da, exact, trebuie s-o iau de la început. Dacă am luat legătura cu Alexandrescu?

Chiar acum o oră a plecat din unitate. Extraordinar, bătrînul ! Bine, colega, încă o dată îţi mulţumesc pentru telefon şi te invit la noi să scrii un reportaj. La revedere !

Las receptorul, dar parcă n-am spus ce trebuia să spun. N-am satisfacţia unei convorbiri reuşite, primei mele convorbiri în calitate de comandant. Ce-o gîndi oare colegul despre mine ? „Ai plecat de acolo, ai urmărit asta, ai vrut asta, visezi mai sus, bătrîne“ — mă surprind spunîndu-mi sau reproşîndu-mi pentru a nu ştiu cîta oară. Chiar, de ce n-oi fi rămas acolo, în secţia aceea din Marele Stat-Major ? Eram apreciat, mă simţeam bine, stăpîneam domeniul. N-am cerut eu, fireşte, să fiu numit comandant de unitate. „Ei, nu mai spune ! Chiar aşa să fi fost ?“ „E drept, am spus odată că nu m-aş da în lături, că mi-ar place să fiu comandant, să...“ „Păi vezi ?“ „Şi ce e rău în asta ?“ „Nimic.“

Bătăi în uşă. Discrete, reţinute.

Răspund.

Clanţa se mişcă uşor, uşa se deschide încet, de parcă cel de dincolo s-ar teme să nu tulbure liniştea unui copil care doarme.

E ofiţerul de serviciu.

— Poftiţi, tovarăşe maior.

Cel invitat intră parcă pe vîrfuri şi închide uşa în urma lui tot aşa, cu sfială.

Mă ridic în picioare, trec dincolo de birou.

Maiorul Parfenie Petre. Nea Petrică îi ziceam noi din cînd în cînd. Pe atunci era căpitan, comandant de companie. Îi strîng mîna. Rămîn lîngă el în picioare. Sîntem amîndoi cam de aceeaşi talie.

— Pe unde mai sînteţi, tovarăşe maior ? îl întreb.

— La pregătirea de luptă. Cu tragerile, cu poligoanele, cu baza materială. Şi, cum ştiţi, cu toate celelalte.

— Şi merge treaba ?

— Merge. Avem un colectiv bun. Oameni de înţeles, care ştiu să pună umărul.

Îmi povesteşte apoi cum e la ei acolo, cum se consultă cînd întocmesc un plan, cum se ajută unii pe alţii, cum stau şi după program cînd e nevoie. Apoi îşi aduce aminte că nu pentru asta a venit. Se uită la mine, mă măsoară de

sus pînă jos şi de jos pînă sus, ca şi cum ar vrea să se convingă dacă merită sau nu să-mi spună ce are de spus.

— Tovarăşe maior — începe —, au telefonat de la popotă. Doriţi să vi se servească masa în birou sau...

— Mulţumesc, tovarăşe maior ! Astăzi iau masa acasă. Cu tatăl meu.

Zîmbeşte încurcat, apoi părăseşte încăperea. Închide uşa tot aşa cum a deschis-o : cu grijă, de parcă ar vrea să nu trezească un copil care abia a adormit.

Din nou cineva bate în uşă. Mă aflu la geam. Privesc viroaga acoperită de nuci şi de meri. Cîndva s-a hotărît să fie amenajat aici un loc de agrement. S-a făcut un mic baraj, marginile au fost betonate, apoi..., nu se ştie de ce, s-a renunţat la proiect. Într-adevăr, cine ar fi venit tocmai aici, la marginea oraşului să se plimbe cu barca ? ! „Ei, s-ar fi găsit ei amatori. O plimbare pe sub nuci nu e de aruncat. Mai sînt încă destui romantici. Şi, apoi, cît de mult ar fi însemnat lacul pentru cartier !" „Dar ar fi înzecit numărul ţînţarilor care nu te lasă noaptea să dormi."

— Da ! răspund.

Intră în birou colonelul Munteanu, fostul comandant, acum locţiitorul comandantului marii unităţi. În decurs de cîteva zile îmi va preda comanda unităţii. De ce o fi bătut la uşă ? ! Doar aici, la această masă, şi-a desfăşurat atîţia ani activitatea !

— Ei, cum te simţi după prima zi de activitate în calitate de comandant ?

— Practic, n-am făcut aproape nimic...

— O, ai răbdare. În cinci minute, ţi se va aduce corespondenţa la semnat. Te rog să te aşezi la birou — eu am să rămîn în fotoliu, doar sînt de-acum musafir sau şef sosit în control în propriul meu birou —, să iei stiloul din stativ — ţi-l las, şi eu l-am luat în primire de la colonelul Alexandrescu, e un fel de obiect de inventar — şi să te pregăteşti de lectură. Unde nu e clar, mă întrebi. Nu te supăra că te iau aşa, ca pe un novice. În fond, ar trebui să te las singur, să nu te bat la cap, doar vii de la Marele Stat-Major şi ştii bine ce trebuie făcut, ai controlat de atîtea ori activităţile astea. Însă... cum să-ţi spun... simt eu nevoia să te pun în temă, să-ţi dau totul în primire. Mîine e planificată şedinţa de lucru cu locţiitorii. Eu am gîn-

dit-o după capul meu, după stilul meu de lucru... Nu vreau să iei totul de la mine, şi bun şi rău, că probabil, am avut şi eu destule bile negre sau cenuşii, dar nici nu e bine s-o începi de la zero, pe un fel de *terra incognita*. Numai noi, comandanţii predăm şi preluăm, acum şi aici, ştafeta. Ceilalţi rămîn. Aşa cum au fost, aşa cum sînt.

— Tocmai voiam, tovarăşe colonel, să vă rog să nu-mi predaţi numai documentele, scriptele, inventarul, ci şi ceva din experienţa dumneavoastră. Aş vrea să nu vi se simtă lipsa, să vă continui munca, activitatea, stilul...

— Ştii să vorbeşti frumos, să fii lîngă suflet. În ceea ce mă priveşte, nu intenţionez să plec de aici cu nimic. Încerc să-ţi las totul, întrucît totul aparţine unităţii. Nu mi-o lua în nume de rău, nu spun vorbe mari, n-am obiceiul ăsta. Mi-a plăcut să fiu comandant şi m-am străduit să fac treaba asta cum trebuie. N-a ieşit poate totdeauna aşa cum am intenţionat, omul e om, şi tot om sînt şi eu. Am realizat, într-adevăr, multe lucruri frumoase, dar... Oho, cîte mai sînt de făcut ! Nu ştiu cum şi de unde, dar s-au strecurat la unii nişte mentalităţi şi nişte practici de te apuci cu mîinile de cap... O să-ţi povestesc eu.

5

Ploaia a încetat. Oraşul urcă spre colină în veştmîntul castanilor ruginii mîngîiaţi de clipirea dulce a soarelui de chindie. Urc şi eu odată cu el. De acolo, de sus, oraşul se desfăşoară ca o herghelie de armăsari albi care se pregătesc să asalteze povîrnişurile. De fiecare dată cînd vin în oraş, sui pînă la colină. Să privesc oraşul — această herghelie care urcă —, să-i admir dulcele stop-cadru, aşteptarea ordinului de asalt. Aici, la această cotă m-a adus odată tata. M-a adus în cîrcă. Era în primul an de după război. Tata mai purta încă uniforma lui de sergent. Şhiopăta uşor, dar spunea că nu-i nimic, alţii s-au întors de pe front cu răni şi mai adînci, sau nu s-au mai întors deloc. Oricum, chiar şi cu o rană încă nevindecată la picior, viaţa, în pace, e frumoasă şi merită s-o trăieşti. Apoi îmi arătase, de acolo

de sus, orașul. Orașul lovit de bombardamente, cu rănile fumegînde, vii, deschise, ca ale tatei. La cei patru ani ai mei, nu știu dacă înțelesesem sau nu durerea din ochii și din inima tatei — durerea și bucuria —, dar de atunci venisem mereu aici. Odată cu trecerea anilor, se limpeziseră și sentimentele mele în legătură cu imaginea văzută de pe colină. Îmi rămăsese doar această reprezentare a unei herghelii de cai pur sînge care șarjează povîrnișurile... Rănile războiului dispăruseră. Iarba bună și noile construcții acoperiseră în întregime tranșeele, adăposturile, urmele bombardamentelor. Chiar și șchiopătătura tatei intrase în obișnuit. Mi se părea că se născuse cu ea, că face parte din el, din tata. Și eu l-am urcat pe Ovidiu, fiul meu, pînă sus, pe colină, atunci cînd avea cinci ani. Și i-am povestit de herghelia de cai albi, de fuga lor spre înălțimi. Mai tîrziu, cînd el a împlinit șapte ani, mi-a spus că orașul seamănă, de acolo de sus, cu o grădină cu flori. Mie îmi place însă tot imaginea aceea a copilăriei mele: o herghelie de cai galopînd spre povîrnișuri.

— Bună ziua, tovarășe maior ! Toți cei nou-veniți își dau întîlnire pe colină, se pare.

— Bună ziua !

Un fior cald. Îmi place sau mă tem ?! Femeia din tren mă privește cu ochii ei mari, de plumb topit. Încerc să surînd, să alung imaginea aceea de pe peronul gării. În fond, ce mă interesează pe mine ? Am eu oare dreptul să mă amestec în viața oamenilor ? De unde știu ce e corect și ce nu e corect în relațiile dintre un tînăr ofițer și o tînără femeie ?! La urma-urmei, poate că sînt rude, poate că... A, nu ! Nu semănau a rude. Rudele nu se îmbrățișază așa, nu se sărută așa ? Dar cum ? Ei, asta-i acum !

O frunză galbenă coboară în vrie. O alta, uscată, descrie cercuri largi, dusă de curenți în vale, spre herghelile mele de cai încremeniți în galopul lor sălbatic, în șarja lor neterminată. O altă frunză plutește lin și se așază cuminte, pe caldarîm, lîngă celelalte. Francezii le zic frunze moarte. Noi ne temem să pronunțăm prea des acest cuvînt. Poate din acest motiv le zicem frunze uscate, sau galbene. Viața unei frunze ! O țîșnitură dintr-un mugur, o rază de soare, o primăvară și o vară, apoi toamna și...

sfîrşitul. La anul, alţi muguri, alte frunze, altă primăvară, altă toamnă, altă plutire spre neant...

— La ce vă gîndiţi, tovarăşe maior ?

— A venit toamna !

Banal. De cînd n-am mai fost într-un loc cum e acesta împreună cu o femeie am şi uitat uzanţele, cuvintele care se spun în astfel de împrejurări, subiectele care se aleg pentru conversaţie. A venit toamna ! Ei, şi ?

— A şi trecut ! îmi răspunde veselă, mişcînd capul într-un anumit fel, aşa cum fac adolescentele care se simt privite, admirate.

O adiere răcoroasă vine parcă să confirme cele spuse de ea. Un stol de frunze, un foşnet de ramuri, sclipirea roşiatică a soarelui trecut de chindie. Încă o zi...

— Tovarăşe maior, voiam să vă întreb ceva, dar cred că nu e momentul cel mai potrivit...

— Vă rog ! Toate momentele sînt potrivite pentru întrebări, mai ales cînd...

— Cînd cea care întreabă e o femeie, vreţi să spuneţi, nu ?

— O femeie aşa... ca dumneavoastră.

— O, vă mulţumesc !

Iarăşi gestul acela de adolescentă care se lasă privită, care se joacă cu mîngîierile privirilor lipite de ea, aşa cum te joci cu o rază de soare reflectată de o oglindă.

— Totuşi... nu e momentul... Nu acum, altădată, doar o să mai rămîneţi în oraş, sper ?

— Desigur. Pentru multă vreme.

— Atunci nu-i nici o grabă, tovarăşe maior. Întrebarea pe care vreau să ve-o pun e foarte delicată.

— M-aţi făcut curios.

— O, aveţi dumneavoastră destule alte treburi, pentru a uita repede momentul ăsta, întrebarea pe care încă nu v-am pus-o. Aveţi un foc ?

Nu sînt fumător, dar mi-am făcut obiceiul să port totdeauna cu mine o brichetă. Fie chiar şi pentru a mă descurca într-o astfel de împrejurare.

Fumează tacticos. Tacticos în sens feminin. Adică firav, cochet. Fumul se contopeşte cu aerul din jur, cu respiraţia ei. Parcă ar fi iarnă, frig, şi ea ar avea suflarea fierbinte, aburoasă.

— Dumneavoastră nu fumaţi ?

Răspund printr-un gest că nu. Şi, involuntar, printr-un zîmbet.

— Nu ştiu dacă sînteţi un om fericit pentru că nu fumaţi. Omul simte cîteodată nevoia să aibă mîinile ocupate.

Aruncă ţigara pe jumătate, apoi se întoarce brusc spre mine şi mă priveşte lung. Nu ştiu dacă voi reuşi să nu întorc capul. Tot un fel de joc e şi ăsta. Să-l accept sau nu ?

— Eram sigură că o să vă găsesc aici...

— Sigură ?!

— Intuiţie feminină. Podoaba noastră cea mai de preţ. La revedere, tovarăşe maior !

Înseamnă că scurta noastră... Scurta noastră ce ? Întîlnire ?! Revedere ?! Hai să-i zicem revedere... Înseamnă că scurta noastră revedere s-a încheiat. Bravo, tovarăşe comandant, ai început-o bine !

Încep să cobor. Probabil tata s-a întors şi a şi făcut saramura de peşte. Cine o fi femeia asta, Margareta Ianculescu, pe care am impresia că am mai văzut-o undeva? De fapt, ce e cu mine ? Mai sînt eu oare la anii şi la condiţia amorurilor cu femei cunoscute în trenuri ?! Să fim serioşi ! Mi s-a încredinţat comanda unei unităţi şi mie mi se învîrtesc gîndurile în jurul unei femei pe care am întîlnit-o întîmplător în tren, într-un vagon... Nu, nu acesta e cuvîntul, doar nu eu am întîlnit-o pe ea, ci ea a apărut aşa, ca o... Ca o... albină cînd fierbi zahărul pentru dulceaţă... Am senzaţia că de femeia asta n-o să pot să mă ascund nici în gaură de şarpe. Şi, dintr-o dată, parcă mi se face frică de ea. Oare bătrînul o fi pregătit ţintarul ? Îi place grozav să-i fiu eu partener în jocul ăsta.

Iarăşi strada. Strada copilăriei mele. Cîte amintiri, cîte gînduri nu se întorc şi se reîntorc în acest prag de înserare ! Casele scunde, cochete, cu pomi în curte şi perdele înflorate la ferestre încă mai întreţin ceva din atmosfera altădată patriarhală a unui orăşel adunat în jurul unei coline. În curînd se va înălţa şi aici, în acest cartier, pădurea de blocuri. Dar înainte de asta vor începe demolările...

Grăbesc pasul. Orașul coboară sau, mai degrabă, urcă în mine ca o aromă de septembrie. Bine te-am regăsit, orașule, în dulcea și molcoma ta curgere prin timp. Pîrîul de sub colină, căruia îi ziceam, în timpul plimbărilor pe sub cetate, *Sena,* trece tot pe acolo, așa cum îl știu eu, cum îl știe tot orașul, liniștit și albastru, ca o venă pe fruntea unei bătrîne.

Intru într-o cabină telefonică interurbană. Sun. Acasă, la București. Ca întotdeauna cînd mă aflu în deplasare, țîrîiturile telefonului îmi scot și mai tare în relief bătăile inimii. Este ca și cum abia aici, în cabina telefonică, aș descoperi că am o inimă care-și face datoria, acolo, la locul ei. Așa cum descoperi că o santinelă este cu adevărat în postul ei numai după ce rămîi cîteva minute cu ea și, în tăcere, îi însoțești veghea.

— Alo ! Tu ești ? Salut !

— Salut ! În sfîrșit... Abia acum te-ai gîndit să-mi dai telefon ? Cum ai ajuns ? Ce face tata ? Ai fost pe colină ?

Vocea ei, întrebările — cîte trei-patru deodată —, gîndurile care se întorc acolo, în camera noastră, anii care s-au scurs... Cît de călduroase și de senine sînt toate ! Și salutul nostru ca între băieți și fete. Și scările pe care le urcam în goană, după ce străbăteam alergînd 3—4 ture prin cartier. Și aerele mele de sportiv. Și forma excelentă pe care căutam să mi-o păstrez. Renunțam la orice, numai la alergare nu. Și totuși cei zece ani petrecuți în București n-au fost un exil, cum îmi spusesem cîndva, într-un moment în care mă inundaseră amintirile și dorurile orașului meu.

— Fii liniștită, îi spun. Totul e perfect. Mai mult decît perfect. De mîine încerc să rezolv și problema transferului tău. Salutări lui Ovidiu. Și s-o lase mai ușor cu ceaiurile ! La paisprezece ani mai sînt și alte lucruri de făcut !

Într-o zi i-am spus și lui că nu-mi place cum se comportă, că prea seamănă cu un prințișor. Eu, la anii lui... „Nu știu cum erai tu la anii mei, mi-a răspuns el un pic iritat. Văd doar cum sînt ceilalți de pe scară. Roxana are două radiocasetofoane, Cornel are un Phillips care costă 22 000 de lei, Marcel are o combină muzicală, Cornel

— schiuri Head și clăpari San Marco, Dana — un complet de alpinism... Și eu ce am ? Un simplu Uvertura !"

Așa e. Alte vremuri, altă viață. Nu ne putem întoarce cu copiii în copilăria pe care am avut-o noi. Va trebui să-i cumpăr și eu niște schiuri. N-or fi ele Head, dar Rubin sau Național Competiție tot or să fie. Și clăpari. Și costum de schi, tot ce e necesar. O să-i cumpăr lui și o să-mi cumpăr și mie. În fond, și mie îmi place muntele, schiul... O să am timp pentru așa ceva ?!

Strada se derulează înaintea pașilor mei cu dalele ei venind din alte vremuri. Peste un an sau peste doi, pe aici va trece poate un bulevard. A treia casă pe dreapta... Acolo trebuie să-l găsesc pe Paul, prietenul meu din copilărie. E arhitect. El o să-mi dea, dacă va fi nevoie, toate lămuririle necesare în legătură cu sistematizarea orașului. Mă opresc o clipă în dreptul porții. Ezit. Altădată îl strigam : Paule ! Acum... Au trecut atîția ani... Curios, deși e arhitect, nu și-a schimbat casa, nu i-a adus practic nici o îmbunătățire... Cine știe, poate așteaptă și el să se termine cu demolarea, sau... O fi avînd vreo vilă pe undeva...

Trec mai departe. Paul, prietenul meu din copilărie, nu-mi mai e chiar atît de apropiat, nu mi se mai pare că mi-ar fi. Nu l-am mai întîlnit de cîțiva ani. Încerc să-mi reprezint trăsăturile chipului său. Ceva șters, neclar. Timpul. El trebuie să fie de vină. „Fii atent, mai ales la prieteni să fii atent !, m-a povățuit cineva. Timpul a schimbat ceva și în chestiunea asta a prieteniei. Îl crezi pe unul cel mai bun prieten și, cînd nici nu te aștepți, te pomenești că a acceptat postura asta numai pentru a obține cine știe ce avantaj. Mai ales cînd ești comandant de unitate, trebuie să te ferești de prieteni, știi cum e vorba." „Ei, și tu, exagerezi. De pildă..." „Apropo, mai știi pe unde e Leahu?" „Parcă, să mă gîndesc puțin..." „Parcă erați nedespărțiți." „Eram." „Pe vremea aceea îl preocupa, pare-mi-se lucrarea de stat. Și... din cîte știu, avea nevoie de ajutorul tău." „Colegial." „Ei, colegial necolegial, ce mai, ei singur a recunoscut că nu se descurca fără tine..." „Întîmplător, mă ocupasem o vreme de domeniul acela..." „Așa e, și el o știa și o știuse bine. Dar... după ce și-a luat examenul de stat... ți-a mai dat vreun semn ?"

Ei, asta-i, o fi fost omul ocupat. O fi avut treburi. Prea suspicios sfătuitorul ăsta al meu. Dar... s-ar putea să aibă şi el un dram de dreptate. Măcar un telefon putea să-mi dea. Aş fi avut nevoie de o încurajare cînd se afla soţia în spital, de o vorbă pusă pentru a-i procura medicamentele prescrise de medic... Ei, dar ce fac, am luat-o pe mirişte ? Parcă mi-am spus cîndva că nu voi luneca niciodată pe toboganul ăsta al neîncrederii în oameni ! „Vorbe, bătrîne — îmi spun. Adu-ţi aminte cum te purtai în control cu cei care nu-ţi intrau în voie !“ „Cum mă purtam?“ „Amabil, aparent, dar aveai mereu grijă să se ştie de la ce eşalon vii şi care-ţi e statutul acolo.“ „Nu-i adevărat !“ „Sigur, nu spuneai tu chiar aşa, direct, bă, fiţi atenţi că sînt un fel de locţiitor al şefului de secţie, dar găseai totuşi un cuvînt, un gest, o expresie din care să se deducă şi treaba asta. Îţi plăcea să-i vezi pe cei controlaţi cum îşi schimbă din acel moment atitudinea, cum îşi aleg cuvintele, cum îşi prezintă documentele.“ „Aşa o fi, cine mai ştie din cîte părţi sîntem făcuţi şi prefăcuţi ! Nu foloseşte la nimic introspecţia asta.“

Strada. Momentul de despovărare. Ajung în cîteva minute acasă, iau o gustare, apoi mă întorc la unitate. Vreau să prind programul de seară. Nu. Nu amănuntele. Deocamdată, ansamblul. Apelul de seară, deplasarea subunităţilor prin curtea cazărmii, momentul stingerii. Altădată, cînd eram ofiţer de serviciu, îmi plăcea să sun eu stingerea. Luam goarna şi sunam aşa, prelung, preţ de aproape un sfert de oră. E prea frumos semnalul ăsta pentru a-l expedia doar prin cîteva sunete acolo. Nu-mi plac gorniştii care se grăbesc să se ducă la culcare.

Mai am un singur colţ şi am ajuns. Grăbesc pasul. Mi s-a făcut cu adevărat foame.

În poarta casei se află un ofiţer. Tresar. Locotenentul pe care l-am văzut azi-dimineaţă în gară cu ea...

— Tovarăşe maior, sînt locotenentul...

Nu-i reţin imediat numele. Vorbeşte un pic în vîrful limbii şi percep ceva mai greu cuvintele pe care le spune. Acum însă nu mai spune nimic. Pare încurcat, îi e parcă teamă... O fi fost şi el pe colină, înapoia celor doi stejari şi... Ei, uite că nu-mi place. Ar trebui să-l trimit cît colo, cum de îşi permite ?...

— ...raportez... s-a întîmplat ceva cu tatăl dumneavoastră... v-am căutat prin tot orașul... A venit un om la cazarmă și ne-a spus... E aici...

Încremenesc.

Omul iese din umbra porții și mă privește lung. Cum să nu-l știu ? Este nea Ionică matrițerul. Lucra în același schimb cu tata. Cînd eram mic, îi plăcea să-mi strice freza și să glumească cu mine. Acum nu-i arde însă de glumă. Are ochii plînși. Îl podidesc din nou lacrimile.

— Ce s-a întîmplat, nea Ionică ?

— Tac'tu... A intrat în apă să scoată lanseta și...

— Nene Ionică, ce tot spui acolo ?

— S-a dus bătrînul ! De azi-dimineață îl căutăm !

Îmi mușc buzele pînă la sînge. Nu-mi dau seama dacă e vorba de un coșmar sau de realitate. Uneori ne îndoim și de una și de cealaltă. Și dintr-o dată totul mi se pare străin, ostil. Casa, strada, orașul, colina. Frînturi de timp și de amintiri mi se învălătucesc pe dinaintea ochilor. După-amiaza acestei frumoase zile de toamnă se înnegurează brusc. Nu-mi mai simt pașii care mă tîrăsc într-acolo. Va trebui totuși să mă stăpînesc. Doar sînt comandantul garnizoanei. Toți ochii sînt ațintiți asupra mea.

Teatru ! Teatru sau puterea mea de stăpînire, de trăire a unei situații-limită ?

6

Nea Ionică matrițerul vine în fiecare după-amiază și se așază pe banca de sub nucul din curte. Nu spune nici un cuvînt. Își aprinde doar țigara și fumează dus pe gînduri. Cîinele îl cunoaște, nu-l latră, ba, dimpotrivă, se așază la picioarele lui și îl privește fix, aplecîndu-și ușor capul într-o parte, așa cum fac cîinii. Nu intră niciodată în casă, oricît aș insista. Rămîne acolo, sub nuc și, din cînd în cînd, aducîndu-și parcă aminte de cîine, îl mîngîie pe cap. Nea Ionică a copilărit cu tata, ei doi au fost dintotdeauna prieteni, nu s-au certat niciodată.

— Bună ziua, nea Ionică !

Se ridică anevoie de pe bancă, îmi zîmbește șters și abia de-i percep răspunsul la salut. Mă așez lîngă el. Nucul și-a pierdut aproape în întregime frunzele.

— Vine iarna, nea Ionică.

Din nou mă privește cu ochi care nu spun nimic, care nu mai spun nimic. Cu ochi de om ajuns la capătul drumului, la capătul puterilor. De dimineață se duce la mormîntul tatei și rămîne acolo, lîngă crucea albă, ore în șir. După-amiază vine aici, se așază pe banca aceasta de sub nuc, banca lor, a lui și a tatei, și privește tot așa, ore în șir, nicăieri. Oare ce s-o petrece în sufletul lui ?

Mă ridic, intru în casă, iau țintarul, o sticlă cu vin, niște nuci și sare. Le pun în fața noastră pe un taburet. Bătrînul mă privește uimit, neînțelegînd ce vreau să fac. O uimire nedisimulată, implantată în toate celulele corpului său zbîrcit, gîrbovit de ani și de trăiri. Cine știe cîte s-or fi acumulat în viața lui zbuciumată ! Eu îl știu așa, singur-singurel, venind la tata ca la el acasă. Aici, pe banca aceasta sau, în zilele de iarnă, în camera tatei. Dintotdeauna au fost nedespărțiți. Chiar și cînd trăia mama, cel mai apropiat de tata, de familia noastră tot el, nea Ionică, era. Îl îndrăgiserăm cu toții, îl consideram ca făcînd parte din familie.

— Hai să facem un joc, nea Ionică.

Mă privește tot așa, încercînd parcă să ghicească ce spun, să înțeleagă sensul cuvintelor. Îl privesc și eu la fel, parcă abia acum descoperindu-l cu adevărat. Un om bătrîn, gîrbovit.

Umplu paharele. Sparg cîteva nuci.

— Ia, nea Ionică, îl îndemn.

Mă opresc. Mi se pare nefiresc gestul. Doar nu sărbătorim nimic ! Nu, bineînțeles, nu sărbătorim nimic. Poate doar... Doar ce ? Doar... prezența tatei, mereu prezența lui printre noi.

O adiere.

Tresar.

Tresare și el.

N-a luat încă paharul.

I-l întind.

— Ia, nea Ionică. E vin bun. Din via tatei.

Viţele din jurul casei se scutură uşor. Nici ele nu mai au frunze. „Va trebui să îngrop via !“, îmi spun îngrijorat, de parcă ar fi vorba cu adevărat de o vie, nu doar de cîteva viţe acolo.

— Ia, nea Ionică.

Prinde uşor paharul. Mîna îi tremură.

— Să fie lu' tac'tu, săracu', să aibă şi el acolo !

Nu l-am auzit de săptămîni pronunţînd un cuvînt. Şi iată, acum, aici...

Bem în linişte. E un vin bun. Tata avea obiceiul de a-l păstra vreme îndelungată la întuneric. Îl ţinea în sticle în pivniţă şi avea grijă ca, în primii patru ani, la înfloritul cireşilor, să-l schimbe. Apoi putea să rămînă în respectivele sticle şi zece veacuri.

Întorc sticla. Pe fund are lipită o etichetă cu anul în care a fost pusă la păstrat. Zîmbesc. Eticheta de pe sticla aceasta are scris pe ea anul cînd am plecat eu din oraş. Care, bătrînul... Da, desigur... Se pregătise să sărbătorim evenimentul întoarcerii fiului său cel mare... Scosese sticla de acolo, din beci, o ştersese de pămînt...

— Mută, nea Ionică. E rîndul dumitale.

Omul cărunt din faţa mea — cum au mai trecut anii ! — mută uşor, cu mînă nesigură, bobul de fasole.

Jocul lui şi al tatei. Joc de muncitori care, venind obosiţi de la lucru, îşi mai descreţeau şi ei frunţile. Ar fi putut să joace table sau şah, dar..., cine ştie, jocurile astea erau poate prea complicate pentru ei, prea... Unele jocuri creează adversităţi, ambiţii, pe cînd ţintarul ăsta...

— Tac'tu săracu' !

Cine ştie cîte nu şi-or fi spus, de cîte nu şi-or fi adus ei aminte în anii ăştia de cînd amîndoi sînt singuri. E drept, tata ne-a avut pe noi, cei patru fii ai săi. Dar, ca un făcut, am plecat toţi. În patru vînturi. Ne-am dus şi am uitat să ne mai şi întoarcem din cînd în cînd. Grijile de fiecare zi, munca, vîltorile vieţii. „Pe dracu ! Astea sînt scuze imbecile !“, îmi spun fără convingere. „Scuze, nescuze, asta a fost, n-ai ce mai face acum !“ „Asta e !“, mă corectez înciudat.

— Bietu tac'tu săracu' !

Mă uit atent la omul din faţa mea. Parcă n-ar mai şti alte cuvinte ! Nu cumva s-o fi ţicnit ?! Cum o fi trăit el

toată viața așa, de unul singur ?! Și totuși acest bătrînel a fost cîndva un bun soldat. A luptat în Transilvania, în Ungaria și în Cehoslovacia împotriva fasciștilor. A dus greul unei toamne ploioase și unei ierni aspre. Omul acesta a fost vînător de munte. Și el, ca și tata. Cît de mult trebuie să-i fi legat pe ei războiul ! Crestele înzăpezite dincolo de care pîndeau brandurile și MG-urile germane...

...Rîul acela... Parcă aud cum îmi povestea tata... Era înghețat tun rîul. De jur împrejur nu se auzea acel „Mulți ani trăiască, la mulți ani", ci doar vîntul. Un vînt de miez de iarnă, dintre un an și celălalt. Îl știu și eu. Cred că e același ca pe la noi. Un vînt cu usturîmi sub pleoape și cu furnicături pe șira spinării. Acolo, în noaptea aceea dintre ani pe rîul acela înghețat dintre Ungaria și Cehoslovacia... Tata s-o fi gîndit la mine... La casa noastră din această margine de oraș. Și mi-o fi spus „La mulți ani" cu voce tremurată. De frig și poate de teamă... Teama dinaintea atacului... Dinaintea atacului... Cînd, la un semn, te ridici din adîncitură sau din scobitura pe care ți-ai făcut-o în zăpadă ca să scapi de gloanțe și de vînt, mai mult de vînt decît de gloanțe, și... Și... pornești la atac, înainte... Și mitralierele germane te pîndesc din alte scobituri săpate în zăpadă... Gloanțele îți trec pe lîngă urechi, dorul de acasă îți împresoară inima. Vrei să trăiești, dar uneori îți dorești să mori ca totul să se termine odată... Gloanțele care mătură suprafața de gheață a rîului și te țin cu răsuflarea oprită, tovarășii care cad în stînga și în dreapta icnind de durere sau fără să scoată un cuvînt... Ar trebui, acum, la miezul nopții, la miezul nopții de Anul Nou — cînd 1944 devine 1945 —, să bei un pahar de vin din cel pe care l-ai pus la păstrat în pivniță și să rogi anul să-ți aducă bucurii în casă și în suflet... Poate și ăia de dincolo, dinapoia mitralierelor se gîndesc tot la astea, că și pe la ei Anul Nou tot An Nou se cheamă, da' uite că, odată intrați în infernul ăsta al morții, gîndurile frumoase ricoșează ca gloanțele de mitralieră care ating pieziș un blindaj de tanc...

Sînt cuvintele tatei... El zicea așa „ca gloanțele de mitralieră care ating un blindaj de tanc". De ce de tanc? Ei, asta-i acum ! De tanc, și gata ! Dacă ar fi de cazemată, de cazemată făcută din beton armat — că nemții aveau

și din astea — tot ar mai mușca glonțul acolo o mînă de ciment, tancul însă e tanc ! Tata și nea Ionică se țineau de mînă ca doi copii. De ce așa ? Tata nu mi-a explicat niciodată. Poate că nici nu trebuie să ne batem capul cu astfel de chestiuni. Poate că așa sînt oamenii făcuți. Să se poarte uneori ca niște copii. Să le fie teamă, să se țină de mînă, să privească uimiți în jur... Războiul ! Ei, războiul ! În fond și războiul e tot un fel de copilărie prin logica lui simplă ca a unui joc... „Las-o-ncolo, îl vezi tu pe nen'tu Ionică și pe tac'tu jucîndu-se șotronul ?“ „Chiar șotron, nu, dar cîteodată îmi făcea impresia că sînt angrenați într-un fel de joc. În zilele lor bune, cînd și munca și țintarul și aducerile-aminte le mergeau perfect.“

În noaptea aceea dintre ani, nu se juca însă nimeni. Nu te joci cu arma, cu gloanțele, cu viața și cu moartea. Și totuși ei doi se țineau de mînă ca niște copii. Timizi, neîncrezători, speriați. Cel puțin așa îi văd eu acum, prin ceața anilor despre care am auzit cîte ceva și pe care mi-i reprezint chemînd în ajutor propria-mi experiență din aplicații sau imaginea de film...

...Noaptea se rostogolea peste ei ca o uriașă pală de vînt, armele pocneau sec, fără ecou, înăbușite de frigul smolit dintr-un decembrie '44 care se pregătea să devină ianuarie '45. Comanda de atac țîșnise încă o dată, împresurată de cartușe de semnalizare și de parașute luminoase, de gloanțe bete care orbecăiau prin frig căutîndu-și țintele sau locurile de veci. „Hai, Ioane ! strigase tata, fără să-și recunoască vocea. Ori om muri, ori om trăi, numai să se termine odată !“ Se lipiseră unul de altul și începuseră să alerge așa, ca unul singur, trăgînd din cele două arme, strigînd odată cu ăilalți, agățîndu-se odată cu ăilalți de goana asta înainte, spre inamic, ca de singurul fir de viață. Și brandurile nemțești, burlanele dracului, gemeau parcă dincolo de iarnă și de omăt, iar bombele lor cădeau precis, uimitor de precis, parcă le punea cineva cu mîna. Cădeau exact pe ei, pe cei din atac, fulgerîndu-le mersul și îngrozindu-le pașii. „Ce dracu' o face compania aia — gîndise tata, îmi spusese el că așa gîndise, își amintea precis gîndul ăsta — de nu mai ajunge acolo, să-i puie frîie pocitaniilor ălora de branduri ? !“ Apoi își spusese că nu e bine să gîndești așa, manevra de

întoarcere e totdeauna dificilă, mai ales noaptea, pe omătul pînă la brîu și într-un teren cu totul și cu totul necunoscut. În timpul ăsta mai explodase încă o bombă de brand. La cincizeci de pași în fața lor, pe malul celălalt al rîului înghețat, pulverizînd pur și simplu o grupă care ajunsese dincolo de suprafața lucie a gheții. Simțiseră zăpada și ce o mai fi fost căzîndu-le în cap, și pe umeri și pe spate, apoi, după nici un pas, lunecaseră sau fuseseră zvîrliți de explozia următoare în măruntaiele fierbinți smulse de schije din pîntecul unui ortac de-al lor, Gogu al lu' Tudor din Schela, după cum aveau să afle mai tîrziu. Leșinaseră acolo, amestecați cu borhotul nenorocitului ăluia de Gogu. Poate din cauza șocului produs de bomba următoare care căzuse aproape în același loc cu prima. Poate din alte cauze. Ca prin vis, tata auzise uralele companiei de manevră, apoi, brusc, se făcuse liniște. „Gata — și-a zis el, strîngîndu-l de mînă pe Ionică —, gata, s-a sfîrșit. Nu e prea rău, se mulțumise el să constate, să mori de Anul Nou într-o liniște ca asta". Sau... poate i se părea lui că e așa liniște din cauza exploziilor care, credea, îi obosiseră sau chiar îi spărseseră timpanele. N-a fost nici una nici alta. Viața ținuse încă o dată cu ei. Cuvintele tatei îmi sună și acum în gîndul despre el. Nota lor de optimism mă face să zîmbesc acestei imagini.

Îi găsiseră în zori, amorțiți, cu fețele pline de fecale înghețate care nu mai aveau nici un miros, cu bucăți de intestine lipite de gît și de haine, cu mîinile pline de sînge și de fum... Un sfert din companie pierise în atacul acela din noaptea de '44 spre '45. Asta e ! Războiul ! Legile lui aspre, fără de lege !

Apoi gîndul îmi zboară în altă parte, prinzînd din zbor o imagine. O imagine din viața mea, firește, pentru că așa e omul, se întoarce mereu la el însuși, la faptele lui.

...Eram locotenent. În al doilea sau al treilea an de activitate. Comandant de pluton. În ziua aceea aveam instrucție tactică. O temă complexă. E drept, pe atunci nu se punea problema instruirii în complex, dar mie îmi plăcea să complic lucrurile, sub pretextul că și lupta e complicată. Era vorba de acțiunile plutonului în adîncimea apărării „inamicului". Dar nimeni nu-mi spusese cît să fie această adîncime și, mai ales, cum să fie. De fapt nici nu era

necesar. La pregătirea programului ni se creaseră două-trei momente, dar mie mi se păruse simplist. În fond, gîndeam eu, cînd ai pătruns într-o apărare inamică, trebuie să te aştepţi să fii contraatacat din toate părţile, să ţi se întindă ambuscade, să fii primit cu foc de artilerie, să fii chiar încercuit, dacă acţiunea plutonului tău e izolată etc. Dar mai ales îmi plăcea să-i supun pe subordonaţi la eforturi mari, eu însumi executînd odată cu ei salturi, alergări, mersul tîrîş şi toate cele cîte ţi le cere lupta. Pentru tema planificată, am ales un itinerar de vreo cincisprezece kilometri străbătut de un pîrîu cu apă murdară şi, mai în adîncime, de un rîu, cu dealuri abrupte, perpendiculare pe direcţia noastră de ofensivă, un teren cu arături adînci de toamnă îmbibate de apa ploilor, cu păduri şi mărăcinişuri...

Dincolo de pîrîu se afla o rezistenţă „inamică" pe care urma s-o nimicim printr-o manevră executată cu două grupe. În faţa apei ostaşii s-au oprit. Într-adevăr, firul acela unsuros, care numai apă nu se putea numi, îţi crea repulsie. În asemenea împrejurări, comandantul trebuie să fie exemplu, adică să treacă primul. M-am dus acolo, la grupele care primiseră misiunea să treacă pîrîul pe la o depărtare de 200 de metri, mascate de un şir de boschete, să se strecoare în flancul rezistenţei „inamice" şi să atace de acolo, dînd posibilitate şi celeilalte grupe să-şi continue înaintarea. „Ce s-a întîmplat ? ! întreb, prefăcîndu-mă că nu le înţeleg ezitarea. V-aţi împotmolit, sau vă e teamă ?" Bineînţeles, n-am primit nici un răspuns. „Nu-i nimic, băieţi, am continuat eu maliţios. Se mai întîmplă. Hai să încercăm împreună." Am intrat în apa murdară care-mi ajungea pînă la piept. Fără nici un cuvînt, ostaşii m-au urmat. Apoi totul s-a desfăşurat normal. Rîul l-am forţat folosind mijloace improvizate, iar în final oboseala şi încordarea au lăsat locul mulţumirii. Mi-am dat imediat seama că ostaşii nu-mi purtau pică. În fond şi costumul meu de camgarn — pe atunci nu aveam haine de protecţie — era tot atît de îmbibat de noroi şi de apă ca şi hainele lor. „V-aţi murdărit rău, toa'lent, costumul ăsta s-a zis cu el." ; „La mine e mai simplu, îl dau la curăţat, voi însă va trebui să vi le spălaţi singuri. Mîine, la raportul de dimineaţă să le aveţi călcate. Clar ?"

Ziua de instrucţie se terminase, aşa că am pornit-o spre cazarmă. Pînă la marginea oraşului, în pas alergător, apoi, cu cîntec. „Uite, dragă, ce suflet rău trebuie să aibă ofiţerul ăsta, aud o voce de femeie. Cum i-a mai înnoroit pe bieţii soldaţi !“ Aş fi vrut să întorc capul, să-i spun să-şi vadă de treburile ei, dar ar fi fost ridicul. Şi apoi, chiar în momentul următor aud o altă voce, tot de femeie, dar ceva mai şoptită. „Ce tot vorbeşti, tu, nu vezi că şi el e tot ca ei ! Ce vrei, aşa trebuie să fie acolo, la ei, la armată !“ O clipă doar îmi aruncasem ochii spre ea. Evitasem să-i caut privirile. Văzusem doar o siluetă zveltă, un pas distins, o rochie albastră şi un păr lung, blond. La intrarea în cazarmă, trecusem în fruntea plutonului şi începusem să cînt odată cu ostaşii, furat de imaginea fetei blonde pe care, bineînţeles, n-aveam s-o cunosc niciodată şi să-i mulţumesc pentru cuvintele ei frumoase. Pînă aici avusesem chiar un pic de temere, mă întrebasem dacă nu cumva exagerasem, dacă zelul meu nu însemnase şi un pic de răutate, de detaşare faţă de adevăr. „Ce tot vorbeşti, tu, nu vezi că şi el e la fel ca ei !“ Asta-i. Ea a înţeles. Îmi propusesem, încă din clipa cînd mi s-a dat în primire un pluton, ca niciodată un ostaş să nu fie pus să facă ceva, să execute o mişcare, înainte de a-i fi prezentat eu modelul.

Păşeam mîndru în faţa plutonului. Ostaşii îmi copiau parcă gesturile, simţămintele, gîndurile. „Da, într-adevăr, *sîntem* un pluton !“ — îmi spusesem eu îndreptîndu-mă spre platou pentru raportul companiei. Dar tocmai cînd mă bucuram mai mult, ofiţerul de serviciu venise ca o săgeată pe platou şi îmi spusese să mă prezint în pavilionul de comandă la tovarăşul... Tresărisem. De ce tocmai la tovarăşul... ? ! Împlinisem doar o săptămînă de cînd primisem carnetul de partid. „Ce s-o fi întîmplat ? — mă întrebam eu nedumerit în timp ce mă îndreptam spre pavilionul în care se afla comandamentul unităţii. Cu ce oi fi greşit ?“ De obicei erai chemat în acel birou numai cînd făceai vreo boacănă. Or, eu...

Ajunsesem în faţa uşii acelui birou în acelaşi timp cu comandantul companiei, cu comandantul de batalion şi cu locţiitorul comandantului de companie. Comandantul de batalion bătuse la uşă. Am intrat toţi patru. „Ascultă, tovarăşe locotenent, tu nu te simţi bine ?“, mă întrebase

maiorul dinapoia biroului său voluminos cu catifea roșie sub geamul gros. Bîiguisem ceva, dar nu mai avusesem timp să formulez un răspuns, întrucît se abătuse asupra mea, ca o vijelie, torentul de cuvinte al căror sens abia de-l ghiceam. În cele din urmă am înțeles despre ce era vorba. Mi se reproșau duritatea în relațiile cu subordonații, lipsa de grijă față de om, indisciplina... „De unde ai învățat tu să căprărești oamenii, să-i bagi în noroi, să-i aduci la cazarmă ca vai de lume, să treci așa prin oraș, să zică poporul *uite ce armată, uite cum își bat joc ofițerii de fiii noștri !* De unde ai învățat, tovarășe locotenent, metodele astea burghezo-moșierești ? De unde ai învățat să disprețuiești omul ? Omul, cel mai prețios capital !" O oră întreagă fusesem prelucrat în acest mod și, dacă n-ar fi intrat în birou colonelul Alexandrescu, comandantul unității, poate că ar fi durat și mai mult. „Tovarășe colonel, vă propun ca ofițerul să fie judecat de consiliul de onoare, pentru metode neregulamentare și neomenești în instruirea subordonaților !" ; „Și pentru că și-a murdărit ținuta în așa hal, încît n-o să aibă cu ce să se îmbrace pînă acasă" — glumise comandantul, înțelegînd dintr-o dată despre ce era vorba.

Din nou începuseră, pentru mine, întrebările. Ca un roi de viespi întărîtate. Le simțeam acele usturătoare, bîzîitul amenințător. Oare nu cumva exagerasem ? În fond, puteam să aleg un teren mai uscat, mai... Dacă mă gîndeam bine, mi-ar fi ajuns și cota 70, terenul nostru obișnuit... Dar mi-am adus imediat aminte de povestirile tatei, de greul cel adevărat de acolo, de pe front. De noaptea lui de Anul Nou, de cei sfîrtecați de proiectile... Și iarăși s-a făcut în mintea mea confuzie... Eu credeam că, la instrucție, trebuie să fie încă valabile legile războiului, cerințele și exigențele luptei celei adevărate...

...Nea Ionică...

Concentrat asupra boabelor de fasole pe care trebuie să le mute din punct în punct, să închidă și să-mi ia boabele mele de porumb, și-a uitat parcă starea lui de om ajuns la capătul puterilor. În aceste momente l-a uitat, poate, și pe tata. Ca și mine, de altfel. Morții cu morții... Ce tot vorbesc ? !

— Nea Ionică, nu mi-ai povestit niciodată nimic despre dumneata. Cum de ești așa singur ?

Mă privește iarăși nedumerit, de parcă n-ar înțelege ce-l întreb. Golește încet paharul, mută ultimul bob de fasole și cîștigă jocul.

— Păi, mă nepoate, e o poveste lungă. Nu știu dacă mi-o mai amintesc bine. Că, vezi tu, în viață nu rămîi decît cu o vagă impresie despre ce a fost. Chiar și cînd trăiești din amintiri, nu te bucuri în întregime de ele. Ți se pare că unele nu-ți mai aparțin, că sînt ale altcuiva, nu ale tale... După ce ne-am întors de pe front, eu și bietu' taică-tu...

Se oprește o clipă, ochii i se întunecă, mîinile îi tremură ușor. Îi umplu paharul, îl umplu și pe al meu. Înserarea foșnește în frunzele care încă mai cad, fiorul unei adieri mi se strecoară prin mîneca vestonului...

— ...eu și bietu' taică-tu — reia nea Ionică — ne-am apucat iarăși de muncă la uzină. Apoi, prin '48 amîndoi am fost chemați în armată pentru a deveni ofițeri. El n-a rămas — avea cele trei degete lipsă —, iar eu n-am avut încotro. Nu zic că nu mi-a plăcut, dar, fără taică-tu, cum să-ți spun... Am făcut vreo cîteva luni de școală, ne-au dat gradul de sublocotenent și ne-au trimis la trupe. Eu am ajuns la graniță. Era o perioadă grea, tulbure. Elementele dușmănoase ne dădeau mult de lucru. Dar, ce să-i faci, așa e după război, mai ales după un război care a generat atîtea schimbări. Eram locțiitor politic la o companie de frontieră. O companie grea, cu multe probleme. Cazarma era așezată pe o vale, la vreo doi-trei kilometri de sat. Ne aflam într-o zonă de dealuri spre munte, cu multe acoperiri și... cu destule necazuri. Elementele grănicerești — așa se numeau atunci — erau formate din doi-trei militari, iar echipele de alarmă de la subunități nu lipeau toată noaptea pleoapă de pleoapă. Se trăia, cum se spune, cu cartușul pe țeavă...

Parcă-l văd pe nea Ionică, tînăr, vînjos, cu șapca aia verde de ofițer grănicer, de atunci, străbătînd potecile de frontieră, răscolind toate coclaurile, iarăși cu arma încărcată și cu atenția încordată, ca pe front. Am auzit vorbindu-se de perioada aceea, de vremurile acelea dificile...

— Îmi venea greu, aproape mai greu ca pe front, credeam că nu se mai termină. Viața noastră desfășurată între instrucție, serviciul „la registru", cum se numea, adică pentru îndrumarea elementelor grănicerești, și controale efectuate în frontieră, era mereu încolțurată, aproape fără bucurii. N-aveai timp nici să respiri. Într-o zi s-a produs ceea ce s-a produs...

Se întrerupe iarăși, își șterge fruntea cu mîneca.

— ...În locul acela șoseaua urca brusc și făcea o cotitură. Chiar la linia de schimbare a pantei se afla foișorul. Un foișor metalic, jos. Dincolo de șosea, spre frontieră, trona, printre boschete, roșul cărămiziu al unei biserici părăsite. Jos, în vale, se afla o fostă moară de apă... Postul de observare era format dintr-un singur ostaș. Celălalt, perechea lui, patrula pe undeva, printre boschete. De la companie s-au auzit focuri de armă. Firește, am alergat toți într-acolo. Comandantul a trecut la mitralieră, eu m-am dus repede spre foișor. Ostașul fusese lovit exact în pafta. Murise cu mîna încleștată pe armă, aplecat peste balustrada foișorului. Mi s-a făcut dintr-o dată rău. Nu înțelegeam, nu mai înțelegeam. Mă rog, războiul fusese război, dar atunci, acolo, pe frontieră, era pace, ne luptam pentru viață... Cu mijloacele vieții... După un timp, ostașul fusese declarat erou, iar compania primise numele lui... Locotenentul-major Petrache, comandantul companiei, cel care se urcase cu mitraliera în turnul bisericii părăsite, atunci, cînd fusese ucis ostașul, era un om cu multe meandre, greu de cunoscut și de înțeles. Moartea ostașului îl îndîrjise, îl abrutizase și mai mult. Nu știu nici acum dacă avea un suflet delicat sau, dimpotrivă, unul plin de încurcături, de confuzii. Știu doar că nu îngăduia niciodată nimic, că nu-și părăsea niciodată punctul de vedere, că avea o inteligență ascuțită și o vorbă aspră, usturătoare. Era singurul dintre noi căsătorit. Culesese nu se știa de pe unde o bogăție de fată și o adusese cu el în satul acela de graniță uitat de lume. Era o fată cu ochi verzi, uimitor de verzi, cu mîini delicate și vorbă ușor tremurată. Aveai impresia că-i e frică de ceva, că ascunde ceva. Dar Petrache nu-i prea dădea mare atenție, era mai tot timpul la companie, cu cartușul pe țeavă. Mitraliera cu care trăsese atunci, din turnul bisericii părăsite, era în cancelarie, cu două

benzi pline. O controla în fiecare zi. „Bandiţii ăia care au reuşit să scape şi să fugă în munţi trebuie să se întoarcă într-o zi. Şi-atunci vor vedea ei pe dracu', Petrache nu rămîne dator, nu iartă pe nimeni !“ Ochii îi sclipeau sălbatic, în timp ce închidea cu furie capacul cutiei mecanismelor. Era un maestru al capcanelor, nimeni nu scăpa de el dacă-i punea gînd rău. Oamenii îl ocoleau, iar dacă totuşi dădeau nas în nas cu el, îşi scoteau căciula şi se aplecau pînă la pămînt.

Moartea ostaşului îl afectase însă profund. Dăduse ordin să i se picteze chipul pe unul din pereţii subunităţii, chiar la intrare. Ceilalţi soldaţi nu treceau pe acolo, iar dacă vreunul era chemat la comandant, trecînd prin dreptul portretului soldatului căzut la datorie, călca uşor, pe vîrfuri.

La vreun an după această întîmplare, mă chemase în cancelarie şi mă invitase să iau loc pe singurul scaun aflat acolo, în timp ce el rămăsese în picioare, rezemat de colţul mesei. „Ioane, în seara asta să fii pe aproape de casa mea, vreau să-ţi arăt ceva.“ Roşisem, cred, apoi bîiguisem ceva, simţind capcana. Toţi o iubeam pe femeia aceea de optsprezece ani pe care el o ţinea toată ziua închisă în casă. Îmi plăcea şi mie, de ce să n-o recunosc. Cînd mă gîndeam la ea, simţeam cum se umplea ceva în adîncu-mi, cum mă inunda un fel de apă vie. Îmi imaginam apoi că sînt undeva, pe un munte, că şi ea se află întîmplător acolo, pe vîrful acela, că lunecă pe o bucată de stîncă şi... Dar eu eram acolo şi, printr-o minune, reuşeam s-o salvez în ultimă instanţă. O clipă îi simţeam căldura, zvîcniturile inimii, apoi mă scuturam şi alungam închipuirea, veneam iarăşi cu picioarele pe pămînt... În seara aceea, m-am dus. Drumul spre sat trecea prin apropierea foişorului şi a bisericii părăsite. Mă oprisem acolo, la intersecţia văii cu drumul, apoi o luasem încet spre casa comandantului. M-am postat într-un boschet, nu departe de poarta lui, cu pistolul în mînă şi genunchii tremurînd. Nu de frică, se înţelege, făcusem doar războiul, ci de emoţie. Nu-mi închipuiam ce a mai pus la cale...

...Şi-a dat drumul la vorbă nea Ionică. Probabil că din seara asta vom deveni prieteni, are multe să-mi spună

bătrînul. Uite, nu ştiam că şi el a fost cîndva, în anii de început, ofiţer...

— ...Satul era cufundat în întuneric. Nici cîinii nu lătrau. Aşteptarea, în astfel de situaţii indecise, e grea, dar parcă şi mai grea e misiunea în frontieră. Deodată, aud paşi, paşi uşori, abia perceptibili. Era el. Se întorcea pe furiş acasă. Şi numai ce-l văd pe Petrache sărind ca o pisică peste poartă. Clanţa uşii, apoi un ţipăt uşor de femeie speriată şi, deocamdată, atît. După vreun ceas, aud iarăşi uşa deschizîndu-se şi zăresc profilîndu-se pe orizont două siluete. „Aşa, băiete, aud eu vocea lui Petrache, şi dacă vrei să mai treci pe aici, fă-o în plină zi, nu pe furiş, ca hoţii." Băiatul — îl recunoscusem imediat, era un puşti de vreo optsprezece ani, de acolo din sat — o luase la fugă, se împiedicase, căzuse icnind de frică, de groază aş spune, apoi iar fugise, apoi iar căzuse... „Gata. Ioane, poţi să vii." Mi-am părăsit ascunzătoarea şi am intrat în curte. Gîndul că aveam s-o întîlnesc pe femeia aceea, soţia lui, mă tulbura. Dar eu îmi respectam tovarăşul de muncă, n-aş fi dat niciodată curs unui astfel de sentiment, unei astfel de porniri. Totuşi mă simţeam vinovat pentru gîndul meu, pentru ascunzişul meu, pentru imaginaţia mea. Am intrat în casă. Ea stătea speriată într-un colţ. „Hai, dragă, nu vezi, avem musafiri, poartă-te frumos, ce naiba !" Simţeam în cuvintele lui satisfacţia unei reuşite, dar şi regretul unei înfrîngeri, unei căderi. Femeia dinaintea noastră nu era decît un copil speriat. I-am zis un „săru' mîna" obişnuit, scuzîndu-mă pentru deranjul pe care-l fac, acum, în miez de noapte. „Te-am chemat, prietene, să bem un pahar — mi-a spus Petrache cu aceeaşi notă în glas, de om care se bucură parcă de o înfrîngere — şi să-mi fii martor şi judecător la cele ce urmează. Nu pot să aştept pînă mîine, timpul nu rezolvă nimic, de prea multe ori ne amăgeşte el cu scurgerea lui, cu speranţa pe care ne-o dă. Hai noroc, şi să fie într-un ceas bun ! Ar trebui să mergem, poate, la tribunal, dar mie-mi place să-mi rezolv singur problemele. Nu aiurea, fireşte, ci în spiritul legii, al dreptăţii." Am gustat puţin din pahar, presimţind că s-a întîmplat ceva nu prea plăcut, ceva care nu-mi dă dreptul să savurez vinul bun. „Ea a greşit faţă de mine — a continuat el arătînd spre soţie —, a greşit

grav, ireparabil. Așa că totul s-a sfîrșit, chiar în această noapte va părăsi această casă și se va duce de unde a venit. Dar eu sînt un om drept. De aceea, tot ce am adunat împreună vom împărți. Juma', juma'. E corect, nu ?" „N-ar fi mai bine să..." — am încercat eu să spun ceva pentru a cîștiga timp, dar el mi-a tăiat-o scurt : „A, nu, în nici un caz ! Fierul trebuie bătut cît e cald !" Nu era nimic de făcut. Asistam neputincios, încurcat. „Așa, să începem. Șifonierul. O ușă tu, una eu, un perete tu, unul eu. Rochia asta, pe care eu ți-am cumpărat-o, o facem juma' juma. Cu foarfeca, se înțelege..." „Tovarășe locotenent-major — am încercat eu să-l opresc —, dar ceea ce faceți înseamnă, de fapt, distrugerea bunurilor pe care vreți să le împărțiți ! Gîndiți-vă că..." ; „Exact, ai sesizat exact ceea ce intenționez. Exact asta și vreau". „Dar nu aveți dreptul... În sfîrșit, cu partea dumneavoastră faceți ce vreți, dar partea soției..." ; „Partea mea o scot în curte și îi dau foc, iar pe a ei o scot în stradă. Așa văd eu lucrurile, așa voi proceda. Și atîta timp cît țin pistolul ăsta în mînă, nu mă va împiedica nimeni. Dumneata asistă. De asta te-am chemat. Știi foarte bine că, odată ce mi-am pus ceva în cap, nu pot fi oprit. Acolo, pe front, într-o noapte, am atacat cu o companie un batalion inamic. Și n-am avut nici o singură pierdere..."

Am asistat în neliniște la tot ce se petrecea în casa aceea. O casă cu două camere, închiriată de el de la consiliul popular.

„Asta-i tot, frumoasa mea, a încheiat. Nu e vina mea că ai rămas doar în furou. Te poți duce la băiatul ăla, că tot n-o să te primească... Cine îți va deschide poarta va avea de-a face cu mine !" ; „Tovarășe locotenent-major, am încercat eu din nou să-l înduplec, nu se poate, nu puteți proceda astfel..." ; „Procedez cum cred eu de cuviință. Dacă nu-ți place, n-ai decît să mă raportezi. De altfel, de asta te-am și chemat. Cum am aflat că dumneaei și-a găsit pe ăsta cu caș la gură, cum m-am decis să-i dau o lecție... Gata, frumoaso, ieși ! Ești liberă ! Eu voi aprinde focul în curte ca să-ți luminez pașii ! Trădătoareo !"

Ea a ieșit înspăimîntată din curte și a luat-o la fugă prin sat. Albă, ca o pană de porumbel. Petrache a aruncat o sticlă cu gaz pe resturile de mobilă și de îmbrăcăminte pe

care şi le-a făcut sieşi parte şi le-a dat foc. „E nebun", mi-am spus în gînd, refuzînd să-i înţeleg comportamentul bizar. Apoi mi-am adus aminte că, pe front, unii se comportau şi mai şi.

„Fugi după ea — mi-a spus în cele din urmă. S-ar putea să încerce să treacă frontiera. E periculoasă. La nevoie tragi."

Periculoasă... Ce pericol o fi văzut el în fiinţa aceea fragilă, care abia împlinise optsprezece ani, nu ştiu. Am luat-o însă încet pe uliţă, copleşit de cele văzute. I-am zărit silueta albă la marginea satului şi m-am apropiat încet de ea. Văzusem iarăşi muntele, muntele acela stîncos, lunecarea ei şi intervenţia mea... Grăbisem pasul, dar zgomotul o speriase probabil. O luase la fugă spre frontieră, direct peste arături. O strigasem, o somasem, trăsesem şi un cartuş în sus, ca s-o sperii, dar ea îşi continuase fuga şi... În momentul cînd am fost la doi paşi de ea, mi-am dat seama că intraserăm în cîmpul de mine... O explozie şi.. Cînd m-au trezit ostaşii ţineam în braţe trupul ei sfîrtecat, fără pîntece. Eram şi eu rănit, mina explodase însă exact sub ea... După cîteva luni de spital, m-am întors la uzină. De-atunci... De cîte ori am încercat să ating cu mîna o femeie am simţit carnea aceea...

— Şi Petrache ?

Dă din umeri. Îşi reia aerul lui de om ajuns la capătul puterilor.

— Cine mai ştie pe unde o fi ! Poate o fi mort... Aici am venit iarăşi la taică-tu... Ce om !

7

Aprovizionările de iarnă. Cartofi de triat, morcovi de îngropat, murături de pus la adăpost. Chem la mine pe locţiitorul comandantului pentru servicii. Treaba asta e tot la fel de importantă ca programul pregătirii de luptă. Ba, îmi spunea cineva, chiar mai importantă. O temă o poţi amîna de azi pe mîine, pe cînd masa ostaşilor...

— Luați loc, tovarășe maior, îl invit, vreau să discutăm problema aprovizionărilor. Iarna bate la ușă.

— Tovarășe comandant...

— Maior, îl corectez eu.

— Scuzați ! Tovarășe maior, treburile sînt puse la punct, iată planul cu activitățile pe care urmează să le desfășurăm în această lună. Punctele de aprovizionare, calculul transporturilor, efectivele necesare, spațiile de depozitare...

Ridic receptorul. Îl invit și pe secretarul comitetului de partid. Căpitanul Udrescu, un ofițer care cunoaște bine oamenii și situația din unitate. Cu ani în urmă, a fost militar în termen la compania 4, apoi, tot aici, la această companie, comandant de pluton. După ce s-a întors de la Academia Militară, a îndeplinit funcția de comandant de batalion, iar acum, iată, a fost ales secretar al comitetului de partid.

— Treburile sînt puse la punct, tovarășe maior — continuă locțiitorul pentru servicii —, dar greutățile nu sînt încă rezolvate. Ostașii — cei care au participat, bineînțeles — nu s-au întors încă din campania agricolă, cum bine știți, așa că va trebui să reorganizăm repartiția forțelor. N-avem oameni asigurați nici măcar pentru a strînge la timp recolta din gospodăria agrozootehnică.

Mă gîndesc la nucul nostru din curte, la morcovii pe care i-a sădit tata în jurul casei, la cele cîteva căpățîni de varză, la vița de vie încă neîngropată... Nici la mine acasă nu este ordine.

— Ar fi o soluție, intervine Udrescu. Nu-mi aparține mie, mi-a sugerat-o un subofițer de la muzică. De altfel, ei au și început. Pînă la această oră au recoltat deja cîteva sute de kilograme de gogonele. Butoaiele sînt pregătite, așa că...

— Nu știu dacă e bine...

— E foarte bine, continuă secretarul comitetului de partid. Oamenii țin la unitate, vor să-și aducă și ei contribuția la realizarea planului de producție... Înțelegeți ? Cadrele prezente în unitate și-au exprimat dorința să contribuie la strîngerea recoltei din gospodăria agrozootehnică ajutătoare. Tocmai veneam la dumneavoastră, tovarășe maior, cu un plan. Să-l punem la punct și apoi să cerem

aprobarea comandantului. Dar dacă sîntem toţi aici, înseamnă că îl putem discuta... Uitaţi, aici, angajamentele pe care şi le-au luat comuniştii din organizaţiile de partid ale cadrelor. Dincoace, calculele pe care le-am întocmit cu ajutorul şefului serviciului alimente. Într-o săptămînă, am putea strînge roşiile, cartofii, fasolea şi cam 30 la sută din porumb...

— Staţi, staţi, aţi avut în vedere şi mijloacele mecanice de care dispunem ?

— Nu prea !

— Păi, atunci să refacem calculul. Vă stingherim, tovarăşe maior ?

— Îl facem împreună ! răspund. Treabă colectivă.

— Îl supunem apoi aprobării adunării cadrelor, intervine căpitanul Udrescu. Asta, bineînţeles, în cursul acestei dimineţi.

— De acord.

Lucrăm. Nu e chiar atît de simplu. Sînt multe elemente de care trebuie să ţinem neapărat cont.

— Singur n-aş fi reuşit ! mărturiseşte locţiitorul pentru servicii. Multe chestiuni importante mi-ar fi scăpat.

Militarii care nu s-au întors încă din campania agricolă, cei care se află în tabără, specialiştii... Poate că ar fi trebuit să ţinem cont, la întocmirea planului pregătirii de luptă şi politice de toate astea... De acum înainte... Sigur, mereu va fi un „de acum înainte", un „de acum încolo"... Lipsa de experienţă... Poate şi altceva... Am ajuns să strîngem recolta din gospodăria agrozootehnică ajutătoare cu ajutorul cadrelor ! Asta-i, într-adevăr, lipsă de organizare, de prevedere ! De ce s-or fi entuziasmînd atît locţiitorii mei ! ? Ce or găsi ei formidabil în asta ? ! Nu cumva vor să mă menajeze ? Desigur, eu nu eram aici cînd s-au întocmit şi aprobat toate planurile acestea, dar... Dar ce ? Cum ce ? Un plan e un plan şi atît ! Îl poţi îmbunătăţi, îl poţi schimba la nevoie ! Dar dacă s-ar da chiar în acest moment o alarmă ? Memorez imediat modul de acţiune. Fireşte, nu ne-ar surprinde. Asta-i o treabă prea importantă pentru a o lăsa de azi pe mîine, aşa cum am făcut cu strîngerea recoltei din gospodăria agrozootehnică... Cît se mai mîndresc subordonaţii mei cu realizările astea din G.A. ! Pe mine n-au reuşit însă să mă coopteze pe deplin.

Visez tot aplicații, acțiuni, deplasări cu unitatea pe roți sau pe jos, lupte de întîlnire, ambuscade... „Nu mai cobi — mă aud spunîndu-mi fără cuvinte —, vor fi și de-astea. N-o să-ți mai vezi capul de ele, n-o să mai știi pe unde să-ți scoți cămașa !“ ; „Nu cred !“ ; „Ba să vezi cum ai să mai crezi !“...

— Deci, tovarășe maior, așa vom proceda. Echipe mixte, cîteva ore de lucru acolo, în afara programului...

— De ce în afară ?

— Știți... Mă gîndeam să nu conturbăm buna desfășurare a pregătirilor în vederea noului ciclu...

— Nu conturbăm nimic, le răspund. Există numeroase ferestre !

— Deci așa rămîne, conchide locțiitorul pentru servicii. Vă mulțumim pentru solicitudine.

Rămîn singur. Îmi consult agenda. Trebuie să stau de vorbă cu ofițerii de la un batalion. Cu care să încep ? Și ce anume să discut cu ei ? !

Telefonul. Răspund. Eșalonul. Eșalonul de la care am venit. Vocea de la celălalt capăt al firului îmi cheamă gîndurile într-acolo. Coridorul îngust. Sfatul generalului. Cuvintele unui coleg : „Bravo, te-ai orientat ! Ăsta-i drumul. Ăsta-i începutul urcușului. Cine vrea să suie, trebuie să știe mai întîi să coboare !“

Și scările. Scările coborîte atunci, în ziua aceea, și rămase, treaptă cu treaptă, în mine. Chitite acolo, pentru amintirile de mai tîrziu sau cine știe pentru cînd și pentru ce !

Reiau înțelesul cuvintelor celui de dincolo, de la celălalt capăt al firului. Îmi spune că o să treacă zilele astea pe la mine, să-i opresc și lui, dacă-mi stă în puteri, un loc la hotel. Nu, nu o cameră, un singur loc.

Un singur loc. Și cum îmi vorbește ! Reținut. Cu „dumneavoastră“ ! Să-i rețin și lui un loc la hotel ! Ce mare lucru mă roagă el, colegul meu de birou ! Oare am să uit cît de mult m-a ajutat el în zilele cînd... Ei, lasă, asta e o altă viață...

Ridic iarăși receptorul.

— Dă-mi hotelul !

Centralistul se conformează. Un pic speriat, precipitat. Probabil îi e teamă.

Viață supusă capriciilor comunicărilor telefonice. Dacă rămîn în birou o zi întreagă, o zi întreagă tot trebuie să ridic receptorul.

Cineva bate în ușă. Comandantul unui batalion însoțit de un ofițer. De un tînăr locotenent. Tresar. Același. Simt picăturile de ploaie, răcoarea peronului pustiu, înghițitura în sec, regretul că nu mai sînt și eu la anii aceia... Omul ăsta mă complexează, sau...

— ...e pentru a treia oară cînd întîrzie la program, îl aud ca prin vis pe comandantul de batalion. L-am adus la raport.

La raportul meu. Îmi stau pe limbă niște cuvinte, niște întrebări. Cînd duci pe cineva la raportul superiorului tău, fără să ți se solicite acest lucru, înseamnă, într-un fel, că îți recunoști incapacitatea de a lucra cu acel subordonat, ineficiența mijloacelor. Ce s-o petrece, acum și aici, în capul acestui ofițer tînăr care știe totuși atît de bine să îmbrățișeze o femeie mai în vîrstă ca el ? Dar în capul meu ? Ce trebuie să fac eu ? Să-i ard vreo cîteva zile de arest ? Să mă ridic de pe scaun și să tun ? Să-l iau de după umeri și să-i spun „Mă, băiete, mă, nu e bine ce faci. La anii tăi..." La anii lui ce ?

Nu știu dacă sînt furios pe acest tînăr sau pe acest căpitan, comandant de batalion, care... Oare de ce l-a adus la mine ? De ce nu l-a scos la raportul șefului de stat-major ? El ar ști mai bine ce e de făcut, doar lucrează de mai mult timp ca mine aici. Nu cumva... A, nu, de unde să bănuiască el că... Sau poate el însuși o fi implicat și acum caută un prilej, un pretext...

— Te ascult, tovarășe locotenent !

Ofițerul mă privește o clipă în ochi, apoi zîmbește încurcat. Abia de-i aud cuvintele :

— Știu că n-o să mă credeți, dar n-am altă scuză, alt adevăr. Ceasul. Nu l-am auzit.

S-ar putea să fie o scuză din cele obișnuite. Gîndul mi se întoarce încet-încet la anii mei de locotenent. Puneam ceasul într-o farfurie împreună cu un cuțit și o furculiță ca să sune și mai tare. Și totuși uneori nu-l auzeam. Dacă n-ar fi fost tata să mă miște ușor de umăr... Tata... Unde o fi tatăl acestui atît de tînăr locotenent ?

— Nu găseşti că scuza e cam... puerilă ?

Dă din umeri şi îşi muşcă uşor buzele, vădit încurcat. Răspunde jenat :

— Aşa-i.

— Bine. Du-te la pluton. Măsurile ţi le voi comunica la adunarea cadrelor. Pînă atunci, mai gîndeşte-te. Poate că totuşi ceasul nu e singurul... vinovat.

Din nou gîndul mă duce la anii mei de locotenent. Într-o zi, cînd tata nu era acasă şi eu n-am auzit ceasul, am întîrziat de la program. Vreo două ore. Comandantul de companie nu mi-a spus nici un cuvînt. Doar comandantul de batalion, în treacăt, mi-a sugerat să leg de urechea ceasului şi o cană cu apă. Ce mulţi ani au trecut de atunci !

Căpitanul aşteaptă încă în poziţia de drepţi.

— Luaţi loc, tovarăşe căpitan. Era neapărată nevoie să-l aduceţi la mine ?

— Am crezut că...

— A, nu, să nu mă înţelegeţi greşit ! Vreau să spun că..., sper că înţelegeţi...

— Vă referiţi la autoritatea mea, pesemne.

— Într-un fel.

— Eu am crezut că aşa e mai bine. Nu pentru a mă da deoparte, pentru a mă eschiva de la răspundere. Pînă acum eu l-am pedepsit de două ori. Fără nici un efect.

— Poate că totuşi are dreptate. Nu vi s-a întîmplat niciodată să nu auziţi ceasul ?

— Ba da, fireşte. La el e însă altceva. L-aţi văzut cu cine umblă ?

Tresar. Cum să-l îndemn să continue ? Dacă-i spun că nu l-am văzut, s-ar putea să-şi dea seama că nu spun adevărul. Şi atunci... Oare ce impresie are căpitanul despre femeia aceea ? Nu cumva o fi vreo obişnuită de-a casei ?

— Ce ştiţi, de fapt, despre acest ofiţer ? îl întreb circumstanţial.

Mă priveşte cumva nedumerit de simplitatea întrebării pe care i-am pus-o. Cum adică, ce ştie el despre acest ofiţer ? ! Totul, fireşte, doar e subordonatul său ! Cel puţin asta o spun privirile sale.

— Chiar vreţi să vă spun tot ce ştiu despre el ? Aveţi timp să mă ascultaţi ?

Poate că întrebarea mea a fost un pic ostentativă, poate că am lăsat să se înțeleagă că vreau să-l verific pe comandantul de batalion. De fapt, îmi place răspunsul înțepat al căpitanului. Înseamnă că are demnitate. Chiar așa o fi ? ! Atunci de ce l-a adus la mine la raport pe locotenent? Nu s-a gîndit că, prin aceasta, își pune lui însuși un semn de îndoială ?

— Timp aș avea eu, numai că nu despre asta e vorba. Întrebarea mea o completa pe cea pe care ați pus-o dumneavoastră mai înainte.

— Tovarășe maior, locotenentul Brumaru, în general, e un ofițer bun. Rezultate foarte bune la trageri, la instrucție tactică, inteligent, întreprinzător. Numai că își cam pierde nopțile cu niște așa-ziși prieteni. Firește, în aceste condiții, e greu să auzi ceasul-deșteptător dimineața.

— Ce fel de prieteni ?

— Unul e contabil, altul lucrează pe la uzină, altul mi se pare că e inginer la Întreprinderea Agricolă de Stat din Dealul Viilor, altul e fotbalist... Și tot așa. Mereu își găsesc cîte ceva de făcut.

— Adică ?

— Vizite reciproce, restaurant, plimbări prin oraș, spectacole, cîteodată și excursii pe munte. Pînă aici n-ar fi nimic rău, numai că Brumaru pune prea mult suflet în chestiile astea, face corp aparte, se îndepărtează de colegii lui. Cîteodată mai și întîrzie, altă dată vine obosit...

...O clipă îl las pe căpitan să-și continue recitalul și mă întorc cu gîndul — așa cum o facem toți — la anii de început. Aveam și noi unul — îi ziceam „filozoful" —, care stătea deoparte, nu-l vedeai în oraș cu săptămînile. Îi plăcea să-l citească pe Kant, pe Kant și pe Conta, și să ne bombardeze apoi cu niște chestiuni de amănunt care ne lăsau *bouche-bée,* cum zic francezii. La început îl cam luam peste picior, apoi ne pierdeam în bîiguieli neputincioase și, în cele din urmă, am început să-l stimăm și să-i căutăm compania. Îi făceam vizite, îl ascultam cu interes, îi puneam întrebări pe care le credeam de încuietoare. Încet-încet, climatul s-a schimbat. Din flăcăii zvîrliți în valul distracțiilor fără sfîrșit, ne-am transformat în tineri care știu să guste poezia bună, ideile alese, speculația filozofică în sensul bun al cuvîntului. De la el am îndrăgit eu filo-

zofia şi, mai tîrziu, m-am înscris la această facultate. „Uite, leatule — m-a prins el de mînecă într-o zi —, eu iubeam filozofia şi filozof ai devenit tu. No, asta-i bună !"; „De la tine am luat gustul." „Gustul, nu zic, poate, dar capul şi priceperea sînt ale tale. Uite că eu am dat de două ori şi n-am luat. Nu pot să învăţ programat, sînt un libertin, un nestăpînit. Memorez numai ce îmi place, nu pot să învăţ niciodată ce mi se dă. Aşa eram şi în şcoală, îţi aminteşti ?"...

— ...şi-apoi, se pare că, de la o vreme, se află şi o femeie la mijloc...

Frînturile de frază mă readuc iarăşi în prezent. Deci şi o femeie... Asta era...

— ....nu ştiu încă precis, treaba asta nu e de durată la el, trece uşor de la una la alta, se pare că nici nu se uită bine la ele şi gata, renunţă... Cam instabil tînărul ăsta. Oricum, eu cred că a acumulat prea multe şi e nevoie de intervenţia dumneavoastră.

— Bine, tovarăşe căpitan, am reţinut.

Biroul mi se pare prea îngust şi prea răcoros. Fac cîţiva paşi, mă aşez la masa de consiliu, cum am numit-o eu, încerc să-mi adun gîndurile. Cum să acţionez ? Am eu oare dreptul să las lucrurile baltă, să nu vin în ajutorul căpitanului ? Dar căpitanul ? Ce fel de om o fi ? Mi se pare cam închis, cam necomunicativ... Se spală prea repede pe mîini, pasează altora răspunderile... Aşa o fi, sau e doar o impresie a mea ?

Ies din birou. Dau nas în nas cu maiorul Parfenie. Ne salutăm reciproc. În acelaşi timp.

— Ce mai faceţi, tovarăşe maior ? îl întreb, făcînd un semn spre vraful de hîrtii pe care-l ţine în braţe. Gata ?

— Mai avem puţin şi vi-l prezentăm la aprobat, îmi răspunde. Anul ăsta ne-a dat mult de lucru planificarea. Trei variante, esenţializare, restructurări de teme...

— Şi ? Ce părere aveţi, ca vechi instructor, o să meargă ?

— Hm, ştiu eu ? Tinerii ăştia, locotenenţii, sînt băieţi pregătiţi bine din punct de vedere teoretic, practic însă... Nu mai e ca pe vremea promoţiei dumneavoastră... Se culcă mai greu lîngă soldat, se tem de noroi, se dau în

lături de la eforturi prea mari... Abia de-i faci să pună ortoscopul pe armă și să verifice fiecare militar în parte. Or, fără asta, esențializarea, pregătirea efectivă a luptătorului pentru luptă...

— Chiar așa rău stăm la capitolul ăsta ?

— Eh, poate nu chiar așa, oi fi exagerînd eu un pic. Ce să-i faci, vîrsta, nostalgia... Toți spunem sau, dacă n-o spunem, o gîndim că eram mai buni, mai conștiincioși decît cei cărora le-am predat ștafeta, dar cine știe dacă o fi chiar așa...

— Ce părere aveți de Brumaru ?

— Cam filfizon. L-am controlat de cîteva ori la cîmp și nu mi-a plăcut. Avea mănușile pe mînă și conducea instrucția ca un... dirijor. Însă, recunosc, o conducea bine, are spirit de observație, e inteligent. Inteligent și cam încrezut. Boala tinereții. Da'i trece lui !

— Dar căpitanul Huțu, comandantul lui de batalion ?

— Jos pălăria ! Un tip organizat, meticulos, atent. Dacă treceți pe la noi, prin birou, o să vă arăt hărțile lui cu aplicația. Le-a adus la verificat. De fapt o să le vedeți cînd vi le prezentăm pentru aprobare. Șeful biroului spune că sînt foarte bune, cele mai bune. Ca la Academie.

— Bine, tovarășe maior, mulțumesc !

A doua ușă pe dreapta. Biroul șefului de stat-major. Bat. Intru. Căpitanul Filip Fănică citește o carte. Nici nu ridică ochii să vadă cine a intrat.

— Spuneți ! îmi zice, continuînd lectura.

Mă apropii, îi închid cartea și mă așez pe scaunul din fața biroului său.

— Scuzați-mă, tovarășe maior, nici nu v-am observat !

— Probabil lectura...

— Da, da, sigur, o carte interesantă... Niște acțiuni pe frontul antihitlerist... Ce să facem, ne ridicăm și noi nivelul cunoștințelor militare...

— Ce părere aveți de căpitanul Huțu ?

— Huțu Nicolae ?

— Mai e și altul cu numele ăsta, Huțu ?

— Nu, dar eu obișnuiesc să-i numesc astfel. Adică numele, prenumele și, cîteodată, și inițiala prenumelui tatălui.

— Deci ce părere aveți despre el ?

— Proastă. Un încuiat. Un fixist. Nu zic că nu muncește bine, batalionul lui a luat „Foarte bine“ la ultima aplicație cu trupe, dar n-are univers, se învîrtește în jurul cozii. În rest... Un ofițer corect, disciplinat, harnic. Se pare că și aplicațiile le întocmește cu ingeniozitate, cu talent.

— Mi se pare că ați fost colegi în Academia Militară.

— Exact.

— Cum de o fi ajuns numai comandant de batalion ? !

— A absolvit cu o medie bună. Mi se pare, nouă. A cerut el să fie comandant de batalion. Zicea că n-a trecut prin etapa asta, că vrea să cunoască bine eșalonul respectiv.

Disting în vocea lui o ușoară undă de ironie.

— Sînteți la... pertu ?

— Am fost. În... Academie. Acum lucrurile sînt schimbate. El îmi zice „tovarășe căpitan“ și „dumneavoastră“, eu îi zic „tovarășe căpitan“ și „dumneata“.

— Spuneați că e un... „fixist“.

— Exact.

— Mai concret.

— Abdică greu de la ideile lui. Așa era și în Academie. Cînd găsea o soluție — soluția lui, niciodată nu accepta alta —, era tare greu să te înțelegi cu el. Uneori se contrazicea și cu lectorul.

— I se dădea și dreptate, cîteodată ?

— Cîteodată, da. Ba chiar de mai multe ori. Eu nu zic, soluția pe care o găsea el nu era chiar rea, dar nici așa, să nu te orientezi deloc, să pui capul între hulube și să-i dai înainte că așa ți-a ieșit ție din calcule, că terenul cere asta, că inamicul poate acționa așa și nu așa... Și... dăi înainte, ridică tonul, bate-te pentru cai verzi. Un om trebuie să fie mai labil, mai cu spirit de orientare... Nu este cazul lui... De altfel, o să vă convingeți la prima aplicație...

— Dar locotenentul Brumaru ?

— E un ofițer bun, se orientează, dar..., cum să vă spun, pardon, cum să vă raportez, e cam licheluță.

— Azi a întîrziat la program.

— Pesemne n-a auzit ceasul...

— Așa spune.

— Vechiul motiv.

— Credeţi că nu spune adevărul ?
— Dumneavoastră credeţi că-l spune ?
— După cîte se pare...·
— Vă reţin atenţia, cu Brumaru nu e indicat să puneţi binele înainte... Vreo cîteva zile de arest nu i-ar strica.
— Arest ? !
— La garnizoană. Răul trebuie curmat din rădăcină. Eu, în locul dumneavoastră n-aş discuta cu el. L-aş arde de cîteva ori şi, gata, l-aş pune la punct.
— Bine. Mulţumesc. O să mă mai gîndesc. Încă ceva. Cum stăm cu garda ? Am auzit că l-aţi pedepsit pe un caporal de schimb.
— Da. L-am găsit în defect.
— Adică ?
— Nu s-a oprit exact în momentul cînd santinela a somat „Stai". A mai făcut el cîţiva paşi. Periculos. Santinela e santinelă. Nu te joci cu somaţiile ei.
— Într-adevăr, grav. V-aş ruga să prelucraţi dumneavoastră cazul la adunarea unităţii.
— E necesar ?
— Absolut !
Ies. Ar trebui să-i spun să lase lectura pentru după-amiază, dar... ştiu eu... nu vreau să par, la rîndu-mi, „fixist" sau mai ştiu eu cum. Nu-mi place căpitanul Filip. Probabil o să ne înţelegem greu.
Trebuie să-l văd neapărat pe Udrescu, secretarul comitetului de partid. El poate e mai... conciliant, mai apropiat de oameni, mai obiectiv. Bat la uşă. Intru.
— Tovarăşe maior — îmi iese el în întîmpinare, binevoitor —, v-aţi deranjat, puteaţi să mă chemaţi...
— Ei, ei, nu m-am deranjat deloc. Am venit să discutăm o problemă. Huţu l-a adus pe Brumaru la mine. A întîrziat de la program. Cică nu e pentru întîia oară. Ce părere aveţi ?
— Ştiu. Dar căpitanul Huţu s-a cam grăbit. Avea o mie de alte soluţii.
— Credeţi că a procedat rău ?
— Rău, nu, dar nici eficient. Locotenentul Brumaru are anumite sensibilităţi, ca să spun aşa, pe care el, comandantul de batalion, nu i le-a remarcat. Nici el, şi nici comandantul de companie.

— Adică ?

— E o fire care are nevoie mereu de schimbări, de schimbări de decor mai mult. Nu vi s-a raportat ? El caută mereu companii în afară, face excursii pe munte, este schior, alpinist. Sînt unii oameni care au mereu nevoie de altceva decît li se oferă, de un alt fel de univers decît cel care li se dă de-a gata. Unii-l găsesc în tenis, în fotbal, în fel de fel de pasiuni, alţii în lectură, alţii în jocuri de noroc, alţii...

Exact ca filozoful meu... Sau ca... mine. Pentru că şi eu am căutat mereu cîte un refugiu, cîte un colţişor în care să mă simt stăpîn, nestingherit, neînspunzător. Într-o vreme m-am ocupat de matematică, apoi de poezie, apoi de examenele pe care trebuia să le susţin la facultate, apoi de pictură, apoi de... Dar cîte n-au fost domeniile în care am încercat să-mi găsesc şi eu un colţ de lume. De lume care să fie numai a mea. „Nu cumva era o fugă ? Sau o compensare a slăbiciunilor din munca de zi cu zi ?" ; „Poate, cine ştie. Dar, oricum, eu mă simţeam bine în acele clipe, n-aveam nevoie de aprobarea nimănui ca să mă simt bine, de *nota* nimănui." ; „Aiurea ! Abia aşteptai o companie pentru a-ţi etala calităţile, cunoştinţele, pricepe-rile !" ; „Nu, zău !" ; „Exact aşa, crezi că erai vreo perfecţiune ? Gîndeşte-te mai bine, fii obiectiv, şi ai să vezi!"

— V-aş propune, tovarăşe maior, să nu forţăm nota, să-l invităm la o discuţie colectivă mai bine. La o discuţie la care să participe doar colegii lui de promoţie. Sau...

— Sau ?

— Să încercăm să-i oferim ceva în care să-şi manifeste din plin calităţile astea ale lui... Aici cred că greşim noi, în general. Ne trăim în unitate numai obligaţiile, nu şi restul. Îmi permiteţi să evoc un exemplu din vremea cînd eram eu soldat în această unitate ?

— Sigur că da.

— Era un ofiţer... Un tînăr locotenent. Tot cam ca Brumaru... E adevărat, mai harnic, mai insistent — noi îi ziceam locotenentul Ortoscop —, dar tot aşa, ros de pasiuni, de trăiri care-l făceau distins, deosebit în faţa noastră. La un moment dat, comandantul i-a dat o sarcină : să pregătească, de 23 August, un car alegoric pe care să evolueze echipa de gimnastică a unităţii. Ce să vă mai rapor-

tez... Îmi părea rău că nu eram şi eu între băieţii aceia îmbrăcaţi în pantaloni albi de gimnastică şi în maieuri cu emblema clubului nostru pe piept...

Zîmbesc. Locotenentul acela... eram eu. Ce-am mai dichisit carul alegoric. Stăteam lîngă el pînă noaptea tîrziu... Scrisesem cu mîna mea fiecare literă, făcusem fiecare cută... Bara fixă era instalată sus, pe platformă... Acolo, la demonstraţie, urma să executăm nişte exerciţii... Eu făceam gigantica în mersul autocamionului... O fată şi unul dintre militari — Hrehoreţ parcă se numea — stăteau aşa, unul lîngă altul, c-un porumbel alb în mînă, căruia îi dădeau drumul în faţa tribunei... Într-o zi a venit comandantul să ne vadă cum lucrăm... Comandantul împreună cu aproape tot statul-major. Plus un profesor de educaţie fizică de la unul din licee şi un grup numeros de băieţi şi fete. Echipa a lucrat excelent... Ne-au aplaudat... În ziua de 23 August, acolo, în faţa tribunei, cînd am început să mă învîrtesc pe bară... Am auzit pe cineva din mulţime „uite ce muşchi are ăla şi cum se mai învîrteşte în jurul barei, gigantica se cheamă figura asta, nu ?" şi m-am simţit tare mîndru. Apoi, după demonstraţie, cineva, un prieten, mi-a prezentat o fată. „La uzină lucraţi ?" m-a întrebat ea, privindu-mă cu nişte ochi care-mi cereau parcă să-i răspund că nu. Eu i-am răspuns însă că da, acolo lucrez, dar de unde ştie ea chestia asta că nu ne-am mai întîlnit pînă atunci. „E simplu — mi-a răspuns —, se cunoaşte după palme." „Şi ce e rău în asta ?" ; „Nimic, ce să fie". Apoi, după vreo jumătate de oră, se scuzase şi dusă a fost. O speriaseră palmele mele bătătorite...

— Ce părere aveţi dacă am încerca să alcătuim o echipă de... alpinism ? Muntele nu e prea departe, putem amenaja acolo un poligon. Apoi avem vreo trei ofiţeri care vin de la vînătorii de munte. Toţi au absolvit şcoala naţională de alpinism şi au calificare de clasă. De altfel şi el, locotenentul Brumaru, este alpinist clasa a II-a. Îi încredinţăm lui echipa. O echipă din cadre, bineînţeles. Din cîte îmi amintesc şi ofiţerului despre care v-am vorbit i s-a încredinţat, în cele din urmă o echipă de gimnastică acrobatică formată tot din cadre...

— Să ne mai gîndim. Poate că e bine, într-adevăr...

8

Toamna s-a prelungit mult în drepturile de existență ale iernii, probabil că o să avem un revelion cu cer senin și fără pic de zăpadă. Dau o fugă pînă la consiliul popular orășenesc. Se pare că s-a ivit un post de profesor de biologie la unul din licee. Primarul mi-a promis că se rezolvă. Abia aștept să-i comunic vestea aceasta soției. Primarul mă primește cu multă bunăvoință. Mă invită să iau loc, dă dispoziții să mi se prepare o cafea. Bea și el una, semn că nu-i displace vizita mea.

— Tovarășe maior, sper că ați primit mulțumirile noastre pentru modul cum au muncit ostașii la campania agricolă. Vi le mai adresez și eu, încă o dată, verbal. Și chestiunea cu postul soției s-a rezolvat. De săptămîna viitoare, poate să înceapă orele.

Încerc să-i mulțumesc, însă îmi face semn că nu mi-a creat nici un avantaj, era dreptul meu și, bineînțeles, dreptul soției.

— Mai am însă o rugăminte la dumneavoastră. Să ne sprijiniți și în continuare cu vreo doi-trei ofițeri la pregătirea tineretului pentru apărarea patriei.

— E de datoria noastră, tovarășe primar.

— Și încă ceva... Începem o campanie de înfrumusețare a orașului. Vrem să-l scoatem din iarnă așa cum n-a fost el niciodată. Prelucrați în unitate treaba asta. Atunci cînd ofițerii sînt exemple... Mă înțelegeți, nu ? Oamenii respectă armata, iar atunci cînd cadrele sînt în primele rînduri, le urmează tot orașul. Oamenii sînt cumsecade. Aproape toți. Unul-doi, acolo, o mai iau pe miriște, ca să spun așa. Necazul e că stăm cam prost cu disciplina și cu organizarea. S-au mărit dependențele, e greu să faci ceva pe plan local, să-ți împlinești întocmai gîndul. O întreprindere depinde de altele, un om depinde de ceilalți, iar ăia care, aparent, nu depind de nimeni, sînt cel mai puțin independenți... Pînă s-o așeza din nou un echilibru, avem de lucru serios. Treburile astea nu se rezolvă de la sine. Dar haideți să vă spun cum stăm, pe ansamblu, cu trebu-

rile orașului. E necesar să le știți, să fiți informat, sînteți doar comandantul garnizoanei...

Îl ascult cu atenție, aproape cu uimire. Deosebesc și în spusele lui frămîntările mele, întrebările pe care mi le pun fără să le găsesc răspunsuri. E firesc. Colectivele umane se aseamănă, se apropie.

Trec prin centrul orașului cu gîndul la dimineața ploioasă cînd m-am întors din Capitală cu învestitura de comandant al acestei unități și al acestei garnizoane. E o după-amiază rece, cu soare roșiatic și pomi desfrunziți. Colina pare mohorîtă, pașii mi se îndreaptă greu într-acolo. Ajung, rămîn cîteva minute, încercînd să disting jos, în vale, printre razele sîngerii, statuile cailor mei încremeniți în galopul lor spre povîrnișuri. Imaginea mi se pare obosită, ștearsă. E ca și cum aș privi un lucru gîndindu-mă la altul. Aud parcă o voce „tovarășe maior, ce surpriză !", dar nu, nu e nici o voce, numai mie mi s-a părut și am tresărit. Mai privesc încă o dată, de jur împrejur, orașul, apoi încep să cobor. Pașii nu mi-i mai aud, strada cu piatră cubică mi-i absoarbe între zgomotele zilei. Trotuarul cu lespezi ca-n Gara de Nord, gardurile de lemn sau de beton, căsuțele încă nedemolate, bănci la porți, fîntîni în curte, viițe de vie, cîte un cîine care latră... Un colț, încă unul... În copilărie, așa măsuram noi distanțele în oraș. Cutare stă la două colțuri de cutare, iar la al treilea colț se află cofetăria... Cofetăria a rămas în același loc, numai fetele care serveau cu douăzeci de ani în urmă au înregistrat trecerea timpului în cutele frunții și în varicele care le brăzdează neplăcut pulpele.

După celălalt colț trebuie să fie casa lui Paul, arhitectul. Sigur, acolo e, nu se putea *muta* în cîteva luni fără ca eu să prind de veste. Nu l-am văzut pe Paul de ani, dar acum n-o să mai ezit, o să-l strig la poartă, ca pe vremuri. E adevărat, puteam să-l caut la consiliul popular, lucrează acolo, în secția aceea de arhitecți, de fărîmători și făcători de oraș, dar m-am gîndit că nu e prea bine. Și n-am făcut-o. Dar acum e altceva. Pot să-l strig, să bat în poartă, să vorbesc cu cîinele ca să nu mai latre.

Nu e nevoie. Paul tocmai intră pe poartă.

— Paule !

Se întoarce, mă privește uimit, cu ochii lui albaștri și mari — nu s-a schimbat deloc băiatul ăsta —, apoi se repede la mine și mă îmbrățișează. M-a recunoscut deci.

— Mă, Paule, mă, nu te-ai schimbat deloc, parcă ai fi tot așa cum erai într-a șaptea !

— Hai înăuntru, că vezi tu cum nu m-am schimbat ! Aceeași alee, aceiași pomi, aceeași viță-de-vie, aceeași ușă... Cum deschide se reped la el o mulțime de băieți și fete. Ce o fi aici, mă întreb, o grădiniță ? !

— Uite, vezi, nu m-am schimbat deloc ! glumește el. Și-mi arată puzderia aceea de fetițe și băieței.

— N-are rost să ți-i prezint pe toți, sînt zece. Cinci fetițe și cinci băieți. N-am stat degeaba, se vede. În fiecare an cîte unul. Hei, fiți cuminți, nenea e prietenul meu de cînd eram așa ca voi. Peste douăzeci de minute, ți-o prezint și pe nevastă-mea. Măi, măi, ce surpriză mi-ai făcut ! Nu ne-am întîlnit de atîția ani, de parcă am fi trăit pe planete diferite. Tu ce faci aici ? Am auzit că ești comandantul unității, așa-i ?

— Așa ! M-am adunat și eu.

— Asta e. Omul se întoarce într-un fel sau altul acolo de unde vine.

— La tine a fost mai simplu. N-ai plecat nicăieri.

— Hai să bem un vin și o să-ți povestesc eu totul. N-am plecat, într-adevăr, dar nici n-am rămas.

— Ce vrei să spui ?

— Nimic. Nu e totul să rămîi, să stai ca o momîie. Trebuie să și faci ceva, să nu-ți umble gîndul mereu prin alte părți.

— Dar tu ai făcut enorm, orașul e de nerecunoscut !

— Nu datorită mie.

— Dar și ție, într-o anumită măsură.

— Bine, fie. Am făcut și eu, acolo, un proiect-două, nu zic, poșta, teatrul, dar alții au făcut și mai mult...

Rămîne o clipă pe gînduri, se scobește în nas — nici acum, aproape la bătrîneți, n-a renunțat la obiceiul ăsta urît pentru care îl dădea proful de desen afară din clasă —, apoi umple paharele și îmi povestește ce nu știu eu despre el. De unde am rămas, de unde nu ne mai cunoaștem. Într-o zi va trebui să-i spun și eu cîte ceva despre mine,

în chestiunile astea nu se rămîne dator. Viața îmi pare simplă, conjugată doar la un pic de trecut și la prezent.

— Am făcut facultatea, m-am întors acasă, m-am însurat de unsprezece ani, am făcut zece copii, de care au grijă maică-mea și nevastă-mea. Am proiectat cîte ceva în orașul ăsta, m-am legat de multe obiecte, de străzi și de amintiri, dar nici n-am renunțat la gîndul de a mă capitaliza — ho, mă, ce crezi, vreau să zic de a mă muta în București, în Capitală —, dar pînă la urmă cred că o să renunț, încet-încet reînvie în mine prima și cea mai puternică dragoste — orașul meu... Pe nevastă-mea o știi, nu e nevoie să ți-o prezint, abia acum îmi dau seama. Ne-am bătut odată pentru ea, sau din cauza ei, printr-a șasea, îți mai amintești, desigur, am stat supărați tot anul, aproape tot anul, ne lua toată clasa la unsprezece metri și fata ne rîdea în nas la amîndoi...

Apoi Elisa — așa o chema, Elisa, cu *s*, nu cu *z* — a dispărut și nu s-a mai întors decît, poate, după ce eu am ajuns la liceul militar. Nu din cauza mea, firește, ea n-avea aproape nimic pentru mine, îmi zicea „Roșchici săpăligă" din cauză că aveam o canadiană roșie și că săpam tot timpul ceva în grădină cu un instrument care avea denumirea de mai sus.

— Elisa — Elsa îi zic eu acum — s-a întors cam la un an după ce ai plecat tu. Nu s-a mai dus la nici o școală. A rămas acasă să-și ajute sora să-și crească cei șase copii. Acum, vezi bine, ea a făcut... zece.

— Vă ajunge leafa ta ?

— Trăim modest, dar o ducem bine. Elsa e o femeie harnică, gospodină, iar eu m-am făcut băiat de casă. Deși, cum îți spuneam, tot mai visez din cînd în cînd să ajung în Capitală. Nu știu ce aș putea să fac acolo, dar așa mi-a rămas mie gîndul ăsta încă din vremea studenției. Cîteodată nevastă-mea îmi spune : „Bă, visătorule, vino o dată cu picioarele pe pămînt, ai albit de tot și ți s-a umplut casa de plozi, unde vrei să te mai duci ? !" Ei, pînă la urmă, tot aș fi ajuns eu acolo dacă n-ar fi la mijloc mama. Îi datorez mult, taică-meu a căzut pe front și ea nu și-a mai refăcut viața. Mi-a dat totul și totul vreau să-i dau și eu. Oricum, sîntem o familie pe cinste. Ei, dar tu cum o duci, ai ceva mărunțiș ?

— Am un mărunţiş destul de substanţial, Ovidiu — aşa îl cheamă pe fiu-meu — a împlinit în martie paisprezece ani, nici nu-mi vine să cred. Am îmbătrînit, mă, Paule, timpul începe să ne aşeze şi pe noi pe treapta noastră. Ca mîine sîntem bunici.

— Ţi-l aminteşti pe Barbă, profesorul de rusă ?

— Pînă acum cinci ani l-am felicitat de fiecare dată de ziua lui, cum să nu-l ţin minte ! Apoi, nu ştiu de ce, dar am încetat să-i mai scriu, aveam impresia că nu mai sînt cuvinte, mă apuca, aşa, un fel de saturaţie cînd mă aşezam în faţa hîrtiei. Într-o zi am amînat treaba asta, apoi am renunţat. Şi, spre ruşinea mea, nu mi-am mai adus deloc aminte de omul ăsta, profesorul nostru cel mai apropiat, pînă în clipa asta !

— S-a dus şi el. Am fost toţi la înmormîntare. Adică nu chiar toţi, ai lipsit tu. Fiu-său plîngea — între timp a crescut Aurică, a devenit agronom —, iar fiică-sa nici n-a ieşit din casă.

— Şi bătrînul meu, săracu...

— Am auzit, condoleanţe, eu nici n-am fost aici, eram plecat la Timişoara cu nişte treburi...

Intră Elisa. Furtunos, vesel, cu braţele încărcate de cumpărături. Mă salută băieţeşte, voios, se apropie de mine, mă îmbrăţişează familiar :

— Te-ai întors Roşchici, după cîte îmi dau eu seama ţi s-a terminat benzina pe acolo pe unde ai tot umblat, ai venit aici să urci iarăşi pe colină. Trebuie să mi-o prezinţi neapărat pe nevastă-ta, vreau să-i povestesc cum te-am făcut să iei nouă la purtare ca să-ţi plătesc cearta cu Paul.

— Tu mi-ai făcut-o ?

— Dar cine credeai ? !

Copiii se împart în două sau mai multe tabere, trec din cameră în cameră, fac ca locomotiva sau ca vaporul sau cine mai ştie cum, e o gălăgie în casa asta de nu se aude om cu om. Ce s-ar face oare familia lui Paul dacă ar trebui să trăiască într-un apartament ? !

Cît de bine e în oraşul tău natal ! Poate n-am să rămîn multă vreme, dacă va fi nevoie de mine în altă parte, mă voi duce acolo, fără ezitare, dar cît am să rămîn, am să-mi umplu sufletul cu amintirile copilăriei, cu re-

găsirile, cu tot ce are, în viața unui om, valoarea unui început și a unei întoarceri.

Strada mă primește iarăși ca altădată, tăcută, prelungă, familiară. Îmi aud pașii și, curios, nu mă mai întorc cu gîndul la anii de demult, din copilărie, nu mai trăiesc orașul de atunci, ci pe cel de acum.

Nea Ionică se află pe banca de sub nuc. Mă primește cu un zîmbet voios și-mi spune că nu vrea să mă rețină mult, își dă seama că un comandant de unitate n-are timp de țintar și de pălăvrăgeli, mi-a adus doar vreo două știuci, le-a pescuit azi-dimineață, și, dacă îmi găsesc ceva timp, să trec într-una din aceste zile pe la el, că vrea să mă consulte într-o chestie.

— Ce chestie, nea Ionică, mă faci curios ?

— Ei, o chestie, nu pot să-ți spun acum, e o problemă personală, o să vezi tu, și n-am cu cine să mă sfătuiesc, nu vreau să fac vreun pas necugetat că, de, mai am poate cîțiva ani de trăit. Vii sau nu vii ?

Întrebarea lui înfiptă, promptă, mă surprinde în mod plăcut. Nea Ionică e un om viu, în putere, și vrea să-și reînceapă viața la vîrsta lui. Foarte bine. Niciodată nu e prea tîrziu.

— Ei, nea Ionică, ce atîta grabă, doar n-oi vrea să te însori ? !

— Ba tocmai asta e, ai ghicit, m-am hotărît în sfîrșit. Cam tîrziu, dar, ce-mi pasă mie, vreau să am și eu lumea mea, familia mea, așa cum îmi tot spunea bietu' tac'tu, cum mă tot îndemna el și eu nu-l ascultam, mă încăpățînam să nu-l ascult, nu puteam să mă debarasez de temerile și de durerile mele. Da' uite că acum pot, mă simt ușor și fericit.

— Excelent, nea Ionică, e cea mai frumoasă veste pe care mi-o dai, mă bucur sincer pentru dumneata, am senzația că-ți reiei viața de unde ai lăsat-o în noaptea aceea, pe frontieră ! Păi, zău, pentru chestia asta merită să ciocnim un păhărel ! Vino încoa, omule, e minunat ce-mi spui !

Călinescu scria că noi sîntem un popor alpestru și civilizația noastră e de brad și stejar ; ea n-a lăsat ruine de piatră și cărămidă, ci numai cenușă — uite, știu pe de rost cuvintele astea —, dar eu cred că a lăsat totuși ceva

mai durabil ca piatra și ca timpul — inima noastră de oameni care știm să trăim și să iubim, să suferim și să revenim la bucuriile pe care, într-o vreme, le credeam pierdute.

Mă bucură sincer trăzneala acestui om, gestul lui de revenire tîrzie, dar totuși revenire, între cei care nu se lasă sfîrtecați de viață. Ce s-ar mai bucura tata ! Cît vin ar mai curge în cele două pahare ale lor ! Din păcate eu nu pot proceda ca tata, am niște treburi de pus la punct, niște gînduri de clarificat.

— Ei, eu te-am salutat, nepoate, te las să lucrezi și te aștept mîine.

Iese pe poartă val-vîrtej, pașii i se aud în progresie geometrică, pînă la urmă cred că va începe să alerge ca pe sută ; ce ți-e cu omul care a atins, în goana vîntului, un colț de fericire ! Să fie într-un ceas bun, nea Ionică, și la mulți ani !

Intru în casă. Camera mi se pare rece, pustie. Îmi fac o cafea, încerc să recapitulez evenimentele zilei. Sînt multe. Ce o să fac cu Brumaru ? Nu era oare mai bine să-i fi ars vreo două zile de arest ca să înțeleagă că programul e program și cine greșește trebuie să plătească ? Atitudinea asta conciliantă — și eu am fost ca el, și eu am mai întîrziat uneori, și alții au mai greșit, doar n-o să se dărîme lumea că a întîrziat el două ore de la program ! — nu e bună, nu duce la eradicarea lipsurilor, a abaterilor, ci doar la ameliorarea lor... Poate nici atît...

Sună telefonul. Soția. A aranjat totul, a predat apartamentul, a expediat mobila prin C.F.R., iar în seara asta va pleca cu trenul. S-o aștept în gară. Cînd le-o fi făcut pe toate ? !

— Dragă — încerc să-i spun — am o veste...

— Știu, știu — mă întrerupe —, de mîine pot să-mi iau în primire postul. Asta vreau să și fac, sînt o femeie punctuală...

— De unde...

— Mi s-a comunicat oficial, doar nu era să te las pe tine să-mi rezolvi problemele mele. M-am zbătut, am fost pe la Ministerul Educației și Învățămîntului... Dragă, din București se pleacă ușor, mai greu e să te întorci...

Mă bucur şi nu-mi vine să cred. Solitudinea mea, cvasisolitudinea mea se apropie de sfîrşit, vom fi iarăşi împreună în casa în care am mai fost cîndva, cu mulţi ani în urmă...

Încerc să aţipesc cîteva ore. Trenul soseşte abia în zori. Nu reuşesc. Gîndurile se amestecă, se învălmăşesc, dau buzna. Trebuie să pun ordine în ele, să le aduc la acelaşi numitor. Sună însă imediat ceasul şi toate îşi iau zborul care încotro.

Drumul pînă la gară, oraşul cuprins de noapte şi de lumini, cerul senin, paşii mei... Apoi aşteptarea, trenul şi... În sfîrşit ! Îmi îmbrăţişez soţia, fiul. În oraşul acesta, al nostru, le stă şi mai bine.

— Parcă a trecut o veşnicie ! spun.

— Parcă. Important e că a trecut. Ei, în sfîrşit, ţi-ai văzut împlinit visul.

„Care vis ?, încerc eu să-mi pun întrebarea. Cel de a fi comandant de unitate sau cel de a vă avea pe voi aici, în oraşul meu ?" ; „Şi unul şi altul, îmi răspund. Eu nu mă mulţumesc cu jumătăţi de măsură !" ; „Ei, nu exagera ! Uneori te-ai mulţumit şi cu sferturi !" ; „Erau alte condiţii !" ; „Erau, într-adevăr, dar asta schimbă oare datele problemei ? !" ; „Poate !"

Simt braţul cald, uşor tremurător al soţiei prins de al meu şi, dintr-o dată, mă inundă nevoia de a o proteja, de a-i dovedi încă o dată ataşamentul meu, grija... Îi prind uşor mîna, degetele subţiri, delicate. I le cunosc atît de bine, mai bine decît pe ale mele. Îmi sînt mai apropiate, mai dragi. M-au mîngîiat în clipe grele — că au fost şi din acestea —, le-am admirat trebăluind prin bucătărie, ţinînd stiloul, creta, alintîndu-l pe Ovidiu la anii cînd era de-o şchioapă... Degetele soţiei tale... curios... preţuiesc parcă mai mult decît vocea ei, decît părul ei, decît timpul care s-a scurs... Abia aştept să le văd din nou atingînd obiectele, vechile obiecte din casa tatei, însufleţindu-le, făcîndu-le mai frumoase, mai umane. Într-o casă trebuie să fie neapărat şi o femeie. Ochii ei, vocea ei, parfumul ei, tandreţea ei împletesc pînza nevăzută a încrederii, a stabilităţii, a sentimentului de durată. Cu condiţia să vezi şi să preţuieşti aceste calităţi. O femeie are totdeauna nevoie de preţuire, de înţelegere, de afecţiune. „Parcă

numai femeia ?“ ; „Nu numai femeia — îmi răspund —; dar în special ea.“ ; „Vezi de treabă, bătrîne, o vorbă bună, un sentiment frumos, curat îl mişcă şi pe cel mai abrutizat dintre oameni !“

Taxiul străbate oraşul în mare viteză. Nu schimbăm nici un cuvînt, ascultăm în tăcere zgomotul motorului, fîşîitul roţilor pe asfaltul proaspăt. S-a schimbat mult oraşul nostru ! În cîţiva ani a devenit aproape de nerecunoscut.

Poarta casei. Nucul. Paşii noştri urcînd cele cîteva trepte. Sau ele coborînd în noi pentru urcuşul de mai tîrziu.

— Ce faci, mă băiete, mă Ovidiule, nu ţi-e dor de Bucureşti ?

— Abia am aşteptat să te hotărăşti odată să plecăm de acolo şi să venim aici. În sfîrşit, ai făcut şi tu o treabă bună, numai că ai făcut-o cam tîrziu...

Linişte. Ochii Cameliei — aşa se numeşte soţia mea, Camelia — se umezesc. A plîns mult la înmormîntarea tatei. Tot atît de mult pe cît o iubea bătrînul. Dintre cei patru fii ai săi doar eu mi-am făcut un rost. Ceilalţi încă nu şi-au găsit ritmul, drumul. Alecu e inginer pe un şantier hidroenergetic şi umblă de colo-colo, prin munţi, cu lotul, Sandu e marinar, iar Cornel... Cine mai ştie pe unde o fi ! Nici la moartea tatei n-a venit... N-am avut cum să-l anunţăm. Nu ştie nici unul dintre noi pe unde o umbla. Azi e aici, mîine colo, nu-şi găseşte defel rostul. Nu poate sta locului. Nici cînd vorbeşti cu el nu are răbdare să te asculte. Aşa e de mic. Cînd s-a născut el, a murit mama...

— Lasă, Camelia, linişteşte-te, om vedea noi...

— Mai ştii ceva de Cornel ?

— Aflăm noi, trebuie să dea el un semn. E băiat bun, numai că...

Numai că nimeni nu ştie ce e cu el. Mi se strînge inima. Mă simt cumva vinovat, în calitatea mea de frate mai mare, faţă de el. Nu l-am ajutat cu nimic. Nici cu un ban, nici cu o vorbă bună, nici cu un sfat. Am crezut că fiecare îşi are drumul lui, că fiecare e răspunzător de paşii lui — aşa e demn, aşa e bărbăteşte —, dar... uite

că nu e chiar așa, gîndurile te rod pe dinăuntru, îți fac nesiguri pașii.

— Mîine, poimîine cel tîrziu, trebuie să sosească vagonul. Am încărcat tot, am predat apartamentul — ne-a costat o groază de bani —, totul e în ordine. Aici...

— Cam trist, vine iarna, casa a fost singuratică... Poate că în primăvară ne demolează... Cine știe !

— Ovidiu s-a bucurat cînd am plecat din București. Copilul ăsta e legat de orașul în care s-a născut, de orașul tău.

— Ca să fiu sincer, mi se pare că, într-un fel, pentru el am și venit aici...

— Ei, lasă...

Vîntul mișcă ușor oblonul. Iarna-i încă departe...

— Alecu și Sandu n-au mai dat nici un semn ?

— Nici unul.

Minut cu minut, casa începe să capete din nou căldura de odinioară. Urmele tatei nu mă mai dor. M-am deprins să nu mai fie, iar amintirile se risipesc încet-încet, ca buclele de ceață cînd se ridică soarele.

— Azi am vizitat un vechi prieten. E arhitect. Are zece copii.

— Poftim ? !

— Cinci fete și cinci băieți.

— Formidabil !

Nu înțeleg ce conține exclamația ei. Admirație sau compătimire ? E greu să crești zece copii, să te ocupi de ei, să le asiguri tot ce le e necesar. Altădată... „Vrei să spui că altădată pretențiile erau mai mici — mă aud reproșîndu-mi fără glas —, că frații se creșteau unii pe alții ?“ ; „Da, cam așa ceva.“ ; „Așa cum ai procedat și tu !“ ; „Cum n-am procedat, vrei să spui.“ ; „Fie, dacă zici tu...“

Casa se umple iarăși de miros de friptură, de cartofi prăjiți, de zgomotul vaselor de la bucătărie. O aud pe Camelia cum îl trimite pe Ovidiu să aducă o găleată cu apă și...

Filmul se derulează cu mulți ani înapoi... Mama. Tot așa, din bucătărie, printre zgomotele de acolo, o auzeam spunînd lui Alecu mai ales să aducă o găleată de apă,

dar să aibă grijă să n-o verse pe scîndură sau pe covoare. Pe mine mă trimitea să tai lemne, sau să cumpăr ceva de la Alimentara...

Mama...

Timpul...

Ce ne rămîne, unde ne întoarcem, durerile care ne dor, vînturile care sînt tot așa, același oblon și același zvîcnet de inimă.

9

Se rostogolește de sus, de pe deal, sfîrtecînd înserarea, un torent de aer proaspăt, rece, învolburat de pădure și de denivelările pantei. Deschid fereastra și-l inspir adînc, pînă ce simt o toropeală, o fugă spre dealuri, o întoarcere fără voie în timp. La timpul cînd alergam pe dealurile acestea de dincolo de aerul proaspăt și simțeam în nări usturimile respirației precipitate de efort. Jos, lacul își încrețește luciul apei zdrențuind imaginea dealului. Undeva, cîndva, pe firul văii, cînd lacul nu era lac și orașul acesta nu se cățărase încă atît de sus, ci stătea cuminte acolo, unde fusese pe vremea romanilor o cetate, îmi zăresc parcă și acum plutonul. Comenzile pe care le dădeam atunci se desprind tremurătoare din ceața timpului, aud cadența pașilor ostașilor, cîntecul pe două voci. Mă înfurii că nu sună așa cum vreau eu, cum cred eu că ar trebui să sune și dau „aviație inamică la joasă înălțime", apoi „foc de artilerie, pentru trecerea prin baraj. pluton, salt, înainte !". Fluierul prelung înseamnă șuieratul proiectilului, fluierul scurt — explozia, deci saltul înainte, iarăși fluierul prelung și iarăși cel scurt, din ce în ce mai des și din ce în ce mai greu de executat. Dar soldații se răspîndesc pe marginea șoselei, se culcă unde-i prinde fluierul. Unii uită să facă înșelarea, îi întorc înapoi, țip la ei. „Lasă-i, mă, răule, nu vezi că nu mai pot !", îmi zice o șatenă cu ochi mai puțin oblici decît m-aș fi așteptat eu. Poate aceeași care... Dar unde o fi blonda să mă salveze ? O aștept, poate o să apară așa,

ca o fata morgana. Numai că, de data aceasta, n-ar mai avea ce să spună, eu nu sînt în rînd cu soldații, eu doar fluier, nu fac salturi odată cu ei, nu mi-am murdărit pantalonii de noroi ca atunci, deci... Totuși imaginea fetei care a zis atunci „Lasă-l, dragă, nu vezi că și el e la fel ca ei !" îmi persistă. Nedefinită, confuză, ca orice reprezentare, totuși imagine... Fluier în continuare, scot mii de sudori de pe frunțile bieților soldați, poate că-mi place și expresia șatenei — „lasă-i, mă răule !" —, ce nepoliticoasă ! „Lăsați, toa'lent, că știm noi pentru ce ne-ați dat *perdaful* ăla — îmi spunea cîte unul, peste ani, cînd eu eram deja căpitan și el civil, inginer sau maistru, dar tot *toa'lent* îmi zicea —, ați vrut să faceți pe grozavu în fața brunetei (ce eroare, era șatenă !) ăleia, că numai la geamul ei vă uitați ori de cîte ori plecam sau ne întorceam de la cîmp. Noi îi ziceam *geamul cu salturile* sau *artileria inamică*, sau *artileria lu' toa'lent* și executam și mai și, căutam băltoacele, ca să ne vadă ea și să ne căineze, iar dumneavoastră să vă spună vorbele ălea și noi să rîdem pe înfundate, în mască. Ehe..." Uite la ce se gîndeau și eu habar n-aveam, credeam că mor de frică și-mi făceam probleme... Și cînd colo... Ce ți-e și cu soldatul ăsta... !

Respir încă o dată tăvălugul de aer curat venind parcă din anii mei de locotenent și, cînd tremurul amintirilor mi se risipește, mă întorc spre cel încremenit în poziția de drepți în fața biroului meu.

— Zi-i, locotenent ! Te ascult ! Pentru ce ai făcut asta ?

— N-am făcut nimic, tovarășe maior. Atîta doar că m-am hotărît să le dau un... Scuzați, vreau să spun că m-au scos din sărite — n-au executat întocmai ordinul — și nu puteam să trec peste asta. Soldatului dacă-i dai un deget...

— Și atunci te-ai hotărît să alergi plutonul pînă în vîrful dealului cu masca contra gazelor pe figură, iar tu să stai în șosea cu mîinile la spate și să faci pe grozavu' în fața unei oarecare ? ! Oamenii ăștia cu care împarți greul în aplicație, la instrucție și de care trebuie să te simți și să fii apropiat, să te doară durerea lor ! Ce ai zice dacă

fratele tău la care ţii atît de mult ar fi în formaţie în locul lui Iorgu, soldatul ăla pe care-l pui toată ziua să facă pe „satelitul“ în jurul plutonului ?

— Tovarăşe maior, dar...

— Vorba ! Încă nu eşti convins de gravitatea abaterii ? Să ieşi mîine la raportul unităţii ! Şi acum la pluton ! Mai vorbim noi !

Pocneşte din călcîie, se întoarce la dreapta lăsînd pete de noroi pe covor. Ce ţi-e şi cu tinerii ăştia ! De unde or fi deprins ei căprăriile astea ? ! „Ei, de unde ! Le-o fi auzit el de la cineva, o mai fi pus şi de la el cîte ceva, că doar omul e inventiv. Ce, parcă tu erai mai breaz ?“ ; „Atunci erau alte vremuri — îmi răspund înciudat. Acum...“ ; „Ei, lasă ! Şi-n noaptea aia cînd ai venit cu o falcă în cer şi cu una în pămînt şi-ai dat alarma în toată compania...“

Bătăi în uşă. Căpitanul Nicolescu. Andrei Nicolescu. Comandantul companiei din care face parte locotenentul de adineauri.

— Cum e, tovarăşe căpitan ? îl iau eu, oficial, din scurt. Ce se întîmplă cu subordonaţii dumitale ?

— Tovarăşe maior, scuzaţi, nu înţeleg la ce vă referiţi !

— La locotenentul Prunaru sau Poenaru, că nu i-am reţinut numele.

— E un ofiţer bun, vă raportez. Cam căprăros, dar, strunit, face treabă bună. Are pluton de frunte.

— Ştii de ce te-am chemat ?

— Nu !

— Vino puţin aici, la geam.

Deschid fereastra. Tăvălugul de aer proaspăt iar năvăleşte în birou. Iarăşi îmi simt nările inflamîndu-se de prospeţime. Mă cuprinde buna dispoziţie şi mai-mai că uit de ce fac pe morocănosul, pe scorţosul.

— Aveţi o priveliişte superbă, tovarăşe maior. Dealurile, lunca, serele...

— Nu pentru asta te-am chemat, tovarăşe căpitan ! Locotenentul de care îţi vorbeam... Dar mai bine spune-mi ce program are compania acum şi cum îl execută ?

— Instrucţie de front — deplasarea în diferite forme de teren, topografie şi instrucţie tactică — soldatul în

apărare. La pregătirea programului s-a stabilit precis cum se va executa fiecare temă.

— Știi cum proceda Poenaru sau Prunaru, cum îl cheamă ? Stătea în șosea cu mîinile la spate și alerga plutonul cu masca pe figură pînă în vîrful dealului și înapoi.

— N-am știut, tovarășe maior. Într-adevăr, se manifestă unele excese, unele practici, habar n-am de cînd... O să iau măsuri...

— Dar dumneata unde ai fost ?

— La depozit, să ridic muniția pentru mîine. Avem trageri cu mitralierele de pe transportoare.

— Hai, hai ! În timpul orelor de instrucție ? Păi dumneata nu știi ce ordin am dat eu în legătură cu asta ? Nici un fel de activitate gospodărească sau organizatorică în timp ce subunitatea se află la cîmpul de instrucție !

— Am fost chemat.

— Uite ce e, tovarășe căpitan. Constat că vorbești mai mult ca mine, că nu-ți însușești mai nimic din ce îți spun. Ce fel de comandant de companie ești dumneata ? Cine vrei să-ți aibă grijă de subunitate ? Eu ?

Vine și șeful de stat-major, căpitanul Filip. Distanța dintre noi și căpitanul Nicolescu se mărește și mai mult. Acum nu mai spune un cuvînt. Ascultă încruntat și, parcă, încurcat, nedumerit. Se scurge așa un ceas, poate și mai bine. De la un anumit moment, inițiativa trece aproape în întregime de partea căpitanului Filip. Are un debit verbal... Mi se pare că știe mai bine ca mine lecția cu platforma pe care trebuie să te urci și, mai apoi, să tragi scara. Sau eu vreau să mă disculp, să dau înapoi ? ! De ce să mă disculp ? ! Față de cine am greșit ? Față de Nicolescu în nici un caz. Poate față de căpitanul Filip pe care-l las să-și facă de cap în biroul meu, să se poarte așa cum se poartă.

— E clar, Nicolescule ? mă pomenesc punînd capăt acestei scene care vine parcă dintr-o altă epocă. Du-te la companie și pune ordine. Nu vreau să ne mai întîlnim cu astfel de situații.

— Am înțeles !

Răspunsul mi se pare tot așa, circumstanțial — omul se simte *prelucrat*, nu și *lămurit* pe deplin. Distanța nu se reduce, iar eu n-am convingerea că am făcut o treabă bună, că omul din fața mea m-a înțeles. E adevărat, puteam să-i

spun în două cuvinte ce aveam de spus, dar... Uite că nici eu nu pot scăpa de capcanele astea !

— Tovarășul maior e prea bun cu tine, Nicolescule. Eu, în locul dumnealui, ți-aș fi ars fără discuție cîteva zile la garnizoană.

Pe fața căpitanului Nicolescu se așterne o umbră. Să fie oare de vină timpul ? Vremea care începe să se posomorască ? În curînd se va stîrni vîntul.

— Ești liber, tovarășe căpitan. Mîine vin și eu în poligon.

Căpitanul Nicolescu iese. Cîteva momente de tăcere. Apoi căpitanul Filip îmi face o propunere pe care, nu știu de ce, o accept. Ni se solicită o companie la un șantier hidroenergetic pentru o anumită perioadă. De ce n-ar fi a lui Nicolescu ? E un comandant de companie cu experiență, va fi deci în măsură să acționeze independent, să-și conducă subordonații. Dar tocmai adineauri... Ei, se mai întîmplă. În fond, comandanți sîntem.

Ziua s-a scurs. În poligon s-a așternut iarăși liniștea dinaintea tragerii. Nicolescu și-a spălat cumva greșeala. Compania a obținut un „Foarte bine" de zile mari. Un „Foarte bine" aproape integral. Adică fără nici un calificativ individual mediocru. E ceva. Nicolescu ăsta pare un om delicat, sensibil. Se emoționa la fiecare reușită, strîngea mîna fiecărui soldat. Nu l-am auzit o singură dată ridicînd vocea, mustruluind pe vreunul ,sau descărcîndu-și nervii pe altul, cum se mai întîmplă. Bravo, Nicolescule !

Noaptea se lasă aspră, compactă, ca o dimie grosolan așternută peste un genunchi alb, firav. Culorile se topesc, poligonul își șterge încet, încet contururile. Orașul e departe, dincolo de liniștea și nemișcarea zării. Ușor, vaporos, gîndul începe să-și ia zborul. Aș vrea să-i spun comandantului de batalion, căpitanului Huțu, să nu înceapă tragerea, să-mi lase mie noaptea, noaptea mea de atunci, de demult, parcă de la începutul începuturilor. Să mi-o lase mie — mare pe care să-mi plutesc liniștit gîndul —, să fac din ea un album cu amintiri mișcate. Așa e cînd te întorci. Nu mai găsești punctul din care ai plecat, dar tu tot pe acela îl cauți, pentru că nu concepi că și începutul s-a schimbat, că a mers și el odată cu tine, cu anii. Mă stîn-

jenește încă imaginea asta — ce mi-o fi venit ? ! —, auzi, dimie peste un genunchi alb de fată ! Dimie umedă, îmbîcsită de ploile nici toamnei-nici iernii, ca o manta de soldat în timpul unei aplicații care nu se mai termină. Dar uit imediat și dimia și aplicația lungă și înnoroiată, ca toate aplicațiile, și-mi las gîndul să caute punctul acela din zarea care a rămas înapoi ca o amintire pe care nu vrei s-o iei cu tine, dar care te urmărește de departe ca un cîine credincios. Un cîine pe care l-ai lovit într-un moment de supărare. Animalul simte însă că o să-ți treacă supărarea, că o să-l chemi iarăși la tine și o să-l mîngîi prietenește pe cap și apoi o să adormi și el o să te vegheze, apoi o să latre la lună și o să te trezească și iarăși o să te superi și o să-i arzi una cu vreun retevei și tot așa.

...Era prima mea tragere de noapte în calitate de comandant de pluton. Subunitățile așteptau risipite prin întuneric. Tot așa, ca acum, noaptea coborîse adîncă, aspră, dar și plină de tensiunea așteptării, de mister. „Gheri, cum e, mă, cu chestia aia ?", deschisesem eu vorba, speriindu-mă de nonsensul și de sunetul dogit al vocii. „Care chestie ?" ; „Aia cu Amalia." Îi simțisem, prin întuneric, usturătura zîmbetului — parcă o mai simt și acum — și, în tăcerea care urmase, îmi astupasem urechile ca să nu-i aud răspunsul pigulit de dincolo de licărul țigării. Îl invidiasem pentru spațiul lui de protecție și-mi păruse rău că el era acolo și eu dincoace. Dincoace de Amalia și de succesul lui la fete — pe vremea aceea, ne gîndeam și la asta, poate mai mult decît la toate celelalte, era o cerință a vîrstei —, dincoace de întuneric și de locul în care plutoanele instalau țintele pentru antrenament. Pe atunci nu erau poligoane automatizate ca acum și nici sisteme de iluminare difuză. Înfigeai țintele în pămînt, puneai în fața fiecăreia cîte o cutie de conserve în care se afla rumeguș îmbibat cu motorină, scăpărai un chibrit, aprindeai rumegușul și cam asta era tot. Cîmpul se umplea de licăririle roșietice ale feștilelor — așa se numeau cutiile astea cu rumeguș îmbibat cu motorină — iar noi ne vedeam de treabă. „Toa'lent, mă strigase un gradat, cum facem atelierele ?" ; „Cum ți-am spus !", îi replicasem răstit, gîndindu-mă, cred, la Gherase și la Amalia. Poate și el se gîndise tot acolo, la ea și la mine adică, nu știu. După pă-

rerea mea (de atunci) el n-ar fi avut dreptul să se gîndească la ea — era doar a lui, îşi petrecea mai tot timpul cu ea —, în timp ce eu... Cînd o întîlneam pe stradă, abia de reuşeam să-i zîmbesc şi să-i zic un săru'mîna bîlbîit, mi se împleticea limba, nu ştiam ce să-i spun. Ea stătea aşa, drept în faţa mea şi mă privea în ochi, apoi, cînd mai îmi veneau şi mie ceva cuvinte, pleca. Eu mă duceam acasă şi îi compuneam o poezie pe care n-o citea niciodată nimeni altcineva în afară de mine.

„Cu Amalia, zici ?" Cuvintele prietenului meu mai-mai că mă luaseră prin surprindere. Uitasem că mai e şi el acolo, că îl întrebasem ceva şi că, natural, el urma să-mi răspundă. „Păi..., cum să fie — continuase el fără să-mi sesizeze dificultatea —, acum nu mai e nimic. Gata, m-am însurat !" ; „Ei, cum ?!" ; „Aşa cum o să te însori şi tu, cum o s-o facem toţi, deşi, din cîte îmi dau seama, numai eu sînt acela care am luat-o înainte. Tu n-ai auzit niciodată cum se face chestia asta ?! Cu primar, cu acte, cu martori, cu nuntă." ; „Bravo, Gheri, te felicit, dar cînd ai făcut tu treaba asta, că eu habar n-am şi doar n-am fost plecat din oraş !" ; „Dacă n-ai fost tu, am fost eu, doar eu m-am însurat, nu ?" ; „Şi... n-ai spus la nimeni, ai făcut-o aşa, pe şestache ?" ; „Ba eu am ţipat în gura mare că mă duc acasă la mine, în Bihor, să-mi aduc nevasta, dar, dacă tu n-ai auzit, ce să-ţi fac eu ? Pesemne scriai vreo poezie." O spusese aşa, cumva ironic, sau mi se păruse mie, îl simţisem dincolo de noapte, de poligon, de dimie. „Vezi că Amalia nu-i de tine — reluase pe neaşteptate —, tu eşti băiat fin, inteligent, să nu cumva să-i cazi în cursă şi să te însori cu ea. Nici pentru mine ea n-a reprezentat mai nimic. O fată, acolo, între altele." Cinic. Sau gelos. Încearcă să mă îndepărteze, pentru a nu-i şterge amintirea. Sau... poate că e sincer.

Curios, din seara aceea, Amalia nu m-a mai interesat. Mă întîlneam cu ea pe stradă, îi vorbeam, nu mă mai stînjeneau privirile ei şi nici nu simţeam nevoia s-o revăd, s-o ştiu lîngă mine. Avusese dreptate Gherase. Era totuşi un om de treabă. Era ?! De ce „era" ?! Ce, acum nu mai este ?!

— Tovarăşe maior, permiteţi să începem tragerea ?

Mă uit atent la el și parcă-l văd pe Gherase. De ce să n-o începeți, Huțule ? ! Începeți-o imediat, băieți ! Gata, m-am întors și eu. Poligonul nu mai e același — toate instalațiile sînt automatizate —, feștilele au apus și, de ce nu, am apus și eu, cel de atunci, acum e altă viață. Și eu sînt alt om. Și voi sînteți alții. Cei de atunci s-au risipit. Așa cum s-a risipit și familia noastră. Cum se risipesc în general familiile. Mai rămîne ici-colo cîte un stîlp, cîte un plop care să-și lase ramurile peste generații, peste furnicar.

Pocniturile armelor, aruncătoarelor se năpustesc sălbatic peste liniștea nopții. Aplicațiile cu trageri de luptă cu compania reprezintă un spectacol cu care nu te întîlnești oricînd. Urmăresc atent cum se dau misiunile, cum se trăiește realitatea luptei. Realitatea luptei ? ! Mie mi se pare că se trăiește mai mult realitatea poligonului, spectacolul poligonului.

Cum va trage compania lui Nicolescu ? Pe timp de zi, la ședința de tragere de luptă, tragere individuală, se comportase foarte bine, depășind, practic, toate speranțele.

— Să vină Nicolescu la mine !

Într-un minut, cel chemat se prezintă. Împreună cu comandanții de plutoane. Le verific hărțile, cunoștințele teoretice. N-am nimic să le reproșez. Asistăm apoi la pregătirea luptei. Căpitanul Huțu dă corect misiunea de luptă companiei. Itinerare de deplasare, aliniament de desfășurare pe coloane de plutoane, aliniament de debarcare, apoi modul de realizare a dispozitivului de luptă, direcția de atac, misiunea și tot ce mai e necesar. E un comandant foarte bun Huțu ăsta. Nemulțumirile șefului de stat-major nu au nici o acoperire. De ce oare nu l-o avea Filip pe Huțu la inimă ?

Semnalul. Se aude zgomotul transportoarelor. Zece bondari se furișează spre limita dinainte a apărării „inamicului". Într-o clipă vom auzi exploziile bombelor de aruncător. Gata. Un fîlfîit, o lumină și cele trei bombe își urmează liniștite traiectoria. Apoi exploziile. Aproape simultan.

— Obiectiv lovit ! constată șeful artileriei înainte de a primi confirmarea de la șeful sectorului de tragere. Excelent ! He, țineți-o așa, e perfect !

Se cam entuziasmează repede băiatul ăsta. Compania înaintează deja sub traiectorii. Încet-încet poligonul se animă, devine cîmp tactic. Compania a realizat deja dispozitivul de luptă. Tancurile din sprijin se apropie. Oare vor reuşi să atace simultan limita dinainte a apărării „inamicului“ ? Noaptea e mai dificil, poate că era necesar să aprob unele amendamente. Simt o oarecare strîngere de inimă. Dacă se întîmplă ceva ?

— Eşti cam emoţionat, tovarăşe maior. Hai, lasă-i, se descurcă singuri, Huţu e un comandant de batalion pe cinste. Şi apoi, sînt atîţia arbitri. Vino să-i urmărim de la punctul de comandă.

Colonelul Munteanu asigură tragerea din partea eşalonului superior. Mă ia uşor de braţ. Ne îndreptăm spre punctul de comandă mobil. Aici îl găsim pe Parfenie cu telefonul la ureche. Parfenie şi încă doi ofiţeri din statul-major al marii unităţi. Înaintea noastră, la mai bine de un kilometru, se continuă spectacolul fascinant al aplicaţiei cu trageri de luptă.

Vîntul se stîrneşte parcă odată cu îndepărtarea zgomotelor luptei.

— Dă-i drumul !

Autobuzul de stat-major începe mişcarea în urma companiei. Intrăm în reţeaua radio a comandantului de batalion şi a celui de companie. Comenzile se aud clar, distinct. Notăm micile ezitări, micile erori. Se cam precipită tinerii comandanţi de plutoane.

Se află cu noi şi comandantul poligonului.

Toată lumea e concentrată. Ascultăm în difuzor desfăşurarea conducerii luptei. Privim prin geam traiectoriile luminoase. Îmi vine în minte titlul unei cărţi — „Dansul de foc al traiectoriilor“. Frumos ! Dar parcă şi mai frumos mi se pare spectacolul viu din poligon. Unde or fi acele feştile de altădată ?

— Merge frumos compania, constată colonelul Munteanu. E un băiat de ispravă Nicolescu. Şi are o poveste tare interesantă. Pe la început, cînd era abia elev...

— Tovarăşe colonel, divizia la telefon ! îl întrerupe centralistul.

Ofiţerul de serviciu comunică un ordin sosit de la eşalonul superior. Ceva în legătură cu motokilometri, cu economiile de carburanţi, din cîte îmi dau seama.

— Aşa, deci — reia el fraza despre Nicolescu, dar nu de unde o lăsase, ci de unde ar fi urmat să ajungă —, băiatul ăsta trebuie ajutat. A dat o dată examen la Academie, n-a reuşit şi a cam renunţat. Munceşte mult, e inteligent, ar fi păcat să se piardă. Colegii lui sînt şefi de statemajore de regiment sau chiar comandanţi.

Maiorul Parfenie se mişcă nervos pe scaun. Şi el face parte dintre cei rămaşi de căruţă. Ce să-i faci, asta e.

Compania a ajuns pe aliniamentul misiunii primite, calificativ „Foarte bine". Bravo, Nicolescule ! Ne întoarcem. Pînă cînd îşi va începe acţiunea compania următoare va trece ceva mai bine de o oră.

— Iarna trecută, ai lui Boescu, tanchiştii, îi ştiţi, mi-au prăpădit toate ţintele, iar la tragerile de noapte cu echipajele şi cu plutoanele — jumătate din becurile de semnalizare, ne povesteşte comandantul poligonului. Ce mai, mergea tragerea strună. La ultimul pluton se întîmplă însă o chestie pe care nu mi-o explic nici acum. Unul din tancuri se întoarce brusc şi... Conducea tragerea locotenent-colonelul Nae, fost artilerist, acum tanchist prin adopţiune. Ştiţi, îşi montaseră un fel de cabină de comandă pe un camion de teren — foarte bună de altfel ; acolo, în modulul ăsta, ne aflam toţi. Ca acum. Mergeam la vreo cinci-şase sute de metri, ba chiar la un kilometru, în urma tancurilor şi urmăream, ca şi acum, desfăşurarea şedinţei. Ei, bine, cum vă spuneam, unul din tancuri, furat probabil de ceva, de vreun obstacol, se întoarce brusc la stînga-împrejur şi pînă să-şi dea mecanicul-conductor seama, pînă să-şi îndrepte echipajul spinarea, nu ştiu ce-i vine şoferului ăstuia al nostru să-şi aprindă ţigara. Tanchiştii — ştiţi — la unele şedinţe trag după pîlpîiri, le caută cu lumînarea, cum se spune. Ochitorul lor vede pîlpîirea, o prinde în lunetă şi apasă pe declanşator. Noroc că înălţătorul era ceva mai mic. Proiectilul explodează la o sută de paşi în faţa noastră. Sărim din maşină, folosim terenul, vă daţi seama cum se procedează în astfel de situaţii. Numai el, Nae, cu telefonul la ureche, striga cît îl ţinea gura : „Scurtă !" Ce să-i faci, deprindere de artilerist.

— Şi, mai departe ?

— Echipajul şi-a dat seama, a coborît din tanc şi... asta a fost. De-atunci i se trage lui porecla de „Nae Scurtu".

— Da' cum dracu', mecanicul ăla nu s-a uitat acolo, la aparatele de bord, conduc ei tancul pe sub apă, dar într-un poligon !

— Ei, cînd e să se întîmple...

Noaptea se scurge liniştit. În autobuz e o atmosferă de punct de comandă din aplicaţie cînd toate documentele de conducere sînt gata şi nimeni nu mai are, cel puţin pe moment, nimic de făcut. În poligon mai sînt încă doi comandanţi de regimente, operatori, ofiţeri de la pregătirea de luptă. În zori va începe tragerea un alt regiment.

— Hei, îmi şopteşte cineva în aşa fel, încît să audă toată lumea, ce fel de gazdă eşti tu, stăm aici toată noaptea şi nu bem şi noi o cafea sau un ceai cald ?

Mă scutur din neparticiparea mea la tot ce se întîmplă aici şi iau imediat măsurile necesare. Simplu. Un telefon la popota de campanie. Dar îmi vine cam peste mînă. Pînă acum eu eram cel servit cînd mergeam în inspecţii şi controale.

Dimineaţa se lasă ca o lumină de lanternă peste un cîmp obosit. E ger, un ger pe dedesubt, un ger al oaselor şi al nervilor.

— În afară de compania lui Nicolescu, celelalte au mers la tragere cam pe muche de cuţit, tovarăşe maior, îmi spune colonelul Munteanu şi imediat simt şi resimt distanţa dintre noi, dintre eşaloanele noastre.

E adevărat, n-a prea mers, nu ştiu ce or fi făcut la antrenamente comandanţii de companii şi cei de batalioane, dar de ce să mi se reproşeze mie ?! În fond sînt şi ei prezenţi. A, da, uitasem. Şi reproşurile trebuie făcute eşalonat. Ierarhic. Fiecare, de pe treapta lui, subordonaţilor lui direcţi. Perfect. Lasă că le arăt eu. De ce nu şi-au făcut datoria ? O singură companie cu „Foarte bine" e prea puţin. Şi două cu „Satisfăcător" e prea mult.

— Gata, putem începe tragerea de zi ? îl întreabă colonelul Munteanu pe colegul meu de funcţie.

— Da, tovarăşe colonel, totul e pregătit.

— Să vină şeful pazei la mine !

Un locotenent slăbuţ, obosit, se prezintă totuşi spirt.

— Gata, tovarăşe locotenent ?

— Gata, numai că n-au sosit doi ostaşi de la postul 11.

Dar colonelul Munteanu nu aude decît prima parte a răspunsului şi dă ordinele necesare pentru începerea tragerii. De fapt, a aplicaţiei cu trageri de luptă pe timp de zi. Prima companie intră în situaţie. Dar întîrzie pe aliniamentul de debarcare, un transportor rămîne în urmă şi iarăşi colonelul Munteanu se înfurie.

— Cum ţi-ai pregătit subordonaţii, tovarăşe comandant de regiment, ce înseamnă asta ? Îţi dai seama ce s-ar întîmpla într-o situaţie reală ? Nesatisfăcător ! Compania următoare.

Colac peste pupăză, tocmai atunci soseşte unul din şefii sectoarelor de tragere de la aruncătoare şi spune că el nu poate continua tragerea şi nu acceptă să se mai tragă în poligon pînă ce nu se clarifică situaţia pazei.

— Poftim ? ! se înfurie iarăşi locţiitorul comandantului marii unităţi care răspunde de tot ce se întîmplă în acest mare poligon.

— Doi dintre picheţi n-au fost găsiţi, reia şeful sectorului raportul, precipitîndu-se, gesticulînd, subliniind pericolul etc., etc.

— Să vină şeful pazei la mine !

Locotenentul subţirel, parcă rebegit de frig.

— Mi-ai raportat că paza a fost schimbată !

— V-am raportat că mai sînt doi soldaţi de sosit de la postul 11.

— Nu-i adevărat ! Adu-mi harta cu organizarea pazei!

Harta.

Reproşurile.

Măsurile.

S-a dus atmosfera. Poligonul nu mi se mai pare ca înainte, ci doar un cîmp umed, auster.

Un ARO porneşte de-a dreptul spre postul 11. Sînt vreo zece kilometri pînă acolo. Are suficient timp colonelul Munteanu să-l săpunească pe locotenentul cel slăbuţ şi pe comandantul regimentului. Ce organizare e asta ? Cine trebuie să se îngrijească de paza poligonului dacă nu unitatea care execută tragerea ? Cînd o să se pună ordine în toate astea ?

Ziua de astăzi nu mai seamănă nici pe departe cu cea de ieri. S-a stîrnit vîntul și mai tare, iar picăturile mărunte de ploaie par niște săgeți subțiri care-ți șfîchiuie fața. Noi stăm în autobuz, iar soldații... „Lasă-i în pace — îmi spun —, au doar douăzeci de ani, unii nici atît, și nu stau în armată decît un an și patru luni, pe cînd tu..." ; „Asta mi-e meseria !" ; „Ei, asta-i acum, parcă vremea rea ține cont de meseria fiecăruia !"

Ies din autobuz și fac cîțiva pași spre locul în care se află tabăra unității. Ezit cîteva momente, apoi mă duc de-a adevăratelea într-acolo. Fac un scurt control. Totul pare în regulă. Doar cîteva transportoare sînt parcă aruncate printre corturi. Aruncate sau, mai degrabă, uitate, părăsite. Chem ofițerul de serviciu, îi atrag atenția, la rîndul lui și el caută mecanicii-conductori, le face observație. În sfîrșit, după vreo douăzeci de minute, transportoarele sînt duse în parc, acolo unde le e locul. Rețin însă și alte amănunte. Ordinea interioară schiopătează în această dimineață în care cadrele și ostașii sînt în poligon, iar personalul de serviciu măsoară trecerea timpului aruncînd din cînd în cînd cîte un lemn pe foc. În loc să controleze din zece în zece minute tabăra. E clar, am acumulat material pentru adunarea unității.

Mă întorc în poligon. Pe drum întîlnesc batalionul lui Huțu.

— Unde-i duci ?

— În tabără, tovarășe maior. Am terminat tragerea de zi și de noapte. Acum avem în program odihnă.

— N-a prea mers, Huțule, ce s-a întîmplat ?

— ATTL-ul știți cum e... Oamenii au fost la munci, iar la antrenamente...

— Totuși compania lui Nicolescu a luat „foarte bine" și la ATTL și la tragerea individuală de luptă.

— Ei, Nicolescu...

Vrea să spună că... se înțelege de la sine, Nicolescu nu e la fel cu ceilalți, el nu intră în discuție. Vasăzică, la el „foarte bine" e normal, pe cînd la alți comandanți de companii... Uite că și Huțu are prejudecăți.

— Ce e cu Nicolescu ? întreb pentru a-l determina să-și ducă pînă la capăt ideea.

— Are experienţă, nu comandă de ieri, de alaltăieri compania.

— Vezi, ai grijă să fie ordine în tabără, în sectorul tău. Să nu vă grăbiţi la odihnă şi să lăsaţi transportoarele pe unde s-o nimeri, cum au făcut ceilalţi.

— Am înţeles, tovarăşe maior, nici o grijă.

Se apropie miezul zilei. Abia acum sînt găsiţi şi cei doi soldaţi de la postul 11. N-au fost schimbaţi şi, din cauza frigului şi umezelii, s-au adăpostit şi ei acolo, sub un mal. Au făcut un pic de foc, au fript nişte slănină şi... Ce ţi-e şi cu soldatul ăsta al nostru!

10

Se scoală cu noaptea în cap, deschide poarta, îşi aprinde o ţigară, rămîne cîteva minute acolo, privind de-a lungul străzii de margine, apoi se aşază pe banca de sub nuc şi rămîne aşa aproape o oră. E frig, de cîteva săptămîni bune s-a stîrnit austrul, dar pe el parcă nici nu-l atinge vîntul, el e altfel, făcut după alte reguli, are în el un fel de fierbinţeală, un fel de foc mut, umed, ca de rumeguş. Cred că niciodată n-am reuşit să-l înţeleg pe băieţaşul ăsta, pe frate-meu ăsta mai mic, cel mai mic. L-oi fi privit poate şi cu ostilitate — la naşterea lui a murit mama —, l-om fi privit toţi aşa, strîmb, ca pe o piază rea. De aceea, el a crescut într-un fel de „vine după toţi, neluat în seamă, şi adună ce rămîne". Dar el, atent, receptiv, a furat probabil de la fiecare cîte ceva şi bun, şi rău, rezervîndu-şi, bine-înţeles dreptul şi, mai ales, răgazul de a construi singur, din aceste frînturi, lumea lui fără idei şi fără modele. A simţit poate şi usturimile neexprimate ale privirilor noastre, ale adîncurilor noastre. Şi de-aia, cu prima ocazie, a plecat nicăieri, cu gîndul, poate, să-şi piardă el însuşi urma. E drept, atunci, demult, în copilărie, parcă nici nu l-am văzut, parcă nici nu mi-l aduc bine aminte, parcă nici nu era printre noi. De aceea, el nu este ca nici unul dintre noi. El nu este ca nimeni.

Mă scol și eu tot așa, cu noaptea în cap. Obiceiul ăsta îl am de mult, să zicem din copilărie. Trebuia să mă scol de noapte, să-l ajut pe tata să-și facă pachetul cu mîncare cînd pleca la uzină. Sau... poate că n-o fi asta, poate că așa oi fi eu făcut. Cert este că, indiferent de eforturile depuse în cursul zilei, cînd noaptea se pregătește să treacă în dimineață, eu aproape sări din pat, iar somnul îmi dispare ca o literă pe care o ștergi cu o gumă bună. Parcă nici n-ar fi fost. La ora cînd alții cască mahmuri... „Lasă nu te mai lăuda — îmi reproșez —, că nu-i chiar așa mare lucru. Pe vremuri, țăranii se sculau de la al nu știu cîtelea cîntat al cocoșului și, pînă în zori, dădeau la vite, băteau sapele și mai prășeau și o bună postață în grădină" ; „Așa e, dar acum sînt alte timpuri, cu stresul ăsta..." Și, în timp ce încerc să-mi pun mereu sub control dialogurile acestea interioare, ca să le spun așa în lipsă de alt termen mai bun, deschid ușa și inspir aerul destul de proaspăt din această margine de oraș în care încă nu s-a construit combinatul de celuloză și hîrtie de care am auzit vorbindu-se ca de o a noua minune a lumii. Deschid ușa și simt furnicarul străzii. În fond, atîta lume... Atîta lume ce? Atîta lume se scoală cu noaptea în cap, mai de voie, mai de nevoie... Da, dar eu îmi fac din asta o virtute.

Ies. Aerul rece mi se pare agreabil, familiar. Mă simt în mediul meu. Nu mă înfioară ca un gînd rău, dezvăluit, nici nu-mi aduce pe obraji răcoare de pe crestele alpine sau din adîncul fîntînilor.

— Te-ai sculat, bătrîne?

— Ca de obicei.

Mă așez lîngă el.

— Cred că și ție trebuie să-ți fie greu, continuă el. Oi fi tu comandant, dar liber-liber tot nu ești.

— Ce-ți veni, frate, să faci filozofie pe nemîncate ? Hai mai bine să ne bem cafeaua și după aceea vedem noi cum e și cu libertatea asta. În fond..., liberi sîntem toți în măsura în care poate fi omul liber.

— Asta e, ai grăit un adevăr : în măsura în care putem fi.

— Hai, gata, s-a terminat înviorarea, vino la masă !

— Eu nu prea cred în cuvîntul ăsta.

— Mă, pe tine te roade ceva, ce tot ai, și aseară am avut impresia că vorbești în dodii, că spui, de fapt, ce ai vrea să nu ți se confirme.

— N-am nimic. Poate doar... Eh, ce să mai vorbim ! Pînă mai ieri, nu prea mi-am găsit locul, n-am vrut să vin tot mereu pe urmele voastre, ale fraților mei mai mari, am sperat să am și eu drumul meu.

— Și de-aia ți-ai pierdut tu însuți urma atîția ani.

— Da, așa e. Am vrut să-mi pierd și să mi se piardă urma, să nu mai știu pe unde am fost, să nu mai trec niciodată pe acolo, și chiar dacă mai trec să nu mai recunosc locurile, să nu mă bazez pe nimic, nici măcar pe caldarîmul pe care calc. Și ăsta poate să-ți facă figura, să aibă o capcană ascunsă, așa cum au drumurile din pădure pentru urși sau pentru iepuri.

— Și ?

— Și... nimic. Orice gînd solid e o tîmpenie. La prima probă contrarie se clatină.

— Ei, n-o lua nici tu chiar așa. Or mai fi ele și lucruri solide, trainice, pe lumea asta. Care rămîn.

— Care te urmăresc, vrei să spui.

— Care te însoțesc. E mai frumos. Și mai adevărat.

— Fie.

— Care te trag de mînecă atunci cînd te îmbeți cu iluzii, mai ales cu iluzii, și te înviorează atunci cînd te scoli cu noaptea în cap, așa ca noi. Și care te mai și întorc la începuturi atunci cînd te rătăcești sau cînd nu mai știi încotro s-o apuci.

— Dar tu de unde știi toate astea ?!

— Il n'y a pas des coins cachés dans le monde... Adică... vezi tu, în lume nu există cotloane ascunse... sau...

Rîde.

Apoi se așterne din nou tăcerea. Vîntul suflă sinistru, simt că m-am făcut sloi.

— Bătrîne, de azi mă duc la uzină. E totuși o chestie. Îți mulțumesc pentru vorba bună pe care ai pus-o acolo pentru mine.

— N-am pus nimic, e dreptul tău.

— Ei, lasă, te știu eu. Vrei să-mi lași impresia că sînt băiat mare, că m-am descurcat singur, că rătăcitorul tău frate care s-a întors la cuib se apucă serios de treabă din-

tr-o chemare a... conștiinței. Ei, o fi și asta, nu zic nu. Aș vrea să învăț meseria bătrînului, s-o învăț și s-o fac ca lumea, să lucrez chiar în locul lui. Ce zici ?

Îl strîng ușor de umeri. E încă tînăr, firav, cu toate că a umblat prin țară de colo-colo, făcînd de toate. De aproape o săptămînă discutăm chestia asta pînă după miezul nopții. Cavalerul nostru rătăcitor s-a întors într-adevăr. Dar nu dintr-o dată, ci așa, treptat, clipă cu clipă. Și-a aruncat platoșa, și-a lăsat calul slobod, iar din spadă și-a făcut corman pentru plug.

— Hai în casă. Cafeaua cred că s-a răcit.

Uneori, în clipe de aducere-aminte, ne cuprinde un fel de revoltă. Totul s-a risipit, totul s-a degradat, nimic nu mai e ca înainte. S-au dus bunicii, peste obiectele dragi de odinioară a trecut timpul, stolul gîndurilor frumoase ți-a fost spulberat de un pocnet de pușcoace de soc... Într-o clipită parcă ne reunim la aceeași masă a timpului toată familia noastră de pe vremuri...

„Nu e bine să te întorci atît de tîrziu, prea tîrziu, în locurile de unde ai plecat. Amintirile te năpădesc cu nemiluita, te apucă deseori nostalgia, niciodată nu reușești să fii și să rămîi numai în prezent" ; „Nici n-ar fi posibil, bătrîne — mă surprind spunîndu-mi în gînd cu limbajul ălui mic —, omul, oriunde ar fi, are în el toate timpurile și toate modurile existenței sale, toate bucuriile și toate păcatele" ; „Uiți că în lumea omului mai acționează cîteodată și selecția..." ; „Vrei să spui logica aia combinatorie sau cum i s-o fi spunînd care are grijă să nu rămînă nimic nici pe dinafară, nici pe dinăuntru !"

— Gata, bătrîne, săru' mîna Cami, astăzi mă duc la muncă. Vă mulțumesc pentru masă !

Ieșim toți patru pe poartă. Ne spunem din fugă ce se spune în astfel de împrejurări, apoi fiecare o luăm într-o altă direcție. Mă opresc o clipă, îi urmăresc cu privirea pe fiecare. Camelia mai are încă ceva din mersul ei degajat, de fată căreia nu-i pasă dacă întîrzie la întîlnire. Ovidiu calcă mărunt, neatent, iar el, frate-meu cel mic, cel mai mic, are mersul tatei. Parcă și șchiopătatul acela... Nu, nu, tata a început să șchioapete după ce s-a întors de pe front, din cauza rănii. Așa spune lumea, eu nu știu, eu l-am pomenit mergînd așa. Dar și la frate-meu... Aceeași mișcare

legănată, aceeași îndoitură stîngace a cotului. Cum fac ostașii care, străduindu-se să învețe pasul de manevră (pe care-l știu de fapt de cînd au trecut de vîrsta de copăcel, întrucît pasul de manevră e pasul de fiecare zi cînd mergi nițel mai repejor), își uită mîinile sau le mișcă într-un chip caraghios, așa cum își mișcă albatroșii aripile cînd îi prinde vîntul pe plajă și nu se hotărăsc încă să zboare.

Jumătate din familia noastră s-a adunat la vechiul cuib. Jumătate plus unu, chiar plus doi, dacă ar fi s-o luăm ca la aritmetică. E ceva frumos, teribil de frumos, în toată chestia asta. Am impresia că sîntem ca un fel de apă care, după ce a fost fragmentată de o insulă, își reia iarăși cursul.

La al treilea colț îl întîlnesc pe Paul.

— S-a rezolvat problema aia — îmi strigă de departe —, totul e în ordine, nu ne demolează. Nici pe tine, nici pe mine !

Mă bucur, de ce să nu mă bucur. Înseamnă că și nucul și curtea și amintirile noastre vor avea mereu acest suport material, acest spațiu de întoarcere.

Drumul pînă la unitate nu e prea lung. Vîntul rece, trecătorii grăbiți îmi dau un sentiment de detașare, de observator situat în afara sistemului de referință. O fi poate libertatea aceea de care-mi vorbea Cornel cu atîta patos. Să observi fără să fii observat, fără să te consideri participant, fără să fii supus legilor și regulilor sistemului pe care-l studiezi, dar din care nu faci parte. Eu nu sînt ca ei, eu nu sînt dintre ei, eu am alte treburi, altă condiție, altă menire. Care ? În fond, toți facem asta într-un fel sau altul, într-un moment sau altul, pentru a ne umple de importanță, de *ego*, de acea tensiune lăuntrică de care avem nevoie pentru a păstra echilibrul. Atît de fragilul și totuși atît de tonicul echilibru al propriei noastre ființe și ființări.

Am ajuns. Ca întotdeauna, cu un singur minut înainte. Punctualitatea este și trebuie să fie luxul și lustrul comandanților. Gornistul sună „Atențiune". Ceva se umple în mine. E momentul care îmi place cel mai mult, care îmi încarcă sinapsele cu neoboseala întregii zile de muncă. Cu această senzație de plin primesc raportul de la comandantul gărzii. Un flăcău, sergent, energic, deștept, cu care poți să mergi oriunde. Îi strîng mîna, apoi mă apropii de

punctul alb marcat pe alee, în fața schimbului aliniat cu armele mînuite în poziția „pentru onor".

— Bună dimineața !

Aproape că nu-mi recunosc vocea. E aceeași, firește, de fiecare dimineață, dar... parcă e totuși alta. De fapt, așa mi se pare de fiecare dată. Și răspunsul... Și răspunsul la salut întîrzie parcă mai mult decît clipa necesară pentru ca schimbul să-și alinieze respirațiile și să strige într-un suflu. Dar iată că vine și răspunsul :

— Să trăiți, toa'ș maior !

Fac un semn comandantului gărzii să se apropie. Nu-mi place acest „toa'ș", să-și antreneze mai mult schimbul, mîine dimineață vreau să aud „tovarășe", adică „Să trăiți, tovarășe maior !". Sergentul a înțeles, toată ziua voi auzi la corpul de gardă salutul ăsta.

Apoi raportul ofițerului de serviciu. Nu s-a întîmplat nimic deosebit. Numai că au sosit niște vagoane în gară și, încă din cursul nopții, s-au luat măsurile necesare pentru a fi descărcate.

— Nu se putea aștepta pînă în zori ?

— Nu. Șeful stației zicea că intră în locație.

— Cîți militari sînt acolo ?

— Subunitatea pentru lucru. Un pluton. Cu șeful de depozit. Și, bineînțeles, am trimis agent și după comandantul de pluton.

— Foarte bine. Să-mi raportezi cînd e gata operațiunea !

— Am înțeles !

Garda se întoarce, în sunetele gornistului, la corpul de gardă. Sună frumos băiatul ăsta. Și ei sînt antrenați. Au un pas de defilare corect, elegant. Un ceremonial care se repetă dimineață de dimineață, dar care-mi place din ce în ce mai mult. Îl trăiesc cu aceeași emoție de la început.

Mă duc direct pe platou. Programul începe cu adunarea unității. Să se știe că unitatea e unitate, să se vadă ostașii cîți sînt, să trăiască dimineață de dimineață sentimentul ăsta, emoția asta, a ansamblului.

Primesc raportul. Ar trebui să fie căpitanul Filip cel care să-l prezinte, dar, ca un făcut, și în dimineața asta și-a găsit ceva urgent de rezolvat. Atît de urgent, încît să-și poată justifica absența de la adunare. Știu asta, dar

m-am gîndit că nu e indicat să-l pun la punct, să măresc în mod inutil distanța dintre noi. Filip ăsta, sînt convins, nu e băiat rău, numai că îl roade ceva pe dedesubt. Cine știe ce aspirație nu i s-o fi împlinit !

Primesc raportul de la unul dintre locțiitori. Tot căpitan. Energic, dar modest, calm. Aproape că nu-i auzi vocea toată săptămîna. Faptul că e inginer șef al serviciului tehnic, că se ocupă de tancuri, de transportoare, de mașini, de atelier, de tot ce e mașină și tehnică în unitatea asta, îi dă un aer de om care are treabă, care n-are timp de flecării, de enervări inutile, de căprărirea cuvintelor.

Același vînt care se cheamă austru.

Același pas de defilare, ca-n fiecare dimineață. Deja antrenamentul ăsta pentru defilare — cum i se spune — a devenit o obișnuință. Și nu e rău. Fanfara cîntă însă aceleași marșuri, în aceeași ordine, comandanții de subunități fac parcă aceleași observații, aceiași oameni se grăbesc spre treburile lor, cum scapă de aici. Uite la ei ! De parcă antrenamentul ăsta pentru defilare — pentru care defilare ? — n-ar fi și treaba lor ?! Astăzi, la prînz, la raport, am să le-o spun.

— Udrescule, — mă aud eu glumind — muzicanții ăștia ai tăi ce tot fac ei în fiecare zi, că văz că nu mai știu și alte cîntece, tot pe astea le zic, le-a învățat deja tot orașul. O să-i scoatem în fiecare duminică să cînte în chioșcul din parc, ca pe vremuri, altfel li se mucegăiesc instrumentele.

— Ideea nu-i rea, tovarășe maior, mă aprobă Udrescu, chiar ne-a rugat tovarășul prim să facem din cînd în cînd treaba asta.

— Mai ales ăla de la oboi îmi place, nu știu de ce, dar băiatul ăsta are ceva sensibil în el, de ce nu iese și el dimineața pe platou să cînte împreună cu ceilalți ?

— Are pe naiba, intervine căpitanul Filip, care, între timp și-a rezolvat problemele lui urgente. O avea el talent, nu zic, dar ne dă de lucru cît două batalioane indisciplinate la un loc, să încercați numai să stați luni dimineața de vorbă cu el !

— Cum îl cheamă ? întreb.

— Burlan, sau Burlacu, habar n-am !

— Haideţi s-o lăsăm baltă, spune secretarul comitetului de partid. Burlacu ăsta are totuşi şi unele părţi bune. Am înţeles, tovarăşe maior, le voi spune să-şi schimbe repertoriul, să mai scoată şi alte cîntece din partiturile alea ale lor, au de unde, să ştiţi. Şi încă ceva : v-aş propune ca, la fiecare două săptămîni, duminica, să prezinte un concert de fanfară pentru cadre şi familii la casa armatei. Vom dezvolta cultura muzicală a cadrelor. O să le explicăm în două-trei cuvinte semnificaţiile melodiilor pe care le ascultă.

— Cine o să le explice, mă, Udrescule, hai să fim serioşi — se lamentează Filip —, curcanul ăsta de Pascu, tu nu vezi că numai bagheta e de el ? Ia-i-o şi l-ai terminat, nu e în stare să lege două cuvinte, nu-l ştiu eu !

— Ba e un dirijor excelent şi, pe deasupra, mai şi compune. Solicitat, locotenentul-major Pascu ar face treabă bună. E absolvent al conservatorului, ce naiba. Şi-apoi, el şi nu altcineva a pregătit formaţia de muzică uşoară care a luat premiul întîi în cadrul etapei finale a Festivalului naţional „Cîntarea României" !

— Îl luaţi şi pe Pascu şi, la unsprezece punct, după gustare, veniţi la mine. Vom stabili concret ce avem de făcut.

Îi las pe toţi să se ducă la treburi, iar eu mă strecor pe neobservate spre baza sportivă. Ieri, pe la prînz, i-am dat ordin căpitanului Huţu să ia măsuri ca să se repare o punte basculantă. Precis a uitat. Dacă e şi acum nereparată, îl ard. Pînă la baza sportivă, mă cramponez însă de un transportor proţăpit în mijlocul aleii şi împiedicînd ieşirea din parcul auto.

Un soldat trece agale, aproape tîrşîindu-şi picioarele prin faţa mea, fără să salute. Îl opresc.

— Ce program are subunitatea din care faci parte ?

— E la morcovi.

— Ce morcovi ?

— La îngropat morcovi, acolo, în spate, cu toa'ăşul adjutant Răcean.

Face un gest cu bărbia într-acolo.

— Tu nu ştii să te prezinţi ?

— Tovarăşe maior, sînt soldatul Condurat.

— Unde ai fost ?

— Colea, la pachete, că mi-a venit de ieri de acas', da' nu l-am găsit pe fruntașul Surdu că e plecat să aducă poșta.

— Comandantul de grupă știe ?

— Nu știe, că a plecat și el să-și aducă un pachet de țigări din dormitor.

— Dar comandantul de pluton ?

— Nu știe, că n-a venit azi. Am auzit că e învoit să-și cumpere nu știu ce.

Încep să fierb.

— Dar plutonierul adjutant Răcean știe ?

— Nu știe că a plecat pînă la geniu să aducă lopeți, că n-avem cu ce lucra.

Sînt tentat să-i spun să se prezinte împreună cu comandantul de companie la mine, dar, dacă am să procedez tot așa, pînă la prînz cine știe cîți vor trebui să facă rînd la biroul meu. Oricum, așa nu mai merge ! Trebuie să pun ordine !

— Fugi la subofițerul de serviciu pe parc și spune-i să vină la mine !

— 'nțeles !

Să întoarce fără să termine întoarcerea și pornește cu piciorul pe care ar fi trebuit să-l așeze mai întîi lîngă celălalt. Are un mers îmbîcsit, pleoștit.

— Înapoi !

— Ordonați ?

— La loc comanda !

Vine din nou în fața mea, salută, lasă mîna jos, se întoarce tot așa și pornește.

— Încă o dată !

Revine.

— În ce ciclu ești ?

— Doi.

— Și n-ai învățat pînă acum mișcările astea ?

— Am început să le uit, peste două zile ne liberăm.

Fierb. E și obraznic pe deasupra.

— Bine. Pînă atunci ai tu cinci zile de arest de la mine, drept recompensă. Te prezinți imediat cu comandantul de companie la mine ! Faci arestul și dup-aia pleci acasă. Ca să nu uiți !

— Tovarășe maior, dar...

Se trezește, se scutură parcă dintr-un vis urît...

— Tu știi cine sînt eu ? îl întreb.

— Comandantul !

— Și așa se poartă un ostaș în fața comandantului unității ?

Lasă capul în jos.

— Cheamă subofițerul de serviciu pe parc !

Uite că și frica e bună la ceva. Cum l-a mai spirtuit ! Parcă a luat foc ! Ce întoarcere ! Cît de tare și de răspicat a răspuns „Am înțeles !". Cine a spus că frica păzește via nu s-a înșelat. Păi ia s-o introducem noi în arsenalul metodologiei punerii lucrurilor la punct.

Sosește subofițerul de serviciu pe parcul auto.

— Tovarășe plutonier, încep eu calm, ce caută transportorul ăsta aici ? Al cui e ?

— De la unu sau de la doi, tovarășe maior, verific imediat !

— Dar pînă acum de ce n-ai verificat ? Și de ce l-ai lăsat aici ? Dacă se dădea alarma azi-noapte ?

Tace. În fond ce să-mi spună ? Răspunsul îl cunosc și eu. În asemenea situații, îl dădeau ei mai încolo ca să aibă loc.

— Cînd ai luat dumneata serviciul în primire era tot aici ?

— Tot.

— Ce are ?

— Ceva la ambreiaj.

— Cheamă-l pe Dodu la mine !

Locotenentul-major subinginer Dodu, șeful atelierului de reparat tehnică, abia se abține să nu izbucnească.

— Am dat sarcini precise, am scos discuri noi din depozit, ieri trebuia să fie gata transportorul ăsta, îi mănînc!

— Mănînci pe dracu, Dodule, îi zic, dacă se mai întîmplă, vezi tu ce pățești. Asta e tehnică de luptă, mă, trebuie să fie în fiecare secundă în stare operativă, ce, ne jucăm ?

— Am înțeles, tovarășe maior, într-o oră e gata, mobilizez toate forțele.

— Cine-i mecanicul-conductor ?

— Sergentul-major Hirondelu, mi se pare.

— Și unde-i acum ?

— Păi, asta-i, nu e nicăieri. A fost trimis într-o delegație.

— Cine l-a trimis ?

— Nu știu. De la carburanți parcă.

Îmi amintesc. Chiar eu i-am semnat ordinul de serviciu. Dar de unde era să știu că ăsta e mecanic-conductor, că are un transportor în primire ? ! „Trebuia să întrebi" ; „Dar de unde să-mi dau eu seama că trebuia să întreb ?" ; „Un comandant trebuie să-și dea seama de toate, să nu-i scape nimic" ; „Altădată... În fond și din greșeli se învață" ; „La școală, poate, dar cînd ești comandant de unitate, nu prea ai voie să greșești ca să înveți, trebuie să cești bine ochii, să-ți pui mintea la răsucit, așa nu merge !"

— Dodule, să-mi faci un raport amănunțit. În scris. Asta-i chestie de...

Mă abțin. Îmi străfulgeră prin memorie o zi, un pluton plin de noroi, un tînăr ofițer încremenit în poziția de drepți în fața unui birou de stejar masiv cu sticlă peste o catifea roșie...

— Amănunțit, Dodule, ai înțeles ?

— Am înțeles, tovarășe maior, dar să știți că transportorul ăsta merge totuși, nu e pe butuci, adică pornește, intră în viteză, merge...

— Merge pe drum drept, dar asta-i mașină de luptă, trebuie să treacă peste tranșee, să meargă pe arătură, să urce pante, să se cațere pe munte, ce tot îmi torni tu mie la gogoși ? !

— Tovarășe maior, ieri, la prînz, am terminat de reparat mașinile care au sosit din campania agricolă. Le-am făcut ca noi. Astăzi vi le prezentăm la control, cum ați ordonat.

— Nu te mai ascunde, Dodule, asta-i altă problemă, chiar tu spuneai adineauri că ai scos discuri din depozit și ai organizat treaba. Uite ce a ieșit. Ce caută transportorul ăsta aici ? Vrei să te mai întreb de o mie de ori ?

— Tovarășe maior, imediat... E o scăpare din vedere...

— Și ce-ai zice tu dacă ți-aș scăpa eu chestia asta în notarea de serviciu ? Sau dacă ai trece puțin pe la garnizoană ? Ai noroc că nu vreau să înrăutățesc starea disciplinară a unității. În zece minute să dispară transportorul ăsta de aici, iar comandantul de companie al lui Hiron-

delu ăsta sau cum îl cheamă să vină la baza sportivă. Mă găsește acolo !

Plec grăbit, fără să mă uit înapoi. Sînt enervat, vreau să previn situațiile neplăcute, deci nu mai pot continua dialogul. Deja am dat cinci zile de arest. Or, atunci cînd am fost numit în această funcție, mi-am propus să nu fac apel la drepturile pe care le am, în calitate de comandant, de a pedepsi cu arest. În fond... Dar uite că n-a trecut decît un mic interval de timp, nici nu mi s-a uscat bine cerneala pe dosar, cum se spune, și am și pedepsit vreo patru.

Baza sportivă. Lîngă puntea basculantă e un ofițer. Locotenentul Brumaru. Cum se întîmplă, cum nu se întîmplă, toată ziua dau de locotenentul ăsta. Și mereu îmi vine în minte scena aceea din gară, de la patru dimineața, cînd ploaia se abătea încetișor asupra orașului, iar el și ea, femeia aceea fluidă... Ce o fi găsit la ea ? ! El nu-și dă seama că... Dar ea la el ? E atît de tînăr și de naiv copilandrul ăsta !

L-a lăsat acolo căpitanul Huțu să-mi raporteze că a reparat puntea.

— Dar Huțu unde e ?

— A primit ordin prin telefon de la tovarășul colonel Munteanu să se ducă imediat în poligon și să asigure tragerea pentru gărzile patriotice.

Oare omul ăsta, superiorul meu, n-a înțeles că mi-a predat mie funcția, că eu sînt comandantul, că toate ordinele în unitatea asta se dau prin mine ? „Nu mai face pe grozavul, cine are timp de scheme și de formalități cînd e vorba de treburi serioase ? Sau..., gata, ți-ai și intrat în piele, stimate tovarășe comandant !“ ; „Nu asta vreau să zic...“ ; „Zău ? !“ ; „Dar unitatea asta e cum e, cu problemele ei, cu multele ei probleme, și dacă fiecare face cum crede, cum vrea, și mie nu mi se spune nimic, dau faliment !“ ; „Adică ai fi vrut să-ți ceară colonelul Munteanu permisiunea să-i dea ordin lui Huțu să se ducă în poligon, nu ?“ ; „Nu, dar Huțu ar fi trebuit să-mi raporteze că a primit ordin de la colonelul Munteanu să se ducă în poligon sau, mă rog, să se dea peste cap.“ ; „Păi omul ți-a raportat, locotenentul ăsta nu pentru a-ți raporta chestiunea a fost lăsat aici ?“ ; „Sigur, așa e !“

— Unde ți-e plutonul ?
— În gardă la depozit.
— Și comandant de gardă cine e ?
— Locotenentul Paraschiv.
— Și dumneata ?
— Eu sînt poimîine.
— Probabil cînd intră în gardă plutonul lui Paraschiv.
— Exact !
— Exact pe dos !
— Ce putem face, noi am raportat, dar tovarășul căpitan Filip a spus că nu e treaba noastră, să nu ne vîrîm unde nu ne fierbe oala, fiecare să-și facă serviciul atunci cînd e planificat.

Îl las pe Brumaru acolo, lîngă puntea basculantă, și-mi continui drumul. Curtea unității e mare și eu m-am hotărît s-o parcurg în întregime, ca în fiecare dimineață. Ceva mai încolo, chiar la ieșirea din unitate spre cîmpul de instrucție, se află un tanc și tot echipajul. Plutonierul, comandantul echipajului, se apropie și-mi prezintă raportul. Tancul a avut o avarie, azi-noapte, cînd s-au întors de la un exercițiu tactic. Tot echipajul a rămas pe loc și, ajutat de șeful grupei de reparații, a reușit să-l pună la punct. Într-un minut va porni.

— Și vă aflați aici de azi-noapte ?
— De la ora 22.00.
— Ați luat masa ?
— Nu. N-am avut vreme. Tancul trebuia reparat. N-a fost mare lucru, dar... știți cum e, la un tanc totul pune probleme.

În acest timp, mecanicul-conductor pornește motorul. Un jet de fum cu miros puternic de motorină țîșnește prin eșapament. Apoi, după cîțiva metri, mecanicul-conductor oprește motorul și sare din tanc. Tot echipajul se adună bucuros în jurul meu. Le strîng cu multă plăcere mîinile.

— Duceți tancul la locul lui, la masă toată lumea și apoi la odihnă. Militarii în termen aveți fiecare cîte trei zile de permisie, iar dumneavoastră, subofițerii, veți fi recompensați bănește. Vă mulțumesc. Sînteți oameni de ispravă, v-ați făcut întocmai datoria.

Răspunsul lor la unison „Servim patria“ răsună frumos în această dimineață de nici toamnă-nici iarnă.

„Trebuie să învăţ şi eu bine, mai bine ca un mecanic-conductor, tancul ăsta !“, îmi spun ; „Vezi, un comandant nu are timp chiar de toate, îmi răspunde celălalt gînd, dublura. Tancurile au tanchiştii lor, de ce să le furi meseria, tu ai alte treburi, eşti doar comandant de unitate !“ ; „Mai scuteşte-mă cu dădăcelile tale, un comandant trebuie să le ştie pe toate, să aibă experienţa tuturor armelor şi specialităţilor din unitatea sa. El nu poate fi doar spectator !“ ; „Bine, atunci să te văd ce o să faci cu calculele de artilerie !“ ; „O să le învăţ şi pe astea cît de cît !“ ; „Succes ! Numai să ai timp pentru toate !“ ; „O să-mi fac.“ ; „Vorbe. Timpul unui comandant se împarte între executarea ordinelor eşaloanelor superioare şi elaborarea propriilor sale decizii. Îi mai rămîne ceva şi pentru semnături sau pentru controlul ordinii interioare. Pentru celelalte probleme are specialişti, locţiitori.“ ; „Lasă că o să văd eu !“

— Tovarăşe maior, mă strigă ajutorul ofiţerului de serviciu, precipitat. Veniţi repede, tovarăşul general la telefon !

Alerg.

Raportez situaţia. Detaliată. Program de instrucţie, rezolvarea problemei cutare sau cutare. „Dar pe aceea de ce n-ai dus-o pînă la capăt, tovarăşe maior, ce, aştepţi să-ţi trimit eu ajutoare ? Notează ! Pînă mîine la zece să fie gata. Îmi raportezi la zece şi un sfert !“

Am înţeles. Voi raporta la zece şi un sfert. Dar pînă atunci ?

— A plecat compania aia pe şantier ?

— Da.

— Ai luat toate măsurile pentru prevenirea abaterilor şi accidentelor ? Vezi, chiar dacă subunitatea e detaşată, tot dumneata răspunzi. Sper că ne-am înţeles !

11

Muntele nu e prea departe. Îl ştiu, tot aşa, cum s-a pomenit de cînd lumea, cocoţat acolo, pe spinarea aceea de nori sau de cer senin, chemîndu-mă şi ameninţîndu-mă în

același timp. Nu știu precis care dintre aceste două mă atrage cel mai mult și mai mult.

— Nu vrei, mă, Ovidiule, să vii cu mine ? îl întreb încă o dată pe îndărătnicul meu fiu, bucurîndu-mă și dacă acceptă și dacă refuză.

Ar fi trebuit, poate, să fac mai de mult treaba asta, să ies mai des în natură cu el, să mi-l apropii mai mult, să-l fac să-mi înțeleagă mai ușor limba, intențiile, să mă cunoască mai bine. Sau eu să-l cunosc mai bine pe el, totuna.

Nu vine. Nici el, nici soția, nici Cornel, frate-meu. Dacă am chef să-mi rup picioarele, foarte bine, pot s-o fac singur. Ei, și ? O să mă duc singur. Acolo, sus, e zăpadă, aer rece, altă viață. Ce fraieri sînt toți ! Și cînd te gîndești că am cheltuit aproape douăsprezece mii de lei pe echipament de schi pentru mine și pentru fiu-meu. Schiuri cu fibră de competiție, clăpari, costume, legături, bețe...

— Nici tu nu vii, Camelia ? o întreb pe soție, așa, mai mult de formă.

— Nu ți-am spus că nu vreau să-mi pierd duminica alergînd după cai verzi prin munții ăia ai tăi ? Nici nu știu dacă e zăpadă...

— E, te asigur, am dat un telefon.

— De acasă ?

— Dar de unde vroiai, din planeta telefoanelor ?

— Aoleu, iar o să-mi vină vreo trei sute de lei adiționalele ! Da' ce, dragă, de la tine, de acolo, nu puteai să faci un mic apel ? Alții vorbesc minute în șir cu toate orașele din țară !

— De unde ai aflat tu toate astea ?

— Ei, lumea vorbește !

— Uite care e chestiunea, Camelia, hai să punem punct discuțiilor de felul ăsta. Dă-le-ncolo de adiționale !

Toată ziua de sîmbătă se scurge teribil de încet. Încerc să citesc ceva, dar constat că, după o jumătate de pagină, mă gîndesc tot la munte și la schiuri. „Nu e bine — îmi spun —, ar trebui să fiu mai echilibrat, mai stăpîn pe mine !“ Fac parte din acele firi nerăbdătoare, poate chiar pripite. Am avut și încă o să mai am mult de lucru cu mine însumi la capitolul ăsta.

Apartamentul mi se pare neîncăpător — între timp ne-am mutat într-un apartament și l-am lăsat pe fratele meu cel mic să locuiască în casa părintească, mai ales că, în curînd, se va căsători —, trec la bucătărie, îmi fac o cafea, verific încă o dată schiurile, legăturile, rucsacul, elăparii.

— Mai lasă-le, omule, că nu pățesc nimic pînă mîine, dă-le-ncolo de schiuri ! Mai bine hai să facem o partidă de remy.

Un remy ? Ideea nu-i rea. S-ar putea ca timpul să se scurgă ceva mai repede în astfel de condiții. Da, într-adevăr, timpul se rostogolește parcă mai repede, pierd toate jocurile spre bucuria lui fiu-meu și a soției, care-și împart „frățește" partidele cîștigate.

Dar și jocul de remy are un sfîrșit, partenerii iau repede masa și se duc la culcare. Le spun „Noapte bună !" și rămîn în continuare la bucătărie, încercînd cum pot să grăbesc timpul. Dar timpul e așa cum e, nici sloi de gheață, nici soare de ecuator, iar eu n-am altceva de făcut decît să mă întorc la gîndurile mele. Însă nici cu ele nu poți să faci totdeauna ce pofțești.

Astăzi, cînd am dat telefon la marea unitate și am cerut permisiunea să părăsesc garnizoana, cel de la capătul firului, colonelul Munteanu — el ține locul la comandă, generalul e în concediu —, mi-a răspuns într-un fel care mi s-a părut și reproș și îngăduință : „Bine, aprob, dar fii atent cum organizezi treburile acolo, în lipsa dumitale, să nu cumva să se întîmple ceva. Într-o unitate sînt multe probleme, nu închizi pur și simplu fișetul și gata, week-end-ul !" Adică, vezi băiete, aici nu mai ești ca acolo, de unde ai venit, duminicile și celelalte zile din săptămînă nu-ți prea mai aparțin, mai lasă-le încolo de plimbări, comandantul trebuie să fie comandant !

Așa o fi. Trebuie să mă mai gîndesc. Înseamnă că, de acum înainte, eu nu mai sînt chiar la fel cu toți ceilalți, am răspunderi care mă apasă mereu, timpul pentru mine trebuie să fie, *tot*, timp acordat problemelor unității. La al cincelea sau la al șaselea gînd, trebuie să tresar, să-mi zvîcnească inima mai puternic, să mă întreb dacă nu cumva, acolo, într-o companie, sau într-o baterie, sau într-o gardă, sau în parcul auto sau cine mai știe în care

subunitate, în care punct şi în care moment nu s-a întîmplat ceva, nu s-a scurtcircuitat ceva... Ei, cum o să trăiesc mereu cu această teamă, cu această grijă, cu această stare ? ! Eu cînd o să mă mai bucur, cînd o să-mi permit un respiro, în sfîrşit, un ceva care să fie numai al meu ? ! „Niciodată, bătrîne, gata, s-a terminat aventura, începe migala, zidăria, lucrul serios, trei ture din trei !" ; „Serios ?" ; „Acum trebuie să-ţi organizezi altfel viaţa, să-ţi reconsideri emoţiile, distracţiile, plăcerile." ; „Adică ?" „Aminteşte-ţi paradoxul lui Gödel, nu confunda nivelurile, nu mai eşti cel de ieri, faci parte acum dintr-o altă categorie. Vei vedea tu. Una e să fii un foarte bun operator, un *pălmaş* de rînd, cum ziceaţi voi cîndva, şi cu totul altceva să fii omul numărul unu dintr-o unitate, cel în faţa căruia toţi cei care aparţin acelei unităţi încremenesc în poziţie de drepţi".

Aşa o fi, nu zic nici nu, nici da, n-am încercat pînă acum o astfel de experienţă, dar mîine tot mă duc pe munte, tot trec peste toate canoanele, tot încerc să respir de unul singur aerul rece al crestelor. Oricum, cu ocazia asta o să văd şi locul unde va fi noua noastră tabără de instrucţie la munte — eu n-am fost încă în aceste locuri, pe acest versant —, şi o să-mi fac o idee în legătură cu greul care-i aşteaptă pe cei planificaţi să iasă la munte în această iarnă.

Peste o oră am tren. Îmbrac costumul de schi, îmi iau rucsacul cu clăparii, o pereche de mănuşi, cîteva mere, o sticlă cu cafea, o carte, cîteva file albe, un creion mecanic... O fi de-ajuns ? Nu ştiu, văd eu acolo, pe munte.

Sting lumina, ies pe hol, caut pe întuneric schiurile pe care le-am pregătit încă de ieri. Sînt rezemate de un mic raft cu cărţi. Bîjbîind prin întuneric, mă lovesc cu fruntea de marginea ascuţită a raftului. Aprind lumina. Mi-am făcut o crestătură de toată frumuseţea. „Nu-i a bună, bătrîne, ai început-o cu stîngul." ; „Aş, chestie de întîmplare" — mă consolez, tamponînd cu vată zgîrietura şi lipind apoi o bucată de hîrtie acolo, să nu mai curgă sînge. Intru în lift cu această senzaţie de prost început, dar şi cu o alta, a omului care face ceva ce nu e pe măsura condiţiei lui.

Drumul pe jos, pînă la gară, mă înviorează și-mi liniștește gîndurile, așa cum un antinevralgic îți calmează o supărătoare durere de măsea.

Mai sînt în gară cîteva zeci de schiori care așteaptă același tren. Între ei, nu mă simt tocmai în largul meu, nu sînt obișnuit cu astfel de companii. Un tînăr se apropie de mine.

— Ești singur, șefule ? mă întreabă familiar.

— Singur.

— Hai să mai găsim vreo doi.

— De ce ? îl întreb eu nedumerit.

— Te pomenești că ți-ai și cumpărat bilet ? !

— Bineînțeles !

Mă privește de sus în jos, apoi de jos în sus, zîmbește superior, se uită în dreapta și în stînga căutînd parcă pe cineva cu care să comenteze chestia asta pe care eu, deocamdată, n-o pricep, și, în cele din urmă, mi se adresează tot mie :

— Nu ești de-ai noștri. Salut.

— Salut, îi răspund. Dar..., fii amabil, spune-mi, ce înseamnă totuși acest „de-ai noștri" ?

— D-ăia care nu risipesc banii pe trenuri, cînd, acolo, pe pîrtie, sînt atîtea lucruri mai bune de făcut.

Își găsește imediat un altul cu care se salută familiar, apoi un altul și, tot așa, văd de jur-împrejur, cîteva grupuri. Acestea nu discută aprins, ci așteaptă, în liniște, cu o nedisimulată obișnuință, trenul.

Și iată-l. Nu e prea frig, deși compartimentele nu sînt încălzite. Aproape toți călătorii sînt tineri, în costume multicolore de schi. Iată, la al doilea geam, o fată îi întreabă pe cei doi tineri care o însoțesc care este celebra formulă a lui Enstein.

— Nu ne lua prea tare, îi răspunde unul, ăsta n-a jucat niciodată pe partea mea, deci de unde să-i știu eu schema ?

— Ce schemă, bă, e vorba de o formulă care a revoluționat fizica, intră celălalt în vorbă, ceva cu energia, masa și viteza luminii. Așa e, fizicianco ? se adresează el fetei. Este că am ceva în...

Și arată spre obiectul acela de sub fes.

— Hai să-l lăsăm pe savantul vostru în pace și să glojdim cîte ceva din ce mi-a pus mama în rucsacul ăsta, că, pe pîrtie, nu se știe.

— Și tu ai ceva acolo unde toată lumea are de toate. Și arată din nou locul acela de sub fes.

Intru în compartiment. Pe banca de vizavi s-au așezat între timp patru tineri. Vreun ceas, tac. Apoi unul își aduce aminte că a făcut armata la vînători.

— Acolo să fi văzut, tu, bă, instrucție, marșuri, aplicații. La început, credeam că o s-o iau razna, că o să capotez. Într-o dimineață, chiar în prima săptămînă de instrucție, intră sergentul de serviciu în dormitor — mă, și era o căldură, și aveam un vis așa frumos cu o gagică pe care reușisem, în sfîrșit, s-o duc la un film... —, cum vă spuneam, intră *seseceul* în dormitor și strigă „Alarmă !". Mamă, mamă, cuvîntul ăsta are ceva electrizant în el, te face să uiți tot — nu știu cum dracu n-am uitat eu visul ăla ! —, să te miști ca o sfîrlează, să nu-ți mai simți nici mîinile, nici picioarele, nici respirația. Îți e teamă să nu rămîi în urmă, să nu fi ultimul.

— Parcă numai la voi, la *Veme* e așa, intervine un al doilea. Să fi văzut tu alarmele de la grăniceri. Bă, frate, după ce făceam ce făceam — ce făceau toți cei din pichet, că eu la un pichet am fost —, nu-mi venea să cred că am putut alerga atîta, că am acționat așa cum am acționat.

— Lasă, mă, nu-mi spune tu mie, continuă primul, nici la grăniceri armata nu e ușoară, trebuie să rezolvi, de unul singur cîteodată, probleme grele, să te descurci, că altfel e vai de tine, este ?, dar la voi, la *gușteri*, ai totuși mai multă libertate, acționezi, cum spuneam, singur, rămîi ore în șir, acolo, pe fișie, cu gîndurile tale. E frumos să te știi acolo, în misiune, să știi că toată lumea are încredere în tine, că ești..., cum să spun, un fel de șerif. Dar la noi, la vînători, e altceva. Adică nu chiar altceva, ci altcumva. În noaptea aceea, am alergat repede la material — eu am făcut-o la tunuri de munte, niște bijuterii, mă, tunurile astea ! —, am samarizat repede materialul și am pornit-o spre o poziție de tragere. Bineînțeles, vă dați seama, ne-a prins viscolul. Noi ne-am pus capișoanele, le-am pus și cailor pe ale lor, că și caii au din astea, le-am dat cîte o bucățică de zahăr și am tot mers așa, vreo două ore,

prin bezna aia albă. După ceas, ar fi trebuit să se facă de mult ziuă, dar nu vedeai la un pas. Ofițerii știau însă bine drumul, cred că ar fi fost în stare să meargă și cu ochii închiși, iar noi aveam mare încredere în ei. Era normal, toți schiau ca niște campioni, erau, de fapt *sînt*, pentru că sînt și acum, alpiniști, cu școala națională făcută, cu concursuri cîștigate, ce mai... Abia aștept să revăd pîrtia, să revăd locurile acestea pe care am mai fost cîndva...

Discuția lunecă apoi spre alte zone, spre alte subiecte, se întoarce iarăși la munți și la cîte țin de ei și din nou o ia pe mirişte. În fond, așa cum e și mintea unor tineri care se gîndesc la toate și la nimic, care sare din piatră în piatră, din idee în idee, ca o adevărată capră de munte, sau ca o picătură de apă vie.

Totuși eu nu mă simt cu ei, de-al lor, eu sînt altceva și altcineva, mă duc în altă parte și vin de altundeva, din locurile și gîndurile în care ei nu vor ajunge, poate. niciodată.

Coborîm. Grupuri, grupuri, schiorii se îndreaptă spre pîrtie. Eu o iau în direcția opusă. Nu mă întreabă nimeni de ce o iau într-acolo, de ce nu intru în rînd, de ce nu mă duc împreună cu ceilalți. Nici eu nu întreb pe nimeni nimic, încerc să mă descurc singur. N-am mai fost pe muntele ăsta și nici o hartă n-am luat cu mine. Nici hartă, nici busolă, nici măcar un ghid turistic. Unde mi-o fi fost capul ? !

Rețin însă schema. Mai întîi trebuie să ajung la o cabană aflată la jumătatea distanței — o cabană turistică, firește —, apoi voi urca pînă la creastă, voi coborî vreo cîteva sute de metri și, gata, cabana noastră, a marii unități.

Pașii îmi sînt vioi, totul mi se pare un fleac. Știu că e o imprudență să pleci singur pe munte, mai ales iarna, dar eu am încredere în mine, în organismul meu, în forța mea de a depăși momentele dificile. Niciodată nu mi s-a întîmplat să solicit ajutor, să mă văd la capătul puterilor, să nu mai am încredere în capacitatea mea de a depăși momentul.

Peisajul este încîntător. Brazi încărcați de zăpadă strălucitoare, stînci hașurate de alb și albăstrui, văi estompate

de ceaţă. Zăpada nu e prea mare, piciorul se cufundă pînă deasupra gleznei. Îmi vine să cînt sau să strig „Iolario ! Iolario !", dar pentru asta trebuie să ai un exerciţiu mai ceva decît pentru tragerile cu rachetele antitanc dirijate. Cărarea, care, de fapt, este un drum, are nişte serpentine. Bineînţeles, le tai cu dezinvoltură şi cu o şarmantă risipă de energie. „Ce chestie ! *Şarmantă risipă !"* ; „De ce nu ?" ; „Pentru că o să vezi tu pe dracu' ceva mai tîrziu, cînd o să ai o exasperantă nevoie de ea !"

Oare cum s-ar descurca, în locul meu, tînărul acela care se lăuda că a făcut armata la vînătorii de munte ? El ar fi tăiat tot aşa serpentinele ? Îmi aduc aminte, prima dată cînd i-am cunoscut pe vînătorii de munte, mi-am spus că ori ei sînt nişte leneşi, ori comandanţii nu ştiu să le impună ritmul necesar luptei în munţi, acţiunilor la cote alpine. Ba chiar am şi formulat unele obiecţii. Era o aplicaţie şi unitatea respectivă se deplasa, pe coloane, spre aliniamentul de pe care urma să se transforme în detaşament de întoarcere. „Vedeţi, tovarăşe maior, lupta în munţi se deosebeşte cumva de ceea ce se observă la alpiniadele vînătorilor de munte sau pe la alte concursuri, îmi răspunsese zîmbind comandantul acelei unităţi. Principiul acţiunii în munţi este *maximum de efect cu minimum de efort.* Fireşte, oriunde acţionează principiul ăsta, nu numai la noi ! Nu noi l-am descoperit. După cum o să vă daţi seama imediat, important este să-ţi economiseşti tot timpul energia, să nu risipeşti nici un dram din ea, să nu te preocupe spectaculosul, ci conţinutul. În nici un moment ostaşul nu trebuie să fie la capătul puterilor, totdeauna el are datoria să fie proaspăt, să poată intra în luptă. Dacă vrei să-ţi faci un aliat din munte, cum se spune, nu trebuie să te iei la trîntă cu înălţimile lui — dacă-l iei în piept, muntele te trage în piept, te doboară într-un minut —, ci să-l respecţi, adică să mergi pe linia celei mai mici rezistenţe, celui mai mic efort. Aşa că, deşi sîntem vînători de munte, nu ne place urcuşul. În munte trebuie să te grăbeşti... încet, s-o iei, adesea, pe ocolite."

I-am urmărit în continuare cum se deplasau aşa, ca nişte „leneşi", tîrşindu-şi parcă picioarele, urcînd domol şi coborînd tot aşa, precum huţulii care erau încărcaţi cu toată artileria unităţii.

„Muntele se urcă cu inima şi se coboară cu genunchii“ — îmi mai spusese cineva şi eu constatasem că expresia asta e plină de tîlc şi de adevăr.

Coloana şerpuia aşa, leneşă şi parcă indiferentă, dar, la primul semnal dat de cercetaşi, parcă îi intrase argint viu în vene. Companiile dispăruseră pur şi simplu în munte, parcă nici nu fusese pe acolo o coloană care se mişca leneş, uniform. „Lupta“ se declanşase imediat, ca o furtună de zăpadă sau ca o reacţie în lanţ. Luptătorii erau de nerecunoscut, săreau pur şi simplu din stîncă în stîncă, atacau impetuos, proaspeţi...

...Urc. Oricît de mult îi respect eu pe aceşti ostaşi ai crestelor învînturate şi periculoase, tot nu pot să merg aşa, ca ei, tot tai serpentinele şi alerg pînă îmi simt inima zvîcnindu-mi în tîmple. Iată, au trecut aproape două ore de cînd tot tai serpentinele şi tot urc. Nici ţipenie de om. Pe aici trebuie să fie drumul, se cunoaşte după felul cum este ondulată zăpada. Îl urmez tăcut, de data aceasta mai atent, cu paşi măsuraţi. Pe parcurs dau peste cîteva cruci din fier forjat, din beton sau din lemn. Cine ştie care tînăr sau vîrstnic o fi fost aici, în acest punct, învins de munte !

Urc încet, domol. Gata, am revenit la ritmul normal. Nu e bine să faci pe viteazul. Ar trebui, poate, să-mi pun schiurile, dar cu clăparii ăştia urcuşul ar fi, cred, şi mai greu. Deja rucsacul a început să-mi apese umerii, iar schiurile să-şi sporească greutatea. Încerc să nu recunosc acest adevăr, să-l ocolesc, să-l amîn pentru mai tîrziu. Dar unde o fi cabana pe care trebuia deja s-o şi depăşesc ? Nu cumva oi fi trecut pe lîngă ea fără să-mi dau seama ?

Gîndul mi se întoarce la unitate. Ofiţer de serviciu mi se pare că este maiorul Parfenie. Nici o problemă. Este un ofiţer cu experienţă, are el grijă să meargă totul bine. Dar dacă pică tocmai acum vreun control ?... Şi eu nu sînt acolo ! Nu cumva colonelul Munteanu a şi numit o echipă care... Parcă-l aud : „Cînd laşi unitatea şi te duci ca un tinerel de optsprezece ani pe munte, de..., nu poţi să ştii ce se întîmplă. Aici trebuie să gîndeşti înainte, să măsori de unsprezece ori şi... Sigur, sigur, eu ţi-am aprobat părăsirea garnizoanei, era doar dreptul dumitale, dar un

comandant trebuie să se gîndească în primul rînd la îndatoriri..."

Constat că gîndul ăsta al meu despre ce ar putea să-mi spună sau să nu-mi spună la o adică superiorul meu este cît se poate de verosimil, de adevărat. „Nu-ţi mai da importanţă şi nu-ţi mai face sînge rău din această pricină — aud un alt ecou în mine venind parcă din ceaţa care se aşterne pe creste, în timp ce începe să ningă frumos, muntenesţe —, în fond nu eşti singur în această unitate, mai sînt în garnizoană şi Filip, şi Udrescu... Pot şi ei să ia o decizie, să rezolve o situaţie la nevoie".

Din acest punct, drumul o ia uşor la stînga şi începe să coboare. O altă cărare urmează creasta. Mă opresc, încerc să citesc indicatorul acoperit de gheaţă. Nu reuşesc. Nici n-are importanţă. Oricum, pentru a ajunge la cabană, trebuie să cobor cîteva sute de metri. Îmi pun clăparii, sorb, dintr-o înghiţitură, cafeaua rece din sticla de pepsi, arunc ambalajul, muşc dintr-un măr şi, gata, încep să cobor. Schiurile lunecă frumos şi uşor, n-am uitat încă întoarcerile, de data aceasta urmez întocmai traseul drumului, iau cu plăcere serpentinele. O vale alăturată, povîrnişuri line, brădet, zăpadă multă, multă, poate un metru şi jumătate... Şi schiurile lunecă, lunecă. Oboseala mi-a dispărut, plăcerea coborîrii mă fură în întregime, trec vreun kilometru de cabana noastră, de noua noastră cabană. Îmi dau însă imediat seama şi mă întorc. Urcuşul nu e prea greu.

Cabana. O construcţie nouă, cu două etaje şi acoperiş de ţiglă — cică a fost luat de vreo două ori de vînturi de la începutul iernii —, ascunsă de un pîlc de brazi uitaţi de timp şi de munte.

— Vreau să stau de vorbă cu comandantul cabanei, îi spun santinelei.

— Aţi greşit, tovarăşu' turist, aici nu e nici o cabană, aici e...

— O fi ce o fi, că e totuşi ceva, nu, altfel n-ai mai fi dumneata aici santinelă, într-o zi de iarnă atît de frumoasă. Cheamă-l, te rog, pe comandantul cabanei sau, dacă îţi vine mai la îndemînă, pe comandantul gărzii.

Lămurit sau nelămurit, ostaşul intră în ghereta lui de la poartă, sună la corpul de gardă — îl aud cum învîrteşte

manivela telefonului de campanie — şi-i spune ceva celui de la capătul celălalt al firului.

— Vine acuşi, mă informează.

Apoi continuă să stea aşa, drept, în ninsoare, cu pistolul-mitralieră la umăr şi gîndurile cine ştie pe unde.

După un sfert de oră, cel chemat încă n-a ajuns. Îmi spun că e duminică şi, duminica, ce şi-or fi zis cei dinăuntru, n-o să vină nici dracu' în control pe vremea asta, aşa că n-are rost să ne grăbim, turistul ăla sau ce o fi poate să aştepte pînă încheiem linia asta. Santinela mai face o dată apel, îmi mai spune o dată că toa'răşul major vine acuşi, poate că are ceva treabă, apoi iar rămîne în zăpadă, cu pistolul-mitralieră la umăr şi cu gîndul în altă parte. În costumul meu de schi eu n-am o mutră fioroasă, şi nici vreo figură de şef care cronometrează orice mişcare, care taxează orice cuvînt, care dă calificative, permisii sau, la nevoie, şi pedepse. Or, aici, nimeni n-are chef să fie pedepsit, să fie dus cine ştie unde din munţii ăştia liniştiţi, din spaţiul ăsta în care iarna e ca-n poveştile de altădată.

— Vin ! mă anunţă bucuros ostaşul. Vin cu sania.

Cu sania ! De cînd n-am mai văzut eu o sanie adevărată ! Iernile astea s-au amestecat cu primăverile şi cu toamnele, cineva le-a pus pe toate într-o căciulă şi, de cîţiva ani încoace, le trage la noroc, le dă peste cap, se grăbeşte, le modernizează sau cine ştie ce le mai face.

Mă uit încă o dată la ostaşul acesta din post. E tînăr, oacheş, calm şi, după cîte îmi dau eu seama, bun la suflet. Ăsta trebuie să facă parte dintre aceia luaţi drept fraieri, pe care-i pun unii să facă tură în locul lor, de la care împrumută bani şi nu-i mai dau înapoi cu anii, cărora li se suflă fetele de sub nas, sau... cine ştie, poate că omul meu n-o fi deloc bleguţ, i-o merge mintea ca briciul, dar nu pe dinafară, ci pe dedesubt...

— Îl duce caporalul de schimb pe toa'major, îl duce cu sania, mă informează ostaşul, întrucît eu nu văd dincolo de poartă, sînt într-un unghi mort şi, pe deasupra mai am şi treabă să-mi curăţ schiurile de zăpadă.

— Ce e tovarăşu', cu-ce treburi ? mă întreabă un sergent-major tinerel, pesemne comandantul gărzii.

Îi spun cine sînt şi ce vreau, fără să-l iau de sus, de la înălţimea funcţiei mele. Mă împiedică treapta pe care stau

acum, condiția mea de turist, de schior sau de mai știu eu ce, dar, de ce să n-o recunosc, îmi și place să-l văd așa, copilăros, bucurîndu-se de împărăția albului și de lipsa șefilor care l-ar face să încremenească din minut în minut în poziția de drepți și să spună doar „Ordonați, tovarășul...", „Am înțeles, tovarășul..." Lasă-l așa — îmi zic — să fie cum e el, să facă precum îl taie capul și inspirația, să se poarte cum știe el, cum vrea el.

— Ninge frumos ! spun.

— Aici e iarnă, nu ca la unitate, unde e numai fleșcăială, de-ți vine să nici nu mai pui mîna pe tanc.

— A început totuși să ningă și jos, îl informez, la rîndu-mi, întinzîndu-i legitimația.

— Să trăiți, tovarășe maior, acum știu cine sînteți, poftiți înăuntru să vedeți locul, peste două săptămîni trebuie să vină și cercetașii dumneavoastră aici, la munte, în tabără. Lăsați schiurile, le duce caporalul, poftiți, pe aici, la noi e tare frumos, mai ales cînd ninge. Am avut mult de lucru săptămîna asta, am pregătit dormitoarele, schiurile, va trebui să punem la punct și pîrtia, că vine și lotul mării unități pentru concursurile astea, cum li se spune acum, sportive și aplicative militare de iarnă.

Nu sînt ospitalieri deloc băieții ăștia. Mă țin în curte pînă ce-l găsesc pe comandantul cabanei — un căpitan în vîrstă, cu perciunii cam prea lungi —, apoi, cînd acesta sosește, mă invită într-o sală de mese neîncălzită.

— Sîntem în pregătire, se scuză, în curînd urmează să...

— Știu, îl întrerup, mi-au spus-o și ceilalți. Aș putea să văd în cîteva minute locul ?

— Da, sigur, vă rog. Dormitoarele sînt închise, totul e însă pregătit. N-ați mai fost pe aici ?

— Nu, e pentru prima oară.

În curte, vreo trei soldați învață să schieze. Panta e lină, coloanele brazilor, în schimb, acoperă feeric locul.

— Pînă la pîrtia de schi e departe ? întreb.

— A noastră-i acolo, uitați, tot muntele acela, dar nu e amenajată deocamdată.

— Nu. Eu mă refer la pîrtia aceea de la Vîrful cu Vînturi, sau cum i se spune, unde merge toată lumea.

— Oho, vreo zece kilometri.
— Şi cum se poate ajunge acolo ?
— Peste munte.
— Sînteţi amabil să-mi explicaţi ?
— De ce ?
— Vreau să ajung acolo, să fac şi eu vreo două-trei ore de schi.
— E departe, tovarăşe maior, greu de ajuns...
— Vă rog...
— Simplu. De la indicatorul de sus — l-aţi văzut cînd aţi venit încoace —, o luaţi la stînga, apoi la dreapta, apoi, după ce ajungeţi la originea unei văi, faceţi o curbă mare la stînga, daţi de linia indicatoarelor şi urmaţi traseul acesteia.
— Asta-i tot ?
— Tot.
— Mulţumesc !
Îmi iau schiurile în spate şi mă îndrept încet spre ieşire.
— Aş vrea să vă dau un soldat să vă însoţească o vreme, dar...
— Mulţumesc, nu e nevoie, mă descurc singur.
— Cunoaşteţi muntele ?
— Nu. O să-l cunosc acum. De-aia am venit. La revedere ! Vă mulţumesc pentru ospitalitate, aţi fost amabili.
E un fel de a spune. Mă aşteptam să mă invite şi ei cîteva minute într-o cameră încălzită, să-mi ofere un ceai, să mă întrebe cum am ajuns pînă aici, am făcut doar douăzeci de kilometri pe jos. Douăzeci de kilometri de urcuş, fără întrerupere, fără pauză, fără să fi întîlnit urme anterioare ! Mi-am deschis singur pîrtia, mi-am dat singur curaj.
Ies pe poartă fără să privesc înapoi. Mă simt totuşi odihnit, reconfortat. De ce reconfortat ? Poate de înfăţişarea soldatului din postul de santinelă, de blîndeţea lui netransparentă, opacă, precum albul zăpezii. Sau poate de imaginea aceea în care caporalul de schimb îl plimba pe comandantul gărzii cu săniuţa. Ca într-un joc de copii. În care sînt totuşi amestecate nivelurile, să nu uităm asta. Garda rămîne gardă, o treabă serioasă, austeră, în care n-ar prea trebui să încapă jocul.

Ajung din urmă un grup de copii. Învățătorul lor, un tînăr politicos, bun cunoscător al munților, mă întreabă dacă știu cum este drumul pînă la cabana de la cotitură.

— Pe acolo am venit, îi răspund, nu e drum, am deschis eu pîrtia, dar se poate totuși ajunge în două-trei ore.

— Tot e bine. Mulțumesc ! Dumneavoastră ?

— Vreau să ajung la pîrtie.

— La Vîrful cu Vînturi ?

— Acolo.

— O luați pe drumul de vară, probabil. E însă cam greu. Pe timp de iarnă drumul e închis. Și, dacă e ceață, periculos.

— Mulțumesc. Voi încerca să mă descurc.

— Vă doresc succes. Luați, colea, o înghițitură de ceai cald, o să vă prindă bine, efortul va fi mare.

Ne oprim la indicatorul pe lîngă care am trecut de dimineață. Cîțiva copii se așază pe zăpadă.

— Sus ! le ordonă învățătorul. Nu v-am spus că nimeni n-are voie să stea pe zăpadă ?

Îi ofer, la rîndu-mi un măr.

— Atunci, cu bine, îi spun !

Încep urcușul, uitîndu-mă din cînd în cînd spre șirul care începe să coboare pe drumul pe care am urcat eu. Pentru întîia oară în această zi nu mă simt singur, nu mă simt un intrus, ci un om ca toți ceilalți. Un turist, un excursionist, un om pornit să cunoască ceva : muntele.

După trei-patru sute de pași, drumul mi se pare imposibil. Mă scufund în zăpadă pînă deasupra genunchilor. Cum să parcurg în felul acesta zece kilometri ?

Mă opresc, scot clăparii, îmi pun schiurile. Am niște clăpari buni — m-au costat o grămadă de bani —, permit piciorului o ușoară mișcare, atît cît e necesar pentru a păși sau a iniția, acolo unde se poate, lunecarea. Mă simt bine. Schiurile lunecă frumos, zăpada scîrțîie plăcut sub ele. Atmosfera e peticită. Pe alocuri se văd clar, albăstrui, depărtările, dar valul de ceață dinapoia mea mă îngrijorează. Ninsoarea a încetat, dar, după zece minute, începe iarăși. Tot după zece minute se desprinde și schiul meu și-mi dau seama că legătura e prea largă, că voi avea mult de furcă pînă la pîrtie. Trebuia să-mi fi adus cu

mine o şurubelniţă, aş fi rezolvat incidentul în cîteva minute.

Ceaţa mă prinde repede din urmă, iar efortul urcuşului începe să se resimtă. Îmi e sete, foame, dar... asta-i, n-am decît să înaintez cu prudenţă pentru a evita prăbuşirea în vreo crevasă ascunsă de omăt. Îmi vine în minte întîmplarea cu Iordăchescu de acum un deceniu şi jumătate. Cel puţin atunci aveam eu noi o frînghie de alpinism, busolă şi tot ce e necesar. Eu, acum, n-am decît nişte schiuri care îmi fac din sută în sută de metri figura. Voi ajunge oare la pîrtie ?

Înaintez calculînd cu atenţie unghiurile după urmele schiurilor. Dacă mă abat douăzeci de grade la dreapta, am grijă să revin douăzeci la stînga. Altfel aş pierde direcţia nord şi m-aş rătăci în cîteva minute. Or, deocamdată eu sînt sigur pe punctele cardinale. Am mai încercat o dată, la o aplicaţie, cu mulţi ani în urmă, experienţa asta.

Dar iată, încep să simt creasta sub tălpi şi îi urmez cu docilitate cursul. Trebuie să dau eu de vreun indicator. Ninge iarăşi. Mult, cu fulgi mari, cît fluturii. Ninge parcă cu flori de colţ.

Mă opresc cîteva clipe, scormonesc sub zăpadă. Da, într-adevăr, aici e un indicator din beton pe care e scrisă cifra 6. Ce o fi însemnînd ? ! Oricum, sînt pe drumul cel bun. Caut, în limita zonei vizibile, încă un reper. L-am găsit. Ceva, un punct. Spre el voi merge. Nu-l scap din ochi. Chiar dacă îl acoperă văluri de ceaţă, sînt atent să merg drept, să nu mă abat din drum. Cum realizez asta ? Simplu. Am grijă ca urmele lăsate de schiuri să fie linii drepte. Punctul e, de fapt, un fel de stîlp. Spre el cu toată viteza posibilă ! Ce viteză ? Abia îmi mişc picioarele. Totuşi ajung. Dar, spre uimirea mea, nu e un singur stîlp, o cotă, ci un lanţ întreg, a cărui linie cade perpendicular pe direcţia mea de deplasare. Indicatoarele ! E clar, am ajuns ! Dar încotro s-o iau ? La dreapta sau la stînga ? Parcă la stînga. Aşa mi-a spus căpitanul. O curbă mare la stînga, apoi daţi de indicatoare şi urmaţi traseul lor. Nu mai am nici o grijă. În orice parte aş lua-o, tot ajung undeva. Dar, pentru orice eventualitate, dau cu banul. Cum o cădea, aşa o iau. A ieşit stema. Deci o iau spre

dreapta. E și mai comod, de altfel. Terenul coboară în pantă lină și schiurile lunecă acompaniate de susurul ușor al zăpezii.

Undeva, spre stînga, zăresc o cabană. O cabană sau un fel de stațiune experimentală. Da, stațiune experimentală, asta trebuie să fie. „O căsuță drăgălașă cu...", a, nu, nu „cu ferestrele lucind", ca în poezie, ci cu un coș pe care iese fum. Bun ! Ia să facem noi un mic ocol și să ne informăm !

— Indicatoarele astea duc sau nu duc la pîrtie ? întreb de la poartă gazda, un om între două vîrste care sparge lemne în curte.

— După vreo cinci sute de metri începeți urcușul. Un urcuș scurt și ușor. Din vîrf, o să vedeți deja teleschiurile și telescaunele. Sînt vreo doi kilometri pînă acolo.

— Mulțumesc ! zic eu și, într-un nou elan, mă întorc la linia indicatoarelor.

Urc. Iarăși urc.

Vîrful. Da, într-adevăr, de aici se zăresc telescaunul și teleschiul. Niște linii și niște puncte. Încep să cobor. „Atenție — mă avertizez —, ești obosit, zăpada te fură, s-ar putea să dai peste cine știe ce obstacol. Coboară în plug sau prin ocoliri largi".

Cobor prin ocoliri. Nu pot să țin plugul, mă dor tare genunchii. La a treia ocolire mi se desprinde schiul și fac un plonjon în zăpadă. Nu-i nimic, așa-i la schi, se mai și cade. Semnele se pierd apoi într-o vale îngustă, numai hopuri. Dacă dau schiurile jos, mă cufund în zăpadă pînă peste genunchi, dacă nu le dau sînt nevoit să iau în piept toate hopurile astea. Nu le dau. În sfîrșit, reușesc să ies din această vale a iadului și să ajung la telescaun.

Este ora paisprezece și treizeci de minute. Aș mai avea vreo patru ore de schiat, dar parcă nu mă mai țin curelele. Sînt frînt. Stau la coadă, la telescaun. Schiorii sînt veseli, vioi, plini de surprize. O fată, probabil studentă, începătoare, cade chiar pe vîrful schiurilor mele. Ce păcat ! Nu de ea, firește, ea nu are nimic, ci de schiul meu care a fost ușor zgîriat. Nu cunosc pe nimeni, n-am cu cine să schimb două cuvinte. Totuși simt nevoia să-mi verific coardele vocale.

— E bună pîrtia ?, îl întreb pe vecinul din dreapta, eu abia am sosit.

— Splendidă şi neaglomerată, mai ales acum cînd, observaţi, păcat că trebuie să plecăm, trenurile astea...

Atît. Din nou tăcere. Îmi cumpăr biletul, mă urc în telescaun, nici nu ştiu cine-mi este partener şi aştept suirea. Mă uit totuşi spre dreapta, la tînărul de lîngă mine. Nici el nu m-a observat parcă pînă acum, are alte treburi, alte gînduri. N-am nici un chef să intru în vorbă cu el.

Ajungem. Ridicăm bara din faţă, ne facem elan, ne îndepărtăm. Lunec pînă la cabană, întreb de o şurubelniţă. Nu mă aude nimeni. Zeci şi zeci de schiori au renunţat la schiuri şi beau cafea sau vin, sau coniac. Sorb şi eu două pahare de citronadă, zece lei fiecare. Setea mi se mai astîmpără, ies din cabana supraaglomerată, încerc să întăresc în vreun fel legătura la schiul cu pricina. Reuşesc. Mă îndepărtez vreo zece paşi, dar observ că mi-a căzut o mănuşă. Revin la locul iniţial. Întreb dacă a găsit cineva o mănuşă în acest loc, acum exact o jumătate de minut. Nu-mi răspunde nimeni, nu mă vede nimeni. Adaug :

— Nu de alta, dar să i-o dau, celui care a găsit-o, şi pe astalaltă, tot n-am ce face cu una singură. O las aici, în acelaşi loc, îi doresc să le poarte sănătos.

Solilocvul meu nu este luat în seamă, dar eu las totuşi mănuşa pe locul acela şi urc cele cîteva zeci de metri pentru a ajunge la pîrtie şi a face o coborîre.

Cînd revin, după un ceas, mănuşa e tot acolo. O iau, ce să fac. S-a lăsat un ger de crapă pietrele, măcar o mînă s-o am la adăpost.

Ziua s-a încheiat. Cobor spre gara din care am pornit azi-dimineaţă. Sînt obosit şi nemulţumit. Găsesc totuşi răgazul să dau un telefon prin prefix la ofiţerul de serviciu. Da, colonelul Munteanu a întrebat de vreo două ori de mine. Au venit doi tovarăşi de la marea unitate care au controlat programul. Nu, n-au găsit cine ştie ce lipsuri, treaba a mers bine, toată lumea s-a încadrat în program. Un singur întîrziat din învoire. „Principalul de la marea unitate a zis să daţi un telefon cînd vă întoarceţi.“ Asta-i tot. Chiar tot ?

12

Orașul. Luminile neoanelor cad pieziș peste zăpada strînsă la rădăcinile castanilor, dîndu-i o strălucire aparte. Strada Mare urcă ușor spre centru prinsă parcă-n suporții stîlpilor reci, de beton. Zăpadă, lumini reci de neon, stîlpi reci... Doar trecătorii umblă cu paltoanele deschise, în grupuri, rîzînd și amintindu-și cine știe ce întîmplări din cursul zilei. Strada Mare este un fel de agoră a orașului nostru. Lumea discută aici de toate — de la fotbalul, care abia și-a încheiat turul, la sezonul de schi care numai sezon de schi nu este —, tot omul se simte în largul lui. Orașul face aici cunoștință cu orașul, iar cel plecat de multă vreme și revenit își regăsește cu nostalgie și bucurie urma pașilor. Pe Strada Mare nimic nu se pierde.

Astăzi n-am avut o zi prea bună. La ședința de lucru cu locțiitorii, colectivul de control — de fapt șeful colectivului — a prezentat șapte pagini de lipsuri constatate în două zile. Cum o fi reușit ? „Tu cum reușeai cînd erai acolo, sus, să găsești hibe fiecărui document pe care îl controlai, fiecărei activități la care participai ?“ ; „Ei, atunci era vorba de altceva, să nu confundăm lucrurile și, mai ales, planurile !“ ; „Adu-ți aminte, la una din unități, ai avut patruzeci și două de observații la un plan care cuprindea nici mai mult nici mai puțin decît douăzeci și trei de fraze, de titluri de fapt !“ ; „Ăla era cel puțin un plan, un document de conducere a pregătirii de luptă, pe cînd ăsta... Tot felul de chestii ! Cîrligele de la bucătăriile de campanie, de la patru din acestea, uzate, frînghiile de la porticurile de gimnastică înghețate, atelierul de croitorie fără plan de lucru, pachetele cu ceară de schiuri păstrate în locuri neadecvate, atîția soldați neîncheiați la copcă...“ Oare, chiar toate astea sînt probleme care trebuie neapărat rezolvate în ședințele de lucru ? Tot timpul am avut impresia că ne pierdem în amănunte, că ne scapă uneori printre degete esențialul, organizarea, că ne coborîm prea jos, substituindu-i, volens-nolens, pe cei care au atribuții exprese în acest sens. Hotărît. Mîine am să dau ordin ca fiecare ofițer să-și treacă atribuțiile în caietul

de planuri de muncă. Nu, nu e bine. Va trebui să le discutăm în cadrul statului-major, poate chiar într-o ședință de lucru, și să urmărim ca fiecare să fie „încărcat" în mod corespunzător cu sarcini. Unii cam trag chiulul. Și de la taberele de instrucție, și de la controale, și de la îndeplinirea unor sarcini pe linie gospodărească. Udrescu chiar mi-a făcut o propunere de acest fel. Udrescu ăsta e băiat bun, măsurat, realist. Pot să mă bazez pe el.

Nu sîntem încă uniți îndeajuns. Alții... Oricum, unora va trebui să le cam fac vînt...

Între timp ajung în centru. Zăpada îmbracă într-o frumoasă mantie argintie acoperișurile, ramurile copacilor, trotuarele. Iată-l pe colonelul Alexandrescu făcîndu-și obișnuita plimbare de seară. Îl salut și, preț de cîteva minute, vorbim despre cele cîte sînt ale orașului. Am avea nevoie de un patinoar, de încă o sală de lectură, de un nou cinematograf... Orașul a crescut, s-a dezvoltat.

— Vino pe la mine într-o zi ! M-am apucat să scriu cîte ceva din experiența unității de pe frontul antihitlerist. Aș vrea să-ți citesc vreo două pagini. Dumneata m-ai îndemnat...

Sigur că o să-mi fac timp să mă duc.

Las Strada Mare în urmă și mă îndrept spre unul din noile cartiere. Deși a crescut simțitor, orașul nu e prea mare. Îl poți străbate de la un capăt la celălalt, fără efort, pe jos, într-o oră și ceva. Pe aici a fost cîndva o străduță cu case joase, ascunse pînă la acoperiș înapoia unor garduri înalte de ulucă. N-am știut niciodată ce se petrece în acele curți, ce fel de lume e dincolo. Parcă și acum trăiesc sentimentul acesta. Era o străduță deosebită. Casele nu ieșeau cu bănci pe la porți, vecinii nu tăifăsuiau pe trotuar și nici nu prea își făceau vizite. Era o stradă care nu-i unea pe locatarii imobilelor situate de o parte și de alta, ci, dimpotrivă, îi separa. Undeva, în centrul ei, clipea, cîteva săptămîni din an, un beculeț roșietic, șters, inundat de fluturi de noapte. În general, pe aici nu

se trecea pe întuneric. Cu vreo doisprezece ani în urmă, cineva a avut ideea să planteze pe trotuare plopi canadieni. Strada s-a întunecat și mai mult, s-a îngustat cît o alee din fosta insulă Ada-Kaleh.

Străduța a rămas. Cu numele ei de altădată — Strada Ulucilor —, deși, acum, i s-ar potrivi mai mult numele de Strada Plopilor. Au dispărut și casele, și ulucile. Undeva, la douăzeci de pași de primul colț, se afla și căsuța lui nea Ionică Matrițerul. N-a mai rămas nimic din ea. Chiar pe colț, a fost terminat acum o săptămînă un bloc cu patru etaje și șase scări. Aici se află și noua locuință a lui nea Ionică.

Tot trec pe aici, ce ar fi să-i fac o vizită ? Nu l-am mai văzut de săptămîna trecută, cînd l-am ajutat să se mute. Apartament cu două camere decomandate, confort unu... E ceva.

Sun.

Îmi deschide o femeie uscățivă, în vîrstă, soția lui. O privesc pe furiș în timp ce mă dezbrac de manta și-mi pun șapca pe cuier. Timpul a trecut cumva pieziș peste ea, lăsînd urme doar în zbîrciturile feței și în încrețiturile frunții. Ochii îi sînt vii, umeziți ușor, ca de o bucurie, parcă și vocea i-a rămas tandră, șoptită, cum trebuie să fi fost în anii tinereții. S-a împrietenit repede cu Camelia, de două-trei ori pe săptămînă vine pe la noi, ne mai ajută la unele treburi ale gospodăriei, povestește din viața ei...

Intru în sufragerie. Mobilă nouă, ordine, curățenie. Nu te simți defel într-o casă de bătrîni, totul e lustruit, aranjat cu gust. Poate că oamenii ăștia abia acum își trăiesc tinerețea.

Am fost de cîteva ori în casă la colonelul Alexandrescu. O locuință bine întreținută, pusă la punct cu o adevărată pedanterie. Fiecare lucru își avea locul lui, fiecare carte se afla într-un anume raft și într-o anume poziție în bibliotecă. În ciuda acestei perfecțiuni, acestei ordini desăvîrșite, îți dai totuși imediat seama că te afli în casa unui

bătrîn. Multe din obiecte poartă patina timpului, se asociază vîrstei și obiceiurilor acestui pensionar militar, acestui veteran de război.

La nea Ionică totul e proaspăt, tineresc. Bătrînul n-a păstrat nici un obiect din vechea casă. Cu banii primiți și-a cumpărat mobilă, obiecte noi. Totul e nou în apartamentul lui nea Ionică. Pînă și obiceiul pe care și l-a luat în ultimul timp de a lucra, împreună cu nevastă-sa, tablouri în pai. Dar nu orice tablouri, ci adevărate lucrări de artă. Cererile sînt mari, bătrînul lucrează pentru o cooperativă de artizanat din oraș.

Îmi vorbește cu dezinvoltură de preocuprile lui de fiecare zi. Citește publicații literare, este la curent cu reportajele de senzație din „Flacăra", îl preocupă cinematograful, teatrul. Pentru săptămîna viitoare a plănuit o ieșire la munte, în familie, iar în vară se gîndește să facă o excursie în Deltă...

Cutele de pe frunte nu-i mai sînt parcă atît de adînci ca altădată, umbrele din priviri i-au dispărut. Uite că fericirea poate să vină oricînd, chiar și atunci cînd crezi că totul e pierdut. Gîndul îmi fuge o clipă spre trenul care m-a readus, într-o noapte de toamnă, în acest oraș. Iordăchescu... Pe unde o mai fi el acum ? Ce o face la această oră ? Oare drumurile lui și ale femeii aceleia care trebuia să-i fie soție s-or mai fi încrucișat vreodată în lungul mers al vieții către viață ?

— La ce te gîndești ?

— Cînd am venit aici, am întîlnit, în tren, un fost soldat din plutonul meu...

— Se întîlnește munte cu munte, darmite om cu om ! Eu nu m-am întîlnit, zilele astea, cu ofițerul ăla de care-ți spuneam că și-a scos nevasta la miezul nopții în uliță și a trimis-o de unde a venit ? ! M-am întîlnit, acum sînt aproape sigur că el era, dar atunci nu mi-am dat seama, a fost așa, ca o ceață prin care se vedea ceva... Sau, cine știe, poate că n-o fi fost el, poate că mi s-o fi părut... Acum

ce importanță mai are, anii au trecut, nu ne mai întoarcem de unde am plecat, nu se mai poate.

Nu se mai poate. Dar și dacă reușești să-ți dai seama de asta, tot e ceva, tot n-ai ars gazul de pomană, înseamnă că ai un drum, că nu ți-ai pierdut încă nordul. Și ce sfîrșit era nea Ionică doar cu cîteva luni în urmă ! Poate nu-i a bună — gîndesc — soarele, înainte de a apune, își aruncă magnific razele înapoi, strălucește într-un chip aparte, înroșește cerul sau limpezește aerul... Inima îmi zvîcnește cu putere ; cum pot să mă gîndesc la așa ceva ? Da' uite că tata s-a dus și eu aproape l-am și uitat... Nu, nu l-am uitat. Sînt nopți cînd mă trezesc ud leoarcă, cînd îi visez pasul lui ușor șchiopătat dînd colțul și îndreptîndu-se spre uzină... Sînt nopți cînd rămîn cu ochii pironiți în tavan și îmi văd limpede vina... Mă condamn, nu-mi găsesc scuze. Noi, oamenii, n-ar trebui să fim ca puii de rîndunică despre care ne povestea femeia aceea în tren, noi ar trebui să ne întoarcem mereu cu gîndul la începuturi, să nu trecem peste ele, să nu le uităm. De fapt, și ei, puii de rîndunică sau de ce or fi, se întorc cu instinctul, cu natura lor. Și o fac poate mai bine decît noi, ei n-au niveluri de abstracție, n-au o a doua sau chiar o a treia natură.

Gata, vizita s-a terminat. Trebuie să mă duc la unitate, mi-am propus să-l controlez pe căpitanul Huțu. Are de desfășurat o aplicație în complex cu două companii. Aplicația a început din zori, prima etapă s-a și desfășurat, pe mine mă interesează însă ce măsuri au luat pe timp de noapte.

Îmi iau la revedere și mă îndrept încet spre unitate. Ar fi trebuit să dau un telefon să vină mașina, în fond mă duc la aplicație nu la plimbare, dar am vrut să iau o gură de aer proaspăt, să uit ședința de lucru de astăzi și necazurile pe care mi le-a pricinuit, ieri, analiza stării și practicii disciplinare. Cum o dai, cum o sucești, tot mai rămîne cîte ceva de făcut, tot ai omis ceva, tot ești pasibil de critică...

De serviciu pe punctul de control este un subofițer pe care nu l-am mai văzut pînă acum. Îmi prezintă raportul.

— Cum ai spus că te cheamă ?

— Sergentul-major Todiriță Ion.

— Ești de mult în unitate ?

— De o săptămînă.

— De unde vii ?

— Am fost o vreme detașat la Canalul Dunăre-Marea Neagră și, după aceea, am revenit în unitate.

— Cît timp ai fost detașat ?

— Doi ani. Eu am cerut. Am lucrat pe o autobasculantă de șaisprezece tone. Bijuterie, dacă o întreții. Făceam și cîte zece curse pe zi ; n-am avut niciodată mașina defectă.

Se laudă sau spune adevărul ? E simplu de verificat. Îmi arunc o clipă privirile în registrul de vizitatori, apoi în documentele existente aici, la punctul de control. Totu-i în ordine. Nu i-a scăpat nimic subofițerului. Mîine îl scot la raportul unității și îl recompensez cu mulțumiri. Cu mulțumiri ? Da, sînt și acestea bune, oamenilor trebuie să le recunoști meritele, să-i evidențiezi cînd fac o treabă bună. Din păcate, dacă nu treceam eu, acum, pe la punctul de control, acest subofițer rămînea un anonim. Așa cum, de altfel, sînt majoritatea. Deși fac treabă bună, uneori chiar de excepție. Asta trebuia să o spună, la ședința de lucru, șeful colectivului de control, în primul rînd. Scăpăm cîteodată din vedere tocmai cadrele, unele muncesc foarte bine, fac lucruri de excepție pe care nu le vede nimeni.

— Tovarășe sergent-major, mîine ieși la raportul unității. Nu te speria, ai făcut treabă bună, vreau să te evidențiez în fața cadrelor.

Chipul i se luminează, nu știe ce să mai facă nici cu mîinile și nici cu cuvintele.

— Fii în continuare atent, aplică regulamentul.

— Am înțeles !

Urc la birou. Deschid fereastra, sorb aerul rece, îmi schimb ţinuta şi dau un telefon la parcul auto să vină cele două maşini. Una este a cercetării. Vreau să creez cu ajutorul băieţilor ăstora isteţi — cercetaşii — vreo două situaţii prin surprindere. Nu ştie nimeni, acţionez de unul singur. *Pic* pe ei exact cînd îşi închipuie că n-o să-i mai deranjeze nimeni.

Căpitanul Deleanu, comandantul subunităţii cercetare — el trebuie să fie —, bate sfios la uşă. Se prezintă, îl invit să ia loc. În fotoliul din faţa biroului se simte oarecum stingher. Îl las dinadins cîteva minute, fără să-i spun de ce l-am chemat. Mă duc la geam şi inspir încă o dată aerul rece al înserării. Ce bine ar fi acum pe pîrtia de schi ! Tocmai s-ar fi aprins neoanele !

Căpitanul Deleanu trece drept un ofiţer tăcut, dar isteţ, întreprinzător. Are un fel ciudat de a fi, nu reuşeşti niciodată să-ţi dai seama dacă a înţeles ce i-ai spus, dacă va acţiona aşa sau în alt fel, dacă-i convine sau nu cele ce-i spui, cele ce-ţi spune. Nu exteriorizează niciodată nimic, este o fire fără particularităţi, fără expresie. O fire gri, culeasă parcă dintr-o zi fără soare, în care nu s-a întîmplat nimic. Poate că e bine aşa, ei, cercetaşii, trebuie să nu iasă prin nimic din comun — aparent —, să se poată strecura pe oriunde, să meargă mereu în propria lor umbră. Nu ştiu mare lucru despre Deleanu, parcă nici n-ar fi în unitate. O să-l văd eu în noaptea asta ce fel de cercetaş este !

Desfac harta, îi precizez în cîteva cuvinte misiunea. O echipă de cercetare trebuie să se infiltreze în dispozitivul unei companii, o altă echipă — în al celeilalte companii, să transmită, în reţeaua cercetării (fixez pentru aceasta o frecvenţă) toate datele obţinute. Restul subunităţii va executa o incursiune pentru...

Căpitanul mă priveşte cu ochii lui fără expresie şi îmi răspunde simplu :

— Am înţeles !

Intrigat că nu și-a notat nimic, că nu s-a aplecat asupra hărții să vadă mai bine despre ce e vorba, îl pun să repete misiunea. Mă privește atent, inexpresiv, apoi repetă cuvînt cu cuvînt ce i-am ordonat. Rămîn uimit de o asemenea memorie. Îl privesc oarecum nedumerit.

— Vă propun să ne deplasăm cu mașinile pînă în acest punct, tovarășe maior. Drumul e mai bun și avem avantajul că nu e circulat la această oră. Ș-apoi... nu trece prin nici o localitate.

Aprob.

În drum spre raionul de desfășurare a aplicației, trec prin oraș și îl iau și pe șeful cercetării. La urma-urmei, e și treaba lui. Maiorul Panait se arată încîntat de idee.

— Căpitanului Deleanu i-ați încredințat această misiune ?

— Exact.

— Fiți sigur că reușește sută la sută. Nu s-a întîmplat niciodată, în acești zece ani de cînd lucrăm împreună, să dea greș. E un cercetaș înnăscut. Va trebui să-i dăm totuși drumul la Academie.

— Cine l-a oprit ?

— Eh, a mai existat pe ici, pe colo cîte o părere că oamenii foarte buni trebuie păstrați în funcțiile pe care le ocupă cît mai mult timp posibil. Dar lui Deleanu îi ajunge. L-ați văzut cum lucrează pe hartă ?

— Am avut impresia că nici n-a privit harta pe care i-am dat misiunea.

— Are, într-adevăr, capacitatea de a reține dintr-o singură privire piezișă toate detaliile. Deformație profesională, zice el. De fapt e vorba de un exercițiu extraordinar, de sute și sute de repetiții, de sute și sute de antrenamente. E în stare să reproducă dispozitivul de luptă al unei mari unități numai dacă și-a aruncat o singură dată privirea pe harta cu hotărîrea comandantului. La o aplicație s-a strecurat într-un punct de comandă și, cînd s-a întors, a cerut o hartă și a reprodus în întregime, cu

lux de amănunte, pe hartă, dispozitivul de acolo, bine-înțeles

— Înseamnă că e un cercetaș valoros.

— Așa e. Numai că...

— Ce mai e ?

— Vedeți, tovarășe maior, nu toți oamenii sînt perfecți, poate nici unul dintre noi nu este... Acum șase ani, a avut un necaz.

— Un necaz ?

— A descoperit că nevastă-sa nu este tocmai așa cum ar fi trebuit, că, în timp ce el se afla în tabere — știți cum e la cercetași —, ea... În sfîrșit, într-o zi a prins-o și... asta a fost. S-au despărțit. De atunci nu s-a mai legat prea mult de vreo femeie. Ba, la un moment dat, credeam că va rămîne toată viața singur...

...Mașina înaintează ușor pe cîmpia plină de zăpadă. Poate că n-ar trebui să vorbim despre toate acestea de față cu șoferul, cine știe ce gîndește băiețandrul ăsta care n-a avut încă timp nici să se bărbierească de prea multe ori.

...Gherase... Pe unde o mai fi Gherase acum ?... Cîți ani să fi trecut de-atunci ? O mulțime, parcă un secol ! Atunci, chiar în seara aceea, după ce ne-am întors din poligon, mi-a făcut cunoștință cu soția lui. O fată adusă de acolo, din Bihorul lui, o fată de milioane, parcă ne-am fi cunoscut de cînd lumea. „Deoarece ești coleg și, poate, și prieten cu bărbatu-meu, am să-ți spun pe numele mic, și tot pe numele mic să-mi spui și tu. E bine așa ? Gheri nu se supără, vreau să mă simt bine între voi, colegii lui, de care mi-a vorbit atît de frumos. Despre tine știu că faci alergări de unul singur — ți se spune Maratonistul —, că ești timid și că scrii poezii foarte frumoase pe care nu le citești la nimeni. Mai știu că te-ai îndrăgostit de Amalia aia, care era într-o vreme cu el, dar care nu-i de tine, tu ești băiat fin și nu s-a născut încă fata care să te merite..." Din momentul acela am simțit că femeia aceasta îmi va fi ca o soră, că niciodată n-o să-i ascund nimic, că

n-o s-o privesc decît cu ochii sinceri ai omului apropiat, ai celui care nu trece niciodată dincolo de bariere... Femeia aceasta, soția colegului nostru, era, între noi, ceilalți, ca un bibelou și, în același timp, ca unul de-ai noștri...

Anii au trecut, am devenit și noi, rînd pe rînd, familiști, prieteni de familie. Ne făceam vizite, ne petreceam duminicile împreună, joia ne întîlneam la casa armatei, dansam, ascultam muzică. Gheri n-a uitat-o însă pe Amalia și... De aici au pornit toate. Tot ce s-a durat atît de frumos a început să se clatine. Și, într-o zi, cei doi s-au despărțit. S-au despărțit, deși se iubeau, deși se căutau fără să-și mărturisească, deși aveau atîtea și atîtea să-și spună, să-și ierte. Înfiaseră un copil de la un cămin, începuseră să-și lege viața de acest oraș, de acest colț de țară. A fost de vină el ? A fost de vină ea ? Au fost de vină amîndoi ? Cine mai știe ! Acum doi ani am întîlnit-o pe ea. Avea cute pe frunte și cîteva șuvițe albite pe la tîmple. M-a îmbrățișat cu căldură, cu sinceritate și, în ziua aceea de vară către toamnă, totul mi s-a părut ca înainte. Nu adia nici o pală de vînt, nu picura nici un nor pe albastrul de deasupra noastră, dar ochii ei albaștri mi s-au părut întunecați și adînciți, prinși de o roată a norocului care nu se mai putea răsuci în sensul invers acelor de ceasornic. Totul trecuse, totul murise, totul se renăscuse gri, plat, tern. Între timp se apropiase de noi un puștan simpatic, volubil, inteligent. „El e fiul nostru, ți-l mai amintești ?“ El era, dar nu-l mai recunoșteam, crescuse, se împlinise, vorbea ca un bihorean veritabil... Între timp, Gheri uitase iarăși de Amalia, găsise o alta, uitase și de ea și... Asta a fost. Viață de familie dezorganizată, nestatornicie, fugă după cai verzi și cîte cele... De ajuns pentru a nu-i fi fost aprobat raportul de a se prezenta la examenul de admitere în Academia Militară...

— Și ? îl îndemn pe maiorul Panait să continue.

— Se pare că, de la o vreme, și-a găsit totuși pe cineva. O profesoară de limba română. E un fel de legătură inex-

presivă, parcă nici n-ar fi, dar așa e el. Și, se pare, tot așa e și ea. I-am văzut o dată pe amîndoi la bibliotecă. Parcă nici nu erau acolo. Nu s-au privit niciodată în trei ore. Apoi au plecat împreună, tăcuți, pe Strada Mare... Oricum, e ceva între ei. L-am întrebat într-o zi. Mi-a confirmat. Știți, tovarășe maior, țin foarte mult la băiatul ăsta. Mi-e prieten. Un prieten bun, te unge la rană, cum se spune.

Aș vrea să-i confirm asta — și eu am un asemenea prieten —, dar parcă nu-mi vin cuvintele. E mai bine să păstrezi tăcerea pe un cîmp alb, cuprins de mantia nopții. Sau, cel puțin așa mi se pare mie

— O luăm pe scurtătură, tovărășe maior ? întrebă șoferul, amintindu-ne că mai e și el cu noi, în mașină.

Îi fac un semn, așa cum procedează cei obișnuiți să nu-i tulbure pe șoferi din ale lor, ci doar să le indice drumul printr-un gest abia perceptibil.

Luminile mașinii și zgomotul motorului îmi aduc aminte că sîntem departe de oraș, că urmează dealurile și, undeva, între ele, se află în dispozitiv cele două subunități.

— E timpul. Permiteți să deschid stația !

— Firește.

Radiotelegrafistul acordează repede stația, fixează frecvența, apoi întinde căștile maiorului Panait.

— Da. Notează.

Radiotelegrafistul scrie repede radiograma și i-o înmînează maiorului Panait. Acesta zîmbește și, fără să-mi „traducă" ce scrie acolo, mă anunță că totul e în ordine.

Ninge. Apoi, un vînticel neașteptat mîngîie neatent ramurile copacilor desfrunziți. Dealurile se adună parcă spinare lîngă spinare, ca niște balene obosite de alergare pe ocean și eșuate la țărmul înghețat.

Căpitanul Huțu nu se arătă surprins. Nici maiorul Parfenie, cel care asigură aplicația din partea statului-major. Ne întîmpină cu bucurie și ne invită în cortul strîmt, bine încălzit.

— Care-i situația ?

— Armamentul de serviciu pe poziție, restul ostașilor se află în adăposturi, la odihnă.

— Cum ați realizat adăposturile astea ?

— Pe grupe, ca de obicei.

— Facem un control ?

— Cum doriți. Dar v-aș propune mai întîi un ceai cald. Nu e rea ideea. Un ceai fierbinte, cu lămîie alungă parcă pe alte meleaguri frigul.

— Fiecare grupă are tot ce e necesar pentru a pregăti ceai cald cu lămîie.

— Adică ?

— Spirtiere, spirt solid, ceai, lămîi.

Începem controlul. Într-adevăr, totul e în ordine. În adăposturi e cald. Armamentul de serviciu se află pe poziții, pîndele sînt împinse înainte, în apropierea barajului de sîrmă ghimpată.

— E în ordine.

Ne retragem în cortul comandantului de batalion. Maiorul Panaiș, rămas aici, a descifrat, între timp, o mulțime de radiograme. Îmi arată, pe o hartă de lucru, cele descoperite de cercetași. Aproape întreg dispozitivul ambelor companii. Cum or fi reușit ? Una din radiograme conține... informații despre controlul pe care l-am executat noi.

Căpitanul Huțu se uită la ceas. Este ora 01.00. Ridică receptorul și-i comunică comandantului companiei din apărare — în limbaj codificat, bineînțeles — să rupă lupta și să treacă în apărare pe un alt aliniament, în adîncime.

În această situație va mai reuși oare incursiunea căpitanului Deleanu ? Zîmbesc. Voi vedea. În fond, e bine să lăsăm lucrurile să meargă în voia lor, să nu forțăm nota, să nu creăm artificii. Cîndva, cînd mergeam în control, combăteam cu toată fermitatea artificiile. Oare voi proceda în același fel ? Dar dacă se întîmplă ceva ? ! Ostașii

se apropie prea mult unii de alții, se pot lua la harță — doar n-o să se lase nimeni capturat —, au arme, baionete... Nu te joci cu asta, trebuie să prevezi totul. Altfel toată aplicația, toată strădania, se duce de rîpă. Dacă nu ai un arbitraj ferm, stăpîn pe situație, se întîmplă ceva asemănător cu ceea ce se petrece cîteodată pe terenul de fotbal.

— Tovarășe Panait, vreau să discutăm o problemă.

— S-a întîmplat ceva ? Vă văd îngrijorat !

— Deleanu a primit misiunea să execute o incursiune în dispozitivul companiei din apărare. Or, din cîte ai aflat, peste o jumătate de oră, compania asta va rupe lupta. Se pot crea situații neplăcute. N-am numit un arbitru cu cercetașii.

— Nu-i nici o problemă, tovarășe maior. Chiar acum două minute Deleanu mi-a comunicat că a reușit să infiltreze întreaga subunitate și, întrucît are impresia că subunitatea se va retrage, cere permisiunea să execute o ambuscadă la cei doi stejari. Propun să-i aprobăm.

— De acord. Însă vom fi acolo în momentul decisiv.

— Cum ordonați. Dar pentru Deleanu garantez.

Căpitanul Huțu conduce bine aplicația. A luat toate măsurile ca lucrurile să se desfășoare corect, aproape că nu găsesc nici o greșeală. Avea dreptate maiorul Parfenie, Huțu ăsta are un cap bun, de tactician. Aplicația e dinamică, momentele sînt create pe neașteptate. „Ei, acum să te văd Huțule, ce ai să faci !“, îl avertizez eu în gînd, uitîndu-mă la ceas. Se apropie clipa cînd, la cei doi stejari, ambuscada pregătită de căpitanul Deleanu va intra în funcțiune. Dar și căpitanul Huțu se uită la ceas și cere, prin fir, să i se raporteze formația pe care a adoptat-o compania după ruperea luptei.

— În coloană !

— Te-am taxat cu o bilă neagră, îl aud pe Huțu glumind. Lasă subunitățile de acoperire să-și facă meseria și deplasează-te în dispozitiv premergător de luptă, cu te-

meinice măsuri de siguranță. Nu-ți spun eu ce măsuri, îmi raportezi în cinci minute ce ai hotărît.

Nu mai zîmbesc. În această situație, ambuscada lui Deleanu... În fond, ce mă privește pe mine ? Eu trebuie să fiu nepărtinitor, să observ cu luciditate ce se întîmplă, să trag concluziile necesare.

— Găsește el o soluție, tovarășe maior, fiți sigur ! Din minut în minut urmează să primim radiograma.

Oare Huțu bănuiește că noi intenționăm să-i creăm niște surprize ?

Tocmai în acest moment, liniștea se sparge în zecile de împușcături. Timp de un minut, ecoul n-are vreme să răsufle. Apoi, dintr-o dată, se așterne liniștea.

Maiorul Panait se apropie de mine.

— V-am raportat eu. În cele din urmă, tot i-a păcălit. A realizat o rețea de trei ambuscade. Fiecare de tăria unei grupe. A surprins, concomitent, toate plutoanele.

— Ei, dar ambuscada asta se pregătește și ea din timp, nu orice focuri de armă pot fi considerate ca rezultat al realizării unei ambuscade.

— Tovarășe maior, întrucît la noi procedeul ăsta de luptă și de cercetare în același timp știți ce înseamnă, l-am exersat într-atîta încît, la orice oră din zi și din noapte, oricare subunitate — oricare grupă, oricare pluton — este în stare să acționeze în ambuscadă.

— Te-au cam păcălit, Huțule ! constat.

— Așa e, recunosc, cercetarea noastră nu și-a îndeplinit întocmai misiunea. Mă refer la măsurile de asigurare a acțiunilor de luptă pe care trebuie să și le ia fiecare subunitate. Și doar le-am atras atenția...

— Cercetașii să iasă din situație, tovarășe maior Panait. Îmbarcarea și deplasarea la unitate. Au făcut treabă bună. Va trebui să-i recompensăm. Într-adevăr, Deleanu ăsta e grozav.

— Tovarășe maior, mă strigă centralistul, sînteți chemat urgent la telefon de ofițerul de serviciu.

Ce s-o mai fi întîmplat ?

Ridic receptorul.

— Alo ! Tovarășul maior ? Veniți repede la unitate, în Gara de Nord a fost reținut un soldat de-al nostru care se întorcea la unitate de la munci industriale. Nu știu ce a făcut pe acolo de l-a prins patrula. Sînteți chemat la telefon de la marea unitate.

Și eu mă gîndeam la un somn liniștit de cel puțin cîteva ore, că mîine...

— Vin imediat.

Ce trăsnaie o mai fi făcut și ăsta ? De la o vreme numai de anchete mă țin. Unul a uitat să-și predea sculele la uzină și solicită o permisie ca să-și rezolve problema, altul are necazuri cu părinții, altul cu soția, altul vrea să-și vadă copilul și fosta soție nu-i îngăduie, altuia i se pare grea armata... N-are nimic — spunea în glumă un ziarist —, treaba să meargă.

13

Plenara consiliului politic al marii unități ne-a mai încălzit parcă inimile. Prea o luaserăm de la o vreme pe șleauri diferite. Acum, în această zi de iarnă, începem să ne privim unii pe alții mai cu atenție, mai cu înțelegere. Secretarul consiliului politic, colonelul Matei, n-a întrerupt pe nimeni din cei care au luat cuvîntul. Ba chiar i-a încurajat pe unii, i-a îndemnat să-și spună părerea, să-și spună oful. „Aici e cadrul cel mai potrivit — intervenise pentru o clipă colonelul Matei —, sîntem toți comuniști și trebuie să privim adevărul în față. Situația nu e prea bună, avem încă unele necazuri cu disciplina și dacă noi nu încercăm să căutăm cauzele, să luăm taurul de coarne, cine vreți s-o facă în locul nostru ? Pistolarii patru de la grupele de infanterie sau servanții trei de la artilerie ? Dă-i drumul, tovarășu' Codrescu (maiorul Codrescu e secretarul

comitetului de partid de la una din unităţi), toată lumea vrea explicaţii, cauze, măsuri concrete !"

Luasem şi eu cuvîntul şi vorbisem despre intenţiile noastre de a perfecţiona baza materială, de a o lua, în unele privinţe, chiar de la zero. Spusesem că mai avem încă de lucru în ceea ce priveşte consolidarea colectivului — uneori punctele noastre de vedere, ale celor din conducere, se cam bat cap în cap —, dar o s-o punem noi la punct şi pe asta. Vorbisem pesemne cam în doi peri, pentru că, la sfîrşitul lucrărilor plenarei, colonelul Matei mă invitase în biroul său şi mă întrebase direct ce nu-mi place, ce am vrut să spun cu neînţelegerile astea ale noastre. „Mi-a ajuns şi mie la ureche cîte ceva, dar n-am prea înţeles mare lucru. Despre ce-i vorba ?" „Tovarăşe colonel, n-aş vrea să mă înţelegeţi greşit, treburile nu merg rău, dar uneori simt că nu sîntem toţi alături, că nu punem în aceeaşi măsură umărul, că..." „Uite ce e, tovarăşe maior, noi ne cunoaştem de mult. Te referi la Filip ? Spune direct, nu mai căuta cuvinte cu dublu înţeles !" „Nu mă refer la Filip. Sau numai la Filip. Mă refer în aceeaşi măsură şi la mine. Şi la ceilalţi. Nu sîntem încă pe deplin uniţi, nu vorbim aceeaşi limbă, asta e. Ne trebuie timp, eu aş vrea să fim aşa, ca un echipaj de tanc, spre exemplu. Ne descurcăm noi, tovarăşe colonel, am discutat chestiunea şi în comitetul de partid, nu e nici o piatră de moară de urnit, trebuie doar să ne cunoaştem mai bine unii pe alţii." „Aşa e, eu credeam că s-a întîmplat ceva mai grav. Totuşi fii atent la Filip, nu e băiat rău, dar cam suferă de sentimentul grandorii. El nu analizează ce-i spune omul, e gata în orice moment să aplice o pedeapsă. Şi se pare că şi dumneata te-ai cam luat după el. Nu prea staţi bine la capitolul *pedepse ;* nu trăgînd oamenii de urechi, cum se spune, vă puneţi voi acolo treburile la punct." „Sînt situaţii şi situaţii, tovarăşe colonel. Nimeni nu pedepseşte de dragul de a pedepsi. Dar nici nu putem trece peste abateri de dragul de a nu avea încărcată situaţia pe care o raportăm. Abaterea e abatere.

Împotriva celor vinovați e necesar să luăm măsuri. Altfel se duce totul de rîpă. Uneori disciplina atîrnă de un fir atît de subțire..." „Ei, vezi, aici greșești dumneata. Disciplina nu atîrnă de nici un fir, ea are o bază, pe care o știi foarte bine, acolo, la baza aceea trebuie umblat. Dar nu-mi propun să te lămuresc eu acum cum devine chestiunea asta a prevenirii, ești doar absolvent al unei facultăți și al Academiei Militare, ai comandat atîția ani o subunitate, ai lucrat la eșaloane mari, cu drept de control. Aș vrea doar să-ți atrag atenția să nu te lași furat de stilul lui Filip, el nu e încă pe deplin maturizat, mai are totuși nevoie de experiență. Asta-i tot. În al doilea rînd aș vrea să-ți atrag atenția să nu risipești forțele unității, să nu-ți fixezi obiective prea mari. Cînd și cu cine o să faci dumneata poligon de cameră, de instrucție a tragerii cu armamentul de infanterie, poligon automatizat de cîmp, poligon pentru fiecare armă și toate celelalte ?" „Le vom face, tovarășe colonel, dacă vreți, vă prezint calcule precise, termene, proiecte..." „Prefer să-mi prezinți poligoanele la termenele la care te-ai angajat. Hai să lăsăm asta, noi n-am prea avut timp să stăm de vorbă, cum te simți în noua funcție, cum te-ai integrat în viața orașului ?" „Fără probleme mari. Ici, colo cîte un obstacol, știți cum e, dar, în general, merge. Îmi place munca, vreau să fac treabă bună." „Tovarășul prim mi-a vorbit frumos despre dumneata. Mi-a spus că, ori de cîte ori ți s-a solicitat ceva în legătură cu pregătirea gărzilor patriotice sau a formațiunilor de tineret, ai răspuns cu promptitudine. E o treabă bună. Cu locuințele cum stai ?" „În trimestrul viitor problema va fi complet rezolvată."

Revin la unitate. Telefonul.

Frate-meu.

— Bătrîne, totul s-a rezolvat perfect. Felicită-mă. Sînt de acum tîmplar calificat. Treci după-masă pe acasă să vezi ce am realizat. Îți fac o surpriză.

Îl felicit, apoi uit în cîteva minute de bucuria lui. Astăzi mi-am propus să-i convoc pe tehnicieni și pe tac-

ticieni şi să le dau sarcini precise. Altfel trenăm aşa, la infinit, cu planşe prinse pe pereţi în sălile de specialitate şi ţinte cărate toată ziua în spate pe toate coclaurile. Poligonul de antrenament realizat cu cîţiva ani în urmă şi-a trăit traiul. Apoi avem atîtea spaţii...

Filip, Udrescu, maiorul Iatan, Dodu, maistrul militar clasa I Ghiţă de la atelierul de reparat tehnică de transmisiuni intră în birou. Îi invit să ia loc la masa verde şi le readuc aminte de planul nostru de a perfecţiona baza materială a instrucţiei.

— Nu vă cer propuneri, am doar un plan pe care vreau să-l discutăm, să-l punem la punct. Şi să trecem la treabă. Cei de la marea unitate nu ne prea acordă credit, spun că ne cam risipim forţele, că n-o să reuşim mare lucru.

— Ei, parcă dumneavoastră nu ştiţi ce înseamnă asta. Vor să ne zgîndăre, să ne trezească orgoliul, să ne îndemne. E stilul lor, o să vă obişnuiţi repede cu el.

Căpitanul Filip, cu cinismul lui afişat, are totuşi spirit de observaţie. Asta a fost şi impresia mea.

— Iată planurile. Veniţi mai aproape, eu am încercat de fapt nişte schiţe, unele idei mă frămîntă încă din şcoala militară sau de pe vremea cînd eram comandant de pluton. V-aş propune să ne oprim mai întîi la poligonul ăsta de cameră pentru instrucţia tragerii cu armamentul de infanterie. E ca o jucărie, într-adevăr, seamănă cumva cu bazarurile alea de tir cu armă cu aer comprimat, dar, cred eu, o să ne prindă bine.

Ideea o am într-adevăr de multă vreme. Într-o noapte însă, pe la două, m-am sculat din somn — asta s-a petrecut acum vreo trei săptămîni — şi m-am apucat să-i dau un contur mai precis, s-o materializez într-un plan. M-am gîndit că, în unitate, avem tot ce ne trebuie pentru a face o treabă bună. Şi materiale, şi specialişti, şi oameni care, la o adică, să pună osul la treabă, să nu se dea în lături de la un dram de muncă în plus.

Mai întîi, avem nevoie de o cameră.

Gata, am și găsit-o. Hardughia aia de sală de instrucție a tragerii, în care se află o sută de planșe și trei scheme electrificate. În rest, suflă vîntul. La ce ne sînt necesare atîtea planșe ? Dar schemele electrificate ? Și, dacă tot avem planșe, de ce să nu facem niște seturi din ele, pe care să le folosim ori de cîte ori e nevoie ? Nici schemele electrificate nu sînt rele, s-a muncit mult la ele, dar să vedem cum le putem exploata mai bine. Armamentul de infanterie nu e atît de complicat, încît să fie nevoie de scheme electrificate pentru a-i înțelege funcționarea. Un comandant de pluton bine pregătit, în cinci minute, n-are ce explica folosind o armă secționată. Așadar sala am găsit-o...

— Să-i dăm mai întîi un aspect foarte apropiat de un poligon veritabil, le propun celor prezenți. Adică să introducem un sistem de lumini — o orgă de lumini — care să asigure condițiile de vizibilitate existente la diferite ore din zi și din noapte.

— Nu-i nici o problemă, tovarășe maior, intervine maistrul Ghiță, de asta mă ocup eu. Numai că am nevoie și de niște zidari și zugravi, deoarece aș vrea să camuflăm în perete sistemul de lumini.

— N-oi vrea acum să stricăm peretele ! intervine cineva. Și apoi, ar fi extrem de greu de depanat.

— A, nu ! E vorba doar de niște tuburi și conductori care să treacă prin anumite puncte și să fie prinse într-un anumit sistem, explică maistrul. Eu, acasă, am realizat așa ceva. Am în cameră lumină de care vreau eu — roșie, albastră, portocalie, combinată, imitînd diferite momente ale zilei, exact cum spunea tovarășul maior —, fără să se vadă de unde vine, unde sînt ascunse sursele. V-am mai raportat, de treaba asta mă ocup eu. Nu costă nimic. O realizăm din ceea ce avem la atelier.

— Nu face pe economicosul, intervin, cîteva sute, sau chiar cîteva mii, acolo, putem lua din fondurile pregătirii de luptă. Vrem să facem treabă serioasă, de calitate !

— Tovarăşe maior, aveţi încredere în ce vă raportez, nu costă nimic. În două săptămîni totul va fi gata.

— Însă sistemul de benzi rulante, tot o să ne coste ceva.

— O să ne coste, confirmă maiorul Iatan, dar nu prea mult. Am pe cineva care lucrează la uzinele mecanice. Aici se fac nişte benzi de alea, pentru antrenarea alergătorilor sau pentru gimnastică medicală. Cred că am putea să obţinem şi noi vreo patru bucăţi.

— Vreo cinci. Una s-o folosim numai pentru a-l deprinde pe trăgător cu alergarea sau cu mersul pe loc, pe o astfel de bandă — că sînt şi aici nişte chestii, nu oricine se poate descurca, dacă n-are antrenament, dă în nas. Iar pe celelalte patru le implantăm pe direcţiile de tragere.

— Acestora nu le punem suporţi laterali, ci doar nişte parapete sau obstacole pentru tragerile din poziţia culcat rezemat după deplasare sau dinapoia unei acoperiri.

— Propun să nu fie fixe, ci să le montăm în funcţie de condiţiile şedinţei.

— Concret, cine se ocupă de realizarea acestor benzi ? întreb.

— Eu, spune maiorul Iatan, şi cu oamenii lui Dodu de la atelier.

— Şi acum partea cea mai importantă, cîmpul de ţinte. Pe podea, în pantă cu denivelări, să realizăm o porţiune de teren, modificabilă în funcţie de caracteristicile şedinţei, pe care să montăm toate obiectivele, la toate şedinţele de tragere cu armamentul de infanterie. Adică un fel de machetă a terenului, din panouri de tablă pe care să se afle repere, obiectivele respective şi alte detalii de planimetrie. Ce ziceţi ? Uite, am făcut aici o schemă cu toate amănuntele necesare.

— Unde-i maestrul nostru în lăzi cu macheta terenului ? întreabă Filip autoritar, cum îi e obiceiul. Nu-l văd aici pe plutonierul Treancu. Şi nici pe „releistul" Mincu. Permiteţi să dau un telefon să se prezinte ?

Ridică imediat receptorul, dă ordinele necesare.

— Vă propun să-i încredințăm sarcina asta maiorului Parfenie, îl știți ce fel de om e ! sugerează maiorul Iatan. De altfel, din cadrul biroului nostru, el se ocupă de poligoane, de instrucția tragerii în general. Are și idei interesante pentru un viitor poligon automatizat.

— Vă mulțumesc ! zic eu, treaba e ca și rezolvată. Mai rămîne problema armelor cu aer comprimat.

— Avem un serviciu în acest sens, tovarășe maior, intervine iarăși Filip. Am să dau ordinele necesare. Dar nu arme cu aer comprimat pur și simplu, ci să facă în așa fel, încît să adopte acest sistem la cîteva din armele noastre. N-ar strica să avem un pistol-mitralieră care să funcționeze cu aer comprimat, o pușcă-mitralieră, un pistol. Nu, nu unu, ci cîte patru, pentru că vom avea, din cîte înțeleg, patru direcții de tragere.

— Perfect. Sper că într-o lună vom putea folosi poligonul. E cineva de la cazarmare în unitate ? Trebuie să facem din această cameră ceva asemănător planetariilor, dacă ați văzut așa ceva. Adică cerul să fie cer, cu stele și, la nevoie, cu nori, să nu se vadă și să nu se simtă că sîntem într-un poligon de cameră.

— Cu vreo zece ani în urmă, s-au omologat, din cîte știu, niște trenajoare care permiteau antrenarea în condiții de vînt lateral, din față, din spate. S-a renunțat la ele, noi am putea să folosim însă sistemul. Plus un casetofon care să înregistreze și să reproducă zgomotele luptei.

— Ați uitat parașutiștii, elicopterele și avioanele care zboară la mică înălțime. Va trebui să realizăm instalații și pentru a avea astfel de ținte.

Nu mă îndoiesc că un astfel de poligon — de cînd visez eu așa ceva — va fi deosebit de util în pregătirea trăgătorilor. Numai să facem o treabă ca lumea. Aș fi în stare să-mi petrec tot timpul liber aici. De altfel, eu sînt cel care am răspunderile cele mai mari în acest sens, eu va trebui să coordonez totul.

Dar iată că oamenii au idei și, pînă la urmă, cine știe cît de frumos, cît de interesant va fi acest poligon !

Trecem, în continuare, la discutarea celorlalte idei privind poligonul automatizat de antrenament la instrucția tragerii în teren obișnuit, poligoanele pentru arme, tancodromul și tabodromul... Totul trebuie schimbat, modernizat, făcut să răspundă celor mai înalte exigențe. „Las-o mai moale, bătrîne, ai început să vorbești ca la ședințe, ce naiba, viața are un prozaism al ei, un cinism care-i stă bine, nu te ambala !" ; „Bine, bine — încerc să-mi liniștesc acest critic al meu de dinăuntru —, o să fiu mai atent la vorbe, dar recunoaște și tu că e frumos ce gîndesc, că planurile astea fac parte din viața mea, din condiția mea. Dacă le realizez, îți dai seama, creditul meu va crește, oamenii se vor apropia de mine, deci se vor apropia mai mult unii de alții, vom fi un colectiv cum vreau eu să fim, cum e bine, cum e normal." „Sper să fie așa, dar dacă te ambalezi prea mult, poți să cazi în cealaltă extremă, să crezi că totul depinde de tine, că totul ți se datorează ție, că tu ești și alfa, și omega, și cauza cauzelor." „Voi avea grijă să păstrez măsura." „Cine știe dacă ai să reușești ! Așa îți promiteai de fiecare dată cînd plecai în control și..., acolo, la fața locului, uitai. Găseai lipsuri, le căutai cu tot dinadinsul, le puneai șefului pe tipsie și erai deosebit de satisfăcut cînd îi lua pe cei vinovați în tărbacă..." ; „Nu-i adevărat ! Sufeream pentru că treaba nu mergea bine, aș fi vrut să nu găsesc lipsuri, să nu dau șefului colectivului de control prilejul să-i critice pe cei controlați. Îți dai seama..., mulți dintre ei îmi erau prieteni, colegi de academie sau de școală militară." „Aici e paradoxul..."

Nu e nici un paradox. Fiecare dintre noi are niște răspunderi precise și trebuie să și le îndeplinească. Prea mult sentimentalism strică... Ce nu e bine nu e bine, ce e foarte bine e foarte bine.

Mîine va trebui să înaintăm planurile modernizării bazei materiale la eșalonul superior. Dar ia să-i chem eu pe locțiitorul pentru servicii și pe financiar. Dacă se con-

sideră cumva treaba asta lucrare de investiţii sau mai ştiu eu ce au ei prevăzut pe acolo, prin reglementările lor ? ! Doar de aceea sînt specialişti, ca să-i consult, ca să-şi facă meseria ! Dar, indiferent ce ar spune ei, eu la poligonul acesta de cameră nu renunţ, chiar dacă ar fi să-l plătesc din solda mea !

...Gata, s-a rezolvat problema. Cu poligonul de cameră o scoatem la capăt fără dificultăţi de acest gen, dar cu cele automatizate, care presupun construirea unor foişoare, a unor poduri basculante pentru tancuri, a unor cămine etc. va trebui să le introducem în plan, să avem toate aprobările necesare.

Către prînz, doi ofiţeri din statul-major al marii unităţi intră brusc în biroul meu. Mă ridic în picioare, îi invit să ia loc. De cîteva zile controlează desfăşurarea programului de instrucţie şi, cum le e obiceiul, cum e firesc să fie, în fiecare zi îmi comunică observaţiile, constatările. De data aceasta — îmi spun ei, nemulţumiţi — au controlat şedinţele de antrenament la instrucţia tragerii. Dezastru ! Cuvîntul mi se pare cam tare, dar să vedem ce acoperiri au. Carnetele celor doi sînt pline de însemnări, nu mai pridideşc cu notările. Da, sînt într-adevăr lucruri care dau de gîndit, greşeli de metodică şi de execuţie, slabă organizare şi tot ce mai ţine de acest lanţ pe care-l ştiu şi eu atît de bine, întrucît şi eu, cînd eram la eşalonul superior, am controlat de atîtea şi atîtea ori modul cum se desfăşoară instrucţia. Aici e imposibil să nu găseşti lipsuri, e zona cea mai fierbinte şi cea mai grea a armatei. Aici se exprimă, prinde dimensiuni, întreaga ştiinţă şi pedagogie militară. Iar ofiţerul cu experienţa multor ani de instrucţie nu poate să nu-i găsească lipsuri, stîngăcii, ezitări tînărului locotenent care abia acum se deprinde cu plutonul, cu răspunderile care-i revin.

Îi chem, la rîndu-mi, pe cei din statul-major şi pe comandantul de batalion. Le comunic lipsurile constatate de eşalonul superior şi măsurile concrete la care m-am gîndit. Pregătire suplimentară cu comandanţii de plu-

toane — o oră ; exercițiu demonstrativ pe batalion organizat de un ofițer din statul-major al unității. De unde timp ? Ei, asta-i acum ! Din cel destinat pregătirii programului pentru a doua zi, din rezerva care există la fiecare comandant de batalion sau... de unde or ști. Mă supăr, am și motive, cînd se constată astfel de lipsuri nu se caută scuze și „pene", ci soluții imediate pentru remediere. Asta convine și celor care au constatat lipsurile, și celor care au datoria să le remedieze. Relațiile cu eșaloanele superioare nu trebuie înăsprite.

Dau ordin să se facă totuși un control la căminul de garnizoană și să mi se raporteze, în două ore, cele constatate. Între altele, mă interesez în ce camere au fost repartizați cei doi și care sînt condițiile concrete de cazare. Nu de alta, dar și eu sînt pățit, uneori îmi petreceam noaptea așteptînd să se lumineze de ziuă, să pot ieși din gheța aceea. Și atunci, ca tot omul, nu lăsam o centimă de la mine, vedeam lucrurile tot așa de înghețate precum înghețasem eu în noaptea precedentă. „Asta-i rău, asta ar trebui combătută cu toată tăria, ce legătură are una cu alta ? !" ; „N-are, dar omul e om, rațiunea se amestecă adeseori cu sentimentul, cu impresia pe care ți-o creează o stare sau alta." „Subiectivism." „Să-i zicem, dar n-ai ce-i face." „Nu toți sînt așa, unii drămuiesc fiecare gest, își pun sub control fiecare mișcare, au grijă să fie cît mai obiectivi, să nu lase echivocuri pe unde trec." „Unii." „Majoritatea." „Da, majoritatea. Dar pe tine nu te controlează majoritatea, ci unul sau doi."

Aici nu-mi dau dreptate, încep să mă contrazic, să intru în încurcături, să fac apel la propriul meu comportament în diferite împrejurări, dar, din păcate, totul îmi apare într-o nuanță cenușie, indescifrabilă. Fiecare timp își are spațiul său, argumentul său, nu trebuie să amestecăm planurile, ele rămîn așa cum au fost, numai noi ne amăgim că se mai poate schimba ceva din ce a trecut. Ce a trecut e bun trecut, iar învățămintele de atunci îți apar acum trunchiate sau luminate difuz.

Oricum, cei doi au avut perfectă dreptate, și mie mi se pare că lucrurile nu merg prea strălucit, că avem de lucru cu metodica. Va trebui, rînd pe rînd, să-i bag un pic în viteză pe comandanții de plutoane, să-i aduc (pe unii dintre ei, bineînțeles, că nu toți sînt la fel) mai cu picioarele pe pămînt.

Gîndul îmi fuge iarăși printre ani, înapoi, în clarobscurul începutului meu de drum. Îmi amintesc de o convocare metodică în care noi, comandanții de plutoane, am fost zece zile încazarmați. Atunci am făcut program de dimineață și de seară la fluier, contra cronometru, iar metodica am luat-o de la început. Nu știu dacă era firesc — ofițerul e totuși ofițer —, dar, cred eu acum, ne-a prins bine. Oricît de ofițer ai fi, nu trebuie să uiți că, în primul rînd, ești soldat. Or, băieții ăștia ai mei sînt puțin comozi uneori, nu prea le place să ia poziția culcat în noroi, alături de soldat, să-i demonstreze acestuia cum se sapă locașul de tragere în barem, în orice teren, cum se trece pista cu obstacole, inclusiv cei patru sute de metri de alergare, în două minute și treizeci de secunde, cum se escaladează o stîncă, cum se trece peste un curs de apă. Sigur, toate acestea se fac ele cum se fac, dar ar trebui ca, totdeauna, comandantul de pluton să fie performerul numărul unu, modelul modelelor. Îmi promit cu toată hotărîrea că așa va fi.

— Și încă ceva, tovarășe maior, îmi spune unul din cei doi. Să nu mi-o luați în nume de rău, dar ar trebui să-l puneți pe Filip ăsta să-și facă datoria, să se ocupe cu mai multă răspundere de personalul de serviciu.

— Nu înțeleg...

— O să înțelegeți imediat. Acum două zile ați executat trageri cu rachetele antitanc dirijate, așa e ?

— Întocmai.

— Știți că azi-dimineață, la ora cinci, în camera ofițerului de serviciu se afla un... Nu vă mai spun ce, probabil bănuiți. Nu trebuia să se afle acolo dacă Filip, care se ocupă nemijlocit de pregătirea personalului de serviciu,

își exercita ca lumea răspunderile, îndatoririle. El trebuia să verifice, nu noi.

— Da, într-adevăr..., încerc eu să rostesc ceva.

— I-am spus-o și lui, bineînțeles. A luat, principial, o poziție justă, cum procedează de obicei, dar asta nu folosește la nimic. Obligați-l să intre în ritm, ce naiba, aveți atîta experiență, atîta autoritate !

— Am înțeles !

Da, trebuie să am odată și odată o discuție mai clară cu căpitanul Filip. Sau, mai întîi, trebuie să mă sfătuiesc cu Udrescu, el îl cunoaște mai bine. Uite că e a zecea sau a cincizecea oară de cînd îmi propun acest lucru, dar îl tot amîn, nici eu nu știu de ce...

După program, dau o fugă pe la popotă, iau ceva în grabă, beau o cafea și mă îndrept spre sala viitorului poligon. Este acolo și maistrul Ghiță și cazarmarul — ideea a prins repede —, se sfătuiesc ce să schimbe și cum să schimbe. Ferestrele trebuie să aibă perdele, tavanul este întocmai cum e nevoie — semirotund —, dar va trebui vopsit într-un albastru ceruliu. Aici, în colțul acesta, va fi montat pupitrul de comandă, firele vor trece pe lîngă perete — vor trebui acoperite cu un tunel făcut la tîmplărie și integrat în macheta terenului...

Maistrul măsoară, calculează, cazarmarul măsoară și el, a și trimis doi militari să aducă cele necesare zugrăvirii, planșele au fost strînse de pe pereți, schemele electrificate mutate în sala de artilerie. Provizoriu. Alături se află o cameră mai mică, aici vom realiza un documentar la instrucția tragerii. Adică fel de fel de conspecte, de machete, de fișe cu informații.

„Specialistul" în lăzi cu relieful terenului a sosit și el, are în față porțiunea de pe hartă pe care trebuie s-o realizeze nu din material spongios, nici din nisip, ci din tablă groasă de doi-trei milimetri. Sub această tablă vor fi montate relee, dispozitive de ridicare a țintelor, un sistem de conductori etc.

Pe la ora optsprezece, începe lucrul efectiv. La ora douăzeci, mulțumit, plec spre casă. Pe drum îmi aduc aminte că am fost invitat de frate-meu. Firește, mă îndrept într-acolo. O să-i dau un telefon Cameliei, o să-i explic.

14

Iarna-și poartă zilele reci peste oraș, peste dealuri, către munții decupați parcă din litogravurile alpine. Nimic nu iese în afara acestui cadru alb-albăstrui. Cîteodată, ninge. Și atunci avem cel mai mult de lucru, întrucît trebuie să dăm zăpada la o parte de pe alei, din preajma clădirilor, din apropierea remizelor. Atenție la transportoare, la antigel, la pregătirea mașinilor pentru a fi gata pentru orice eventualitate ! Îmi persistă în memorie o situație petrecută cu ani în urmă — eram pe atunci comandant de pluton —, cînd a trebuit să scoatem tancurile pentru a deszăpezi un autobuz prins de o furtună de zăpadă la vreo cincisprezece kilometri de oraș.

— Tovarășe maior, veniți repede la unitate ! îmi spune ofițerul de serviciu la telefon cu vocea neliniștită. V-am trimis mașina de serviciu.

— Dar ce s-a întîmplat ? încerc să aflu.

— Ceva nu prea plăcut. A dispărut un soldat.

Ei, asta-i bună ! Cum să dispară un soldat ? Doar fiecare face parte dintr-o grupă, dintr-un pluton, are un program... Ce înseamnă asta ?

„Fii atent, dragă — mă avertizase un coleg de birou de la eșalonul superior, fost comandant de unitate —, acolo, o să te confrunți cîteodată cu niște treburi care-ți dau multă bătaie de cap și te fac să-ți pară rău că te-ai apucat de meseria asta. Înarmează-te cu putere și, mai ales, cu răbdare, ca să reziști. Altfel, în cîțiva ani, ori devii zbir, ori îți faci nervii praf !“ ; „Despre ce e vorba ?“, „Despre disciplină. Soldatul e soldat... Unii se adaptează mai încet

la viața ostășească, care, fie vorba între noi, nu e chiar așa de grea." Atunci nu-i dădusem dreptate. „S-a ramolit, săracu', gîndisem, l-a speriat cine știe ce eveniment — că mai sînt și din astea —, sau cine știe ce critică, iar acum a devenit conservatorist, fricos !"

Mă îmbrac repede — e miezul nopții —, ies în fața blocului, mă urc în mașină și-i spun șoferului să meargă încet, că nu se mută unitatea din loc dacă ajungem cu trei-patru minute în plus. Încerc să gîndesc noțiunea de soldat, așa cum ți-o reprezinți după ce ai fost atîția ani comandant de pluton și de companie, după ce l-ai cunoscut pe tînărul în uniformă militară în aproape toate ipostazele. Mie nu mi s-a întîmplat niciodată, atunci, să „pierd" un soldat, să nu știu unde se află. Ba, dacă mă gîndesc bine, odată... Da, era tot într-o iarnă... Acționam, la o aplicație, împotriva „desantului aerian" sau a „grupurilor de cercetare-diversiune", nu mai țin minte precis, și, după ce am „greblat" o pădure, mi-am dat seama că lipsește un militar. L-am căutat toată noaptea. Rămăsese în urmă, ca tot omul, să-și facă nevoile și... se rătăcise. Noroc că știa să-și confecționeze un adăpost. În zori pornise pe urmele noastre și... Asta a fost tot. Ce spaimă am mai tras !

Dar acum... n-a fost nici un fel de instrucție de noapte... Nici vreo altă activitate, cum de...

— Ce s-a întîmplat ? îl întreb pe ofițerul de serviciu, fără să am răbdare să raporteze el după toate regulile și formulele din regulament.

— A dispărut un soldat, tovarășe maior.

— Cum a dispărut ?

— A fost învoit pentru două ore să dea un telefon și... nu s-a mai întors.

— Ce măsuri ai luat ?

— I-am chemat pe comandantul lui de pluton, pe cel de companie și pe cel de batalion. Au pornit după el să-l caute.

— Unde ?

— În oraș.

— Ați dat telefon în localitatea de unde vine ?

— Da. Am vorbit cu postul de miliție.

— Bine. Mă ții la curent prin radiotelefon. Sînt în oraș cu mașina. Cine știe ce i s-o fi întîmplat ?

— Of, tovarășe maior ! Prea le căutăm în coarne !

— Și ce ai vrea ? Nu răspundem noi de fiecare în parte ?

— La anii ăștia ar trebui să răspundă fiecare de el. Nu mai sînt copii. Într-o situație reală, i-am trimite în incursiune la inamic !

— Să nu confundăm planurile, tovarășe căpitan ! În situații deosebite — pe timpul inundațiilor, la cutremur — adu-ți aminte cum au acționat băieții ăștia. Cine știe ce i s-o fi întîmplat !

Pornesc.

Orașul, după miezul nopții, pare o stațiune de iarnă care se odihnește. Mașina înaintează ușor. Șoferul pornește încălzitorul.

— Încotro o luăm, tovarășe maior ?

— Spre gară.

Poate că m-am grăbit. Asta nu-i treabă de comandant de unitate. Eu ar trebui să coordonez acțiunea, alții sînt cei care au obligația... Care obligație ? De ce trebuie să plece o grămadă de ofițeri, în miez de noapte, să caute un soldat care a uitat să se înapoieze din învoire ? Poate că are dreptate ofițerul de serviciu, prea le căutăm în coarne. A greșit, ce tot atîta tevatură, îl pedepsești și gata. A doua oară nu mai greșește. „Da, dar dacă faci așa, și nu ai grijă să nu se producă în unitate evenimente deosebite, s-a dus pe copcă toată munca, tot calificativul unității !“ ; „Nu-i adevărat, munca e muncă, unitatea e unitate ! Dar trebuie să avem grijă de flăcăii ăștia, să-i învățăm să suporte greutățile, să-și stăpînească pornirile.“ „Vorbe frumoase, bătrîne, dar ia să nu-l găsești tu pînă în zori și să vezi cum îți înrăutățești și mai tare starea disciplinară !“

Mă scutur din acest dialog cu celălalt din mine, cu mine însumi, de fapt, și încerc să privesc lucrurile cu obiectivitate. Totdeauna am fost împotriva cameleonismului, a ascunderii după deget. Adevărul e cel mai sfînt lucru, un comandant nu se teme de el, de consecințe. Atunci de ce nu sînt la birou, de ce nu dau telefoane, de ce nu trimit două-trei patrule prin oraș să-l caute ? De ce țin neapărat să fac treaba asta eu însumi ? Nu cumva ?...

Între timp, ajungem la gară. Trenul care urmează să treacă pe aici peste cîteva minute încă n-a sosit în gară. Ordon șoferului să dea o raită prin gară, în timp ce eu îmi fac de lucru pe peron. Apoi iau legătura cu șeful stației. Nu, în acest interval de timp — adică de aseară și pînă acum — nici un soldat n-a cumpărat bilet.

— S-a întîmplat ceva, tovarășe maior, aveți necazuri ? mă întreabă îngrijorat șeful de gară. Tovarășul Munteanu mereu trimitea aici o patrulă. Ei, ce să-i faci, cine e pus pe rele, n-ai ce-i face, n-ai cum să-l oprești.

— Nu-i nimic, tovarășul Zamfirescu, un control obișnuit.

Trenul intră în gară. Ostașii postați de o parte și de alta — între timp au sosit și patrulele — supraveghează fiecare vagon.

Nimic.

Apoi trenul pleacă și noi ne ducem la autogară. De la autogară la ieșirea dinspre nord. Ce s-o fi întîmplat cu el ? Nici cei de la miliție nu știu nimic. Au anunțat și ei toate patrulele, în caz de ceva...

Radiotelefonul. Aud un zgomot, dau volumul mai tare, ascult. Ofițerul de serviciu îmi transmite că l-au găsit. Deci putem să ne întoarcem la cazarmă. S-a dus noaptea. Deja se luminează de ziuă. Muncitorii se grăbesc spre uzină. Autobuzele au început să circule.

Intrăm în unitate. Spre uimirea mea, aproape jumătate din cadre sînt pe alei, pe coridoare. Cine le-o fi chemat ?

— Unde l-au găsit ?

— În dormitor.

— Poftim ? ! ?

— A intrat în unitate pe la colțul gardului și nu l-a văzut nimeni. Era cam...

— Cum adică nu l-a văzut nimeni ?

— Nu știu, tovarășe maior. S-a strecurat în așa fel, încît să nu fie observat.

— Bine, dar personalul de serviciu ? Sergentul de serviciu, plantonul unde au fost ?

Dă din umeri.

— Aduceți-l imediat la mine !

Mă uit la ceas. E aproape șase. Nu mai am timp să trec pe acasă. Cel puțin să dau un telefon.

Simt că fierb. Avea dreptate colonelul Munteanu. Dacă slăbești o clipă șurubul, se dărîmă toată construcția. Ce șurub ? Ce construcție ? Ia să nu mai fiu eu așa pornit ! În fond, nimic nu se face fără un motiv, fără un scop. Poate și soldatul ăsta o fi avut ceva în capul lui, s-o fi gîndit la ceva, l-o fi scos ceva din ritmul lui obișnuit.

Căpitanul Huțu mă privește cumva fără să-și ridice capul. Se simte vinovat probabil. Vinovat ? ! De ce ? !

— Tovarășe maior, nici nu știu cum să încep... Îmi pare rău...

— De ce ? Ce vină ai dumneata în toată povestea asta ?

— Eu l-am învoit. Voia să dea un telefon.

— Și ?

— N-am putut să nu-i dau drumul. Era un militar bun, disciplinat, știu eu ce l-o fi apucat ?

— Ai stat de vorbă cu el în dimineața asta ?

— Nu. Ofițerul de serviciu l-a dus direct la arest !

— La arest ? ! De ce ? !

— Preventiv.

Bătăi în ușă. Intră ofițerul de serviciu însoțit de comandantul gărzii și un ostaș slăbuț, speriat.

— El e, tovarăşe maior. Soldatul Roiban.

— Zi-i măi, Roibane, îl iau eu cu binişorul, ce s-a întîmplat ?

Nu îndrăzneşte să-şi ridice privirile din pămînt. Îşi mişcă uşor buza de jos. Parcă i-ar veni să plîngă.

— Acum, că ai făcut-o, fii bărbat şi spune-o cu tot curajul, ce naiba !

— Am cerut tovarăşului căpitan o învoire să dau un telefon. Soţia mi-a scris că e în spital şi...

— Şi cum e ? Se simte mai bine ?

— Mai bine, tovarăşe maior, prinde el dintr-o dată suflu, a născut azi-dimineaţă un băiat.

Are lumini în ochi, parcă şi nişte mărgele de cristal, sau, mai degrabă, lacrimi de bucurie. A uitat necazul pe care ni l-a pricinuit, se gîndeşte acum la bucuria lui, unică în viaţă. Uit şi eu o clipă de cele ce se petrec în jurul meu şi-mi aduc aminte de ziua în care s-a născut Ovidiu, fiul meu. Eram neliniştit — tocmai mă schimbase cineva în serviciu ca să pot merge la spital —, alergasem acolo într-un suflet şi, preţ de două ore, mă învîrtisem prin faţa uşii aceleia... „Ei, gata, tovarăşe locotenent — îmi spusese o soră şi mie mi se păruse atunci cea mai frumoasă dintre toate femeile îmbrăcate în alb —, aveţi un băieţel."

— ...şi după aceea nu mai ştiu ce am făcut, tovarăşe maior, am intrat într-un bufet, am băut ceva şi... m-a trezit azi-dimineaţă sergentul de serviciu. Am adormit îmbrăcat şi am murdărit cearşaful cu bocancii...

Mă ridic de la birou, mă apropii de el şi îi strîng mîna :

— Să-ţi trăiască băieţelul şi să fie sănătos ! Să-i scrii soţiei că aici totul e bine şi, cînd s-o putea, te vei duce să-i vezi.

— Vă mulţ..., servesc...

Neştiind cum să-mi răspundă, se poticneşte, bîiguie ceva, apoi izbucneşte în plîns. De bucurie, de părere de rău că a făcut o greşeală..., cine ştie !

— Ai cam greșit-o tu, o să trebuiască să răspunzi pentru asta, dar acum ești tată și ai obligația să te comporți ca un adevărat soldat. Clar ? Și, hai, la program ! Să ne arăți de ce ești în stare !

— Clar, tovarășe maior, să trăiți !

Salută descoperit, nu știe în care parte să se întoarcă...

Îl iau ușor de după umeri și îl conduc pînă la ușă. Nu poți să nu te bucuri de bucuria omului de lîngă tine. Cîte reacții neașteptate, cîte explozii nu declanșează într-un om o astfel de veste !

Peste vreo două-trei zile, cînd s-o mai liniști, am să-l pedepsesc pentru abaterea săvîrșită, iar, dacă obține calificativul „foarte bine" la tragere, îl recompensez cu cinci zile de permisie.

— Tovarășe maior, după ce ne-a alergat atîta...

— Las-o baltă, Huțule, e un eveniment totuși să ai un copil, mai trecem și noi cu vederea unele chestii... Cel puțin pentru moment. Sînt clipe frumoase în viața omului pe care nu trebuie să le întuneci.

Îmi notez ceva în agendă, apoi o iau încet spre poligonul de cameră. Lucrările sînt avansate, în cîteva zile cred că va fi gata. Apăs pe clanță. Ușa e deschisă. Fac cîțiva pași. De alaltăieri și pînă azi s-au schimbat atîtea. Tavanul a devenit albăstrui, parcă fragil, iar macheta terenului se apropie de cota finală. Maistrul Ghiță este aici, lucrează ceva la pupitrul de comandă.

— Tovarășe maior, avem o orgă de lumini pe cinste, ca la teatru. Putem obține toate nuanțele, toate culorile. Iată, priviți, înserarea.

„Cerul" se înroșește ușor într-o parte, ies în relief cîțiva norulețí. Aerul pare rece, transparent. E atît de natural !

— Cum ai făcut asta ?

— Nu v-am raportat că va ieși o treabă pe cinste ?

— A ieșit într-adevăr.

— Stați să vedeți și cînd or fi gata țintele, releele,

parașutiștii, avioanele, elicopterele, fondul sonor ! Treabă la meserie, tovarășe maior !

— Ia spune-mi, de cînd n-ai mai fost pe acasă ?

— Asta n-are importanță, treaba să meargă !

— Acum lasă totul așa cum e și du-te acasă. Două zile să nu te prind pe aici !

— Tovarășe maior, vă rog eu să mă lăsați să duc treaba pînă la capăt. Mă pasionează, fac de altfel și un experiment. Vreau să corelez starea de luminozitate cu un reostat care să influențeze temperatura. Tovarășul locotenent-major subinginer Dodu mi-a dat o schemă, mai am și eu ceva, am făcut rost și de niște ventilatoare puternice... Trebuie să pice dintr-un moment în altul și tovarășul maior Iatan. Benzile sînt gata, trebuie doar să le săpăm locașuri și să le montăm.

Raportul de dimineață. Totul se desfășoară normal, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Fanfara și-a schimbat repertoriul, marșurile cu care începe ziua de instrucție par acum ceva mai vioaie, mai... marșuri. Căpitanul Udrescu e mulțumit. Și cele două concerte prezentate la casa armatei s-au bucurat de toată atenția. Cei de la casa de cultură ne-au programat duminica trecută la sala teatrului. A ieșit ceva pe cinste.

Fragment cu fragment, începe să fie construit un edificiu a cărui prezență se simte în fiecare dintre noi. Izul unei construcții care, odată începută, nu se mai poate opri, trebuie să meargă pînă sus, la acoperiș. Se simte mirosul de cărămidă și de mortar, se aud macarale și roabe cărînd steril și tot ce mai trebuie. Alt steril și alte roabe, alte cărămizi și altă construcție, dar totul este mai mult decît vizibil, mai mult decît palpabil, este o trăire, o ființare.

— Tovarășe căpitan Udrescu, am cam lăsat-o baltă cu echipa aia de alpinism — încerc eu să-mi aduc aminte de o discuție avută în toamnă —, n-a ieșit nimic, sau noi am uitat-o.

— Nu intră zilele în sac, mai e încă timp, nici n-a apărut primăvara, mă liniștește Udrescu. Acum sînt alte

lucruri mai importante de făcut. Avem adunarea cu activul de partid, ședința comitetului, pregătirea pentru tabără...

— Plus acțiunea Roiban, intervine Filip malițios, sau care o mai fi. La care se suprapun controalele de la eșaloanele superioare care găsesc fel de fel de minuni, fel de fel de lipsuri.

— Astea or să fie mereu, aplanez eu lucrurile, cît or să fie armata armată și controalele controale. Important este că ni s-au aprobat planurile pentru modernizarea bazei materiale de cîmp și fondurile necesare. Financiarul ne-a și anunțat că putem trece la acțiune. Trebuie să ne adunăm, să repartizăm sarcini precise pe oameni, pe subunități.

— Trebuie.

Începe iarăși să ningă. Astăzi m-am hotărît să merg în tancodrom. Este planificat un exercițiu de conducere. Îmi place să urmăresc, de sus, din foișor, goana tancului printre obstacole, pe sub sălciile dezgolite, pe povîrnișul de piatră. Pare o jucărie teleghidată. Tanchiștii sînt însă foarte mîndri de arta, de îndemînarea lor. Anul trecut au cîștigat concursul de conducere pe marea unitate și vor să-și mențină antrenamentul. Sînt în stare să petreacă ore în șir în simulator, numai să nu săvîrșească vreo greșeală cînd ies pe tanc.

— Și tragerile ?

— Ședința întîi pregătitoare am tras-o. Acum urmează cea la distanța reală. Nici o grijă, totul va merge strună! mă asigură comandantul de batalion.

— O observație.

— Ordonați, tovarășe maior.

— Cei care nu sînt angajați nemijlocit la conducere ce fac ?

— Își așteaptă rîndul !

— Și n-ar fi mai bine să se antreneze, hai, să zicem, la țintele-plic ?

— Avem ore speciale pentru asta !

— Şi dacă mai faceţi două-trei antrenamente în plus vă strică ? Nu trebuie oare folosit fiecare minut ? Unde ne mai întîlnim cu un astfel de timp ?

— Imediat, tovarăşe maior, aveţi dreptate, voi lua măsurile necesare !

Treaba se pune repede la punct, dar nu trebuia să intervin eu pentru asta. La convocările metodice s-au făcut precizările de rigoare. Atunci ce tot o scăldăm ? Ce tot căutăm motive şi paramotive ? Şi tanchiştii ăştia ai mei — una din subunităţile noastre de elită — confundă instrucţia cu antrenamentul pentru o performanţă sportivă. Lasă că, la aplicaţia următoare, le arăt eu lor ! Le voi crea în aşa fel situaţiile, încît să acţioneze independent !

Privesc, în continuare, din foişor. Echipajele care nu sînt la conducere, execută aruncarea grenadei din tanc, antrenament la trageri cu şi fără stabilizator...

Cobor din foişor şi pornesc mulţumit spre birou. Trebuie să pregătesc un colectiv de control pentru tabăra de instrucţie la munte. Precis, iar vor veni cu propunerea să se facă numai schi. De ce ? În fond, schiul nu este decît un mijloc de deplasare pe zăpadă. Important e să te deprinzi cu lupta în munţi pe timp de iarnă. Cu lupta, cu viaţa, cu supravieţuirea.

Urc încet scările. Sau ele coboară în mine. Simt o uşoară toropeală — nesomnul de azi-noapte îşi spune cuvîntul —, va trebui să deschid fereastra şi să inspir puternic aerul dinspre dealuri.

— Tovarăşe maior, o clipă, vă rog. Am cîteva probleme să vă raportez.

Locţiitorul pentru servicii.

— Vă rog. Poftiţi în birou.

S-a dus ideea cu deschiderea geamului. Locţiitorul pentru servicii e un friguros...

— Vă ascult.

— Tovarăşe maior, e cazul să procurăm nişte folie de plastic pentru solarii. Dacă n-o facem acum, la primăvară nu mai găsim un metru.

— Aveţi vreo propunere ?

— Bineînţeles. E un militar cu termen redus care are pe cineva la fabrica asta... Dacă i-am da voie cîteva zile, ne-ar aduce tot ce ne trebuie. Cu acte în regulă, firește ! Plătim. Dar... ştiţi cum e. Uneori nu găseşti nici dacă plăteşti dublu.

— Deci să-i dăm teristului ăstuia o permisie...

— Cam aşa ceva.

— Mda, să vedem...

— Oricum, să nu uitaţi că la mijloc sînt interesele unităţii. Avem un plan de producţie de un milion. Cu ce-l realizăm ?

— Şi milionul ăsta stă în folia de plastic pe care ne-o va aduce teristul de la fabrica unde cunoaște el pe cineva?

— Nu stă numai în asta, dar putem scoate şi din solarii vreo două sute cincizeci de mii de lei.

— Dacă-i aşa, atunci vreţi să mă pun eu de-a curmezişul ?

— Mulţumesc !

...Lista cu cărţi procurate pentru ştand... Literatură, istorie, filozofie, matematică... Bibliotecara cunoaște preferinţele fiecăruia. Am început să le cunosc şi eu. Oamenii citesc, studiază, învaţă. E de-ajuns să aduci vorba despre vreun scriitor contemporan sau despre vreo descoperire tehnică... Nu mai scapi. Se stîrnesc dezbateri atît de vii, încît se prelungesc ore în şir... Ţi se dezvăluie astfel multe din calităţile celor cu care străbaţi terenurile de aplicaţii, zilele şi nopţile de instrucţie...

...Citesc un articol dintr-o revistă de specialitate, consult o revistă de tehnică. Presa literară o voi citi acasă, în liniște. Îmi plac dezbaterile vii, lucrurile spuse pe nume, controversele dintre critici. Citind cronicile, simţi nevoia să cauţi operele, să vezi, să te convingi personal... Nu e un simplu divertisment, firește. Viaţa unui comandant nu se poate lipsi de universul cultural-artistic... Poezia gîndu-

lui, realismul situațiilor de zi cu zi, timpul plin, dar veșnic deschis, nesățios, viguros... Duminică după-amiază, la casa de cultură, vom revedea ansamblul de cîntece și dansuri al armatei...

Telefonul.

— Alo, tovarășul comandant ? Vorbesc din partea tovarășului prim. Avem o mare rugăminte. În zona șantierului hidroenergetic s-a produs o înzăpezire puternică. Nu ne-ați putea ajuta cu ceva forțe, stau lucrările pe loc.

— Desigur, imediat, să luăm numai măsurile necesare. Cam în cît timp aveți nevoie ?

— Urgent ! Într-o oră !

Dau un telefon la marea unitate, obțin aprobările necesare. Între timp organizez forțele participante. Bineînțeles, voi conduce personal acțiunea.

15

Nu știu cum s-o fi întîmplat, e aproape de necrezut ! Utilajele au fost pur și simplu acoperite de zăpadă. Viscolul, desigur.

Începem „atacul". Soldații, ca furnicile, scormonesc cu lopețile și degajează rînd pe rînd utilajele. Încep să se aprindă lămpi de benzină, cineva face un foc, primul motor se aude acolo, jos, în locul unde va fi centrala electrică. Primul, în afară de tancurile noastre cu lamă de buldozer și de buldozerele propriu-zise ! Subofițerii mecanici-conductori sînt adevărați maeștri. Și buldozerele și tancurile merg de parcă n-ar fi vorba de fărîmițarea unui strat gros de zăpadă tasat de viscol, ci de un exercițiu obișnuit, în tancodrom. Treaba este organizată în cele mai mici detalii, nu e nevoie să intervină nimeni. Indicațiile suplimentare nu-și mai găsesc loc aici și, mă uit la unii, parcă le pare rău că nu li se oferă prilejul „să

se afirme", să ridice vocea, să facă semne, să dirijeze circulația. Personal, sînt mulțumit, asta înseamnă mult în luptă, acolo unde vorbele și indicațiile nu mai au nici un preț.

Pînă în seara zilei terenul e degajat, utilajele își reiau lucrul, muncitorii, cînd trec pe lîngă noi își scot respectuoși căciula. Așa a fost și la inundații. Ori de cîte ori oamenii simt, în sprijinul lor, la greu, această forță puternică, bine organizată — armata —, își aduc aminte că, de fapt, sînt și ei ostași, că au și ei obligații față de această instituție, față de comandanți. Se trezește în ei un sentiment al politeții militare sau o deprindere formată odinioară, pe cîmpul de instrucție, și încep să salute ofițerii, să privească cu luare-aminte coloanele de ostași.

Șeful șantierului îmi mulțumește cu căldură. Primul secretar al județului îmi strînge cu putere mîna și mă asigură că va aduce la cunoștința superiorilor noștri comportarea exemplară a ostașilor.

Sînt bucuros. În fond, rațiunea muncii mele este să aduc acestei unități, acestui colectiv, cît mai multe împliniri, cît mai multe succese. Adică să creez cadrul necesar, condițiile. Restul fac ei.

De departe, dinspre dealuri, orașul îmi apare ca o constelație. Zgomotele celor două tancuri cu lamă de buldozer și cele ale utilajelor de geniu s-au amestecat cu cele ale transportoarelor. Mașinile și detașamentul de intervenție simt parcă apropierea de cazarmă, așa cum, odinioară, caii și călăreții simțeau tabăra. Privesc, de sus, luminile de neon aliniate de-a lungul străzilor. Orașul pare o oază într-un spațiu nedefinit, vaporos. Dar mașinile se deplasează totuși prea repede și eu n-am timpul necesar să-mi port gîndul și amintirea prin aceste locuri atît de dragi. Trebuie să mă gîndesc la programul pe care urmează să-l execute în continuare detașamentul, la întreținerea mașinilor, la odihna oamenilor. Sper ca dormitoarele să fie bine încălzite, iar cei de la serviciul alimente să fi prevăzut, pentru soldații obosiți, un ceai cald.

Intrăm în oraş dinspre fosta barieră a tîrgului. Oamenii se opresc pe trotuare, ne privesc. Ştiu că a fost nevoie de noi undeva, că ne întoarcem dintr-o misiune. Arunc o privire spre şoferul meu. Ţanţoş, ca un cocoş, ţine atît de strîns volanul. Prin oglinda retrovizoare, urmăresc coloana. Aliniată, ca la paradă. Acum aş vrea să fie aici cei care verifică, de obicei, la inspecţie, tehnica. Să vadă cît de bine merg şi tancurile, şi transportoarele, şi maşinile de teren.

Mă uit la ceas, am ajuns la fix. Înainte de plecare am dat un ordin de marş în toată regula. Cu puncte de coordonare, cu acţiuni în caz de situaţii neprevăzute, cu modul de menţinere a legăturii.

Intrăm pe poarta unităţii.

Ce s-a întîmplat ? Privesc nedumerit. Cadrele sînt adunate pe platou, fanfara ne întîmpină cu un marş. Opresc maşina, cobor, fac semn coloanei să se deplaseze spre locurile de adunare. În acest timp, fanfara cîntă. Iniţial, mi se pare nejustificată toată această acţiune, dar, dintr-o dată, îmi dau seama că misiunea pe care am îndeplinit-o noi n-a fost deloc simplă, că, în orice moment, un transportor, un tanc sau un tractor se putea prăvăli în prăpastie. Abia acum înţeleg că, de fapt, am trecut pe un fel de muche de cuţit, că tot ce am făcut noi, acolo, în munte, la şantierul hidroenergetic, a scos în relief nişte calităţi de care, pe drept, fiecare dintre noi trebuie să fie mîndru.

...Într-una din deplasările mele în teren, cu vreo trei-patru ani în urmă, la un cămin de garnizoană, mi-a atras atenţia un maior. Cînd am intrat eu în cameră, el dormea. Parcă nici nu era acolo, parcă nici nu respira. Avea o figură cumva tînără, dar era complet cărunt. N-am aprins lumina, toate acestea le-am văzut în raza care se strecura pe geam de la becul din stradă. Dimineaţa am făcut cunoştinţă. Era de la un detaşament de construcţii industriale şi venise la o convocare. Şi ei, cei care lucrează în economie, ca şi noi, ceilalţi, avem fel de fel de convocări, de analize, de bilanţuri şi toate cele cîte mai sînt. Nu e rău, în defi-

nitiv, ne mai întîlnim unii cu alţii, mai schimbăm o vorbă. o impresie... Seara am discutat vreo două-trei ore. I-am spus că pe mine mă atrag lucrările astea de pe şantierele hidroenergetice, că am ceva pentru ele, că am văzut, galerie cu galerie, tot sistemul Cerna-Motru-Tismana, că am fost şi la Brădişor, şi la Malaia, şi la Porţile de Fier că avem şi noi o subunitate care, temporar, se află pe un astfel de şantier... L-am simţit atunci, în acele clipe, cum se apropie de mine, cum se bucură, cum îşi deschide sufletul... Iniţial, mi s-a părut un om tăcut, chiar un pic mohorît. Deodată însă... „Uitaţi-vă la mine, tovarăşe maior — a început el —, sînt cărunt, am aproape cincizeci de ani. Lucrez pe şantierele hidroenergetice de cînd eram de... douăzeci şi cinci..." ; „O viaţă de om..." ; „O viaţă ca a oricărui om, aş spune eu, fără pretenţii. Am acumulat atît de multe fapte, întîmplări..." ; „Aţi putea scrie o carte !" ; „Fiecare dintre noi ar putea scrie o carte, dacă ar vrea. Îmi amintesc, acum vreo cinci sau şase ani, mă aflam cu subunitatea în apropierea unui vîrf de munte. Tabăra era mereu luată în primire de viscole, iar zăpada atingea trei metri. Pînă aici nu se putea ajunge cu nimic. Ba nu, cîteodată, în zilele senine, mai zbura cîte un elicopter şi ne aproviziona cu alimente, dar asta foarte rar şi cu foarte multe riscuri. Muntele e munte, nu ştii ce se poate întîmpla peste cîteva minute. Acum e cald, frumos, poţi să faci plajă, iar într-un sfert de oră începe furtuna. Tot aşa s-a întîmplat şi în ziua aceea. Ca din senin, s-a stîrnit un viscol. Cîteva ore nu ştiam ce se întîmplă, pe ce lume ne aflăm. Eu am mai umblat prin munţi, am fost doar pe atîtea şantiere, inclusiv la Transfăgărăşan, dar viscol ca ăla n-am pomenit. Cînd s-a terminat, am constatat că reţeaua electrică era complet distrusă, acoperişurile cîtorva barăci îşi luaseră zborul, mai multe zeci de brazi fuseseră scoşi din rădăcini. Era frig, toată tabăra se văita de foame. N-aveam pîine, n-aveam sobe, n-aveam aproape nimic din ce ne-ar fi trebuit pentru a continua viaţa ca înainte. Cînd i-am văzut pe toţi aşa plouaţi — mă refer la civili, vă daţi seama —, pur şi simplu am început să rîd. Lasă că vă fac

eu imediat pîine, nu e nici o problemă. Am adunat compania, am organizat echipe, am stabilit răspunderi precise, termene și... pînă seara tabăra mirosea a pîine proaspătă, iar din coșurile improvizate ieșea fum. Bravo, armata ! mi-a spus inginerul, iar oamenii își scoteau căciula pînă și în fața soldaților. În fond, n-am făcut cine știe ce. Dar eram bine organizați, iar ordinele erau ordine. Am alcătuit o echipă care să modifice cuptoarele de copt pîine pentru a folosi lemne în loc de curent electric, din butoaiele de metal care erau aruncate peste tot am improvizat sobe în fiecare cabană, am adunat lemne din cele dărîmate de furtună, am făcut, bineînțeles, o planificare a bucătarilor în ture și tot ce mai era necesar. A doua zi am organizat deszăpezirea punctelor de lucru. În asemenea împrejurări nu trebuie să stai cu mîinile în sîn, să aștepți pară mălăiață, cine dracu' te poate ajuta acolo, sus, pe munte ! După ce am făcut accesibile punctele de lucru, a trebuit să amenajăm urcușul pe stîncă. A fost extrem de greu, nici eu nu credeam că se poate. Dar ce era să fac, să stau cu mîinile în sîn ? Am pușcat stînca, am fixat stîlpi de fier, am legat de ei frînghii, siguranțe. Pînă acolo, sus, betonul l-am transportat cu gălețile și cu marmitele. Cînd am propus șefului de șantier soluția asta, cei din sală au zîmbit. E imposibil, tovarășe maior, treaba asta e supraomenească, nu vom reuși, va trebui să așteptăm primăvara. Dar primăvara venea acolo, pe muntele acela, tocmai prin iunie. N-aveți nici o grijă — le-am spus —, vom urca betonul acolo chiar de va trebui să lucrăm și ziua și noaptea și să folosim pentru asta frînghii de alpinism. Cîțiva dintre băieții mei au fost alpiniști, iar cei care n-au fost au de partea lor tinerețea. Voi avea grijă ca treaba să meargă foarte bine. Putem transporta betonul acolo, sus, numai gerul să nu-l influențeze, să nu-l înghețe. Tot noi am transportat și vibratoarele, și cofrajele, și tot ce mai era necesar. Urcam o pantă de șaptezeci de grade, pe alocuri chiar de nouăzeci. Foloseam în unele locuri scărițe, în altele aprindeam focul pentru a le da posibilitatea ostașilor să-și încălzească palmele și să continue urcușul. Fie-

care urca asigurat de sus, cum se procedează la vînătorii de munte. Cam doi, trei ostaşi pe frînghie. O lună de zile am tot urcat betonul aşa, acolo, sus, iar în primăvară captarea era gata cu tot dichisul. În tot acest timp nu s-a întîmplat nimic, nici un soldat n-a avut măcar o zgîrietură. Nu mă laud, vreau să spun doar că armata e armată, că organizarea şi rînduiala sînt hotărîtoare în orice acţiune, că nimeni nu ne întrece în acest domeniu. Sînt amintiri frumoase, tovarăşe maior, fac parte din viaţa mea, le trăiesc şi acum cu aceeaşi emoţie, nici nu vă daţi seama ce înseamnă să te ştii respectat, preţuit, la locul tău de muncă, pentru că, militar fiind, ai realizat ceva ce se considera imposibil..."...

— Executaţi controlul tehnicii ! spun comandanţilor de subunităţi. Cu atenţie, fără grabă.

Mă duc în birou, dau un telefon la marea unitate. Generalul se află acolo ; aştepta un semn de la noi. Raportez că am ajuns cu bine, fără probleme. Menţionez buna comportare a tehnicii şi a oamenilor. Adică a oamenilor şi a tehnicii.

— Ai grijă, acolo, tovarăşe maior, necazurile apar, în general, după.

Pentru întîia oară de cînd mă aflu în această funcţie, simt că treaba merge, că, la nevoie, oamenii pun umărul. În cîteva minute, toţi cei adunaţi din proprie iniţiativă pe platou se duc fiecare la treburile lui. Cît ai bate din palme, totul este pus la punct şi lucrurile intră în fluxul lor normal. După o jumătate de oră, tehnica se află la locul ei, în ordine, pregătită pentru a fi din nou folosită, la nevoie.

Ajung acasă tîrziu, după miezul nopţii. Nu de alta, dar am ţinut cu tot dinadinsul să verific transportor cu transportor, om cu om, pe toţi cei care au participat la această acţiune. Apoi, după stingere, am dat o raită prin cazarmă, iar la ora 23,00 am controlat garda. A fost o surpriză, nimeni nu s-a aşteptat la asta. Ofiţerul de serviciu m-a privit nedumerit, apoi a chemat comandantul gărzii şi, împreună, am pornit în control. Am verificat totul. La

vîrf de ac, cum se spune. Documente, muniție, consemn, variante de acțiune, santinelele. În foaia de stare a gărzii, am acordat atît comandantului, cît și fiecărei santinele în parte, calificative. Cîțiva „Foarte bine", dar și vreo doi „Satisfăcător". „De ce te miri, tovarășe locotenent-major? l-am întrebat pe ofițerul de serviciu, orice verificare trebuie să fie însoțită de o apreciere, nu ?" ; „Da, ideea e grozavă, îmi răspunde el candid, dar... știți, la noi nu s-a obișnuit pînă acum." „Cum adică *nu s-a obișnuit* ?" ; „Adică noi scriam în foaia de stare a gărzii că santinelele cunosc consemnul, sau, mă rog, nu-l cunosc îndeajuns, că în corpul de gardă e ordine sau că nu e etc." ; „De acum să procedezi așa. Să dai calificative individuale. Fiecăruia după modul cum s-a prezentat, cum a rezolvat una sau alta din situațiile pe care le-ai creat. Aprecierile generale, fără adresă precisă, n-au prea multă valoare, nu afectează nici în bine, nici în rău pe nimeni." „Am înțeles, tovarășe maior !" ; „Să scrii chestia asta în procesul-verbal, toți trebuie să procedeze astfel ! Mîine, cînd vă prezentați la schimb, verific." Sînt curios ce figură o să facă Filip cînd o afla că iar a venit comandantul unității cu o chestie. Calificative individuale, fiecărui om pe care îl verifici ! Hmm ! Ideea nu e, într-adevăr, deloc rea. Am fost inspirat. Mai am vreo două-trei. Unele o să le pun în aplicare chiar de mîine. În fond, nu sînt idei noi, nimic nu e nou sub soare. „Vrei să te impui, bătrîne, vrei să-ți formezi un vad larg spre locuri în care nu poți avea acces decît prin exemplu personal." „Sigur, ăsta-i adevărul, vreau să-mi cîștig o autoritate de fapt, nu una formală. Vreau ca oamenii să mă salute nu pentru că sînt obligați s-o facă, ci pentru că..." ; „Hai, hai, las-o mai ușor, fii un pic mai modest, ce naiba ! Parcă numai tu faci treaba asta ! Și apoi, în ce măsură afirmațiile tale au o acoperire ? Știi, de fapt, ce înseamnă asta ? Înseamnă că vrei să atragi atenția asupra ta, vrei să se spună despre tine, prin unitate, pe la colțuri : e deștept, n-ai treabă, comandantul ăsta al nostru știe de toate, nu poți să-l duci, vai, ce ne-am face fără el !" ; „Nici chiar așa !" ;

„Recunoaște că, pe undeva, prin adîncurile tale, s-au cuibărit, într-un fel sau altul și asemenea rezonanțe !"

Poate. Cine le știe pe toate ! Poate o fi și ăsta un adevăr. Nu știu dacă, într-adevăr, vreau să fac pe grozavul, dar, oricum, am și dreptul, și obligația să fac ceea ce cred, ceea ce consider că trebuie să fac. Sînt doar comandant, ce naiba ! Stilul meu, ca să aibă șansă, trebuie să se bazeze pe ceea ce știu, pe ceea ce sînt sigur, pe ceea ce eu însumi am verificat în practică. ..Nu, gîndule care mă contrazici mereu, care îmi cauți mereu chichițe, n-ai dreptate ! Și nici n-aș vrea să ai !"

Orașul, privit din interiorul lui, nu mi se mai pare o constelație, ci un loc familiar, un fel de coridor pe care merg fără să-mi aud pașii, un fel de scări pe care le urc fără să simt efortul, un fel de aură care te protejează și te face sigur de tine și de ceea ce se află în adîncurile neumblate ale lumii tale de ieri și de azi. Intru în casă cu acest sentiment, cu această stare care te răcorește și pe dinafară și pe dinăuntru. E un moment important, un moment fără întrebări care te iau la întrebări, fără reproșuri care-ți fac reproșuri, fără gînduri care te chinuie. Este ca și cum ai fi luat un somnifer și ai simți cum, încet, încet, își face efectul. Ai mei dorm. Mă strecor ușor în apartament și rămîn cîteva minute în hol. Deja am trecut în ziua următoare. Și am atîtea de făcut...

Platoul de adunare. Mi-am propus să mă conving cum își fac datoria comandanții de subunități în aceste prime minute dinaintea începerii zilei de instrucție. Mă apropii de primul pluton. Natural, comandantul subunității îmi prezintă onorul. Comandantul de batalion și cel de companie vin imediat lîngă mine. Verific starea de întreținere a armamentului. Cu un băț de chibrit ascuțit controlez dacă există urme de praf, de gaze sau de unsoare murdară în scobituri și încheieturi. Comandantul de pluton mă privește parcă nedumerit. Ceilalți se uită la mine curioși, așteptînd concluziile. Firește, un asemenea control

are totdeauna intenţia de a scoate în relief cele mai mici deficienţe. Deci nu te poţi aştepta la aprecieri măgulitoare. Nici eu nu mă grăbesc să le fac. Dimpotrivă. Comandantul de batalion ştie că va fi chemat astăzi la raport, că toate cadrele din unitate vor afla neregulile constatate. Deocamdată mă mulţumesc să-l observ pe comandantul de pluton, să-i atrag atenţia că voi reveni. Cum va proceda acesta după ce-l voi lăsa singur ? Tare aş fi curios să aflu ! N-am însă nici un mijloc la îndemînă. Ba ar fi unul, dar... nu-mi place nici măcar gîndul despre el. Vreau să mă deprind să am încredere în oameni şi să le cîştig încrederea. Deci n-o să caut alte surse de informaţie, n-o să încerc să mă infiltrez în viaţa intimă a unităţii prin alte mijloace, deşi unii m-au sfătuit că n-ar fi inutil... Un comandant, pentru a lua o hotărîre justă trebuie să aibă datele necesare. Datele adevărate. Or, uneori, ajungi destul de greu la ele prin filiera obişnuită. Oamenii sînt în fel de fel de relaţii, au fel de fel de stări, de obligaţii, de afinităţi. Intervine, în plus, factorul subiectiv al celui care controlează. Experimentul pe care l-am făcut acum cîteva zile cu privire la obiectivitatea datelor şi concluziilor controalelor individuale m-a convins că lucrurile nu stau prea bine, că sistemul conducerii pregătirii de luptă din unitate suferă tocmai de această imprecizie a datelor, a cunoaşterii temeinice a realităţii. Sînt detalii care ne scapă, rămînem de multe ori la suprafaţa lucrurilor. De aceea m-am hotărît să mă conving personal de anumite stări de lucruri, să-mi permit efectuarea unor sondaje, a unor controale directe, inopinate, urmate de măsuri severe şi de tot ce mai e necesar pentru a pune treburile la punct. Unii le vor numi „căprării mărunte", alţii vor zice că mă pierd în detalii inutile, dar nu voi renunţa.

Gîndul îmi fuge iarăşi într-acolo, în lumea anilor mei de început. Controlam armamentul cu un fel de „joc de scobitori", cum le spuneau soldaţii instrumentelor acestora ale mele. Probabil, prin analogie cu *jocul de beţişoare* pe care îl purtau toţi în cartuşiere. Verificam curăţenia din

dormitoare cu hîrtia albă — pentru fiecare zi o bucată de hîrtie —, apoi, la sfîrşitul săptămînii, cînd făceam bilanţul companiei, era vai şi amar... De ce s-or fi pierdut aceste obiceiuri ? De ce m-or privi băieţii ăştia tineri, comandanţii de plutoane şi companii, cu uimire, cu nedumerire ? ! Cine să poarte vina pentru că practicile, exigenţele acestea s-au pierdut ? Colonelul Munteanu ? Eu ?

— Nu e bine că nu se mai face aşa cum spuneaţi, mă aprobă căpitanul Udrescu, de altfel de aici cred eu că încep aproape toate necazurile. Aţi găsit buba, tovarăşe maior, aţi pus degetul pe rană. Unora or să li se pară nimicuri, dar nimicurile astea ne rod pe dedesubt, fără să le sesizăm, fără să le stăpînim.

Aşa e. Udrescu a înţeles perfect. Şi dacă a înţeles secretarul comitetului de partid, înseamnă că voi avea tot sprijinul lui şi al comitetului. Filip o să mă aprobe repede, numai să găsesc o cale să-l fac „coautor", lui îi place să se ştie că şi el a pus umărul, că şi de la el a pornit cutare sau cutare iniţiativă. Oare ? Chiar aşa o fi căpitanul Filip ? Uneori îmi face impresia că joacă doar un rol, că, peste puţin timp, cortina se va lăsa şi el va ieşi din pielea acelui personaj. În sfîrşit..., important e să-l am de partea mea pe Udrescu. El va găsi o cale să facă din chestia asta un fel de... direcţie a loviturii principale, de ax central, de... mă rog, găseşte el mai bine ca mine formularea, îndemnul mobilizator. Armata trebuie să fie densă — o mie de milimetri pătraţi într-un milimetru pătrat, să nu se treacă peste detalii, să nu se dea apă la moară... „Hai, hai, nu te ambala, doar nu te-ai hotărît să-ţi ţii ţie însuţi un discurs !" ; „Bine, bine, renunţ !" ; „Nici chiar aşa, dar fii mai atent la cuvinte, nu le amesteca şi nu le scoate din căciulă că... nu se ştie niciodată ce iese." Iese pe dracu'! N-o să iasă nimic ! Ce poate să iasă dintr-o simplă constatare ? „Care constatare, bătrîne ?" ; „Aia că rolul caporalilor, în această unitate, de la o vreme, s-a cam redus la zero. Şi nu numai al caporalilor, ci şi al..." ; „Fii atent, nu te ambala !"

În fond, verificarea asta „la vîrf de ac“ nu e treaba comandantului unității, ci a comandantului de grupă. O. ce scuză grozavă mi-am găsit ! Atunci, dacă nu e treaba mea, de ce mă amestec ?

— Și crezi că o să meargă, că o să prindă chestia asta? întreb.

— Dacă nu merge, ne ducem de rîpă, totul devine bramboreală, nu se mai vede om cu om.

— Totuși, în momentele grele, se acționează bine, oamenii se angajează, ai văzut, ieri, pe șantier.

— Asta-i adevărat, tovarășe maior, dar... pentru un exercițiu de două minute un gimnast se pregătește ani de zile. Și dacă un singur detaliu e omis... Or, la noi, tocmai detaliile astea sînt cu schepsis, unii nu le prea iau în seamă.

— Comandanții noștri de plutoane au devenit prea repede... generali.

— Păi nu știți ce spunea Napoleon ?

Oricum, trebuie să facem un control minuțios la toate subunitățile, să nu-i cruțăm pe cei care ard gazul. Iar o să fiu criticat la viitoarea ședință de analiză a stării și practicii disciplinare. Măsuri severe, exces de pedepse, tovarășe maior, dumneata nu faci statistici ? Nu aduni pe orizontală și pe verticală zilele de arest pe care le-ai tot dat de o vreme încoace ? Nu observi că cifrele cresc ? Sau astea n-au nici o importanță ? Sigur, eu o să răspund că voi analiza cu mai mult discernămînt fiecare caz în parte, cauzele, împrejurările etc., etc.

„Mă, fariseule, o să-mi spună colegul meu de acolo, de la operații, te adaptezi ca apa la strîmtoare, fir-ai să fii, în loc să pui piciorul în prag și să glăsuiești că statisticile sînt și ele ceva, sigur că sînt, că de-aia se fac, dar comandantul, potrivit regulamentului, e obligat să ia toate măsurile etc., știi tu mai bine cum s-o zici, iar dacă dumneavoastră considerați că am greșit cu ceva, vă rog să vă referiți la fapte, nu la statistici.“ E cam incisiv colegul ăsta al meu, dar n-are treabă, nu-i suflă nimeni în ciorbă.

Apoi, în drum spre unitate, voi căuta fel de fel de argumente în favoarea reproșurilor care mi se vor fi făcut, ca orice comandant care se respectă.

Mă duc în birou, chem cîțiva ofițeri din statul-major și le dau ordin să-mi prezinte fiecare, într-o oră, cîte o variantă de plan de control simultan la mai multe subunități.

— Dar fiți atenți, le spun, vreau un control „la vîrf de ac" sau, dacă termenul nu vă este prea bine cunoscut, deși eu însumi l-am învățat, cu ani în urmă, de la tovarășul maior Parfenie, prezent aici, atunci gîndiți-vă la un control cu cronometrul și dublul decimetru.

Cu ajutorul lui Filip și al lui Udrescu, selecția celei mai bune variante este făcută în cîteva minute. Dar, ca la orice plan, partea cea mai grea o constituie perfecționarea lui. În sfîrșit, după ora unsprezece, adun tot statul-major, activiștii din comitetul de partid, șefii de arme și serviciile în clubul unității. Urmează o pregătire de trei ore. O oră — obiectivele de control și sarcinile fiecăruia, și două ore — practic, pe echipe. Încet-încet, mecanismul este bine înțeles de către toată lumea. Prima treaptă a greului a trecut.

— Controlul ăsta trebuie să fie ca o greblă, mai spun, nimic să nu-i scape.

Voi avea eu grijă ca înșiși cei care controlează să fie, la rîndu-le, controlați. Tot la... „vîrf de ac".

Pînă la urmă, tot colectiv de control a ieșit, tot obiective, tot ascultarea rapoartelor... Am reușit totuși să infiltrez chestia asta cu... „la vîrf de ac". Tot e ceva

Strada îmi apare iarăși ca un gînd de demult, de care te temi într-un fel, dar pe care vrei să-l știi acolo, în locul acela al lui, așa cum îți știi și, mai ales, cum îți simți pămîntul sub tălpi. Strada mea face parte din lumea începutului meu. Și chiar dacă decorul s-a mai schimbat între timp — de fapt, totul e aproape nou aici —, strada a rămas aceeași. Iată, a doua casă pe dreapta... Da, uite că și casa asta a rămas. Parcă abia acum îmi dau seama, parcă abia

acum sînt cu adevărat aici... N-a fost nimic, poate doar o adiere în niște zori care, oricum, își aveau adierile lor. O adiere și atît. Locuia aici o fată blondă, cu ochi umezi. Parcă tot timpul plîngea și rîdea... Credeam că se va prăbuși pămîntul dacă n-o s-o văd o singură zi. Așa cum se crede în general la șaisprezece ani. Dar uite că au trecut de atunci douăzeci și nu s-a întîmplat nimic. Benzina a ars, s-a și uitat, deși imaginea acelei flăcări mai pîlpîie din cînd în cînd și acum, ca o tresărire, în vis, ca o adiere dinspre mare... Atît. Pe unde o fi ea acum ? Am impresia că nu mi-am pus încă niciodată întrebarea asta, că mi-am uitat prea ușor prima dragoste...

Colțul străzii, gardul proaspăt vopsit, poarta nouă, din fier forjat. N-a stat degeaba ăsta micu', are nerv, are tot ce-i trebuie. Măcar el să-l continue pe tata, să aducă iarăși ce a fost odată în casa asta întoarsă cu fața spre vînturi.

— Bine ai venit, bătrîne, mă întîmpină el chiar de sub nuc, mă gîndeam că iar o să scăpăm clipa. Intră repede și trage mult aer în piept să ai de ce te sprijini, să... Dar mai bine, lasă să trec eu înainte și tu intră în casă peste două minute. Vrei ?

Cele două minute trec greu, dar nu pot să nu-i fac plăcerea. De cînd s-a adunat de pe drumuri — cum îi place lui să-și spună — tot se ține de surprize. Le trăiește ca un copil, se răsfață. Poate că el abia acum e, într-un fel, copil.

Nu știu de ce, dar, cînd apăs pe mînerul ușii, îmi străfulgeră dintr-o dată prin minte o succesiune de imagini amestecate din multele clipe asemănătoare care au fost. De atîtea ori am apăsat cu emoție pe mînerul ăsta !...

Deschid.

În primul moment, nu înțeleg despre ce e vorba, simt nevoia să mă verific dacă nu cumva visez. De fapt, visul ăsta parcă l-am mai avut de cîteva ori. Forțez trezirea, dar... N-ai cum să te trezești din realitate. Și, cum se întîmplă peste tot, stop-cadrul se sfîrșește și filmul se derulează în continuare. Nu-mi vine să cred, totuși trebuie să

cred, întrucît ei, cei trei fraţi ai mei, se ţin de după gît şi mă întîmpină ca pe vremuri cu un cîntec învăţat de la mine. Mă alătur lor şi cîntecului. E pentru întîia oară în acest deceniu şi jumătate cînd sîntem toţi patru împreună. Clipa aceasta ar fi trebuit să fie pentru tata — el îmi spunea mereu că ar vrea să ne mai vadă o dată pe toţi patru la un loc, în casa noastră —, dar nu se mai poate, e prea tîrziu.

— Bietul tata ! spune careva dintre noi şi filmul se opreşte iarăşi, se rupe cu un zgomot dur, acolo, în adîncuri, unde durerea se înăbuşă, ca zgomotul unui motor în toba de eşapament.

Al mic începe iarăşi să cînte — el e cel mai înzestrat dintre noi la capitolul ăsta — şi n-avem timp să ne punem, decît printre răsuflături, întrebările care se pun în astfel de împrejurări.

— Ăsta micu' m-a adus cu radiogramă de pe mare, tocmai plecasem în cursă. Vino urgent — zice — mă însor. Bine, mă, mi-am zis eu atunci, fă măcar tu pasul ăsta, intră în rîndul lumii, că noi ăştelalţi, adică Alecu, ingineru', şi cu mine, umblăm unul pe mare şi altul prin munţi, cine dracu' vine cu tine în astfel de condiţii ! Dar, cum ştiţi şi voi că se spune, noi ne-am făcut-o...

— Bătrîne sau... tovarăşe maior, cum vrei tu să-ţi zic, primeşte, mă, toate felicitările pentru compania aia pe care ai trimis-o acolo la noi, la şantier, îmi spune Alecu. Căpitanul Nicolescu e un om extraordinar, înţelegi ! Ce n-am făcut cu ai mei într-un trimestru întreg a rezolvat el cu compania într-o lună. Ai grijă de el, să nu se piardă, oamenii buni sînt totdeauna solicitaţi şi nu li se mai lasă timp şi pentru ei. Ar fi păcat de băiatul ăsta inimos şi inteligent, rareori găseşti aşa ceva. Eu, de ieri, gata, am predat şantierul, m-au mutat la trust, cică îmi ajunge, să mai las cîmp de afirmare şi altora mai tineri.

— Bravo, inginerule, pe chestia asta trebuie să ciocnim un pahar de vin din via noastră, intervine Cornel. Bă, cît oi trăi eu — şi eu o să trăiesc mai mult ca voi, pentru că sînt cel mai mic —, aici, în casa asta, va fi un colţ de rai. O să vedeţi voi.

Ce fel de om o fi frate-meu ăsta ? ! Întrebarea nu mă surprinde. Așa sînt totdeauna ele, întrebările. Își fac loc, dau din coate și, cînd nu primesc răspuns, se întorc iarăși pe treapta lor de timp și de așteptare. Pînă le-o veni iarăși rîndul.

— Și tu, marinarule ?

— Cu marea. Mulțumiți-vă, deocamdată, cu acest răspuns, precizează Sandu. Dacă mă aprind, nu mă mai pot opri, am atîtea să vă spun. Mai ales dacă aș începe cu o poveste în care iubitul vostru frate s-a luptat de-a adevăratelea cu un rechin adevărat, pe terenul acestuia, bineînțeles. Sau cum am scăpat dintr-un naufragiu. Sau cum ne-a păcălit o anomalie de-alea magnetice de care mai sînt pe mări și ne-am tot învîrtit în jurul cozii, ca Firizon, cîinele nostru, vi-l mai amintiți ?, vreo trei zile...

Gata. S-a declanșat mecanismul. Un vînător ne-ar mai trebui acum.

— Voi ați vrut-o, adaugă el din cînd în cînd, parcă vrînd să se scuze sau să ne mențină atenția.

Nu e nevoie, tot ce povestește este amuzant, deconectant, are harul povestitorului marinarul ăsta al familiei noastre.

Iarăși îmi vine în minte istorioara Margaretei Ianculescu despre puii de rîndunică și sentimentele contradictorii ale unei fete de lume. Pe unde o mai fi acum femeia asta lichidă și totuși de nepătruns, ca un miez de noapte dintr-un viscol alpin ?

Se lasă seara. O seară scurtă, de iarnă. O seară fără inserare, ca o stingere de lampă. O seară populată cu imagini familiare, pămîntene, cu frînturi de amintiri și cuvenita oscilație a acestui atît de sensibil ac magnetic al omului — simțul. Nimic din serile gogoliene de lîngă cătunul Dîcanca, nimic din lumea fantastică din curtea lui Dionis, ci doar această telurică imagine a patru frați care se adună de pe drumuri și nu-și mai încap amintirilor. În cincisprezece ani s-au schimbat multe, dar a mai și rămas cîte ceva — timpul nu poate preface totul, deși toate se

schimbă în timp —, așa, măcar ca o parolă prin care să ne recunoaștem și să ne reîmprospătăm consemnul.

Odată cu seara, de obicei, prin aceste locuri se trezește și își face rondul un vînticel răcoros, uscat, probabil un frate mai mic al austrului, hămăie de cîteva ori în obloanele de la ferestrele dinspre el și apoi tace. Tace sau se duce prin alte locuri, totuna. Oblonul care bate mi se aude însă și în inimă aducîndu-mi în prim-plan seara în care ne-am întîlnit toți, toată familia, ultima oară. Era o zi de toamnă spre iarnă și vînticelul acesta, frate cu austrul, își făcea, ca și acum, rondul...

— Bă, ăsta micu', cum de ai ajuns, în sfîrșit, la soluția asta pașnică, țărănească, de om al casei ?

Cuvintele lui Alecu îl surprind parcă pe Cornel. Cîteva clipe rămîne tăcut, rătăcit în căutarea unui răspuns, apoi, îl ia de mînă pe Alecu și, umplîndu-i paharul, îi spune precipitat, înfricoșat aproape :

— O să fie bine, ai să vezi tu, o să fie bine.

Seara se ascunde prin curte, pe după colțurile casei și printre ramurile nucului, ca într-un joc de-a pitulișul. N-o caută nimeni, toți așteptăm altceva. De aceea, cînd telefonul sună, tresărim și ne fixăm privirile pe aparat, încercînd să ghicim ce se petrece dincolo, la celălalt capăt al firului. Cornel răspunde calm, zîmbind :

— Da, sigur, e timpul.

Nu-l întrebăm ce timp, ne facem că uităm nerăbdarea noastră, tensiunea în care așteptăm. Pentru că, deși sîntem aici toți patru și avem atîtea să ne spunem, simțim că mai trebuie să se întîmple ceva, că lipsește personajul principal, că noi ne aflăm doar în avanscenă.

Ridic receptorul și formez numărul telefonului de la ofițerul de serviciu. Vreau să-i spun că sînt aici, dacă e nevoie de mine, și să-l întreb cum a decurs programul de seară, dacă s-a întîmplat ceva deosebit. Mi-am făcut acest obicei, nici eu nu știu de ce și cum, dar mi l-am făcut și îi dau înainte cu el. Vorbesc politicos, nu ridic tonul și

încerc să-mi păstrez echilibrul emoţional cînd veştile sînt proaste. Nu s-a întîmplat însă nimic, totul e în ordine. Cam îngrămădeală la poligonul de cameră — „ar trebui să ne gîndim să mai facem unul, tovarăşe maior", îşi spune părerea ofiţerul de serviciu —, dar totul s-a rezolvat potrivit planificării.

Bătăi în uşă.

Deodată...

Nu, nu se poate !

Surpriza îmi este atît de mare, încît scap paharul cu vin din mînă. Noroc că gestul nu-mi este observat, toate privirile sînt concentrate în acel punct : Margareta Iancu-lescu ! Şi, înapoia ei, Camelia. Într-o clipă revăd trenul cu care m-am reîntors în acest oraş-capăt de drum, cum îmi place mie să-i spun, gara, picăturile de ploaie, îmbrăţişarea lor de pe peron...

— Marga, îi spune Cornel familiar şi tandru, luînd-o de mînă, ei sînt fraţii mei. S-o luăm cu cel mai în vîrstă, cu bătrînul. El e Grigore-ofiţerul, el, Alecu-inginerul, iar el, Sandu-marinarul. Ea e soţia mea.

Încerc să-mi stăpînesc emoţia, să-i evit ochii. Imaginile se rostogolesc iarăşi vertiginos, filmul s-a dat peste cap, pelicula s-a rupt pe undeva. Iordăchescu... Brumaru... Colina... Timpul care s-a scurs...

— Fii binevenită între noi, îi spun şi îi sărut mîna.

Rudele apropiate se tutuiesc. Aş fi dat orice numai să nu mă întîlnesc cu această clipă. Cum de a găsit-o frate-meu tocmai pe ea din atîtea şi atîtea femei ?

Ea îmi face jocul. Se uită la mine fără să mă privească şi îmi spune cu aceeaşi voce cu care, acolo, la capătul vagonului, ne-a povestit frumoasa aventură a unor pui de rîndunică.

— Şi mie îmi face o deosebită plăcere să te cunosc.

Camelia e încîntată, ceilalţi la fel. Marga străluceşte în această lumină clarobscură a ochilor care o privesc. Vîntul bate iarăşi în oblon şi eu îmi muşc degetul pentru a mă trezi.

16

Ceața încă nu s-a ridicat. Nu știi niciodată cum e cu vălătucii ăștia alburii, cu acești ciulini ai munților. Uneori acoperă și piscurile și văile, alteori ies parcă din zăpadă prelungind albul acesteia în înălțimi nedefinite. Dar, ca orice prelungire, ca orice trecere a ceva în altceva, albul imaculat al omătului devine gri, se murdărește uniform, ca o cămașă spălată într-o apă deja murdară.

Înaintăm încet pe drumul care-și face de cap prin serpentinele sale estompate de ceață. De vreo oră ne tîrșim pașii și ne economisim energia amînînd cuvintele pentru mai tîrziu. De altfel, bucureșteanul ăsta de la etajul al zecelea, colegul și prietenul meu, mi se pare un pic schimbat, mai puțin comunicativ și mai puțin apropiat ca altădată. A venit azi-dimineață, musai să scrie un reportaj din tabăra noastră de munte. „O să fie pozitiv — m-a liniștit el în glumă —, eu nu critic niciodată instrucția la munte, nici chiar atunci cînd se mai găsesc unele motive, unele puncte negre. Am și eu, ca orice om, niște slăbiciuni, ce vrei !“ ; „Dragă, te rog, numai cinci minute să rezolv niște probleme, îi răspund, și te însoțesc și eu. Pînă la un anumit punct mergem cu mașina, iar de acolo... Te știu însă un tip sportiv, sper că ți-ai păstrat forma, nici eu nu mă plîng, așa că...“ ; „Ar fi bine să nu te deranjezi, un comandant are multe treburi, n-o să se țină după toți cei care vin în unitate. Iar cît privește mașina..., dă-o-ncolo, îmi strici toată plăcerea și îți faci și tu praf motokilometri. Eu am pasiunea deplasărilor pe jos și nu renunț la ea chiar de-ar fi să străbat distanța de la Pămînt la Lună fără escală.“ ; „Nici tu nu-mi poți răpi mie plăcerea de a te însoți, de a mai conversa și noi un pic, de a mai da cîte un bobîrnac vîrstei care... — ei, ce te uiți așa ?! —, și a ne întoarce cu amintirile la începutul începuturilor. Să-ți spun drept, deși a trecut o perioadă bună de cînd sînt în funcția asta, încă n-am reușit să mă detașez de vremurile acelea.“ „Ar fi o chestie. Și cînd te gîndești că... Dar ce să-i faci, așa a fost să fie. Tu scriai poezii și îl știai pe de rost pe Kant, iar eu inventam trenajoare și coloram toată ziua hărți. Și

iată-ne, la vîrsta cînd drumurile ne sînt de-acum hotărîte, tu — tactician, și eu — un fel de poet." Cam așa e, dar ar mai trebui parcă adăugat ceva. N-o spun cu voce tare, doar o gîndesc. Dragostea dintîi nu se uită. Poetul-tactician și tacticianul-poet... Ce asociație de cuvinte!

Dau un telefon să ni se aducă trei cafele — între timp a sosit și căpitanul Udrescu —, apoi mă fac nevăzut cîteva minute și raportez că a sosit un reporter care vrea să meargă sus, în tabără. „Udrescu sau dumneata personal, însoțiți-l peste tot, aveți grijă cum vă prezentați munca. Reporterii ăștia nu sînt chiar poeți, mai știu și ceva tactică și ceva instrucție și te încondeiază cîteodată de nu-ți mai vezi fața curată cu anii. Mai ales ăsta care spui că ți-a fost coleg are condeiul cam ascuțit. Așa că fii atent!"

Zîmbesc. De cînd îl știu, colonelul Pătrașcu tot așa e. Atent, poate și un pic temător. Oricum, cuvintele lui n-au rămas chiar fără rezonanță, fără efect. Îmi dau seama că, dacă eu, aproape de fiecare dată cînd controlez instrucția — mai ales după ce am introdus sistemul ăsta „la vîrf de ac" —, găsesc destule nereguli, nici lui, colegului meu, nu-i pot scăpa. Om fi noi prieteni, dar meseria e meserie, răspunderile-s răspunderi. Da, are dreptate colonelul Pătrașcu, trebuie să fiu atent.

Cu cîțiva ani în urmă, pe cînd mă aflam într-o comisie de inspecție într-o unitate de grăniceri, comandantul acesteia m-a invitat să-l însoțesc, pe timpul nopții, în controlul patrulelor și posturilor grănicerești. Probabil intenționa să-mi facă mai apropiate unele momente deosebite ale misiunii grănicerilor.

Am pornit-o pe jos prin raionul de pază al unuia dintre pichete. Pentru a avea efect maxim, aceste controale nu se anunță, fac parte, cum se spune, din ordinea meseriei. Primele două posturi au acționat foarte bine. Perfect mascați, ostașii au sesizat din timp apropierea noastră și au procedat în mod ingenios, inteligent. Simțeam bucuria comandantului și, parcă, îmi dădeam seama că, în spusele lui, se află și un soi de mîndrie. „Uite ce facem noi,

grănicerii, aici la hotar, sîntem întocmai cum se scrie despre noi, e grozavă meseria asta !" Al treilea ostaş a acţionat însă cu întîrziere, iar al patrulea abia a reuşit să rezolve cele cîteva situaţii create. Comandantul abia-şi stăpînea tremurul vocii. Trecuse deja noaptea. Lumina difuză a zorilor începuse să se cearnă peste coroanele copacilor. Era o primăvară timpurie cu vegetaţie explozivă. Cînd am ajuns la pichet se luminase de-a binelea. Cutele de pe fruntea comandantului unităţii se accentuaseră, iar în ochi i se citeau tristeţea, îngrijorarea. Aş fi vrut să-i spun ceva, dar nu ştiam ce şi cum. Atunci, poate, pentru întîia oară, am simţit cît de greu e să fii comandant de unitate. Răspunderile celorlalţi, ale subordonaţilor, dar, mai ales, greşelile lor îşi au ecou în tine, te dor şi te macină, îţi uzează încet-încet treptele pe care ţi-ai clădit încrederea, bucuria, mîndria. Începi să ai îndoieli, să cobori şi să urci prea des în imperiul nepotrivirilor. Eşti mai tot timpul învins, mereu se petrece cîte ceva care îţi întunecă fruntea, mereu îţi tresare inima — „oare s-a întîmplat la noi ?!" —, mereu trebuie să-ţi pui întrebări la care nu găseşti totdeauna cele mai potrivite răspunsuri. Bucuriile îţi sînt scurte, chiar şi atunci cînd totul merge foarte bine, tot se mai iveşte cîte ceva, tot mai ţîşneşte din vreun ungher cîte un neştiut semn de întrebare. Trebuie să înveţi să le trăieşti pe toate — şi pe unele şi pe celelalte —, şi miezul, ca şi extremele, şi timpii în care nu se întîmplă nimic, ca şi restul. Tu, comandant, porţi în tine cîte ceva din fiecare, eşti ca un pupitru în care se adună toate firele, din care pleacă toate impulsurile. Dar cît de uşor poţi luneca de aici în iluzia pedepsitului, frustratului, a celui care are tot greul pe umerii săi, sau, dimpotrivă, în cea a *fac-totum*-ului !...

Aşa că, pentru orice eventualitate, am ridicat receptorul, am format numărul centralei şi i-am cerut ostaşului de serviciu legătura cu tabăra. „Atenţie, Huţule — i-am spus comandantului de batalion care se află acolo, tot el, căpitanul Huţu, de la o vreme se adună cam multe pe capul lui —, sosesc împreună cu un ziarist. Să fie ordine perfectă, iar instrucţia să se desfăşoare ştii tu cum. Aveţi

un exercițiu tactic, mi se pare, plutonul în ambuscadă ?“ „Da, tovarășe maior, nici o grijă, totul e pus la punct, la meserie.“

Vasăzică și căpitanul Huțu mi-a sesizat îndoiala, sentimentul de îngrijorare, de teamă. Pînă acum, în afară de noaptea în care am cutreierat orașul alb în căutarea acelui soldat n-am mai încercat această stare, acest sentiment. Și mai înainte, de acolo, de la Marele Stat-Major, totdeauna priveam lucrurile cu detașare, cu obiectivitate. Dar, pe atunci, le vedeam din exterior, de la înălțimea treptei celui aflat în control și nu cu ochii celui implicat. Deși implicat eram și eu. E drept încercam să mă pun în locul celor pe care îi controlam, dar treaba asta nu e chiar așa simplă, îmi dau seama abia acum, nu poți să fii ceea ce nu ești, chiar dacă îți închipui de o mie de ori contrarul. Funcția creează comportamentul, îmi spunea cineva, iar cine își luxează o dată piciorul se uită mai bine pe unde calcă, evită locul cu pricina.

...Și noi călcăm cu atenție. Drumul — pe o astfel de zăpadă, numai drum n-o fi ăsta ! — se cațără pe o muche de stîncă, pe alocuri alb ca albul imaculat al zăpezii, se odihnește într-o șa, coboară vertiginos într-o căldare. Înaintăm cu prudență, alături, pîndindu-ne parcă unul pe celălalt, ca doi adversari, ca doi alergători de cursă lungă. Ne așteaptă vreo douăzeci de kilometri de drum greu, de urcuș, dar eu, de-acum, cunosc locurile, am mai făcut o dată experiența asta. Apoi, pe același drum a urcat și batalionul. Cu armament, muniție, hrană pe o săptămînă și tot ce e necesar în astfel de împrejurări. Între timp, a nins mult, nici nu se mai cunosc urmele. Doar zăpada, întărită, ne arată cam pe unde au trecut pașii ostașilor.

Cine știe la ce s-o fi gîndind acum, în timpul mersului, vechiul meu prieten ! E atîta vreme de cînd fiecare dintre noi își are drumul lui, viața lui, treburile lui ! Oare mai sîntem noi prieteni cu adevărat, sau ne servim doar de cuvîntul ăsta pentru a ne întoarce din cînd în cînd cu gîndul la anii noștri de locotenenți, cînd eram toți o apă și un pămînt ? De-atunci au trecut cîțiva ani buni, iar noi

ne-am schimbat, viața ne-a așezat pe trepte diferite. Vreo doi sînt deja locotenenți-colonei, unul a rămas căpitan, unul s-a îmbolnăvit, altul... Asta-i, ce să-i faci ! Viața, timpul, împrejurările...

— Gip, ia uită-te, mă, și tu în direcția aceea, pe Custură, parcă se zărește ceva !

De ani și ani nu m-a mai chemat nimeni pe numele ăsta de odinioară, din școală. Acum m-am deprins să mi se spună „tovarășe maior" sau, cîteodată, în cadrul vreunei ședințe, la eșaloanele superioare, „maiorul Andreescu". Soția îmi zice Grigore și mă răsfață Grig, fiu-meu, mai pe scurt, îmi spune taică-tău, iar Cornel a rămas la acel „bătrîne" tandru și fără probleme. Ceilalți.. Pe unde or fi oare în acest moment ceilalți doi frați ai mei ? Or fi ajuns la casele lor ? Ce case ?! Dar ea ? Numai la asta nu m-aș fi gîndit... Marga... Soția fratelui meu...

Scările chitite gospodărește, treaptă cu treaptă, în tine, se desfășoară cîteodată spectaculos, ca evantaiele unor cozi de păun. Mai trebuie doar să smulgi o pană din ele și să ți-o pui la pălărie. Dar cum să apari astăzi cu așa ceva pe Strada Mare sau în holul unui cinematograf ?! Cine mai poartă azi pălărie cu pene de păun ?! Știu eu ?! „Poate că unii mai poartă — aud spiridușul acela bătînd un fel de apropo —, mai ales dacă sînt frumos și intens colorate..." Înghit în sec, noroc că vocile astea nu se prea aud, nu prea sînt luate în seamă.

Privirile mi se îndreaptă spre muchea stîncoasă în formă de custură. Da, parcă se zăresc niște puncte care se mișcă. Ne vom convinge imediat, în fond și drumul nostru tot pe acolo trece. Spun asta colegului meu, apoi ne continuăm tăcuți drumul. Credeam că o să pălăvrăgim, că n-o să avem timp să ne spunem tot, au trecut atîția ani...

— Este o akie, Gip !

Da, este o akie. Ei, și ? Gîndul mi se oprește la jumătate. Simt un nod în gît. Inima îmi zvîcnește cu putere. Ce s-o fi întîmplat ? Îmi dau imediat seama că sînt ai noștri. Colegul meu se bucură de imagine, probabil că o să-i

cadă bine în reportajul ăla al lui, dar eu nu pot să-mi stăpînesc tremurul cînd mă gîndesc la ce ar putea ea să reprezinte.

Ne iuţim pasul. Urcuşul e greu, dar şi impulsul pe care ni l-a dat apariţia akiei este destul de mare. Imediat ce scapă din muchea custurii, drumul coboară în serpentine strînse, strangulat de brazi încărcaţi de zăpadă.

Akia.

Îl recunosc imediat pe locotenentul Brumaru. Iarăşi Brumaru ! Cu el sînt cinci militari în termen, toţi schiori de elită. Probabil echipa salvamont alcătuită pe timpul instrucţiei în tabăra de munte. Se opresc. În akie se află un soldat înfăşurat în foi de cort şi în pături, parcă lipit de fundul ei. Geme uşor. Respir, în sfîrşit, un pic mai liniştit. Ostaşul trăieşte. Dar ceaţa îngrijorării îşi face iarăşi apariţia acolo, în adîncuri. Ce s-o fi întîmplat ? Brumaru încearcă să-mi prezinte raportul.

— Lasă, Brumarule, formula şi zi-i repede ce s-a întîmplat ?

O clipă îi întîlnesc ochii, mi se par inexpresivi şi reci, apoi îmi aduc iarăşi aminte de scena din gară. El şi Marga... Ce se va întîmpla oare peste o lună, peste două sau peste un an ? Ce o fi, ce o fi fost, între acest flăcău, aproape un copilandru, şi femeia aceea, care, la lumina becului de la capătul vagonului, în noaptea întîlnirilor, mi s-a părut unsă cu toate alifiile lumii ? Bietul Cornel ! El va fi probabil cel mai greu afectat în toată povestea asta...

— Soldatul Orion, tovarăşe maior, de la a treia, a făcut brusc temperatură. Treizeci şi nouă cu opt, treizeci şi nouă cu nouă. Asta-i tot. Îl ducem repede la spital.

Ce simplu i se pare lui Brumaru ! Auzi ? Asta-i tot ! Cum de o fi uitat puştiul ăsta că, acum doi ani, un ostaş şi-a pierdut viaţa exact în aceleaşi condiţii ?! El şi-a pierdut viaţa, iar unitatea titlul de frunte...

Evit să-l privesc din nou. Va trebui să fac totuşi ceva. Nu pot să mă prefac la infinit că n-am văzut, că nu ştiu, că nu mă interesează ce a fost între el şi Marga...

Colegul meu își scoate încet carnetul. Notează ceva, parcă pe furiș, se apropie de cel din akie, îi pune ușor mîna pe frunte, îi spune aproape șoptit cîteva cuvinte. E sensibil, apropiat de oameni, colegul ăsta al meu. Rămîn la părerea mea. Era mult mai bine pentru el și pentru toată lumea dacă, după absolvirea Academiei, ar fi revenit la trupe. Dar... treaba lui. I-am spus-o odată și nu i-a plăcut. S-a uitat la mine cu ochi surprinși, apoi mi-a aruncat, acolo, două vorbe, că și asta-i o muncă, și încă una afurisită. O fi, nu zic, dar nu te ține legat de călcîiul soldatului...

Ne continuăm drumul după ce salvamontiștii taberei se pun din nou în mișcare. Schiază formidabil băieții ăștia. Îi explic ziaristului cît de periculoasă poate fi febra asta, sus, pe munte. Inutil. Știe.

— Acum doi ani...

Și p-asta o știe.

— Știu, știu, mă întrerupe el, gîndindu-se probabil în cu totul altă parte, sau vrînd poate să mă cruțe.

N-ar avea de ce, pe atunci nu eu eram comandantul.

— Un necaz ca ăsta, continuă el, îți încrețește fruntea pentru multă vreme. În afară de faptul că s-a dus un om, se năruie și munca celorlalți, se creează un fel de opoziție între cel care nu mai este și cei care, din cauza aceasta, au pierdut ceva ce era al lor, ceva cucerit de ei...

Munte dur ! Munte nemilos ! Poate că tocmai de asta te și căutăm, te și înfruntăm, te și sfărîmăm pe dedesubt, așa cum nici apele nu pot s-o facă ! „Vezi-ți de treabă — îl aud gemînd acolo, în adîncurile și în înălțimile lui, el care a adunat tot ce are mai substanțial planeta : apa și piatra, piatra și apa —, e doar o iluzie. Nimeni n-are nici o putere asupra mea !“ Și aud iarăși, în necuvinte, iolario-ul stîncilor-turiste, plecate în excursie pe un munte în iernat, ca niște fire subțiri de praf pe creștetul unui elefant.

Urcăm încet, metodic. Piciorul se afundă adînc în zăpadă, pînă aproape de genunchi. Colegul meu nu vrea să-mi cedeze locul de deschizător de pîrtie. Face pe grozavul. Lasă-l, se avîntă, vrea și el, ca mulți alții, să se îmbete cu

iluzia asta. În fond, îl înțeleg. Îi înțeleg și-i respect această veșnică sete de mișcare, de aventură — poate că și scrisul este tot o aventură pentru el —, de om căruia nu-i plac treptele, ci saltul. A fost unul dintre cei mai buni comandanți de plutoane din această unitate. Plutonul lui alerga pe stadion, contracronometru, zece mii de metri. Și asta numai după cîteva luni de instrucție. Ca să nu mai vorbesc de celelalte. Noi nu ne-am măsurat însă niciodată la alergări. Nu știu din ce cauză. Ori ne-am temut mereu unul de altul, ori ne-am respectat prea mult fiecare.

Genunchii încep să simtă efortul. Cine a spus că muntele se urcă doar cu inima ? Pulsul bate accelerat în tîmple, ca un copil închis în casă de niște părinți care nu vor să-l ia cu ei la plimbare.

— Hei, Geo, mai poți ? îi strig de la un pas dinapoia lui.

— Stai acolo, în banca ta, îmi răspunde peste umăr, acum eu sînt cap de coardă. Apropo, acolo, în tabără, aveți și voi o frînghie-două de alpinism, să ne cățărăm și noi pe vreun bolovan ? Te știu amator. De cînd cu coborîrea aia a ta în rapel pentru a-ți salva subordonatul. Cum îl chema ? Parcă Iordache sau..., nu, nu Iordache, Iordăchescu, așa-i ?

— Ai memorie bună. Eu, să-ți spun drept, aproape că-l și uitasem, dar... Chiar în seara aceea, după ce am plecat de la tine și am luat trenul, am dat peste el acolo. M-am dus să beau o cafea. Era însoțitor la vagonul de dormit. M-a recunoscut imediat. După ce a trecut în rezervă, paradoxal, a îndrăgit sportul ăsta, a devenit alpinist. Muntele l-a trecut însă și pe el repede pe linia moartă. Și-a rupt piciorul...

Îmi întrerup fraza aici, inspir adînc aerul rece, puternic coniferat, dar nu pot să-mi savurez în întregime senzația. Cele petrecute acolo, în casa noastră, în casa fratelui meu, îmi apasă greu inima. Margareta Ianculescu... Uimirea ei de o clipă, apoi dezinvoltura ei, tăcerea mea, ascunzișul meu, tutuiala generală, integrarea ei perfectă, parcă de cînd lumea în mediul nostru familial... N-o deranjează care cîtuși de puțin faptul că e mai în vîrstă cu vreun deceniu decît

el ?! În sfîrşit... Nu, nici cu el, cu prietenul meu, n-am să pot discuta problema asta, n-am ce face, sînt unele lucruri pe care eşti nevoit să le laşi aşa cum sînt ; te împovărezi cu ele, le suporţi, dar n-ai cum să le schimbi cursul, devenirea.

— Cînd ne întoarcem, îi spun, trebuie să treci neapărat pe la mine, nevastă-mea ne ucide pe amîndoi dacă află că ai fost în oraş şi n-ai dat un semn. Trebuia s-o aduci şi pe nevastă-ta, schimbau şi ele acolo cîteva vorbe, ca vechi prietene şi colege, în timp ce noi dădeam raita asta prin tabără.

— Uite că nu m-am gîndit, am plecat în grabă.

Nici ăsta nu ştie să mintă. Mă rog, îl priveşte.

Urcăm.

Oare o fi ajuns Brumaru ? O fi venit la timp salvarea la punctul de întîlnire ?

Colegul îmi simte parcă gîndurile şi măreşte ritmul. Bravo, Geo, eşti un campion, parcă n-au trecut deloc anii peste tine ! Abia aştept să ajungem. Trebuie să iau legătura cu spitalul, să chem, dacă e nevoie, un elicopter să-l transporte pe ostaş la Bucureşti. „Să fii atent — m-a prevenit generalul la plecarea din secţia aceea din Marele Stat-Major —, la unii comandanţi de regimente există tendinţa de a se transforma în nişte soacre cicălitoare. Stau toată ziua lîngă telefon şi dau indicaţii. Să te ferească sfîntul să primeşti o misiune de la un astfel de comandant!" Ei, asta-i acum ! Sper să nu fi ajuns chiar în stadiul ăsta !

Şi iată, tabăra.

Căpitanul Huţu ne iese în întîmpinare. Totul e în regulă. Akia a ajuns jos, ostaşul se află acum la spital, în afara oricărui pericol.

— Dacă am fi întîrziat însă o oră...

Nu-şi termină fraza. Trece la altceva. Colegul meu ţine morţiş să se ducă la instrucţie. Chiar înainte de a lua o gustare. Eu ţin morţiş să stau lîngă telefon, să iau legătura cu spitalul, cu marea unitate. Doar sînt comandant !

— Tu, colega, îmi zice el, rămîi aici, ai treaba asta de rezolvat, în sfîrşit, ai tu mai multe, eu o să merg împreună cu tovarăşul căpitan.

Nu aşteaptă răspunsul. Trece la altceva, în timp ce Huţu se duce repede să aducă schiurile. Eu fierb. După ce termină de notat ceva în carnetul său, se apropie de mine şi îmi pune mîna pe umăr.

— Hai, mă, lasă, nu te mai frămînta, ai scăpat. Tot o să deveniţi voi „Unitate de frunte", iar tu o să fii numit, la vremea potrivită, bineînţeles, comandant de mare unitate.

Ce-i asta ? O consolare pentru mine ? Sau pentru el?

17

Da, reportajul e splendid. Avea dreptate colegul ăsta al meu. Locul lui e, într-adevăr acolo, în redacţia aceea. Oricît de poet aş fi sau aş fi fost eu, nu cred că aş fi reuşit vreodată să scriu un reportaj atît de frumos despre nişte lucruri care, pînă a citi ce a scris el, mi se păreau banale, lipsite de orice poezie. Munţii care se cufundă în adîncul lor şi cresc, senini şi înseninaţi, în mersul soldaţilor, permanenta şi insesizabila competiţie a ostaşului nu cu stînca aspră, ci cu sine. Muntele este un cîmp de luptă în care „inamicul" nu e numai dincolo de linia frontului, în tranşee de stînci sau de zăpadă, ci şi în propria ta persoană. A fi un învingător înseamnă a te învinge, a deveni, a te cunoaşte. De aceea urcă alpiniştii Everestul. Tabăra de munte este mai mult decît o tabără de instrucţie. Este o aventură, o întoarcere la începuturile pe care le găseşti mereu schimbate şi trebuie să te schimbi şi tu odată cu ele. Asta înseamnă să urci în munţii din care ai coborît sau, şi mai frumos, să cobori în munţii din care ai urcat.

— Geo ăsta al nostru e un sentimental ! remarcă zîmbind Camelia cînd îi dau să citească reportajul.

— I-auzi !

— Ca și tine, de altfel.

— Ei, nu mai spune ! încerc eu să glumesc, în timp ce îmi ciulesc urechile adîncurilor să sesizez nuanța. Eu, un sentimental ?! Nu mi se pare.

— Altfel de ce ai fi venit iarăși aici ?! De ce ai fi ținut cu tot dinadinsul să vii ?

— Camelia, nu interpreta ! Știi foarte bine de la logică, funcțiile de adevăr sînt adevăruri adevărate nu doar interpretări.

— Aiurea ! Sînt simboluri ale așa-zisului adevăr adevărat. Dar și mai adevărat este adevărul care n-are expresie, care n-are formulă, pe care îl simți și care te roade, adevărul tău. De aceea ai venit aici. Omul se întoarce în fel și chip la începuturi. Tu te-ai întors așa, eu doar cu gîndul. Unii te-au acuzat că vrei să parvii, că vrei să urci, să devii mare. Eu te cunosc mai bine. Ești un sentimental. Nu vrei nimic din toate astea — sau, în orice caz, nu vrei nimic mai mult decît ar vrea fiecare —, ești doar un poet neîmplinit care are nevoie de o muză.

— De o muză ? Ce naiba, Camelia, nu mai sîntem adolescenți ! E vremea copilului nostru să viseze !

— Tu visezi mai mult și mai multe ca el. Într-o lume mai întinsă, care are și trecut, pe cînd el... La fel și Geo ăsta. Nu-i place pe deplin acolo unde e, îl roade și pe el, ca și pe tine, nostalgia. Dar asta-i viața, așa sîntem făcuți.

N-am auzit-o niciodată pe Camelia vorbindu-mi astfel. Se pare că și ea își are nostalgiile ei. A trăi frumos, în doi, înseamnă a și renunța, tot frumos, la niște lucruri ale tale, sau a le ține într-un sertar cu amintiri uitate. Gîndurile și sentimentele a doi oameni nu pot să fie totdeauna identice. Ba nu sînt aproape deloc și, atunci, vrînd-nevrînd, trebuie să renunți, să cauți elementele comune, să ajungi la consens — nu-mi place termenul ăsta diplomatic, dar fără el nu se poate —, să găsești expresia cea mai potrivită, formula cea mai convenabilă..

— Grig, ce te tot frămîntă ?

Tresar. Oare la ce s-o referi ? În momentul cînd îmi pune această întrebare, ea trebuie să intuiască deja despre ce e vorba, o știu eu, nu-i scapă nici cel mai mic gest al meu, nici cel mai mic gînd. De cîte ori nu m-a adus femeia asta, soția mea, cu picioarele pe pămînt !

— Nu mă frămîntă nimic, Camelia. Sau, mă rog, nimic în mod special, dacă poate să existe și așa ceva. Munca asta pe care o fac îți aduce multe și de toate, nu poți să nu te frămînți, chiar dacă ai fi flegmaticul flegmaticilor.

— Nu la asta mă refer, știi tu bine. E altceva, mai adînc, mai subtil. În sfîrșit, timpul le va rezolva. Ai văzut, doar. Cîndva îi duceai grija lui Cornel, te întrebai pe unde o fi umblînd, ce o fi făcînd, cum s-o fi descurcînd. Te-am surprins noaptea, între somn și nesomn, pronunțîndu-i, semiconștient numele. Aveai lacrimi în ochi. Te-am înțeles și, îți mărturisesc, în clipele acelea te-am iubit, poate, cel mai mult. Era o sensibilitate de care puțini oameni sînt capabili, era tot ce poate spune cineva fără să știe. Era adevărul pur, necenzurat de formule și de conștiință. Cornel e, acum, cel mai fericit om din lume, dar tu iar ai găsit acolo, în adîncuri, ceva care să te frămînte, să te doară. Într-o vreme, am crezut că funcția asta de comandant a început să te abrutizeze, să-ți tocească sensibilitatea, bunătatea ta inconștientă și tandră. Te-am urmărit cum răspundeai la telefon cînd ți se aduceau la cunoștință vești neplăcute, cum îi repezeai pe unii dintre oamenii cu care lucrezi direct, mai ales pe Filip, care, cred eu, e un om mai dificil, mai greu de înțeles, mai încurcat pe dinăuntru. În acele clipe îmi părea rău, îmi venea să plîng, se pierdea ceva frumos din tine, deveneai... — hai să ți-o spun — o mașină de dat ordine. Dar, într-o zi, chiar după întîlnirea voastră, a celor patru frați, am redescoperit iarăși secretul acela al tău, mai bine-zis, am înțeles că mai ai încă puterea să păstrezi un secret, să te doară ce știi și să nu spui ce te doare... Am intuit bine, nu ?

Nu știu ce să-i răspund. Sînt tentat, pentru o clipă, să-i spun totul, să mi-o fac părtașă, să discut cu ea, dar... Nu, încă nu e timpul. S-ar ivi prea multe semne de între-

bare, prea multe complicații inutile. Las mai bine timpului sarcina asta a descurcării ițelor...

— Marga e o fată bună, deși e mult mai în vîrstă decît Cornel. E adevărat, nu prea știi de unde vine, ce simte, dar are în ea o forță pentru care orice femeie ar invidia-o. Noi am devenit prietene. Apropo, astăzi vor veni pe la noi, du-te și tu pînă jos și cumpără ceva de băut.

Gata, a schimbat vorba. Bine a făcut ! Oare femeile au, într-adevăr, atît de dezvoltat simțul ăsta, al șaselea simț al lor, intuiția ?

Zorile încă nu și-au făcut apariția deplin și definitiv în momentul cînd intru pe poarta unității. Gornistul sună „Atențiune !", comandantul gărzii îmi prezintă onorul. Înainte de a merge pe platou, la adunarea de dimineață, îmi fac obișnuitul rond prin curte însoțit de ofițerul de serviciu. Da, sistemul ăsta de control „la vîrf de ac" a dat rezultate incredibile. În cîteva săptămîni, totul s-a schimbat. Trebuie să cauți o săptămînă ca să găsești ceva demn de criticat. „Nu te amăgi, mă previn, nici nu știi de unde poate sări iepurele !" ; „Așa-i, recunosc, dar nu pot să nu mă bucur de rezultatul unui prim efort organizatoric mai serios." Au remarcat-o, de altfel, și cei de la marea unitate.

Așadar, reportajul acesta despre instrucția la munte cade într-un moment cum nu se poate mai potrivit. Se știe, cuvintele frumoase îmbărbătează, mobilizează. Îți mulțumesc prietene, mi-ai făcut un serviciu ! Udrescu a avut grijă să facă din acest reportaj mai mult decît s-a gîndit autorul însuși.

Maistrul Ghiță și plutonierul Treancu iar au avut un cuvînt de spus. Cel de-al doilea poligon de cameră este gata. Maiorul Iatan jubilează. Toate tragerile cu armamentul de infanterie au fost îndeplinite cu calificativul general „Foarte bine". La patru din acestea, nici un soldat n-a obținut mai jos de „Bine". E o chestie !

— Poligoanele astea de cameră sînt formidabile. Cine trage aici „Bine" ia cu siguranță „Foarte bine" în poli-

gonul real. Tovarăşe maior, îmi spune, privindu-mă în ochi, deschis, mulţumit, aţi avut o idee formidabilă ! Ca şi cea referitoare la punctul mobil de comandă !

E clar. Oamenii au început să creadă în mine. Trebuie să fiu şi mai atent, să nu-i dezamăgesc, să nu fac greşeli. De fapt, nu mă simt deloc în nesiguranţă. Dacă ai o bază temeinică, un început bun, dacă anii de comandant de pluton şi de companie ţi-au fost ani plini, fructuoşi, ani de învăţătură, de acumulări, dacă ai iubit vremea aceea şi i-ai dat tot sufletul, fără să alergi după cai verzi, fără să te gîndeşti numai la bastonul de care vorbea Napoleon, nu poţi greşi prea mult, nu te poţi abate prea mult de la drumul cel bun. Iar dacă totuşi ai făcut-o, revii repede, pentru că te trage ceva din tine, ceva care e mai puternic decît impulsul momentului, chiar dacă nu-l poate stăpîni şi preceda întotdeauna.

Mîine voi conduce o aplicaţie cu unul dintre batalioane. Maiorul Crosnatu, comandantul, este un ofiţer cu multă experienţă. Şi, în acelaşi timp, un om cu suflet ales, o bogăţie, cum îi zic subordonaţii săi. A trecut pe la multe unităţi, a învăţat o mulţime de lucruri. E abia maior, pentru că a devenit ofiţer tîrziu, pe la treizeci şi cinci de ani. Pînă atunci a fost subofiţer. Într-una din zile, mi-a povestit cum s-a mutat cu unitatea dintr-un capăt de ţară în altul. Era atunci, în primii ani de după război, un fel de instabilitate din punctul ăsta de vedere, un fel de căutare a unei cît mai bune amplasări a unităţilor în teritoriu sau... cine ştie ! Unitatea s-a îmbarcat pe tren, eşalonat, iar ei, ofiţerii şi subofiţerii, şi-au luat familiile. Se mulţumeau pe atunci cu o singură încăpere, fie chiar şi într-o mansardă. Veneau seara, obosiţi de efort, schimbau cîteva cuvinte cu soţiile, le mîngîiau tandru pe frunţile tinere, îngrijorate, apoi adormeau liniştiţi, mulţumiţi.

Echipa de arbitri este, cred eu, pe soluţie. Nu vom interveni cu nimic, vom lăsa lucrurile să se desfăşoare exact ca în luptă. Am stabilit ca să nu se permită nici un pas, nici o mişcare, decît numai dacă, într-o situaţie reală,

aceasta ar fi posibilă. Chiar dacă batalionul va sta trei zile și trei nopți pe poziție, în zăpadă, nu va putea trece la ofensivă, dacă nu vor fi create toate condițiile, dacă nu vor fi luate toate măsurile care depind de acest eșalon. În același timp, va trebui să experimentăm eficacitatea unor aparate de vedere pe timp de noapte, precum și a unui echipament cu proprietăți izoterme.

Îi chem pe șefii de birouri și pe cei de compartimente, precum și pe ofițerul de serviciu. Ca în fiecare dimineață, facem o scurtă trecere în revistă a modului cum s-a desfășurat programul pe ultimele douăzeci și patru de ore. Garda, subunitățile, personalul de serviciu, atelierele, ordinea și disciplina, asigurarea materială etc...

Sinopticuri, cifre, calificative, statistici. Nici o abatere disciplinară, s-a rezolvat cutare și cutare problemă, au mai rămas de soluționat următoarele...

Toată ședința asta durează o singură jumătate de oră. În alte zile, ea se reduce la zece-cincisprezece minute.

Nu e nici o plăcere să stai o noapte întreagă în ger. Iar dacă ai fost totuși nevoit să stai în tranșee și să-ți dezmorțești picioarele mișcînd neîncetat din degete, în scurt timp devii un sloi viu, dar greoi și inactiv. Așa că... După ce se termină ședința asta de analiză a activității pe douăzeci și patru de ore, reiau încă o dată, episod cu episod, aplicația pe care urmează să o desfășurăm. Prosper Mérimée observa, într-o carte (Cronica domniei lui Carol al IX-lea), descriind un episod al luptei de după noaptea Sfîntului Bartolomeu, că apărătorii orașului-cetate La Rochelle, odihniți peste noapte în încăperi încălzite, întreprindeau, în apropierea zorilor, raiduri pline de succes în tabăra asediatorilor, care înghețau în tranșeile din jur. Chiar și în situație de inferioritate numerică aceste raiduri reușeau. Deci...

Mă întrerup. Cineva bate ușor în ușă. Căpitanul Udrescu.

— Tovarășe maior, e gata. Oamenii sînt adunați, e timpul să mergem.

Sînt emoţionat, e pentru întîia oară cînd particip la o astfel de activitate. Repet cuvîntul pe care mi l-am pregătit cu multă grijă.

Căpitanul Filip îmi prezintă raportul. Cadrele sînt adunate în vederea...

Nu-l mai aud. Crîmpeie de demult, parcă dintr-o altă viaţă mi se perindă prin faţa ochilor... Şi el, nea Petrică, sau , oficial, maiorul Parfenie Petre, stă nemişcat, în prima bancă, precum un elev ascultător care-şi aşteaptă diploma de absolvire... Tocmai el, cel de la care am învăţat aproape tot ce ştiu în materie de metodică.

Mi-am scris cuvîntul pe o bucată de hîrtie, dar, cum să-l citesc în faţa acestor oameni care se uită atît de familiar la mine şi la nea Petrică ?

Mă ridic în picioare şi încep simplu, firesc. Îl prezint pe nea Petrică aşa cum îl ştiu toţi, dar şi cum îl ştiu numai eu, din timpurile acelea... E ca un examen pe care-l dau în faţa unuia dintre cei mai buni profesori ai mei.

Nu se aud decît cuvintele mele. Emoţionante, vibrante, ca ale unui poem. De fapt, e şi acesta un poem, un poem dedicat unui om care, peste cîteva minute, îşi va lua la revedere de la noi şi nu va mai fi obligat să revină mîine, la şapte şi un sfert, în uniformă. Nea Petrică iese la pensie, i-a venit şi lui timpul. Clipele acestea emoţionează, readuc nostalgii şi doruri, ne amintesc că sîntem o familie şi că tot aşa trebuie să rămînem. Nea Petrică va pleca, dar va rămîne totuşi între noi, îl vom căuta ori de cîte ori vom avea nevoie de el. De sfatul lui, de cuvîntul lui, de experienţa lui.

Pentru cîteva clipe, mă gîndesc la tata, la nea Ionică, la colonelul Alexandrescu... Timpul ! Toţi ajungem acolo !

Trebuie să pun mult suflet în ce spun, asta place, emoţionează, impresionează. Reamintesc episoade semnificative din viaţa acestui ofiţer priceput, harnic, dar oprit şi el, ca mulţi alţii, pe una din treptele devenirii, pe una din treptele ierarhiei. Natural, nu toţi vom ajunge generali.

Ia cuvîntul apoi căpitanul Udrescu. Ce frumos, ce curat, ce convîngător ştie să prezinte Udrescu munca unui om,

a unui comunist ! Iau cuvîntul colegii de birou, cei care-l cunosc de ani și ani.

El, aproape că nu știe ce să spună. E emoționat, are lacrimi în ochi.

Îi înmînez cadourile făcute de colectivul nostru. Un aparat de radio, o trusă de stat-major, ca să nu ne uite, un baston, tradiționalul baston, o mulinetă, un set de ace de pescuit, șampanie, flori. Plus cadourile tradiționale care stîrnesc rîsete, glume. Nea Petrică a știut să glumească, să descrețească frunțile. După-amiază ne vom întîlni numai noi, bărbații, la casa armatei pentru a sărbători evenimentul. De ce numai noi ? Nu știu, așa e tradiția în unitate, iar tradiția se respectă.

Episodul acesta creează un fel de stare de relaxare în unitate, nimeni n-are chef de treabă, toată lumea își ia rămas bun de la nea Petrică. Chiar și veșnic-încruntatul sau prea-flegmaticul Filip îi zîmbește plin de respect, de dragoste, acestui om inimos..

Asta e. Vine o vreme cînd trebuie să-ți iei rămas bun, cînd, vrînd-nevrînd, treci pe linia moartă, lași locul celor care au dreptul și obligația să continue ce ai început, ce ai continuat și tu...

Dau cîteva telefoane la o întreprindere agricolă care ne asigură, cum se spune, asistență de specialitate în pregătirea și întreținerea culturilor de seră, chem apoi colectivul de arbitri pentru a face ultimele precizări privind aplicația de mîine. Iau legătura cu primarii localităților pe raza cărora se va desfășura această aplicație pentru a scoate, la rîndu-le, subunitățile de gărzi patriotice care vor participa în diferite etape. E o aplicație complexă, care se va desfășura pe vreo treizeci de kilometri și va cuprinde, practic, aproape toate formele de luptă în care batalionul poate fi angrenat. Și apărare și ofensivă, și luptă de întîlnire și retragere și acțiunea ca detașament înaintat etc. Să vedem, dacă ne aprobă marea unitate, vom mai rămîne două zile și vom executa și un raid. De fapt, va participa aproape întreaga unitate, întrucît e vorba de o aplicație cu temă complexă, cu acțiune dublă. Sînt tare curios cum

vom ieşi. Încă din etapa exerciţiilor tactice cu grupa, cu piesa, cu echipajul, urmăresc nişte obiective practic-aplicative, nişte scopuri clare de integrare a tuturor acţiunilor, a tuturor activităţilor în exigenţele luptei moderne, în cerinţele doctrinei noastre militare. Adică: verosimilitate, continuitate, persistenţă şi ingeniozitate. Interesează spaţiul în care se mişcă gîndul tactic, soluţia propusă, iniţiativa, procedeul de acţiune ales. În sfîrşit, ar fi multe lucruri de pus la punct aici, dar, sper eu, aplicaţia va fi deosebit de densă, de instructivă.

Mă îndrept uşor spre casă. Simt un fel de eliberare, dar şi de regret, de nostalgie. Nea Petrică a ieşit la pensie, n-o să-l mai întîlnesc pe sală, n-o să-i mai zîmbesc, n-o să-l mai invit din cînd în cînd la o cafea... „De ce nu ? Doar nu s-a dus la capătul lumii ! Va rămîne în oraş !“ ; „Sigur, va rămîne, dar, de acum va fi altceva...“ ; „Altceva, ce ? ! Doar i-ai spus că totdeauna va fi la el acasă în unitate. Oricînd i se va deschide poarta, oricînd va fi bine primit în locul în care şi-a consumat cei mai frumoşi ani din viaţă, în care, de fapt, a trăit o viaţă. Fără să ceară nimic, fără să fi primit vreodată măcar o mustrare.“ Paşii îmi sînt totuşi uşori. A fost primul meu examen de acest fel. M-am descurcat. Realmente oamenii au fost emoţionaţi, nu se mai termina ceremonia, fiecare avea să-i spună ceva lui nea Petrică. Şi nu numai lui. Avea dreptate Udrescu. A fost o probă de coeziune, de maturitate colectivă. „Începem să fim ceea ce trebuie să fim, tovarăşe maior, nu găsiţi ?“ ; „Da, am observat şi eu, colectivul a devenit ceva mai mult decît o sumă de cadre care vin la adunare pentru că aşa e ordin.“

Nici nu observ cînd am ajuns în centrul oraşului. Dar, la această oră, Strada Mare nu este aglomerată. Paşii mă ascultă, e ca şi cum aş schia, iar procedeele de întoarcere pe care le ştiu eu ar fi cele mai potrivite pe pîrtia aceea.

Dar...

Aproape fără să vreau, îmi încetinesc mersul. Şi-l încetineşte şi ea. Vrea s-o ajung, se vede de la o poştă. Şi eu mă tem, m-am temut mereu de momentul ăsta. Dar, mă

rog, fie ce o fi. Tot trebuia să se întîmple odată și odată. Atunci, la nuntă, cînd am dansat amîndoi, am evitat orice discuție, orice explicație. Într-un fel, am obligația să-l cruț pe fratele ăsta al meu, să-l apăr împotriva altor lovituri pe care nu le merită.

— Bună, Marga ! Gata, ai încheiat pentru azi ?

— Bună, Grig ! Pot să-ți spun așa, nu ? Am încheiat și mă grăbesc spre casă. Cornel ăsta e un tip formidabil. N-are o clipă astîmpăr.

— Așa e el, dinamic. Seamănă cu tata. Totul e în ordine ?

— În ordine perfectă, Grig. Vă așteptăm mîine.

— S-a făcut. Acum te las. După-masă avem o sindrofie între noi, bărbații, la casa armatei.

18

— Lasă, mă, Andrei, nu mai fi îngîndurat, așa a fost să fie. Viața își are nenorocirile ei, n-o să faci tu ordine în asta. N-o să facă nimeni, fii sigur, viața își are singură grijă de treburile ei. Asta e. Dar unii sînt, într-adevăr, sublimi în nenorocire, ca și în fericire, așa cum a fost, cum spui tu că a fost, caporalul acela.

— Mi-aș fi dat o mînă, tovarășe maior. O mînă mi-aș fi dat pentru șansa lui, pentru picătura lui de soare pe pămînt. Dar ce spun eu, ăstea-s vorbe prea mari, sînt metafore. Eu am văzut un om zbătîndu-se între viață și moarte, luptîndu-se și cu una, și cu alta. Cum să vă spun...

Căpitanul Andrei Nicolescu e un munte de om. Are o palmă mare și fierbinte ca o pîine abia scoasă din cuptor. Dar cum pîinea nu e făcută în loc de secure, nici palma lui nu e făcută pentru a lovi. Pare blîndă ca un urs de catifea, ca o pernă de mătase. Așa cum îi este de altfel întreaga înfățișare. Buzele i se mișcă ușor, tandru, se lipesc parcă de cuvinte, se amestecă cu ele, fierb înăuntrul

lor, iar ochii i se înnegurează sau i se limpezesc ca gîndurile. Ca simţămintele. E un om care n-are ascunzişuri, care ţi se dezvăluie dintr-o dată de la prima vedere, de la primul cuvînt, dezarmant şi necomplicat, c-un inocent surîs de copil care nu se ştie şi nu se vrea în nici un fel alintat.

— Spune-mi cum crezi, cum îţi vine mai la îndemînă, ce vrei să-mi spui. Oricum, nu e vina ta. Poate nu e vina nimănui.

— Putea să nu se întîmple, tovarăşe maior. Sînt sigur. Putea să nu se întîmple. Unele lucruri nu sînt însă în ordine. Şi nu plătesc totdeauna cei vinovaţi, cei care ar trebui să plătească. Cad adesea oameni nevinovaţi, şarpele nenorocirii muşcă de unde poate cînd e întărîtat...

Îl privesc cu atenţie. Nu l-am văzut niciodată aşa. E revoltat, e pornit împotriva celor care crede că poartă vina acestei nenorociri, celor care-şi mai fac încă veacul pe şantiere nu cu gîndul la treabă, ci cu ochii la ceas şi la casierie. Aşa e, din păcate. Unii se duc pe şantiere pentru bani şi nu mai văd nimic altceva.

— Aş fi vrut ca, la întoarcere, să vă aduc numai veşti bune, tovarăşe maior. Le-aţi fi meritat, toţi le-am fi meritat, oamenii au muncit extraordinar, au depăşit zilnic planul cu 20-30 de procente, ba chiar şi cu 50 în unele zile. Şi n-am văzut la unul vreun semn de nervozitate, vreo tendinţă de chiul, de aranjare. Se sculau schimburile în miez de noapte şi, în cea mai desăvîrşită ordine, porneau spre galeriile de aducţiune, spre captări, spre staţia de sortare. De parcă erau schimburi de santinelă, nu alta. Mă şi gîndeam cum de pot fi aşa de disciplinaţi, mai disciplinaţi chiar decît în cazarmă, mai conştiincioşi, mai harnici. Au făcut minuni băieţii ăştia, pe cuvîntul meu, au impresionat tot şantierul. Unii munceau ca nişte apucaţi, aproape fără pauză, te întrebai de unde au atîta putere, de unde au atîta avînt. După ei se luau şi alţii, ba chiar şi muncitorii civili care, ştiţi, au ritmul lor pe astfel de şantiere. Unul dintre ei vine într-o dimineaţă la mine şi mă întreabă ce am de gînd, ce vreau să fac din şantierul ăsta.

I-am răspuns că n-am de gînd nimic în mod special, că îmi fac datoria și că tot așa ar trebui să și-o facă și el. „Acolo, la unitate, tot așa vă speteați ?", întreabă. „Tot, îi răspund, dar, vezi dumneata, ăsta-i ritm militar, adică ritm tînăr, nu de boșorogi, și nu ne spetim, făcem pur și simplu treabă, așa cum trebuie făcută ea și cum ar trebui s-o faci și dumneata." „Așa o fi, tovarășe căpitan, dar șantierul ăsta e al nostru, al celor din zonă și, dacă se termină prea repede, trebuie să ne găsim altceva de lucru sau să ne întoarcem la C.A.P.". „Și ce ai vrea, mata, mi-am ieșit eu din pepeni, șantierul ăsta să lîncezească aici pînă veți ieși dumneavoastră, cei din zonă, la pensie ?" Ca să vedeți mentalitate. În loc să pună osul la treabă, să se bucure de mîna de ajutor pe care le-o dădeam, ei — nu toți, firește, doar vreo doi-trei dintre ei ! —, ne reproșau că muncim prea repede, că se termină prea iute construcția ! Insul ăla nu se gîndea că, între două cicluri de instrucție, între două aplicații sau trageri de luptă, ostașii făceau un efort în plus pe șantier, că le veneam în ajutor și nu altfel. Dar, ce să-i faci, cum spuneați, sînt oameni și oameni. Nu-mi dau seama cum or fi nimerit unii dintre ei pe șantier, ce o fi în capul lor ! Ei, bine, pe fondul ăsta s-a produs accidentul. Împrejurările le-ați aflat. V-am explicat la telefon, v-am și scris. Dacă era strivit unul din ăștia de care vă vorbeam, zău că nu-mi părea rău, era ca o plată, ca o răsplată, dar uite că n-a fost așa. Plătesc cîteodată cei ce nu rămîn datori, cei mai buni dintre cei mai buni. Caporalul ăsta, îl știți, era cel mai bun gradat din companie. Cel mai inteligent, cel mai harnic, cel mai săritor. Cred că n-am să-l uit niciodată...

...Da, știu, am citit scrisoarea aceea de cîteva ori. Am întors-o pe toate părțile, m-a durut și pe mine, ca și pe el, care a scris-o. I-am simțit tremurul, tremurul mîinii lui cu palma mare cît o pîine caldă, abia scoasă din cuptor. Al mîinii care nu știe decît să mîngîie, să aline. Parcă văd amurgul acela care cobora dinspre piscuri roșu-violet și străveziu, ușor ca o plasă de mascare. Muntele ciopîrțit, cariera de piatră, stația de sortare. Vor fi fost în peisajul

acela și magnific și tragic — tragicul, dar și sublimul mutării unui munte ! — gînduri de nostalgie, întoarceri în timp, crîmpeie de amintiri. În scrîșniturile lopeților, în acidul lactic din mușchii umflați de efort, în privirile obosite ale soldaților și muncitorilor. Vor fi fost atîtea și atîtea gînduri și simțiri cîte sînt într-un om și într-o lume, într-o pajiște cu mastodonți de oțel și de piatră și într-un pisc mutat peste noapte la poalele lui. Vor fi fost multe. Un amurg este totdeauna și o întoarcere, o asemuire, o mîngîiere. Cum de i-o fi venit șefului de șantier ideea aceea, nu-mi dau seama. Probabil era și el presat de cine știe ce plan nerealizat. O fi primit ciment și trebuia să-i dea zor, să recupereze rămînerile în urmă. Sau să ia avans pentru a preîntîmpina cine știe ce situații viitoare. S-a întîmplat de cîteva ori să rămînă fără ciment și să sufle în degete, să aștepte. Or, în vîrful muntelui așteptarea e teribil de grea, te ucide. Muntele nu e făcut să aștepți pe el, ci să-l treci sau să te iei la trîntă cu povîrnișurile lui. Cumnecum, cert e că a chemat un maistru la el și i-a dat ordin să repare banda transportoare sort mărgăritar — ce nume frumos pentru un utilaj ! — și să-i dea zor cu lucrul. Maistrul cică a obiectat că ar fi terminat programul și el nu e plătit pentru ore suplimentare, că n-o să-i facă nimeni statuie, că, în definitiv, mai e și mîine o zi, că nu se dărîmă nici muntele și nici șantierul nu se mută din loc dacă nu repară el atunci și acolo banda aia nenorocită, coșcovită de ploi și de nevopsea. „Musai, mă, musai ! — îi replicase inginerul. Ce, faci ce vrei tu ? Trebuie să intre în funcțiune, n-are ce lucra schimbul care vine !“ „Atunci s-o repare ei !“ „Ba o repari tu, că e banda ta, tu răspunzi de ea, clar ?“ Clar, neclar, maistrul se apucase de treabă. Cu ochii la ceas și cu gîndul cine știe unde. A chemat cîțiva oameni, a dat dispozițiunile necesare, apoi, cînd totul a fost gata, s-au apucat s-o urce înapoi pe stative. N-aveau însă nici cablu stas și nici macaragiul nu era acolo. Ăsta umbla toată ziua zăbăuc prin șantier. După una Frusina, cu care-și făcea praf leafa, în timp ce nevastă-sa... „Tu nu știi, mă, să umbli cu drăcia asta ? îl întrebase maistrul pe

șoferul mașinii pe care se afla macaraua. Cum să nu știi, știi, licheaua dracului, că toată ziua n-ai altceva de făcut decît să te perfecționezi ! Auzi, mă, *să te perfecționezi.* Să înveți a doua specialitate, ca la armată, să nu dea inamicul peste tine și tu să ai un tun cu care să nu știi ce să faci. Hai, treci repede în cabină și suspendă porcăria asta, că acum vine șeful." Șoferul n-avusese timp să mai răspundă. Pornise motorul, se urcase în cabina macaralei și începuse să miște încolo și încoace manetele. Nu era el chiar așa, cleios, dar nici maestru nu era. La un moment dat, banda se agățase de ceva, iar muncitorii și ostașii aflați prin împrejurimi săriseră să dea o mînă de ajutor. Cureaua de ventilator cu care, în grabă, suspendaseră banda transportoare cedase și...

— V-am produs un eveniment neobișnuit, tovarășe maior. S-a dus „Foarte bine" la inspecția care bate la ușă.

Îl privesc atent și parcă nu-l mai recunosc. Sau poate că mi-a ghicit ascunzișurile, temerea neexprimată, reproșul. Nu, nu un reproș adresat lui, deși nici el nu poate fi absolvit cu totul și cu totul de acest accident, ci faptului în sine, întîmplării. Întîmplării, pentru că, datorită ei, ni se vor încreți frunțile, ni se vor strînge inimile. Ce vină au oamenii ăștia — ceilalți comandanți de subunități, cei din statul-major, din comitetul de partid de la noi — că dintr-o macara s-a desprins un obiect de o tonă și jumătate care a rupt coloana vertebrală a unui caporal ? ! Aparent, nici una. Și chiar nici una nu au. Ei nu erau acolo — poate, mulți nici nu-l cunoșteau pe caporal ; nici eu nu-mi aduc bine aminte de el —, nu conduceau ei acea activitate... Și totuși, în adîncuri, persistă acel fior, acea umbră care întunecă fruntea... Omul ăsta, tînărul ăsta, a umblat pe aceleași alei ca și noi, a mers cu noi la aplicații, la trageri, a fost, cu alte cuvinte, de-al nostru. Și, de-acum, nu va mai putea umbla niciodată, va fi un infirm, un...

Acolo, la dispensarul acela din vîrf de munte, se prezentase toată compania să dea sînge, să-l salveze. Și nu numai ostașii companiei, ci și muncitorii din șantier care

se aflau prin apropiere. Căpitanul nu se dezlipise o clipă de lîngă el, încercase să-i aline cît de cît durerile. Îi ștersese sîngele de pe față cu palma lui mare și caldă. Îi așezase o șuviță de păr pe frunte, îl mîngîiase tandru, ca pe un copil. „Mă, Vasilică, ce ți s-a întîmplat ție, mă, băiatule ?“ „Nu-mi simt picioarele, tovarășe căpitan și mă arde grozav în spate.“

— Mă uitam la el cum își mușcă buzele de durere, cum îi ies ochii din orbite, cum se ține cu mîinile încleștate, disperate, de baierele tărgii... Tovarășe maior, știți, omul ăsta are o forță extraordinară în el, era ca un gigant, ca un munte. Sau cel puțin așa l-am văzut eu în clipa aceea cînd, deși îi tamponam fața cu batista, n-am încetat o clipă să-i văd și să-i admir zbaterea, lupta.

— La ce bun, Andrei, ce s-a ales din omul ăsta extraordinar, cum îi spui tu ? Ce va fi el mîine ? Un infirm. Un om în cărucior. Falnicul munte va fi doar un mușuroi de cîrtiță în sufletul lui, un coșmar. Gata, s-a tras perdeaua între el și lume. Oricît de puternic ai fi, oricît de multă iubire ai fi acumulat de-a lungul anilor, nu poți să nu ții seama de realitatea asta crudă, nemiloasă. Asta e, Andrei. Să nu uităm să scriem în jurnalul unității despre el. Într-un fel, tot în luptă se cheamă că a căzut. Ce zic cei de la spital ?

— Nici o șansă.

— Peste cîtva timp vom uita. Ne vor fura treburile de fiecare zi. Vom uita, așa cum am mai uitat și altădată inundațiile, cutremurul...

Tresare, mă privește uimit, apoi își revine, zîmbește, dă să spună ceva, renunță, se ridică și își cere permisiunea să plece. Trebuie să se pregătească pentru a se întoarce acolo, pe șantier.

— La revedere, Andrei ! îi spun, strîngîndu-i mîna. Și ai grijă în continuare. Acum du-te acasă și rămîi douătrei zile cu familia.

Iese. Cu același zîmbet de uimire, de fugă parcă undeva, sus, pe un vîrf de munte sau într-un adînc. Cine știe ce coardă sensibilă or fi atins acolo, în el, cuvintele mele !

19

Trebuie să-mi fac timp să stăm de vorbă. De vreo două zile căpitanul Filip, Filip Fănică — F.F., căpitanul F.F. îi zic, în lipsă, mai în glumă, mai în serios cîţiva — m-a „ameninţat" că are să-mi spună vreo două vorbe. Între patru ochi. Trebuie neapărat să-mi găsesc un timp. Nu ştiu de ce, dar parcă nu-mi place să rămîn singur cu el, să discutăm aşa, în doi. Căpitanul e un tip de om pe care nu pot să-l privesc în ochi. Cuvintele noastre nu se potrivesc, n-avem aceleaşi reprezentări despre problemele unităţii, n-avem aceleaşi impresii despre oameni, despre muncă. Mereu mi se pare că unul trage într-o parte şi celălalt în alta. Nu chiar opusă, dar, în sfîrşit, în alta.

— Tovarăşe căpitan Filip, îl opresc eu nefamiliar pe coridor. Parcă ziceai că vrei să stăm de vorbă. Poftim. Şi aşa n-am prea avut noi timp să schimbăm două cuvinte ca lumea. Mereu ocupaţi, mereu plecaţi...

— A, da, uitasem ! Sigur că da, aş avea cîteva cuvinte să vă spun, pardon, să vă raportez, n-o să vă supăraţi pe mine, nu ?

— Să lăsăm etichetele, doar muncim împreună. Ar fi bine ca...

— Vă mulţumesc pentru intenţie, dar, ştiţi, pentru mine regulamentul, politeţea...

— Uite care e chestiunea, tovarăşu' Filip, eu sînt mai în vîrstă ca dumneata cu vreo şapte-opt ani, dacă nu mă înşel, dar asta nu înseamnă un capăt de lume. Aşa că te-aş invita să priveşti lucrurile mai direct, mai la obiect. Lasă-mă pe mine să-mi dau seama în ce măsură eşti sau nu politicos. De altfel nu de complimente reciproce avem noi nevoie, ci de înţelegere, de unire a forţelor, înţelegi...

Îmi zîmbeşte superior, îşi potriveşte cu încetineală voită ochelarii fumurii, cu ramă de aur, îşi scoate o ţigară, o brichetă cu gaz, ultimul strigăt, îmi cere din ochi permisiunea să fumeze, apoi face semn plantonului să ne aducă două cafele. Ceremonialul o dată terminat, îşi pune un ge-

nunchi peste celălalt și mă privește cu luare-aminte un minut, poate două, apoi începe :

— Tovarășu'... maior, ce voiam eu să vă spun, pardon, să vă raportez, dumneavoastră veniți de acolo, de sus. Deci de sus în jos. Vedeți, de acolo, de la Marele Stat-Major, lucrurile astea mici, nimicurile, nu aveați cum să le percepeți, să le înțelegeți. Ele au rămas totdeauna pe seama noastră, a muritorilor. Îi spuneam treaba asta și lui unchi-meu, generalul, adevărata bază se constituie din aceste chestiuni mărunte, așa cum se constituie stînca de corali din fragmente de materie vie. Și el, ca și dumneavoastră, e în principiu de acord, dar, vedeți, dumneavoastră alcătuiți o generație, noi, alta. Vream să vă spun, iar am greșit, să *vă raportez* așa, deschis, că prea ați luat-o ușor, prea vă purtați cu mănuși. De pildă, chiar și cu căpitanul ăsta, Nicolescu. Eu îl știu bine, mi-a fost coleg în școala militară, are multe goluri pe care încearcă să le acopere prin firea lui fals-poetică. Goluri în comportare, goluri în pregătire. Altfel, reușea la Academie, n-ar fi rămas și acum comandant de companie...

— Tovarășe căpitan, știi cîți ani am fost eu comandant de pluton ? Nu știi, îți spun eu : zece !

— În sfîrșit, se mai întîmplă, atunci erau alte vremuri. Astăzi... În orice caz, v-aș sfătui, pardon, v-aș raporta să fiți mai ferm, altfel vă iau ăștia peste picior și se duce totul de rîpă.

— Astea sînt vorbele pe care voiai să mi le spui ?

— Am considerat că este de datoria mea. Dumneavoastră sînteți comandantul. Generația care deține funcții de conducere. Noi, cei tineri, venim.

— Mulțumesc, tovarășe căpitan, o să mă gîndesc. Acum am să-ți spun și eu vreo cîteva cuvinte. Îmi dai voie ?

— Dumneavoastră sînteți comandantul !

— Este ora zece. La 08.00 trebuiau să fie gata niște documente de stat-major de care dumneata răspunzi nemijlocit. Sînt gata ?

— Dacă mă luați așa...

— Sînt sau nu sînt ?

— Păi... credeţi că totul se face aşa, cît ai bate din palme ? Acolo, la *Mesteme,* aveaţi oameni, oameni inteligenţi, cu mînă, cu cap. Aici, la noi, facem ce putem...

— Unul din documentele acestea trebuia să-l faci dumneata personal, tovarăşe căpitan. În calitate de şef de stat-major.

— Ştiţi...

— Nu ne-am înţeles aşa ? N-ai spus dumneata în şedinţa comitetului de partid ca fiecare să-şi facă lucrările, să folosim raţional timpul de lucru, să nu mai aruncăm sarcinile pe umerii altuia ?

— Da, dar vedeţi, un şef de stat-major are multe de făcut !

— Ce ai făcut dumneata săptămîna asta ? Antrenamentul de stat-major l-ai amînat, planul de control nu e gata, în foaia de stare a gărzii n-ai semnat în nici o zi... Nici documentul ăsta nu e gata. Ştii cum ţi se spune în unitate ?

— Tovarăşe maior !

— Nu, n-o lua aşa. Eu vorbesc serios. Ştii cum îţi spun unii ? Bineînţeles cînd nu eşti de faţă. Îţi zic „căpitanul F.F.“ Fireşte, asta nu vrea să însemne doar Filip Fănică, ci şi altceva, ştii dumneata ce. Ceva în legătură cu frecvenţa. Că nu te găseşte nimeni toată ziua. Nici în birou, nici la cîmpul de instrucţie, nici în poligon... Numai dumneata ştii pe unde umbli. Uite că ţi-am spus şi eu ce trebuia să-ţi spun. Înainte de a vedea paiul din ochiul altuia...

— Nu în aceiaşi termeni vorbiţi cu Nicolescu, deşi nu eu, ci el a adus un eveniment deosebit unităţii ! Trebuia pedepsit, pus în banca lui. De atunci, din 15 mai şi-a luat lumea în cap. Se crede un erou.

...Se răsuceşte biroul, gîndul îmi fuge năuc peste pajişti, peste piscuri, peste ani...

...15 mai... Zi cu ploaie măruntă şi puhoaie cît fluviul. Mă cuprind parcă şi acum fiorii aceia înţepoşaţi ai sinis-

trului exod al apelor și norilor. Sosisem la unitate de două zile . La aceeași unitate la care sînt acum comandant. Venisem în legătură cu baza materială. Lucram pe atunci la Comandamentul infanteriei și tancurilor și se începuse o acțiune de perfecționare a poligoanelor și bazei materiale în ansamblu. Nici n-veam treizeci și patru de ani, abia absolvisem Academia Militară...

Mare lucru nu reușisem să fac. Ploua întruna, iar terenul din afara unității, unde urma să amplasăm poligonul automatizat de instrucție a tragerii, era tot o apă. În seara zilei de 13 mai 1970 mă aflam în unitate. Controlasem programul de seară și discutam cu ofițerul de serviciu ce-ar mai trebui făcut pentru remedierea lipsurilor constatate. Apoi mă retrăsesem la camera de oaspeți — pe atunci nu era cămin de garnizoană — și mă apucasem să rezolv cîteva probleme de logică matematică, o veche pasiune a mea. Vrusesem să-mi aleg, cu ani în urmă, pentru lucrarea de diplomă o temă referitoare la functorul existențial în logica matematică sau cam așa ceva, dar, pînă la urmă rămăsesem la problema metodei la Bacon și Descartes. Ce vremuri ! Cum mai învățam ! Cît de frumoase mi se păreau diminețile care urmau după nopțile albe ! Dar trecuse și asta, venise și rîndul examenului de admitere în Academia Militară și...

Noaptea coborîse mohorîtă și rece. Dincolo de geam, ploaia cădea subțire și uniformă, semănînd cu zgomotul pe care-l fac viermii de mătase cocoțați pe frunzele de dud. Zîmbisem cine știe cărei amintiri despre ploaie sau despre izvoarele firului de borangic — noi, acasă, creșteam în fiecare an viermi de mătase —, apoi, într-un tîrziu, adormisem. Adormisem cu gîndul la borangic și la zgomotul pe care-l fac viermii de mătase cînd ronțăie frunze de dud, dar și cu un fel de strîngere de inimă, cu senzația de umed pe care ți-o dă o manta de soldat îmbibată de apă sau clefăitul bocancilor în noroiul argilos al cîmpului desfundat de ploi.

Nu-mi amintesc dacă mă trezise țipătul strident al soneriei de alarmă, sunetul trompetei sau amîndouă deopo-

trivă. Știu doar că-l găsisem pe comandant în biroul său chibzuind, împreună cu statul-major, un plan. „Trimitem un batalion la platforma industrială, o companie la pod și în satele... și..., o companie la gară, o altă companie la crescătoria de vite, o altă companie în satul..." Apoi, fulgerător, transportoarele țîșniseră pe poartă, năpustindu-se în noapte. La lumina farurilor, stropii împroșcați păreau mărgele dintr-un colier de aur, iar ploaia — o pulbere de stele căzătoare. Detașamentele și echipele de salvare-evacuare acționaseră din zorii acelei zile și pînă-n noapte într-o ordine desăvîrșită. Nu e prea mult spus. Ostașii, în împrejurări grele, își simt aproape umărul, se încrîncenează în efort, nu dau un pas înapoi. Ziua aceea a reprezentat pentru mine o scufundare în adîncurile nevăzute ale unei realități care mi se dezvăluia abia atunci, în conul de lumină pe care-l aruncă situațiile-limită.

Înțelesesem atunci ceva din psihologia luptei, a luptei celei adevărate, pe viață și pe moarte. Gîndul îmi fugise spre povestirile tatei despre luptele de la Cornești, de pe dealul Sîngeorgiului, de la Apahida și Carei. Văzusem apoi puhoaiele mistuind podul, frîngînd calea ferată, strîngînd de-a valma în dale mari, asfaltul șoselei, năruind case, livezi, cîmpuri întinse. Oamenii aveau fețele cenușii, ca norii de deasupra lor, iar în ochi li se citea fie disperarea, fie forța lăuntrică a comunității, a solidarității.

Alergasem repede să-l văd pe tata — casa noastră se afla doar la douăzeci de minute de mers de cazarmă —, dar nu era nici un pericol acolo. Apele nu aveau cum să ajungă pînă la casa noastră, zona aceea se află în apropierea colinei. Tata stătea în pridvor și privea printre ramurile nucului, undeva, în depărtare. „N-ai venit acasă", constatase el pe tonul cel mai firesc din lume. „N-am venit, tată. Am avut niște treburi și am rămas acolo." „Urîtă vreme ! De cînd sînt, n-am pomenit așa ceva !". „Tată, eu mă întorc la unitate. Trebuie." „Știu că trebuie, băiete, și eu am făcut armata. Armata și războiul. Du-te." Mă întorsesem repede la unitate, dar gîndurile-mi rămăseseră tot acolo, pe pridvorul casei, la privirile tatei care așteptau

parcă pe cineva, care căutau ceva dincolo de crengile nucului și de zare, dincolo de toate cîte sînt.

În noaptea următoare fusesem cu un detașament la fabrica de cherestea, iar în zori încercasem să ațipesc cîteva momente în cabina mașinii, în timp ce ne îndreptam spre satul din apropiere. Mă trezisem brusc zguduit de frîna violentă. Șoferul stopase la timp. Se vede însă că trecuse prin emoții mari. Fața îi era lac de sudoare. Apa rupsese în întregime șoseaua pe o porțiune de cîteva sute de metri. O mașină o luase totuși înainte împroșcînd puternic apa. O priveam cu ochii dilatați de încordare. Puhoiul creștea din ce în ce. Îl vedeam cum se lățea, cum se năpustea peste șosea ca o uriașă cohortă de păsări migratoare. Camionul care intrase deja în torent se lupta din răsputeri să ajungă pe fragmentul de șosea de dincolo. Nu trebuia pierdut nici un moment. În cătunul de lîngă șosea apa ajunsese pînă aproape de streșinele caselor. În aerul umed, sub norii joși, lipiți parcă de sol, țipetele celor aflați pe acoperișurile caselor sau în încăperi, în spațiul de treizeci-patruzeci de centimetri de aer care mai rămăsese pînă la tavan, răsunau continuu, ca niște veritabile sirene de alarmă.

În sfîrșit, mașina reușise să atingă uscatul. Soldații debarcaseră înainte ca șoferul să pună frîna. Se poticniseră însă imediat de șuvoiul îmbulbucat, cenușiu-gălbui, ca o leșie în clocot. Eram la cîteva sute de metri de ei, dincoace de ruptură. Le citeam deznădejdea întipărită pe fețe, neputința. Puhoiul se rostogolea înspăimîntător, purtînd pe coama valurilor bușteni, cadavre de vite, resturi de case. Dincolo, în micul cătun, speranțele înflorite pentru o clipă la vederea soldaților, se spulberau încet, încet. Cine avea curajul să se arunce în torentul acela, să se lupte cu apa dezlănțuită ? La o sută de metri doar de locul în care se oprise mașina, prima casă se prăbușea în volburi ca o cămilă obosită în valurile deșertului.

Atunci, unul dintre ostași, un elev-caporal, unul din cei aflați în stagiu la unitate, își legase o frînghie de mijloc și se aruncase în volburi. Apa era rece ca gheața. Îl izbeau crengile, buturugile, ierburile și celelalte obiecte aduse din amonte. Pe mine mă izbise însă gestul celuilalt

elev-caporal, care se afla acolo, la doi pași de torent. Gestul pe care-l face un om cînd cineva i-o ia înainte, cînd i se spulberă de sub nas ceva. De fapt, abia acum îmi dau seama că mă contrariase gestul acela. Atunci poate nici nu-l înțelesesem prea bine. Îl receptasem și atît. Urmaseră apoi cinci ore de luptă dramatică cu puhoaiele pentru salvarea celor unsprezece sinistrați. Elevul-caporal legase frînghia de un copac, sau de stîlpul unei porți, nu mai țin minte precis, apoi îi transportase pe toți unsprezece sinistrați în șosea. Înotînd, ținîndu-se de frînghie. Cei salvați erau bătrîni, femei, copii. Dar și el, elevul-caporal, de-abia se mai putea ține pe picioare. O fată se apropiase de el, îi dăduse o cană de ceai cald și o înghițitură de palincă. Era o fată înaltă, blondă, fragilă, nepotrivită parcă pentru ce se petrecuse acolo. Și imaginea aceasta mi se întipărise în memorie. O fată frumoasă, proaspătă ca o floare care-și deschide petalele dimineața, lîngă un tînăr robust, cu palma cît o pîine mare, caldă, abia scoasă din cuptor.

A doua zi primisem ordin să mă duc într-o altă garnizoană. Undeva în nord, unde Someșul își ieșise din matcă. Plecasem cu un elicopter...

— Fănică, ai învățat să înoți ?

Căpitanul se uită la mine surprins, uimit chiar.

— Tovarășe maior, eu...

— Tot îți mai persistă în memorie întîmplarea aia din dimineața zilei de 15 mai ? Dacă ai fi știut să înoți te-ai fi aruncat dumneata în valuri. Este ?

— Tovarășe maior !...

— Atunci te-ai pus pe învățătură și ai terminat printre primii școala. După doi ani erai comandant de companie, după alți trei dădeai examen de admitere la Academia Militară... Au urmat cîteva unități din București. Aveai perspective mari, te așteptau funcții importante, dar...

— Tovarășe maior !...

— ...dar te-a ros mereu pe dinăuntru garnizoana asta. Mereu te-ai gîndit la clipa aceea. Ai vrut să-ți pro-

bezi că ești un ofițer de clasă înaltă, că alții cu greu pot să ajungă pe platforma pe care te situezi dumneata...

— Tovarășe maior, vă rog !

— Scuză-mă, trebuia să-ți spună cineva odată și odată toate astea. Nu-mi face nici o plăcere că sînt eu acela. De fapt, și mie mi s-au spus cîndva. Pînă și chestia asta cu platforma... La urma-urmei, o știi și dumneata foarte bine, nimic nu e nou sub soare. Nu trebuie să te superi pe mine. Fiecare le avem pe ale noastre. Impresiile noastre, părerile noastre, complexele noastre. Ale noastre și ale altora. Nu e vina nimănui. Nici a dumitale că n-ai știut, atunci și acolo, să înoți, nici a lui Nicolescu că s-a aruncat în valuri...

— Filozofați prea mult, tovarășe maior. În realitate, lucrurile sînt mult mai simple.

— Simple ?

— Chiar foarte simple. E adevărat, recunosc, am venit aici pentru că am simțit nevoia să vin, pentru că mă apăsa ceva, pentru că aveam ceva de plătit. Sau de recuperat. Aici ați nimerit-o. Dar atît și nimic mai mult.

— Ai învățat să înoți ?

Zîmbește încurcat. Îmi dau seama că sînt cam lipsit de tact. Am luat-o așa, una și bună, cu înotatul. Poate că nu ăsta este esențialul, poate că s-a întîmplat altceva.

— Am fost campion național de juniori, tovarășe maior. Dar e mult de-atunci... Parcă am și uitat cum arată un bazin, cum se face o întoarcere, cum se cîștigă cîțiva metri în plus cînd împingi puternic cu picioarele în peretele lîngă care te-ai întors... Eu aș mai vrea o cafea. Îmi dați voie să sun la popotă ?...

— Lasă, îți fac eu una cum n-ai mai băut. Am aici tot ce trebuie : cafea, zahăr, spirtieră, căni. De altfel și eu mai vreau una. Haidem la mine, în birou.

— Vă mulțumesc !

Dimineața de primăvară urcă, timpurie, în mugurii castanilor de dincolo de geam. Soarele a întîrziat destul acolo,

sub columna dealurilor de la răsărit și acum se grăbește spre piscurile înalte ale plopilor de la intrarea în cazarmă. În curte se aud comenzile răstite ale gradaților și cele plate, uniforme, ale soldaților „Soldat, la stîn-ga", „Soldat la dreap-ta". De undeva, dintr-un punct al cazărmii, răzbate pînă aici un sunet de oboi. În fiecare dimineață, aproape la aceeași oră acest sunet de oboi mîngîie delicat, ca o mînă de fată, cazarma. Întredeschid fereastra și rămîn o vreme cu urechea într-acolo. În orchestră parcă nu se aude atît de frumos oboiul, parcă se pierde între celelalte instrumente.

— Vino, Fănică, îi șoptesc. Ssst !

Rămînem amîndoi acolo, lîngă fereastră. Nu știu cum se cheamă melodia asta și nici subofițerul care cîntă atît de frumos. Trebuie să aibă un suflet delicat, nu oricine poate să stea în compania unui instrument atît de frumos. Am vrut să-l chem de cîteva ori la mine și să-l rog să-mi cînte din oboiul lui, dar am renunțat imediat la gînd. Prea ar fi fost nu știu cum gestul. Numai lăutarii erau cîndva chemați să cînte la ureche. Asta e o muzică pe care trebuie s-o asculți pe furiș, s-o pîndești și să-ți faci din ea un prieten al sufletului. Într-o zi am încercat s-o înregistrez pe casetă. N-am reușit mare lucru. Nu e vorba numai de calitatea înregistrării, ci și de altceva. Era ca și cum aș fi ascultat cîntecul unei privighetori închise într-o colivie. Am renunțat și am continuat să ascult în fiecare zi, la aceeași oră, sunetul oboiului.

— Și atunci ? !

— De ce n-am sărit în apă atunci, vreți să mă întrebați, nu ? Și eu m-am întrebat în toți acești ani. Nu știu, am ezitat, mi-a fost frică de apă cred... O frică de moment sau... Pe Nicolescu... eu l-am învățat să înoate. Recunosc, m-am consumat mult în acești ani. Poate... m-am și schimbat. Adesea, cînd intri în adîncurile lăsate de roțile tractoarelor nu mai poți vira, trebuie să mergi pe șleaurile lor tot înainte...

Apoi, dintr-o dată, schimbă vorba :

— Vă place oboiul, așa-i ?

Mă întorc spre el. Recunosc, înclinînd ușor capul și zîmbind.

— Și mie, mărturisește el. În fiecare dimineață îl ascult. Ies în curte, mă duc la seră și mă așez acolo pe o bancă. Nu mă vede nimeni, nu mă știe nimeni. Cîntă al dracului de bine „blondul" ăsta !

— Trebuie să aibă un suflet sensibil...

— O să vă convingeți dumneavoastră în curînd cît de „sensibil" este !

Accentuează malițios cuvîntul „sensibil".

La zgomotele cazărmii se adaugă și pașii cadențați ai soldaților.

Este ora cînd se schimbă posturile.

— Ce ar fi să pietruim aleea pe care vine schimbul de santinelă ? ! îmi exprim cu voce tare un gînd. Vigilența postașului în post depinde și de amănuntul ăsta. Una e să ai bocancii curați, ținuta ordonată, să calci pe un loc uscat și alta să clefăi în noroi, să-ți fie scîrbă de modul cum arăți, să te gîndești cum o să-ți cureți bocancii cînd te întorci în corpul de gardă. Ne-ar trebui vreo două camioane de piatră.

— De ce camioane ? Putem împărți perimetrul obiectivului pe batalioane. Apoi organizăm un fel de întrecere. Cine termină mai repede și mai bine. Condiții : piatra se transportă cu brațele — alții au făcut piramide monumentale în felul acesta —, număr egal de oameni și de ore/om.

Are dreptate. *En toute chose il faut considérer la fin.*

— Vă mulțumesc pentru cafea. A fost excelentă.

Se îndreaptă spre ușă. Nu știu de ce, dar parcă nu mi se mai pare atît de distant, atît de... Atît de... Cum ? ! Înfumurat, îngîmfat, încrezut, limitat ? ! În fond, s-ar putea să fie băiat bun Filip ăsta. De multe ori, ceea ce vezi, ceea ce pricepi nu este decît partea de la suprafață. Adîncurile ți se dezvăluie mai greu. Mai tîrziu. Sau nu ți se dezvăluie niciodată.

Iese, apoi revine.

— Tovarăşe maior, ştiţi, documentul ăla... Nu l-am făcut..., l-am tot amînat... De fapt... nu prea ştiu cum se face. E pentru întîia oară...

— Nu-i nimic, îi răspund. O să-l facem împreună. Şi la mine e tot... pentru prima dată...

După-amiaza ne găseşte pe amîndoi lucrînd. În încăperea spaţioasă în care se află biroul şefului de stat-major, mă simt ca într-o sală de curs de la Academie. Timpul se scurge repede, dar şi noi lucrăm cu spor. E drept, conversaţia nu prea se leagă. Zidul care ne separă încă n-a fost dărîmat.

20

— Iar ai întîrziat. Ce s-a întîmplat ?

— Camelia, te rog, nu-mi mai pune această întrebare ! Nu s-a întîmplat nimic, ce să se întîmple, dar sînt comandant şi am nişte obligaţii, fii înţelegătoare !

— De la o vreme te stăpînişti cam greu, dragă, fii atent cum stai cu nervii ! Toate femeile din lume îşi întreabă bărbaţii de ce nu vin la timp acasă.

— Bine, iartă-mă. Am lucrat cu Filip ceva.

— Ei, o veste bună !

— Bună ? ! De ce ?

— Parcă nu vă înţelegeaţi prea bine ?

— Am spus eu asta ?

— Nu, n-ai spus-o, mi s-o fi părut. Schimbă-te repede, ne aştepată Marga, sîntem invitaţi. Sau ai uitat ?

— Invitaţi sîntem în fiecare zi.

— Schimbă-te repede, nu-ţi dau nimic de mîncare. Masa se serveşte acolo.

— Şi Ovidiu ?

— A luat-o înainte.

— Camelia, eu... N-aş prea veni. Avem nişte treburi de pus la punct, ştii tu, plecăm din garnizoană pentru o vreme şi...

— Ei, lasă, nu-ţi mai căuta scuze. Mergem pînă acolo, stai şi tu o oră-două şi, dacă n-ai încotro, dacă se dărîmă pămîntul fără tine, dacă ia foc cazarma, n-ai decît să te întorci, n-o să te reţină nimeni... Numai că fiu-tău nu prea merge strălucitor la şcoală. Va trebui să-l ţii şi tu din scurt, să te mai ocupi din cînd în cînd de el.

— Tu eşti profesoara.

— Iar tu eşti tatăl.

Ieşim.

Oraşul îşi trăieşte frumos şi curat primăvara. Nu e vorbă, am dat şi noi o mînă de ajutor. Chiar şi cei cu şantierele de construcţii de locuinţe sînt parcă mai atenţi, nu-şi mai aruncă schelele, macaralele şi cofrajele pe unde vrei şi pe unde nu vrei, fac şi ei cîte ceva pentru curăţenia oraşului. Strada noastră, mai bine-zis strada copilăriei noastre, arată şi ea ca într-o zi de sărbătoare. Şi casa. Cornel a avut grijă să o gătească aşa cum se găteşte o mireasă.

Marga ne primeşte dezinvolt, ne sărută pe rînd, pe fiecare, pe amîndoi obrajii.

— O, sînteţi mereu proaspăt, tovarăşe maior, parcă aveţi cu dumneavoastră un flacon de parfum de sălcii în luna lui mărţişor ! Aşa-i, Grig, este că ştiu să te apreciez ?

— Ştii, sigur că ştii, valorile totdeauna atrag privirile cunoscătoare.

— Oo ! Nu s-ar spune că n-ai spirit de observaţie !

— Deformaţie profesională, stimabilă cumnăţică !

Ţepii mei n-o ating. Nu poţi să înţepi un fluid şi nici argintul viu. Nu-mi place asociaţia asta, perechea asta Marga-Cornel, presimt un amestec de apă şi bolovani, de apă tulbure şi de bolovani limpezi. Dar nu te poţi lua după gîndurile astea şi nici după altele. Viaţa îşi are adesea un curs greu de identificat, şi cu atît mai greu de prevăzut.

Marga ne servește o masă extraordinară. Apoi, în timp ce ea și Camelia spală vasele și știu eu ce mai fac ele pe acolo, prin bucătărie, eu încerc să aflu, fără cuvinte și fără întrebări, dacă frate-meu se mai află sau nu sub efectul acestui narcotic : Marga. Nu reușesc, porțile sînt încă închise ermetic, Cornel pare același băiat pus pe fapte mari. Îmi povestește cum a reușit să-și ia o „categorie", să facă o piesă din lemn de mare dificultate, cum l-a făcut mat pe maistru cu chestia asta și cum s-a decis să-și facă liceul la seral — să și-l termine — și apoi să devină inginer în ale lemnăriei.

— Am gînduri mari, bătrîne, și nu renunț la ele chiar de ar fi să-mi pierd un sfert din zilele cele mai frumoase și cele mai productive.

— Asta-i bine. Numai să ai puterea să-ți păstrezi gîndurile pînă la împlinirea lor. Oamenii uită adesea ce s-au hotărît să țină minte pentru toată viața și își încarcă memoria cu tot felul de nimicuri. Eu cunosc unul care s-a apucat să învețe pe de rost toate seriile armelor din companie. „La ce-ți folosesc ?", l-am întrebat. „Așa, ca să mă distrez, mi-a răspuns. Zic, dimineața : arma cu seria cutare la control ! Soldatul care are această armă se uită uimit la mine, apoi verifică dacă într-adevăr aia e seria și-mi prezintă arma. Sau, la bilanț, le zic : armele cu seriile — și spun, pe de rost, vreo zece serii — n-au fost curate. Posesorii lor — program suplimentar de curățire a armamentului, duminică, între orele 14.00 și 19.00." Să auzi și să nu-ți vină să crezi. „Foarte bine — am continuat eu —, dar, spre exemplu, ordonatele traiectoriilor la diferite distanțe și cu diferite înălțătoare la pistolul-mitralieră le știi pe de rost ?" ; „Aș, nici vorbă ! îmi răspunde nonșalant. Dacă am nevoie de ele, le caut în tabelă. De ce să-mi încarc memoria cu așa ceva ? !" ; „Ziceai că vei amenaja un poligon de... balistică. Cum stai cu el ?" ; „Aoleu, am și uitat de treaba asta !" Tot cam așa stau lucrurile și cu celelalte treburi de zi cu zi. Sau, și mai rău, sistemul ăsta de selecție se infiltrează și în problemele de viață. Oame-

nii trec prea ușor de la o iluzie la alta, de la un hobby la altul.

— În principiu ai dreptate. Ce să-i faci, așa-s toate. Nu ți le alegi singur ; le găsești de-a gata alese. Sau, cum spuneai tu, și mai rău, te aleg ele, lucrurile, pe tine.

— Mai terminați odată cu discuția aia păsărească, intervine Ovidiu, și hai să facem un remy !

Ridic receptorul și formez numărul ofițerului de serviciu. Întreb cum merge cu îmbarcarea. Totul e bine, arbitrul pare mulțumit, nu are pînă acum observații esențiale. Ascult acest raport scurt al ofițerului de serviciu, apoi îmi cer scuze de la ai mei și o pornesc spre poartă.

— Stai așa, Grig, strigă după mine Marga, te duc cu mașina. În două minute sînt gata.

— Nu e nevoie, îi spun, altfel aș fi chemat mașina de serviciu.

— Nu-mi poți răpi această plăcere, îmi reproșează ea. Sau... dacă te jenezi să te urci într-o mașină condusă de o femeie, n-ai decît să treci tu la volan, nu mă supăr.

Mașina se află sub nuc. O *Dacie* albă sidefată, cu tapițerie de piele. Mă așez ascultător în dreapta și aștept. Marga se grăbește, iese pe poartă în viteză, fără să se asigure, apoi o pornește de-a dreptul spre unitate. Conduce ușor, elegant, așa cum conduc de obicei femeile.

— Cînd te întorci ?

— Nu știu precis, poate peste cîteva săptămîni, îi răspund.

— O, așa tîrziu ?

— Tîrziu ? !

— Aș fi vrut să-ți vorbesc de niște proiecte ale lui Cornel și ale mele.

— E absolut necesar ?

— Nu e ?

— Eu știu ? Am întrebat numai. Dacă voi considerați că e necesar, n-am nimic împotrivă.

— Acum, că te întorci așa tîrziu...

— Nu poți să-mi vorbești acum ?

— Nu. Nu e mediul potrivit și nici n-aș ști de unde s-o încep. Vezi tu... Noi doi...

— Desigur, desigur... După furtună, frunzele se întorc iarăși pe pămînt...

— Nu e ce crezi tu... Frunzele se întorc pe pămînt și cînd nu e furtună. Frunzele moarte, bineînțeles...

...Niște frunze de sălcii... Sus pe colină... Într-o toamnă cu zborul hergheliilor mele...

— Cînd am ieșit pe poartă, ai observat cred, am uitat să mă asigur. Se putea întîmpla un accident...

— Se putea.

— Cornel conduce mai prudent, deși mai totdeauna depășește viteza legală.

— Are carnet ?

— Oho, și încă de profesionist ! Nu știai ?

— Nu l-am întrebat.

— Curioși sînteți voi Andreeștii ăștia. Nu cereți nimic unul de la celălalt, de parcă n-ați fi frați.

— Ianculeștii sînt altfel ?

— Nici nu știu dacă mai există. Nu i-am văzut de atîta vreme...

— În ce constau problemele astea, ale tale și ale lui Cornel ?

— În viață. În reușita sau nereușita noastră. În proiectele noastre. Dar uite că am ajuns. Atunci, pe luna viitoare !

— Îți mulțumesc că m-ai adus cu mașina ! Îți rămîn, bineînțeles, dator.

— Vezi să nu uiți ! Drum bun !

Îi mai privesc o dată, în fugă, profilul delicat. Silueta parcă de adolescentă. Genunchii i se mișcă brusc, tălpile foarfecă ambreiajul și accelerația și mașina țîșnește din loc, scrîșnind.

Îl ajung din urmă pe Brumaru chiar în coridorul de la punctul de control. Se oprește, ia poziția de drepți, salută.

— Noroc, Brumarule, cum merge ?

Îi întind mîna. A lui mi se pare rece, lipicioasă.

— Am îmbarcat transportoarele, tovarăşe maior. Mai avem corturile şi celelalte materiale.

— Nu la asta mă refeream, ci aşa, în general, cum îţi merge.

— Vă mulţumesc, bine. Aştept să fiu chemat la lot.

— Ce lot ?

— De alpinism, tovarăşe maior. Vă mulţumesc ! Echipa noastră se pare că e cea mai bună dintre toate.

— Meritul e al tău, Brumarule, tu ai antrenat-o. Vino să dăm un telefon, poate nu mai mergeţi la aplicaţie...

— Ştiţi, n-aş vrea... Totuşi, aplicaţia... Dacă se poate...

— Ce vrei, în fond ?

— Să particip la aplicaţie, tovarăşe maior. Lotul poate să mai aştepte. Nu fac pe grozavul, dar îmi plac teribil aplicaţiile astea. Şi astă-iarnă, pe munte, aţi văzut... S-a şi scris despre noi. Păstrez reportajul acela în caietul de programe, pe pagina întîi.

— Bine. Atunci daţi-i bătaie cu îmbarcarea că ne apucă vara !

Salută şi ţîşneşte de lîngă mine ca o dropie în plină cîmpie. Îi aud alergarea robustă, dar elastică, suplă ca a unei căprioare. Ce asociaţie bizară !

Căpitanului Nicolescu i s-a aprobat dosarul. E la examen la Academie. Oare o reuşi ? Ce ar fi să dau un telefon, să vorbesc cu un coleg de acolo, să mai facă o aplicaţie, două cu el. N-a prea avut timp de pregătire, aproape toată iarna a fost acolo, pe munte, la sistemul hidroenergetic. Cei care au lucrat cu el spun că învăţa toată noaptea, dar cine ştie... Una e să te chinuieşti singur acolo, în vîrf de munte, şi alta să faci cîteva aplicaţii serioase, sub îndrumare.

Filip.

— Să trăiţi, tovarăşe maior, aţi venit prea devreme, trebuia să vă odihniţi, aici treburile merg perfect, avem nota zece cu felicitări, tovarăşul colonel poate să v-o confirme.

— Dragă Andreescule, căpitanul ăsta simpatic are dreptate. Unitatea e într-adevăr pusă la punct. Pînă acum aveţi „Foarte bine“ pe linie. Cele trei fişe de arbitraj pe care le-am trimis la arbitrul principal conţin numai aprecieri. N-am constatat nici măcar o singură lipsă. Şi, îţi spun, nu v-am menajat ; şi n-o să vă menajez nici în continuare. Ai emoţii ?

— Cam am.

— Ei, acum eu am să dau o raită pînă la popotă — mi s-a făcut foame —, iar dumneavoastră, toţi cei din conducere, cînd mergeţi sus, veţi găsi un plic. E la ofiţerul de serviciu. Îl deschideţi la ora la care scrie pe el şi procedaţi în consecinţă. Vă doresc succes !

— Poftă bună, tovarăşe colonel !

— N-aveţi grijă, tovarăşe maior, mă încurajează Filip, rezolvăm noi. De altfel, cam ştiu eu despre ce-i vorba. Trebuie să-l chemăm şi pe chimist. Apropo, am primit un telefon de la Nicolescu. A fost cazat bine. Are emoţii. Cam devreme — i-am spus —, examenul începe abia peste două săptămîni. M-am gîndit să-l rog pe un coleg de al meu să-l ajute la nişte aplicaţii. Un antrenament-două nu-i strică. Deşi, vă raportez, Nicolescu e foarte bine pregătit. A făcut în unitate 24 de aplicaţii de batalion. Ne-a consumat aproape toate hărţile la scară mare. E perseverent. Cred că o să intre cu zece !

Cît de mult s-a schimbat Filip ! Sau... Poate că nu s-a schimbat, poate că abia acum este el cel adevărat.

Trenul goneşte prin noapte ca un lung filon de scîntei. Totul este pus la punct în cele mai neînsemnate detalii. dar parcă poţi să ştii de unde sare iepurele... Un coleg îmi povestea o chestie interesantă în legătură cu un tren care transporta nişte muniţii. Fireşte, garnitura era însoţită de o gardă, iar şeful eşalonului de transport luase toate măsurile pentru a nu se întîmpla nimic. Dar, în plină cîmpie, o santinelă observase că de undeva, de la mijlocul trenului iese fum. Alarmase imediat garda, oprise garnitura şi trecuse la acţiune. Ce se întîmplase ? Nimic extra-

ordinar. Se blocase pur și simplu frîna pe una din roți. E drept, podeaua vagonului avea acolo și o porțiune parascîntei, dar șuvoiul de steluțe incandescente nu voia în nici un chip să se izbească de tabla aceea prinsă în cuie de podeaua vagonului. Și atunci scîndura luase foc... Lesne de înțeles ce ar fi urmat. Noroc că ostașul a observat și a acționat la timp.

Oricît de bine ar fi organizat transportul pe calea ferată, nu pot să nu-mi fac griji. Chem ofițerul de serviciu, îi cer să-mi raporteze situația. Totul e în regulă. La ultima oprire, personalul numit să controleze garnitura n-a constatat nimic deosebit.

Știu asta, doar mi s-a mai raportat o dată.

Marmitele au fost umplute cu apă, ostașilor li s-a servit cîte un ceai cald. Acum se odihnesc. Personalul de serviciu e la posturi.

Mi s-a rezervat un compartiment întreg. Mă rog, punctul de comandă. Îi chem în acest compartiment pe Filip, pe Udrescu și pe locțiitorul tehnic. Merg din vagon în vagon.

— Ce-ți fac oamenii, Panaite ? îl întreb, familiar, pe șeful cercetării.

— I-am instalat în posturi de observare, tovarășe maior. Le pregătesc o surpriză.

— Adică ?

— Am organizat cu cei de la eșalonul superior o acțiune de diversiune. Sînt curios să văd dacă reușesc s-o descopere.

— Ești sigur că va fi numai atît ?

— Nu înțeleg...

— Oare cei de la eșaloanele superioare ne lasă numai cu... cît am organizat noi ?

— Nici vorbă. Data trecută am fost atacați de vreo șapte ori ! De aceea mi-am întins și eu antenele. Cred că nimic nu le poate scăpa băieților. Ne antrenăm de vreo trei săptămîni.

— De ce stai aici ? Ar trebui să te odihnești.

— De odihnă îmi arde mie acum, tovarăşe maior ?

Cîţiva joacă şeptic. Vreo doi sforăie. În ultimul compartiment din acest vagon se află personalul popotei. E linişte. Cele două femei dorm. Pe coridor se răspîndeşte o plăcută aromă de flori de april. Sîntem chiar în aprilie.

Mă întorc. Udrescu, Filip, locţiitorul tehnic şi cel pentru servicii se află în control. Eu voi face treaba asta după miezul nopţii. Nu e chiar atît de simplu transportul pe calea ferată. Acolo, în Academie, la aplicaţie, o rezolvam repede. Calculam numărul de vagoane, alcătuirea eşaloanelor, îmbarcarea şi debarcarea etc. Calculele ne ieşeau, harta arăta frumos, iar cel de la catedra de transporturi ne dădea o notă bună adăugînd de fiecare dată că, acolo, la trupe, treaba asta e mult mai complicată, să fim atenţi şi, în momente grele, să ne gîndim la sfaturile lui. Iată că, acum, abia acum, mă gîndesc cu adevărat la spusele acestui ofiţer care a făcut războiul. Ieşiri de-astea o să tot facem, trebuie să fiu mai puţin afectat, să nu mă mai gîndesc chiar aşa, la fiecare şurub, la fiecare ancoră.

Încerc să citesc ceva. Nu reuşesc. Gîndurile mi se învîrtesc în jurul trenului, aleargă împreună cu el, verifică încă o dată şi încă o dată fiecare ancoră, fiecare siguranţă de la oblon. Eşti comandant, răspunzi de toate.

Cineva bate uşor în uşa compartimentului. Mă uit într-acolo. Intră. Un pic sfioasă, un pic încurcată :

— Tovarăşe comandant, iertaţi-mă, ştiu că nu dormiţi, m-am gîndit să vă aduc o cafea.

Desface termosul, pune cana — o cană de porţelan, cu farfurioară — pe măsuţă. Ies aburi.

— N-ar fi mai bine s-o păstrăm pentru raionul în care ne vom dispune ? întreb aşa, ca să zic şi eu ceva.

— Avem destulă, tovarăşe maior.

— Mulţumesc, Tincuţo ! Cum e la voi, acolo, aveţi loc suficient ?

— Sîntem doar noi, două.

— Nu vă vine greu, aşa... între bărbaţi ?

— Ba aş spune că ne simţim chiar foarte bine. Toţi sînt atenţi, politicoşi. La aplicaţia trecută, astă-iarnă, ştiţi, era un frig, mamă-mamă. Tovarăşul maior Parfenie nu trecuse încă la pensie, mi-a dat o şubă, altfel cred că aş fi îngheţat... Sîntem învăţate. Eu lucrez de trei ani aici, dar tanti Ana a împlinit deja douăzeci.

— Oho ! Şi cînd i-a împlinit ?

— Ieri.

— Deci ieri a împlinit douăzeci de ani de cînd lucrează în această unitate ?

— Da. Şi numai la popotă.

— Frumos. Trebuie s-o sărbătorim.

— Eu i-am făcut cadou un parfum bun şi nişte ciorapi.

— Foarte frumos din partea ta. Lucraţi doar împreună.

Tincuţa iese şi eu uit s-o întreb ce e între ea şi sergentul-major Hirondelu. Poate că nici n-aş întreba-o aşa uşor, dar mi se pare că băiatul ăsta e cam nestatornic şi s-ar putea să iasă încurcături. Mă rog, voi mai vedea, trebuie să stau de vorbă şi cu Udrescu. Mie mi-au ajuns la ureche vorbele astea printr-un mecanism pe care îl dezavuez şi-l combat, dar şi combaterea asta trebuie făcută cu o anumită prudenţă, cu un anumit tact. Sînt încă unii care, fie că vor să se pună bine cu şefii, fie că aşa le e firea, îţi spun, fără să-i întrebi, tot felul de chestii. Ţi le spun direct sau pe ocolite, lăsîndu-te mai mult să deduci. Ce atitudine să adopţi faţă de ei ?

Iată-l şi pe Udrescu. Îl iau în primire de la uşă, cum de nu ştie că mama Ana a împlinit două decenii de cînd lucrează la popotă. Secretarul comitetului de partid se uită la mine zîmbind şi nu-l surprinde deloc tirada mea.

— Dar cine v-a spus că secretarul comitetului de partid nu ştie măcar atîta lucru ?

— Ei, bănuiam şi eu..., încerc s-o repar.

— Am luat toate măsurile... O să vedeţi mîine dimineaţă. Aici chiar, în vagonul cadrelor, va avea loc ceremonia.

— Poftim ?

— Ei, nu chiar ceremonie. O să-i dăm un cadou, o să-i spunem niște cuvinte frumoase. Merită. Nimeni nu gătește ca ea în tot orașul.

— Mai pune-mă din cînd în cînd și pe mine la curent cu toate astea.

— Aveți și așa destule pe cap.

Timpul se scurge încet, gîndurile persistă și ele prea mult într-un singur punct, e o anume tensiune a așteptării în tot și în toate. Discuția cu Udrescu parcă m-a mai sustras totuși de la această chinuitoare și obsesivă insistență asupra posibilelor accidente de transport. Căpitanul Udrescu are un fel al lui de a fi, de a se face ascultat și agreat. Mi-a spus cîteva bancuri de ultimă oră culese de prin vagoanele tip B, apoi m-a liniștit, alungîndu-mi pur și simplu, măcar pentru o vreme, teama că s-ar putea produce cine știe ce accident. Au fost luate toate măsurile, știu și eu foarte bine acest lucru, doar personal am controlat eșalon cu eșalon, vagon cu vagon, platformă cu platformă, dar... Totdeauna există, rămîne și un *dar*, un semn de îndoială.

Comandantul batalionului de tancuri, specialistul nostru numărul unu în probleme de îmbarcări-debarcări tehnică grea, mă asigură încă o dată că totu-i în ordine, că echipele au făcut o treabă bună, chiar foarte bună. A și întocmit un tabel cu cei pe care îi propune să fie citați prin ordin de zi și evidențiați, mîine în zori, la stația de radioamplificare.

Apoi vine Filip.

— Am controlat tot, nu mi-a scăpat nici un vîrf de ac. Nimic deosebit. Tovarășe maior, pot spune că sîntem în măsură să îndeplinim orice misiune. M-am convins. Avem băieți unul și unul. Sistemul ăsta de control „la vîrf de ac" a dat roade. Erau cîțiva care... dar ce să vă mai spun ! Ei, acum și ăștia fac lucrări de calitate, nu omit nici un amănunt. Nu știu, dar cînd îi vezi așa pe toți punînd umărul, descurcîndu-se, parcă și tu ai mai mult chef de treabă, zău așa ! Apropo, l-am găsit pe Hirondelu într-c

postură care... Nu e chiar așa de lichea, băiatul ăsta are ceva stofă în el. Tocmai oprisem dincolo de pădure, la semnal. Cobor împreună cu echipa să facem o verificare sumară a garniturii. Ceva îmi atrage atenția pe o platformă. Mă urc repede și, pe cine credeți că zăresc ? Pe Hirondelu. „Ce faci, mă, aici ? îl întreb. Nu știi că n-ai voie să te urci pe platformă ?“ ; „Doar o secundă, tovarășe căpitan, acum m-am urcat, am ceva de pus la punct la cabestan. Trebuie să curăț dispozitivul ăsta. M-am gîndit că, pînă cînd se deschide semnalul, reușesc să rezolv problema.“ „Dispari imediat, Hirondelule, și, dacă te mai prind că te urci pe platformă fără să raportezi, să știi că o încurci.“ Desigur, eu mi-am făcut datoria, dar gestul lui merită apreciat, omul simte răspunderea, se ocupă de transportor, l-am remarcat și la aplicația trecută. I-a prins deci bine muștruluiala aia...

— Da, așa se pare.

— Se cam învîrtește pe lîngă fetișcana asta de la popotă, poate-i căsătorim, tovarășe maior, n-ar fi rău nici pentru unul, nici pentru altul.

— Asta e treaba lor.

— Dar și a noastră, doar n-o să-i lăsăm așa...

E rîndul meu să mă duc în control. O iau din vagon în vagon. Sergenții de serviciu pe subunități, plantoanele sînt la posturi. Unii ostași se uită pe geam, prin întuneric. Cine știe pe unde le-o umbla gîndul. Călătoria îți întoarce totdeauna gîndul prin locurile pe unde ai mai fost. Cei mai mulți dintre cei care nu dorm sînt mecanici-conductori.

A început să plouă. Ploaie de primăvară, cu descărcări electrice și vijelii spontane. Într-un colț, la ultimul vagon de clasa a doua, îl găsesc pe Hirondelu.

— Ce e cu dumneata, de ce nu te odihnești ?

— Aștept stația următoare, am ceva de pus la punct la transportor. Am cerut voie comandantului de batalion.

— E neapărată nevoie ?

— Neapărată.

— Bine. Dar fii atent cum umbli, să nu cumva să rămîi pe platformă în timp ce se pune trenul în mişcare.

— Nici o grijă, tovarăşe maior. Ştiu ce am de făcut.

— Şi ploaia asta...

— Ce-o să ne mai plouă acolo ! Ştiţi, prin locurile acelea, în special primăvara, la fiecare a treia zi, plouă.

— De unde ştii ?

— Sînt din zonă.

Un fulger. Încă unul. Apoi un tunet năprasnic cutremură trenul. Hirondelu îşi lipeşte privirile de geam. În secunda următoare îl aud strigînd : „Transportorul meu !" Apoi o ia la fugă peste tampoane fără să mai ţină cont de nimic. Doi ostaşi îl urmează aproape în acelaşi timp.

— Imediat toa' maior, venim şi noi, imediat !

Dincolo de pod, trenul se opreşte uşor, aproape fără să frîneze. Echipa de intervenţie aleargă rapid pe urmele celor trei. Nu s-a întîmplat nimic grav. În urma trăsnetului, o jumătate de copac s-a prăbuşit peste transportorul lui Hirondelu. E drept, parîma cu care era ancorat de un colţ al vagonului s-a rupt şi, dacă subofiţerul şi cei doi ostaşi nu ajungeau acolo, cine ştie ce s-ar fi putut întîmpla !

În trei minute totul e rezolvat. Trenul prinde iarăşi viteză. Ostaşii, uzi pînă la piele, se întorc în compartimente. E clar. De acum nu mai poate nimeni să închidă un ochi.

Bravo, Hirondelule ! Riscantă acţiune, dar ea a salvat un transportor. Se putea prăvăli în rîul pe care tocmai îl traversaserăm, se putea prăbuşi peste sistemul de cuplare a vagoanelor...

În timp ce toată lumea e îngrijorată şi îşi întăreşte vigilenţa, curios, eu mă simt liniştit şi reuşesc să aţipesc vreo două ore.

Visez că trenul este bombardat şi că nu reuşim să deschidem la timp focul împotriva avioanelor inamice. Apoi, dintr-o dată, ca la o singură comandă, mitralierele de pe transportoare şi de pe tancuri încep să ţăcăne.

Deschid ochii.

La stația de radioamplificare tocmai a început să fie transmisă emisiunea de dimineață.

În timp ce amenajăm tabăra, primesc tema tactică. Subunitățile trebuie să intre în dispozitiv, în cursul nopții, în situația inițială. Un batalion se regrupează în raionul cutare, altul acționează încă pentru nimicirea desantului în cooperare cu o companie de securitate și una de gărzi patriotice, altul... Apoi artileria, mijloacele antitanc, celelalte subunități...

Arbitrii urmăresc fiecare mișcare, își notează în carnete, completează fișe. Echipa de... *bună servire* are grijă să nu le lipsească nimic. Nu pentru a stimula bunăvoința arbitrilor am format noi această echipă. Am încredere în subordonații mei. Toate aplicațiile desfășurate pînă acum cu subunitățile mi-au dovedit că avem oameni capabili, buni cunoscători ai cîmpului tactic.

Alcătuiesc repede un colectiv de control, discut cu direcționalii pentru batalioane. Zorii ne găsesc în dispozitivul ordonat în cadrul situației inițiale. Arbitrii verifică încă o dată grupă cu grupă, piesă cu piesă, tanc cu tanc. Noi am făcut însă acest lucru înaintea lor.

Pînă la prînz, nici o mișcare. Apoi, firește, urmează noua misiune. O dispoziațiune de luptă, apoi încă una. Se cere elaborarea hotărîrii concomitent cu conducerea acțiunilor de luptă în curs de desfășurare. Cunosc sistemul. Iau toate măsurile. Doar și eu, cînd făceam parte din vreo echipă de control, le urmăream cu cea mai mare atenție. Sînt curios dacă o să treacă pe la mine vreunul dintre colegii și prietenii mei de odinioară de acolo, din secția în care am lucrat.

Vorbești de ei și unul dintre ei se află deja la ușă. Tocmai colegul meu de birou cu care am împărțit atîtea și atîtea clipe frumoase ! Ne îmbrățișăm.

— Ce faci, mă, Grigoraș, parcă nici n-au trecut lunile astea peste tine ! Nici nu m-am împăcat cu gîndul că nu

mai eşti acolo, cu noi. De cîteva ori am şi întrebat : „Da' Grigore nu mai vine ? Ce e cu el ?“ Ceilalţi au rîs de mine şi mi-au adus aminte că, de fapt, tu ai plecat, iar cînd o să te întorci, va trebui să fac anticameră. Ai băieţi buni, eşti norocos, dacă va fi tot aşa, cu siguranţă că o să ajungi general. Am verificat tot dispozitivul. O să se bucure şeful cînd i-oi raporta. Ai grijă, cred că vine să te vadă. Ţi-a simţit lipsa, ţi-a dus dorul. Într-o zi mi-a spus că, într-un fel, îi pare rău că ţi-a dat drumul, dar, într-altul se bucură.

Cuvintele lui au asupra mea efectul unei cafele bune după o noapte de nesomn... Îl ascult cu nesaţ, în timp ce-i analizez fiecare trăsătură a chipului. Nici măcar chestia asta cu ajunsul general nu mă deranjează. Întrucît el nu mi-o spune maliţios, ci colegial, divers, între altele.

— Ce mai e pe acolo, mă, Ioane ? îl întreb fără să-mi pot ascunde tremurul vocii.

Nu te desparţi uşor de un loc de muncă, de un spaţiu în care ai trăit şi în care te-ai împlinit. Îţi rămîne impregnat în fiecare celulă de gînd, în fiecare amintire, în fiecare gest.

— Mai nimic. Grigorescu a fost promovat, bătrînul Alexe, mentorul nostru, a ieşit la pensie, am terminat studiul acela la care am lucrat cîndva amîndoi...

— Asta-i o realizare, te felicit.

— Ai şi tu partea ta acolo, ştii bine, ţi se află şi numele pe copertă.

Stăm de vorbă vreo zece minute, bem o cafea, apoi cere documentele de conducere să verifice dacă acestea concordă cu cele elaborate de eşaloanele superioare şi tot ce se mai verifică în astfel de împrejurări. Nu e nevoie să se chinuiască el să extragă datele care îl interesează. I le-am pregătit eu din timp.

— Zîmbeşte.

— Bravo, Grig ! Îţi mulţumesc ! Mi-ai uşurat munca. De altfel mă bucur pentru tine. Totul e în perfectă ordine. Ai stofă. Nu-ţi fac un compliment, dar trebuie să

ți-o spun. Și dacă n-aveai ți-o spuneam, fii sigur ! Dar tu ai și, încă o dată îți repet, mă bucur pentru tine. Și oamenii țin la tine, ai reușit să faci un colectiv ca lumea... E, ce să-ți mai spun ! Dar să ajungi tu general și mai vedem noi.

— Ioane, mă, tu nu te simți bine ?

— Ba eu mă simt excelent, n-am fost niciodată în formă ca acum. Și dacă n-ar trebui să-i dau șefului raportul cu ce am făcut, zău că aș rămîne să contemplăm amîndoi stelele. Acum te las. Știi tu, sîntem în echipă, mă așteaptă ceilalți cu microbuzul pe undeva, prin zonă.

După-amiaza este rezervată activităților de pregătire a luptei. Unitatea noastră va fi în eșalonul întîi, pe direcția principală de interzis. Încerc să devansez cumva situația. Ar fi bine ca o parte din forțe să realizeze dispozitivul de apărare încă înainte de căderea întunericului. Ar fi o chestie. Pe timpul nopții, avînd deja o parte din sistemul de foc realizat, am reuși să prevenim raidurile, incursiunile și alte acțiuni ale părții adverse. Și dincolo, la „inamic", se află tot ai noștri. E vorba de o aplicație cu acțiune dublă. De fapt, ziua raportării hotărîrii va fi mîine.

— Ai grijă, mă previne colonelul Munteanu, sosit cu mașina. Se prea poate ca o grupă de ofițeri în frunte cu conducătorul aplicației să fie mîine aici, în punctul de observare și să asiste la raportarea hotărîrii și la organizarea cooperării.

— Sînt gata ! răspund.

— Nu ești. Și știi foarte bine de ce. Vei avea o asistență numeroasă, elevată. Conducătorul aplicației, reprezentanți ai organelor locale, plus cei de la eșaloanele superioare. Trebuie să faci cort, să aduci scaune, binocluri, să presari pe jos niște cetină...

— Nu știam că vom avea atîția oaspeți...

— Macheta reliefului ai pregătit-o ?

— Nu. Ce nevoie am de ea ?

— Păi vezi ?

— Tovarăşe colonel, m-am gîndit că într-o situaţie reală, la nici doi kilometri de limita dinainte a apărării, nu e posibil să se facă nici macheta terenului — nici nu e necesar, ai doar terenul în faţă ! —, nici cort !

— Măi, Andreescule, tu faci teoria chibritului cu mine ? Ce, crezi că eu sînt căzut din Lună ? Dar ăsta-i ordinul, omule, ce vrei, aşa trebuie ! Asistenţa n-o să meargă acolo, în tranşee, să vadă dacă soldatul Stan Păpuşe e sau nu bine mascat sau dacă îşi cunoaşte misiunea. Asistenţa vede în primul rînd locul în care se află şi ce are în faţă. Doar n-ai vrea acum ca toţi cei care vor fi prezenţi să ştie cum se numesc ţurţudanele pe care ţi-ai pus tu dispozitivul. N-or să le ştie, fii sigur. Şi atunci, cînd tu vorbeşti, iar operatorul arată pe macheta terenului şi în teren despre ce-i vorba, toată lumea înţelege. Simplu, nu ? Toată treaba asta e pentru asistenţă, nu pentru cei care luptă. Clar ?

— Clar.

— Atunci, mîine dimineaţă să fie gata.

— Am înţeles !

Mai poţi spune ceva ? Are dreptate ! De-adevăratelea.

Avem de altfel un maestru în ale machetelor terenului — plutonierul Trancu —, în doi timpi şi trei mişcări o să facem cea mai frumoasă ladă de relief în aer liber din cîte s-au văzut vreodată ! Desenatorii pot şi ei să dea o mînă de ajutor, decupînd din hîrtie roşie, albastră, neagră şi violetă frînturi de tranşee, puncte de comandă, piese de artilerie, săgeţi făcute cu astral. Doar de aceea i-am adus. Apoi, cu migală şi pricepere de stat-majorişti, maiorul Iatan şi subordonaţii săi vor realiza, pînă în zori, pe neobişnuita machetă a terenului, tot dispozitivul.

— Tovarăşe maior, trebuie să facem o chestie nemaipomenită, intervine Iatan. Lăsaţi pe mine !

— De tine am nevoie la elaborarea hotărîrii. Sînt apoi atîtea documente de făcut pînă mîine ! Să-l lăsăm pe genist, de acord ? Şi aşa tot trebuie să facă ei lucrările genistice de la punctul de observare.

— Aveţi dreptate.

— Dă ordin să vină la mine. Şi el, şi chimistul, şi artileristul, şi comandanţii de batalioane. Hai să facem un plan. Deci avem nevoie de o plasă de mascare, de vreo zece scaune şi de mese, de şase-şapte binocluri, de o lunetă-foarfecă, de cetină...

— Să vină şi el şi locţiitorul pentru servicii !

Încet, încet, întunericul începe să crească din văi. Ostaşii, în cea mai mare parte, sînt pe poziţii. Au început deja să sape. Arbitrii ne hărţuiesc, în scurt timp va începe să o facă şi „adversarul". Ce ar fi să încercăm să-l devansăm ?

Raportez arbitrului că avem pregătită o incursiune.

— Stai aşa, stimabile, eu nu zic că n-aveţi, dar faceţi-mi repede o hartă separată cu această acţiune, s-o trimitem la aprobat la conducerea aplicaţiei.

— Am şi făcut-o.

— Păi vezi ? Adu-o-ncoa' ! Repede maşina şi hai cu mine !

— Tovarăşe colonel, dar eu... N-ar trebui să raportez mai întîi la marea unitate ?

— Hai cu mine şi lasă chestiile astea. Cei de la marea unitate vor fi informaţi. Atît. Le ajunge.

Aplicaţia se desfăşoară după toate regulile. Încă n-am încetat să mă frămînt pentru fiecare acţiune, pentru fiecare nouă încercare. Dacă se prăvăleşte vreun transportor ? Dacă dă un tanc peste vreun gură-cască ? Dacă-şi luxează vreun soldat glezna ? Întrebările se succed cu repeziciune. Udrescu mă linişteşte, îmi spune că s-a stat de vorbă cu toţi oamenii, că fiecare este la postul său, că... Aşa e, şi eu ştiu foarte bine toate astea, dar cînd eşti comandant şi răspunzi de tot ce mişcă în unitate... Acum înţeleg parcă şi mai bine de ce conducerea aplicaţiei mi-a aprobat planul incursiunii cu mii de precauţii şi de condiţionări. Să nu faci asta, să supraveghezi astalaltă, arbitrii să nu dea voie ostaşilor să se ia la harţă cu „adver-

sarul", mai ştii, poate unii cred că se află cu adevărat în luptă !

Viaţa unui om atîrnă de un fir slab. O mică neatenţie şi, gata, el se poate prăvăli într-o prăpastie, poate fi înghiţit de un val sau strivit de şenila tancului. Nu te joci cu viaţa oamenilor ! Mai bine iese aplicaţia prost decît să te înregistrezi cu un om mort sau rănit.

Plouă. Avea dreptate Hirondelu — ce nume, *Hirondelu ? !* —, aici cînd plouă, plouă, nu se joacă. Şi încă din trei în trei zile ! Oamenii sînt uzi pînă la piele, ziua e friguroasă, iar înserarea mohorîtă, ca un plumb oxidat. Noaptea e şi mai şi, se aud picăturile pe pînza de cort. Noroc că, după toate acestea, răsună şi o bubuitură undeva, în zare. Nu, n-a început pregătirea de foc pentru o nouă ofensivă. E doar tunetul. Asta înseamnă că ploaia se grăbeşte, că mîine, probabil, vom avea un cer senin. Mă bucur ca un copil. În fond, de ce nu m-aş bucura ? Ce, comandantul nu e şi el om ? Nu are emoţii, stări de spirit, bucurii ? Unii aşa cred, te pun în forma de ceară a impasibilităţii, te fac om-sfinx, om-fenomen. Dar uite că eu sînt om-om şi mă bucur de fulgerul pe care-l zăresc cinci sute de miimi dreapta, distanţă şase kilometri, unghi vertical 370 de miimi.

Cineva bate într-unul din stîlpii cortului. E locotenentul Brumaru.

— Ia loc, Brumarule. Ţi-a venit aprobarea, adică chemarea la lot.

— Îmi permiteţi, lotul poate să mai aştepte două-trei zile. E o aplicaţie pe cinste. Am făcut două incursiuni de toată frumuseţea, i-am lăsat pe ăia de dincolo *bouche-bée*. Tocmai acum să plec ? !

— Treaba ta. Eu pot să intervin, dacă ţii neapărat să rămîi.

— Neapărat, tovarăşe maior, vă rog. Şi vă mulţumesc că aţi avut încredere în mine şi mi-aţi dat echipa.

— Ei, lasă. Căpitanul Udrescu a insistat. Oricum, ai făcut treabă bună, sper că o să fiţi la înălţime şi acolo.

— Nici o grijă, tovarăşe maior, la înălţime sîntem oricum. Alpinismul nu se poate face decît la... înălţimi.

— Eu îţi vorbeam de înălţime, Brumarule, nu de înălţimi.

— Am înţeles exact, tovarăşe maior. Nu vă pot promite că vom cîştiga cupa, dar cîteva locuri întîi tot o să obţinem noi, de-ar fi să străbatem traseele cu unghiile.

— Nu mă îndoiesc. Am încredere în tine. Eşti un băiat bun, ambiţios şi priceput. Nu trebuie să-mi mulţumeşti, ţi-ai cîştigat prin muncă această apreciere. Hai să bem o cafea şi fii atent, am să-ţi încredinţez o misiune importantă. O vei îndeplini împreună cu căpitanul Deleanu.

— M-am prins. Îi luăm cu totul.

Se ridică în picioare, dă să plece. Apoi se opreşte, se întoarce fără să mă privească, ezită cîteva momente, apoi îmi spune cu voce scăzută :

— Tovarăşe maior, ştiţi, cum să vă spun... Cornel..., în sfîrşit, cred că s-a grăbit, n-a procedat bine, femeia aceea nu-i de el...

— Îl cunoşti pe Cornel ?

— Sîntem prieteni.

Iese. Nu ştiu încă ce să-i răspund. El mi-a formulat de fapt gîndul, temerea, îndoiala. Dar ce pot face ?

Ploaia s-a mai rărit. Printre nori se zăresc cîteva steluţe. Peste o oră, două, nu va mai cădea nici o picătură. Aerul e proaspăt, dar eu respir greu, parcă mă sufoc.

Ziua mă găseşte aşa, cu ochii deschişi, cu somnul neînceput, cu gîndurile trecute prin furcile caudine ale durerilor şi regretelor. Dar ce pot face ? Nu te poţi amesteca în viaţa unui om, chiar dacă ţi-e frate.

Mă aplec asupra hărţii, caut o soluţie pentru acţiunea următoare. Cu greu reuşesc să mă concentrez cîteva clipe. Între timp sosesc căpitanul Deleanu şi locotenentul Brumaru.

— Să-l treceţi la cercetare, tovarăşe maior, îmi spune Deleanu, e un tip extraordinar Brumaru ăsta, m-a dat

gata. Datorită unei scheme ingenioase și unei deghizări perfecte, am reușit să aflăm tot. Uitați, am înregistrat toată hotărîrea pe o casetă. Apoi, într-un moment de neatenție, am fotografiat harta. Cred că vom găsi aici tot ce vă interesează. Filmul va fi gata în cîteva minute.

— Bravo, băieți ! Vă mulțumesc, ați făcut o treabă cum nu mă așteptam. Ne va fi de mare folos.

Într-adevăr. Acum vom organiza acțiunile principale exact în punctele în care „adversarul" nostru e mai slab.

Gîndul acesta mă liniștește o clipă.

Se apropie un ofițer care a fost cu mașina pînă în comună să discute ceva cu cei de la centrala telefonică. Oare ce s-o fi întîmplat ?

— Tovarășe maior, aveți o telegramă.

O telegramă ? ! Tresar. În asemenea situații... Înseamnă că s-a petrecut ceva grav. Iau formularul și trec repede peste conținut.

„Vîndut casa. Plecat pe litoral pentru sezonul cald. La întoarcere vom construi un palat. Cornel".

Asta era ! Deci totul s-a sfîrșit. Sau abia a-nceput...

21

Colonelul Matei, secretarul consiliului politic al marii unități, mă privește peste ochelari. Are o figură veselă, pare pus pe glume.

— Te-ai liniștit, tovarășe locotenent-colonel ?

— Acum, da, tovarășe colonel.

— Atunci ascultă-mă cu atenție. Ce discutăm rămîne între noi, bineînțeles. Ce părere ai de maiorul Filip Fănică ? Te rog să nu te sfiești, să-mi vorbești cu toată răspunderea, cu toată sinceritatea.

— E un ofițer foarte bun, tovarășe colonel.

— Dar la început ? Era îngîmfat, înfumurat, orgolios... Așa mi se pare. Sau mă înșel ?

— A fost o chestie... Nu știți ? Uneori, cînd pe un om îl roade ceva, cînd are o remușcare, o poliță de achitat sieși, nu prea poți să-ți dai seama cînd e el și cînd e celălalt din el. Filip a depășit însă momentul. Dacă e vorba să-l promovați, n-am nimic împotrivă, ba chiar vi-l recomand cu toată căldura.

— E vorba să fie propus pentru a fi numit comandant la o unitate. Nu e sigur, se înțelege, știi doar cum se procedează, se alcătuiește o listă de candidați. Ei, bine, pe această listă figurează și el.

— Dacă e nevoie, tovarășe colonel, pot să vă dau și scris. Scris, cu ștampila unității și cu semnătura mea — locotenent-colonel Andreescu Grigore — în clar și indescifrabil. Garantez pentru Filip. Deși, să fiu sincer, îmi pare rău să-l pierd. Pe Udrescu l-ați luat, pe Huțu l-ați luat, acum...

— Oamenii cresc.

— Așa e, cresc. Dar tocmai atunci cînd se formează, cînd își cunosc foarte bine atribuțiile, cînd capătă experiență, cînd se angajează cu tot elanul la treabă, sînt promovați sau mutați. Asta e. Iar unitatea, într-un fel, pierde.

— Nu pierde nimic. Dimpotrivă, cîștigă.

— Tovarășe colonel...,

— Exact, așa cum auzi : cîștigă. Adică vrei să spui că, fără înnoiri, fără transfer de experiență, fără promovări, ar fi mai bine ? Că, fără schimbări, fără promovări, unitatea ar avea mai multe șanse de prosperare, nu ?

— E nevoie și de stabilitate, de echilibru. Altfel...

— Sigur că e nevoie de echilibru, dar de un echilibru dinamic, de un echilibru al înnoirilor. Uite, căpitanul Cîrneanu, cel care a preluat funcția lui Udrescu — maiorului Udrescu, vreau să spun —, a obținut rezultate foarte bune la Academie. Media 9,82. Înseamnă că e un ofițer capabil. De altfel, a intrat cu ușurință în probleme. I-am văzut astăzi documentele și am discutat cu el. De parcă ar fi secretar al comitetului de partid de cînd lumea.

— Într-adevăr.

— Atunci ? De ce ai nevoie de vechiul echilibru ?

— Pentru că și eu fac parte din el. Pentru că..., am fost ca o familie..., de fapt, am devenit ca o familie, deși nu ne-a prea fost ușor...

— Și familiile se înnoiesc. Copiii își fac la rîndul lor familii și așa mai departe. S-ar putea ca, într-o zi, și locotenent-colonelul Andreescu Grigore să primească altă funcție, alte însărcinări. Sau vrei să spui că nu te interesează acest aspect, că nu te-ai gîndit la el ?

— M-am gîndit, tovarășe colonel, sigur că m-am gîndit.

— Păi vezi ?

— Deja am împlinit doi ani de cînd sînt comandant de unitate. Dar parcă abia ieri am fost numit. Îmi place munca asta și mă străduiesc să fac treabă bună. Nu reușesc întotdeauna — sînt multe probleme, le știți doar —, dar nu dezarmez cînd iau și reiau lucrul de la capăt.

— Da, dar nu uita că, de regulă, cei care se frămîntă, cei care se străduiesc și nu amînă lucrul de azi pe mîine obosesc uneori repede, mult prea repede.

— Să înțeleg că e mai bine s-o lași moale, să nu te pui niciodată împotriva curentului ?

— Nu. Nu asta vreau să spun. Dar oamenii sînt oameni. Uneori elanul, numai elanul nu e de-ajuns, chiar dacă este dublat de pricepere, de inteligență. Sînt și factori de conjunctură, acțiuni ale întîmplării care lovesc necruțător. Adesea, un accident stupid poate dărîma un efort de o viață. Nu în sensul răspunderii față de eșaloanele superioare. Nu numai în acest sens. Dar, dacă ești om și iubești oamenii, dacă te doare durerea fiecăruia, te roade pe dinăuntru, încet dar sigur, propria ta bunătate, propria ta conștiință. Dragă Andreescule, eu am mai spus-o odată, funcția de comandant este, astăzi — și nu numai astăzi, așa a fost ea din toate timpurile —, o funcție de uzură. Dar ia spune-mi mai bine ce mai e pe acasă, ce face ăla micu'. Precis a ajuns un vlăjgan...

— Vă mulțumesc, totul e în ordine. Într-adevăr, Ovidiu m-a depășit în înălțime, cine știe cu care strămoș de-al meu sau de-al maică-sii o fi semănînd !

— Nu l-ai trimis la liceul militar ?

— Nu.

— De ce ? Tu n-ai trecut pe acolo ?

— Ba da, dar acum sînt alte vremuri...

— Vrei să spui că la liceele militare se merge numai în vremuri grele ?

— Nu, nici vorbă. A fost doar așa, un cuvînt, acolo. Se pare că el nu are aptitudini pentru așa ceva, e prea *băiatul lu' tăticu'*, n-are disciplina în sînge și, sînt sigur, ar suferi mult pînă să înțeleagă despre ce e vorba.

— Mai toți comandanții de unități de la noi cam într-acolo și-au dirijat odoarele.

— Acceptați și o excepție.

— Sînt ele mai multe.

— Tovarășe colonel, am impresia că, încet, încet, începe să se închidă un fel de cerc în jurul anumitor profesii... Uite, de pildă, inginerii, firește, își dirijează copiii spre politehnici, medicii — spre medicină, noi — spre școlile militare. Tendința vine dintr-o explicație foarte simplă, dintr-o rațiune foarte simplă, vreau să zic : dacă tatăl are experiență în domeniul cutare, dacă el s-a realizat aici, de ce nu l-ar continua și fiul ? La urma-urmei, orice părinte visează asta, nu ? Părinții care sînt realizați, care își iubesc munca, firește.

— Și de aceea te-ai gîndit să faci o excepție ? Ca să nu fii la fel cu ceilalți ?

— Nu. Cred pur și simplu că Ovidiu are înclinații spre o altă meserie. Dar ce ar fi dacă ați trece după-amiază pe la noi ? Camelia s-ar bucura tare mult, nu ne-am văzut de la revelion.

— Se acceptă. Tot am eu să-i spun cîteva vorbe feciorului ăstuia al tău. Dar hai mai întîi să terminăm treaba pe care am început-o. Ești sigur că Filip are aptitudini de comandant ? Că n-o să se trezească iarăși în el cine știe ce orgoliu ?

— Garantez pentru el. Deşi omul ăsta, în primul an de activitate mi-a mîncat zilele. Credeam că n-o să reuşim să vorbim niciodată aceeaşi limbă.

— Pînă la urmă a mers bine. Toţi cei din conducere aţi fost avansaţi înainte de expirarea stagiului minim în grad, cum se spune acum. Altădată se zicea *la excepţional.*

— Aşa e. Pînă la urmă a fost bine. Foarte bine, chiar. Anul ăsta am luat şi prima noastră diplomă de „Unitate de frunte". Drept să vă spun, la asta m-am gîndit încă înainte de a veni aici.

— „Foarte bine" la inspecţie, la trageri, la aplicaţiile cu trupe, la disciplină şi la cele cîte mai sînt. Deci aveţi, toţi, toate şansele să urcaţi în continuare treptele.

Şi Strada Mare s-a transformat. E bătută în plăci de marmură, luminată gălbui, ferită de circulaţia autovehiculelor. Perechile se plimbă ca odinioară, parcă în paşi de tango. Femeile au rochii aproape lungi, iar bărbaţii — pantalon drept şi haină evazată. Părăsesc Strada Mare şi mă îndrept spre casă. Înainte de a o lua spre cartierul în care locuiesc, trec pe lîngă colină şi păşesc emoţionat pe strada noastră. Au dispărut aproape toate casele véchi. Şi „palatul" lui Paul arhitectul şi casa noastră. A mai rămas numai nucul. Pare stingher între mastodonţii de beton şi sticlă care îl depăşesc în înălţime, iar frunzele-i sînt parcă mai mici, mai puţin verzi. Cîţiva copii se joacă la umbra lui. Inima îmi zvîcneşte cu putere. Un nuc între blocuri. Nucul nostru. Nucul acesta, cîndva, în vremea copilăriei mele, domina cartierul. Mă urcam în vîrful lui şi priveam de acolo peste oraş. Mă simţeam la înălţimea colinei şi număram, de acolo, din vîrf, casele, trecătorii, trăsurile. Oho, ce mult timp s-a scurs de atunci !

Numai tata nu-l iubea. Mi se părea — mi se pare şi acum — că-l bătea cu o furie de neexplicat, toamna, cînd îi culegea nucile. Îl bătea cu o prăjină şi făcea toată curtea numai frunze verzi-arămii. Le strîngeam într-un colţ, le lăsam să se usuce şi apoi făceam focul. Un fum înecăcios

plutea peste cartier. Il simt şi acum în nări, dar nu ca fum, ci ca parfum al copilăriei, al unei lumi care a rămas acolo, departe, pe treapta ei de timp şi de amintire. Numai eu, noi, toţi, am crescut. Şi ne-am schimbat.

Trec prin dreptul „palatului" care trebuia să fie al lui Cornel şi al ei. N-a fost însă nimic. O vilă cum nu s-a pomenit, de care n-au avut însă parte. Ea, femeia din tren, nu era făcută pentru nimeni. A plecat parcă în patru vînturi şi tot într-acolo a luat-o şi frate-meu, spulberîndu-şi toate iluziile. N-a fost nimic. Şi n-a rămas nimic. Nimic, în afară de o vilă şi o poveste care a ţinut o vară. Pe unde o fi Cornel acum ? Dar ea ? De ce n-o fi ţinut treapta aceea de statornicie, de gînd frumos, pe care călcase atît de curat acest Cornel ros pe dinăuntru de toate remuşcările lumii ?

Pentru prima oară, în aceşti doi ani de la moartea tatei, o iau încet spre cimitir. Mormintele umplu acest spaţiu de oraş cu o linişte sinistră, înfiorătoare. Merg încet pe o alee şi mi-e teamă că n-am să mai recunosc locul. Totuşi ajung. Peste mormanul de pămînt au crescut buruienile. Vopseaua s-a şters de pe crucea de lemn, abia de se mai zăreşte inscripţia. Ce a mai rămas din omul acesta puternic care a crescut patru copii ! Ţin în mînă, stîngaci şi parcă încurcat, un trandafir. Mă uit la el, vreau să-l arunc pe mormînt, ezit, mă aplec şi-l pun pe lemnul crucii. Bietul tata ! Şi dintr-o dată mi se face şi mai drag acest loc auster, acest spaţiu al tăcerii, acest oraş cu colina şi străzile lui răscolite rînd pe rînd de bombardamente, de inundaţii, de şantiere... Aici îmi este începutul, aici îmi sînt rădăcinile. „Vorbe mari, prea mari pentru un crîmpei de gînd atît de mic !" ; „Hai, scuteşte-mă cu cenzura asta într-o zi în care durerile dor la fel ca bucuriile !" Aşa o fi !

Ies repede în stradă, iau un autobuz pînă la prima staţie, cobor, fac semn la un taxi şi mă opresc la unitate.

— Tovarăşe locotenent-colonel, aţi fost căutat de cineva, acum vreun ceas, îmi spune subofiţerul de serviciu pe punctul de control. Nu s-a legitimat, m-a întrebat numai dacă „tovarăşul maior Andreescu este în unitate". Nu

ştia că aţi fost avansat, eu i-am spus că nu, iar el a zis că o să revină mîine.

— Cum arăta ?

— Cam prăpădit şi parcă şchiopăta de un picior.

— Unde e ?

— Nu ştiu, nu mi-a spus unde se duce şi nici eu nu l-am întrebat. Dar a zis că o să revină...

— Bine, îţi mulţumesc. Cum vine, mă anunţi, îl inviţi să ia loc şi să mă aştepte. Iar dacă sînt acasă, îmi dai telefon.

— E atît de important ?

— Foarte important !

Ăsta trebuie să fie Iordăchescu ! Ridic receptorul şi formez numărul hotelului. Întreb la recepţie. Nu, nu s-a înregistrat nimeni cu acest nume. Şi totuşi Iordăchescu trebuie să fie în oraş, cine ştie pe unde s-o fi oprit. Oricine a fost cîndva în acest oraş se va întoarce într-o formă sau alta. Fie şi numai pentru a respira aerul de pe colină şi a privi de acolo, de pe înălţime, hergheliile de cai gonind spre dealuri ca într-o şarjă neîncheiată.

Iordăchescu. Un om cu povestea lui. Un univers într-un biet însoţitor de vagon de dormit. Iordăchescu, care, altădată...

Constat că mi-e dor de băiatul ăsta, că sînt cumva legat de el, că, în cei doi ani, l-am aşteptat, l-am căutat, am dorit să-l revăd. De ce ? Ce am eu de discutat cu el ? Hărţuit de întrebări, o iau încet prin oraş, în speranţa că-l voi întîlni întîmplător. Pînă la miezul nopţii a rămas ceva mai mult de o oră, iar paşii îmi răsună solitar pe caldarîmul străzii. Un vînt rece de toamnă îmi răcoreşte fruntea. E un vînt pe care îl simt aproape, care mi-e drag. Pentru că îmi aduce în prim-plan imagini din anii mei de locotenent. Uneori, cînd ne întorceam în zori, de la vreo petrecere, simţeam vîntul ăsta strecurîndu-ni-se pe după guler şi amintindu-ne că, peste cîteva ore, urma să mergem cu plutoanele la cîmpul de instrucţie. Ne fricţionam cu apă rece,

alungam somnul și oboseala și apăream în fața plutoanelor proaspeți, energici, gata să înfruntăm vîntul rece de toamnă. Același ca acum. Același și totuși altul, pentru că alții sîntem și noi acum.

Într-un loc de parcare văd un om trebăluind ceva în jurul unui camion. Nu știu de ce îmi încetinesc pașii și îl privesc cu luare-aminte. Omul — probabil șoferul — repară ceva la motor, sau cine știe. Se desprinde o clipă din treburile lui, face cîțiva pași spre caroserie. Șchioapătă ușor. În acest moment îl recunosc pe Iordăchescu. Mă apropii. Sînt la doi pași înapoia lui. Se oprește din lucru. Întoarce încet capul.

— Toa'lent ! Iertați-mă, tovarășe... maior, pardon, tovarășe locotenent-colonel !

Cum se mai duc anii !

— Iordăchescule, ce e cu tine ?

— V-am promis că vin să vă văd. Am venit.

Îl îmbrățișez.

— Dar ce e cu camionul ăsta ? Ai lăsat trenul ?

— O să vă povestesc eu mîine. Ce să-i faci, viața !

— Hai, închide cabina și vino cu mine !

— Dar...

— Ordin !

— Vin de departe, tocmai din Maramureș. Mai exact, din Oaș. Am fost pe acolo cu treburi. Am transportat niște materiale. Și m-am gîndit că acum a sosit momentul, îmi erați în drum. Dar... Vă rog, numai o clipă.

Deschide cabina, caută ceva acolo, sub scaun, apoi iese cu o sacoșă în mînă, încuie ușa și îmi face semn că e gata. Mai încearcă să mă refuze de cîteva ori, dar îmi dau seama că refuzul e formal, omul se bucură că l-am invitat la mine.

Mergem tăcuți pe străzile noi. Parfumul de flori de toamnă se amestecă cu miros de var și de beton.

— Gata să nu mai recunosc locul !

— S-au schimbat multe. Cred că și mie mi-ar fi greu să recunosc vechile străzi cu rigolele lor pietruite, inun-

date de iarbă. Ce să-i faci, Iordăchescule, orașele, ca și oamenii, cresc, urcă treaptă cu treaptă, pînă nu le mai cuprinzi cu ochii.

Ajungem.

Sun.

— Tovarășe locotenent-colonel, nu trebuia..., vă deranjez...

— Iordăchescule, să nu mai spui vorba asta ! Ești oricînd bine-venit în casa mea.

Deschide soția.

Îi prezint musafirul nostru, dar îmi dau imediat seama că nu-i convine, că nu de musafiri are ea chef la miezul nopții. N-o înțeleg și, pentru o clipă, mă situez de cealaltă parte a zidului.

— Vă rog să mă scuzați cîteva minute — spune ea și, fără să audă răspunsul meu amabil, dispare în camera cealaltă.

Se întoarce, într-adevăr, după cîteva minute și își intră în atribuțiile de gazdă. Iordăchescu scoate un braț de crizanteme și i le înmînează cumva stîngaci, apoi ne spune că ne-a mai adus o geantă de alune de pădure și niște palincă de cea mai bună calitate. Nici el nu prea știe ce e asta, dar i-au dat oamenii de acolo cîteva sticle.

După ce ne pune masa, Camelia se retrage cu un surîs binevoitor. Palinca nu este tocmai potrivită la miezul nopții, așa că am eu grijă să aduc niște vin și niște nuci. Ca pe vremuri. Sînt obiceiuri la care țin, care fac parte din viața mea, a familiei din care vin. Ele îmi amintesc de tata, de casa noastră, de anii aceia grei, dar frumoși.

— M-am săturat să umblu cu trenul, spune Iordăchescu, și m-am făcut șofer. Se vede că așa mi-a fost dat mie. Să schimb drumurile de fier cu cele de asfalt.

— Cum te simți ? Îți place treaba asta pe care o faci ?

— Cred că da.

— Familia ?

— M-am convins că, dintr-un anume punct de vedere, e mai bine să fii celibatar.

— Dar de ce ai dat așa tîrziu un semn ? Parcă ne înțelesesem că o să treci să mă vezi, în sfîrșit, să vezi unitatea, orașul.

— Ei, am trecut și eu în răstimp prin multe. După cele ce am discutat în tren, la înapoiere, mi-am dat demisia și am început s-o caut. Eram hotărît să iau viața de la capăt, să recuperez ce am pierdut. Mi-am reluat vechea meserie de șofer. Ce m-am gîndit eu ? Mașina-i mașină, drumurile-s drumuri ; or, ca s-o găsesc, trebuie să umblu, să-i caut urma, să văd ce s-a întîmplat cu eă între timp. Treaba asta a durat vreun an. În cele din urmă, am dat de ea. Nu întîmplător, desigur. Am aflat că e vînzătoare la un shop, pe litoral. Nimic mai simplu, mi-am zis, îmi iau cîteva zile recuperări și mă duc la mare. Și așa nu fusesem de multă vreme în părțile acelea.

— Te-ai dus ?

— M-am dus. Mi-am luat cea mai fină cameră, la cel mai grozav hotel. Cu vedere spre mare, cu aer condiționat, ce mai, tot dichisul. În fiecare dimineață, înainte de răsăritul soarelui, deschideam fereastra și priveam întinderea nesfîrșită a mării, zborul pescărușilor, plaja mărginită de valuri. A doua sau a treia zi, am îndrăznit să mă apropii de shopul acela și, din umbră, s-o privesc. Parcă s-ar fi luminat dintr-o dată ceva în mine, parcă aș fi respirat pentru întîia oară după mulți ani un parfum pe care îl uitasem sau crezusem că-l uitasem. Cum să vă spun, m-am simțit acolo pe treapta cea mai de sus a fericirii, de unde poți să vezi totul fără să fii văzut, fără să fii alungat, fără să ți se ceară socoteală. Am crezut atunci că nimic nu e pierdut, că nimic nu se pierde niciodată, cum zice principiul ăla al conservării energiei, că vine o vreme cînd ți se dă totul înapoi, cînd ți se împlinesc și ție drepturile pe care le ai. Fie ce-o fi, mi-am zis, omul e dator să încerce. M-am dus la hotel, ferm hotărît să încerc a doua zi. A doua zi am găsit iarăși un motiv s-o amîn pentru ziua următoare. Între timp am început să mă privesc în oglindă, să mă compar cu cel care i-ar fi trebuit ei. Pentru că, am uitat să vă spun, ea nu s-a schimbat deloc în acești ani. La fel de suplă, de înaltă, de frumoasă. Mi-am dat seama

că nu sînt pentru ea, că vremea mea a trecut, că mi-am legat speranța de o treaptă pe care eu nu pot ajunge. M-am simțit umil, stingher, inutil, disperat. Apoi m-am uitat iarăși în oglindă și mi-am zîmbit. „Iluzia s-a terminat, bătrîne, hai acasă." Și am plecat. Pescărușii au rămas în lumea lor, peste valuri, camera mea de hotel a fost închiriată altuia, ea a continuat să stea acolo, între obiectele acelea scumpe și străine, făcute pentru alții. Cei care se aseamănă se adună — mi-am spus încă o dată, zîmbind nu știu cum și de ce, apoi am pornit spre gară, fără regret și fără greutate. Așa că abia acum sînt cu adevărat liber și eliberat. Mă rog, gata, am încheiat un capitol care a durat, ce-i drept, cam mult. De-acum voi începe altă viață. O, dar am vorbit numai despre mine ! Dumneavoastră cum o duceți, ce mai e nou ?

Încerc să-i spun cîteva din noutățile noastre, să-l pun în temă cu treptele pe care le-a parcurs unitatea între timp. Atît cît îl poate interesa pe el, bineînțeles. E greu de găsit puncte comune, aproape nimic nu mai e cum a fost, totul s-a schimbat în timp și-n spațiu.

— Tovarășe maior, pardon, tovarășe locotenent-colonel, am lăsat vestea asta mai la urmă, pentru că știu că o să vă facă plăcere. Lucrez cu Cornel la aceeași întreprindere. Cred că știți, și el e șofer, și încă unul dintre cei mai buni. M-a rugat să vă spun că totul e bine, să nu-i duceți grija, că uvertura s-a terminat, acum începe recitalul. Nu mi-a spus ce recital, ce uvertură ; deși sîntem prieteni, evită să-mi vorbească despre el, despre povestea lui. Pentru că și el trebuie să aibă o poveste, nu ? Ca fiecare.

— Deci spui că e bine.

— Face o grămadă de curse, e mai tot timpul plecat. Băiat vesel, bine dispus, nu l-am văzut niciodată încruntat. Cîteodată cîntă la chitară. Atunci noi ne strîngem în jurul lui și cîntăm cu el. Cîntece de-ale noastre, șoferești.

— Mulțumesc ! Nici nu-ți dai seama cît de mult mă bucură veștile astea. Dar hai să mai lăsăm ceva și pentru mîine, de fapt, pentru astăzi — e ora trei —, și să ne odihnim cît om putea.

În cîteva minute, Iordăchescu este adormit. Îi aud respirația ușoară ca a unui copil și îmi aduc aminte de iarna aceea cînd fusese rănit. Dormea tot așa, parcă pe furiș, atent să nu deranjeze pe cineva. Băieții ăștia timizi nu prea se descurcă, nu prea au noroc. Nu toți, bineînțeles, numai unii.

22

Urc încet, cu emoție, scările. Sau ele coboară în mine. Imagini care-mi sînt apropiate vin din timp și-mi răscolesc amintirile. Parcă a fost demult, într-o altă viață... Urc. Pînă la etajul al doilea. Bat la ușă. În biroul acesta am lucrat cîndva. Aștept să mi se răspundă. Apoi deschid ușor ușa.

— Grig !

— Ioane !

Ne îmbrățișăm.

— Ce faci, mă, comandantule, te-ai gîndit și tu să mai dai un semn, să ne mai vezi ? Ești a-ntîia, mă !

— Lasă tu chestia asta și mai bine spune-mi cîte ceva despre tine.

— Astăzi am fost numit șeful secției. Felicită-mă.

— Ei, asta-i într-adevăr o chestie. Vino să te sărut. Meriți, mă, erai, și ești și acum, cel mai bun.

— Hai la bufet să fac cinste.

— Nu pot acum. După aceea.

— După aceea ? !

— Acum trebuie să merg la general. M-a chemat la raport.

— De ce ?

— Habar n-am. Mi s-a spus să mă prezint și iată-mă.

— Atunci hai să mergem. Pune-ți centura, ia-ți un carnet în buzunar și hai să-ți țin pumnii. Ce să-i faci, a venit și vremea noastră, vremea răspunderilor vreau să

zic. Înainte mi se părea nu știu cum să-mi imaginez că aș putea fi numit șef de secție. Acum mi se pare firesc. E dreptul meu, deși nu numai al meu. Sînt și alții poate mai buni ca mine. Sau ca tine. Dar asta e, trebuie să 'nă taurul de coarne. Ți-am spus eu că o să ajungi general !

— Tu ai și ajuns. În funcție.

— Iar tu vei ajunge peste cîteva minute, fii sigur.

Ieșim. Pe coridor, zăresc cîțiva băieți tineri, cîțiva căpitani.

— Ne-am întinerit și noi, îmi explică prietenul meu și îmi prezintă cîțiva dintre acești noi purtători și aducători de tinerețe.

Coridorul mi se pare iarăși luminos. Parcă n-am plecat niciodată de aici, parcă n-am coborît niciodată scările pentru a le urca peste ani. Un parfum delicat îmi amintește că, la a treia ușă pe dreapta, se află grupul desenatoarelor. Pe covorul bogat pașii mi se înfundă într-un mers ușor, elegant. Cobor scările. Sau ele urcă în mine. Totuna. E o zi formidabilă. Îmi vine să zbor. „Oare, chiar te bucuri cu adevărat ? Cum poți trece atît de ușor de la o stare la alta, de la o condiție la alta ?“ ; „Așa, bine. Eu sînt militar și militarii execută ordinul !“ ; „Ei, nu mai spune ! Crezi că numai tu ești militar și numai tu execuți ordinele ?“ ; „N-am spus asta, iarăși îmi cauți nod în papură !“ ; „N-ai spus-o, dar de la ea ai pornit. Trebuia să răspunzi că ești onorat, dar e nevoie să gîndești temeinic, că nu ești sigur dacă și acolo o să poți face față, că ai nevoie de un timp pentru a-ți gîndi și a-ți clarifica noua condiție, că nu poți porni așa, pe nepregătite, la un astfel de drum.“ ; „Oare, chiar nu m-am gîndit deloc la o eventualitate de acest fel, la o promovare într-o astfel de funcție ?“ ; „Te-ai gîndit, sigur că te-ai gîndit, dar gîndul e gînd, trebuie luat și reluat de la capăt, totdeauna mai e un argument de adus, un fapt de analizat !“ ; „Eu sînt sigur că o să fie bine, nu mă mai bate la cap !“ ; „Nu scapi de entuziasmul ăsta pripit. Recunoaște măcar că ai totuși o mică îndoială, că simți nevoia să discuți cu cineva apropiat, cu altcineva decît cu

Ion, fostul tău coleg de secţie, treaba asta !" ; „Recunosc !" ; „Perfect. Acum sîntem unul şi acelaşi !". Struna asta a dedublării se opreşte din vibrat. E iarăşi linişte în jur. Ei, şi ce dacă voi pleca din oraşul meu ?

Simt o mare bucurie, dar şi o uşoară emoţie, poate chiar o îndoială. În asemenea momente ai nevoie de un prieten. De ce neapărat în asemenea momente ?

Urc. Iarăşi liftul e blocat. Şi el locuieşte tot la etajul zece. O să-i spun că e cam moale, ar trebui să se coboare şi el mai cu picioarele pe pămînt, la mine în unitate, nici subofiţerii nu locuiesc mai sus de etajul al patrulea.

Urc. Peste scările chitite în adîncu-mi se adună şi acestea. Colegul ăsta al meu mi-a povestit într-o zi că el nu urcă niciodată cu liftul. Ba, mai mult, se ia la întrecere cu cîte unul. Ăla cu liftul şi el pe jos. „Îl bat cu cel puţin o zecime de secundă, chiar dacă urcă pînă la zece !" ; „Cum faci ?", l-am întrebat. „Nu ştiu. Alerg pe scări. Sînt antrenat" ; „D-aia nu vrei să pleci tu de la etajul al zecelea ?" ; „Cine ţi-a spus că nu vreau ?" ; „Atunci de ce nu pleci ?" ; „Pentru că nu e de-ajuns să vreau eu ; trebuie să binevoiască şi alţii, adică cei în drept".

Sun.

Deschide.

Parcă l-am văzut ieri. Trec pragul, îl strîng în braţe şi îl întreb familiar :

— Tot singur ?

— Tot.

— Ai tăi sînt în vacanţă, precis.

— Precis.

— Şi tu ?

— Eu nu sînt.

— Bine că te-am găsit. S-ar fi putut să fii şi tu în teren.

— Abia acum o oră m-am întors.

— Atunci ai treabă să-ţi scrii materialul.

— L-am scris.

— Cînd ?

— Pe teren.

— Eşti extraordinar !

— Pe dracu' ! Am început să obosesc.

— Mi-ai promis că o să-mi trimiţi şi mie o carte cu dedicaţie.

— Nu e nevoie. Ţi le dau acum pe toate. În cadru festiv. Se află aici ce am adunat şi eu de pe drumurile astea de reporter.

— Mulţumesc ! E şi asta o meserie. Deşi eu rămîn la părerea mea. Tu erai bun, mă rog, tot atît de bun, de foarte bun, vreau să spun, să iei comanda unui regiment. Şi apoi a unei divizii.

— Lasă, mă, cu asta te ocupi tu. Diviziunea muncii, ce să-i faci. Trebuie şi să scrie cineva despre voi, să vă facă monumente, să se ştie.

— Ce să se ştie ?

— Că armata e armată şi merge înainte, că are comandanţi şi ostaşi de elită, că bravura n-a dispărut, că sîntem gata să ne luăm la trîntă cu timpul, cu performanţele, să-l facem zob pe un potenţial inamic...

— Geo, tu... ?

— Nu, omule. Vorbesc serios ! Tu nu-ţi dai seama că noi scriem cronica armatei, că, peste ani, scrisul ăsta rămîne şi, cînd nici tu, nici eu nu vom mai fi, cei care ne vor urma vor găsi acolo ce a fost şi cum a fost astăzi ? Dar mai bine vino încoa', aici e biroul meu de zi că noaptea lucrez în bucătărie, să stăm mai pe îndelete de vorbă la o cafea. E cam grea funcţia asta care ţi s-a încredinţat, dar te descurci tu. Munteanu o să-ţi spună toate secretele. E uns cu toate alifiile tătucu' ăsta al nostru.

— Tot aşa îi zici ?

— Tot.

— Ştie că-i zici aşa, mi-a spus într-o zi că o să te pună să-i dai un miel.

— Ba să dea dumnealui că am făcut un interviu cu el de s-a dus vestea !

— Ăla despre manevrele de învăluire și întoarcere în cîmpie ?

— Îhî.

— Bun ! De-aia spun eu că e și asta o meserie.

— Și încă una cu plan, cu norme, cu tot dichisul. Activitate productivă, ce vrei !

— Zău ?

— Păi tu ce credeai ?

— Ce credeam ? Că nu se poate face creație la normă !

— Ce vorbești ? Dar la ce ? Numai la liberă inspirație?

E liniște. Zgomotele orașului nu ajung pînă aici. Nu urcă pînă aici.

— Tu ai umblat mult prin unități și mari unități. Ai văzut fel de fel de oameni și de stiluri. Ce m-ai sfătui să nu pierd din vedere în funcția asta care mi s-a încredințat ?

— Omul.

— Și problemele de organizare, de conducere ?

— Crezi că o să le rezolvi fără oameni ?

— Nu, bineînțeles. Sînt convins. Aici totuși cred că trebuie să existe mai puțină preocupare pentru problemele fiecăruia. Cum să-ți spun, e o treaptă pe care fiecare se simte independent, relativ independent, aici nu e ca la unitate.

— Crezi ?

— Aproape.

— Și eu sînt relativ independent, dar dacă nu se ocupă nimeni de mine, dacă nu-mi ia nimeni în seamă raportul pe care l-am întocmit acum trei ani, exact cînd ai plecat tu din București, dacă nu-mi ascultă nimeni argumentele și păsurile, n-am nici o șansă să mă mut de la etajul ăsta mai în apropierea pămîntului. Nu pentru mine, pentru ai mei ! Eu stau prea puțin acasă, ei însă... Ce să-ți mai spun ! Așa că și la tine, acolo, în acel stat-major format în general din tineret, vor fi destule probleme de acest gen.

Mai ales că nici oraşul nu e prea mare, abia acum se dezvoltă.

— Aşa e.

— Şi ziceai că n-or să fie probleme cu oamenii.

— Le rezolvăm noi pe toate. Ce naiba, acum avem experienţă , relaţii. Un telefon la tovarăşul prim şi se rezolvă.

— Cine o să fie în locul tău ?

— Nicolescu. Cred că-l ştii. Maiorul Nicolescu. A fost avansat în grad de curînd. E un ofiţer jos pălăria !

— Cel cu accidentul de la hidrocentrală ?

— El.

— Vezi că am scris ceva despre el în cartea asta. Cu nume schimbate şi cu stilizarea necesară. Faptele însă au rămas.

— El ştie ?

— Nu. Doar nu despre el am scris, ci despre o faptă asemănătoare cu cea săvîrşită de el.

— Cum le mai întorci !

— Cum pot !

Prietenul meu formează un număr de telefon. Aşteaptă cîteva secunde, apoi răspunde zîmbind.

— Tot eu sînt, Camelia, săru' mîna. Uite ţi-l dau pe iubitul tău soţ. O să fie încîntat să te audă de departe. Între timp eu îi pregătesc a doua cafea. Şi la noapte ţi-l ţin de vorbă că nu ne-am prea văzut de vreo doi ani. Nevastămea e pe la tine ? Bine, o sun eu mai tîrziu. Da, acum m-am întors de pe drum. Nu sînt obosit, am dormit în tren.

Iar minte. Ce o fi făcut omul ăsta în tren ? Ori şi-a scris materialul, ori a dormit ?

Camelia are să-mi spună o mulţime de lucruri şi să-mi pună o mie de întrebări. Cînd ne mutăm, unde ne mutăm, de ce ne mutăm ? păcat, abia ne obişnuiserăm cu locul începutului nostru.

Ei, şi ? Tot învăţul are şi dezvăţ !

Ieşim pe balcon. De aici, de la etajul al zecelea, oraşul e tot ca acum trei ani. Nu s-a schimbat aproape nimic. Parcă luminile sînt mai puţine şi mai reţinute. Oamenii

fac economii, energia nu se găsește pe drum, e nevoie s-o scoți din mină sau să sfredelești munții ca să aduci un ulcior de apă în paletele vreunei hidrocentrale. Tramvaiele nu mai sînt chiar așa zgomotoase, mașinile nu mai sforăie în amurg, plopii de pe alei au mai crescut și ei cu o treaptă.

— Uite, îl vezi pe ăla de la intrare, pe cel mai înalt ?

— Îl văd.

— L-am numit plop-șef și îi pun în fiecare săptămînă, la rădăcină, două căni de apă în plus.

— De ce ?

— Pentru că e șef.

— Și ce face el în calitatea asta ?

— Treaba lui, nu mă interesează. Principalul e că e șef și că e mai înalt decît ceilalți.

— Cum de ai ajuns la ierarhia asta ?

— Cum se ajunge de obicei. Am instituit un regulament al plopilor de la Scara B. Îl respectă plopii, firește. Eu controlez, eu sînt eșalonul superior.

— La ce-ți folosește ierarhia asta și regulamentul ăsta ?

— Îl iau ca model cînd nu mai înțeleg ce se întîmplă, cînd îmi pun prea multe întrebări și găsesc prea puține răspunsuri.

— Adică ?

— Ei, adică ! Adică ce ? Și în lumea lor se luptă pentru o rază de lumină, pentru o frunză în plus, pentru o cană cu apă la rădăcină, pentru un vînticel mai blînduț.

— Chestia asta e simbolică, moralizatoare ? Nu-i pricep poanta !

— Ce poantă ?

— Transferul în lumea oamenilor.

— Asta ne-ar mai lipsi ! Ce să caute plopii în lumea oamenilor ?

— Știu eu ? !

— Și cînd îți iei rolul în primire ?

— Păi... După ce îl predau pe al meu. În orice caz, te asigur că am să fiu ceva mai mult decît un plop-șef.

— Plopul meu preferat e ăla, prichindelul.

— De ce ?

— Păi vezi, n-ai de unde să știi ! El este ultimul care-și pierde frunzele și primul care și le cîștigă. Vine din urmă. Am încredere în el. În cîțiva ani va fi, fără îndoială, plop-șef.

— Nu-l ajuți ?

— Cine-i ajută pe cei pricăjiți ? Ei înșiși, în primul rînd.

— De aici, de la tine, se văd atîtea lumini. Parcă ai fi într-un avion care se apropie de o pistă de aterizare.

— Îmbătrînim, Gib.

— Ai spus un adevăr. Dar cui folosește ?

— Celor care vin.

Rememorez drumul meu de pînă acum. Poate că la fel face și prietenul meu. În liniștea care se așterne nu se aud decît zumzetele orașului. Un oraș mare respiră greu și prelung. Trebuie să fii deasupra lui pentru a-i percepe răsuflarea, pentru a-i simți pulsul...

23

...Poligonul. Unitățile se află aici de cîteva zile. Taberele sînt organizate după ultimul cuvînt în materie. Ieri am inițiat un concurs. Cu juriu, cu note, cu premii. A cîștigat Nicolescu, unitatea lui Nicolescu. M-am bucurat. Doar de acolo vin. Cred că nu și-a închipuit nimeni că l-aș fi avantajat pe Nicolescu ! De altfel, eu nici n-am fost în juriu. Dar dacă ?... Dacă ce ? Dacă ceilalți au încercat să-mi facă pe plac ? De la un timp, am instituit și în statul-major al marii unități un sistem de control „la vîrf de ac", care nu prea convine. Unii încearcă să-mi intre în voie. Poate că și acum...

Aplicațiile tactice cu trageri de luptă vor începe în cîteva minute.

— Cîmpul este liber, se poate trage !

Observatorul. Dar șeful pazei ? Unde o fi ? De ce n-a prezentat pînă acum raportul conducătorului tragerii ?

— Şeful pazei la mine ! — aud vocea puternică şi autoritară a celui învestit cu dreptul şi răspunderea de a conduce tragerea. Cel chemat se prezintă.

— Cum ţi-ai pregătit subordonaţii, tovarăşe căpitan ? Ce înseamnă asta ?

Conducătorul tragerii este nervos. Pune întrebări şi nu lasă timp pentru a i se răspunde. Ascult cu luare-aminte. Poate că, într-un fel sau altul, ar trebui să intervin. Ceva mă reţine totuşi. Parcă am mai auzit undeva aceste cuvinte... Parcă nu sînt în totalitate ale celui care le pronunţă...

Redactor : ELENA MARINESCU
Tehnoredactor : GH. CUCOŞ

Bun de tipar : 24.01.1985. Apărut 1985.
Coli de tipar 16 B19184.

Tiparul executat sub comanda nr. 40 546
la C.P.C.S.
Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

Lei 10